

ΤΟΠΙΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΓΙΑ
ΤΗΝ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ
ΤΗΣ ΛΕΙΦΟΡΙΑΣ

**ΜΕΛΕΤΗ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΤΗΣ
ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΣΕ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ**

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο
Άρθρο 6 Καινοτόμα μέτρα

Περιεχόμενα

Εισαγωγή.....	4
A. Εσωτερικό περιβάλλον της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου	5
A.1 Παρουσίαση της Περιφέρειας.....	5
A.1.1 Δομή και αρμοδιότητες της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου	9
A.1.2 Η Υπόλοιπη Διοικητική Δομή.....	9
A.1.3 Οικονομική Δομή της Περιφέρειας	10
A.2 Φυσιογνωμία της περιοχής – γεωγραφικά και μορφολογικά στοιχεία.....	12
A.3 Εξέλιξη του πληθυσμού και του εργατικού δυναμικού	14
A.3.1 Εξέλιξη του Πληθυσμού.....	14
A.3.1.1 Ο πληθυσμός του Βορείου Αιγαίου το 2001.....	18
A.3.1.2 Ενεργός πληθυσμός και ανεργία	19
A.3.2 Εξέλιξη του εργατικού δυναμικού.....	21
A.4 Το θεσμικό πλαίσιο της αγοράς εργασίας.....	23
A.5 Συμπεράσματα.....	25
B. Ανθρώπινο Δυναμικό και Απασχόληση	26
B.1 Στοιχεία για την απασχόληση.....	26
B1.1 Ανάλυση της απασχόλησης ανά φύλο, ηλικία, τομέα οικονομικής δραστηριότητας, θέση στο επάγγελμα	26
B.1.2 Απασχόληση κατά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας	28
B.1.3 Καταγραφή αποδοχών ανά τομέα οικονομικής δραστηριότητας και θέσης στο επάγγελμα σε επίπεδο νομού και κλάδο οικονομικής δραστηριότητας.....	29
B.2 Στοιχεία για την ανεργία	31
B.2.1 Ανάλυση της ανεργίας ανά φύλο, ηλικία.....	31
Γ. Επιχειρηματική δραστηριότητα	37
Γ.1 Ανάλυση ανά τομέα της οικονομίας.....	37
Γ.2 Στοιχεία επιχειρηματικής δραστηριότητας	39
Γ.2.1 Κλαδική και χωροταξική κατανομή επιχειρήσεων στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου	39
Γ.3 Επενδυτική δραστηριότητα και σύνδεσή της με την απασχόληση	45
Γ.3.1 Στοιχεία για επενδύσεις από τον Αναπτυξιακό Νόμο, τα ΠΕΠ, το ΕΠΒ, το ΕΠΑΝ κτλ.	45

Γ.4 Συμπεράσματα.....	52
Δ. Σχετικά έργα και προγράμματα που υλοποιήθηκαν και / η υλοποιούνται στην περιφέρεια Βορείου Αιγαίου	53
Δ.1 Εθνικές και Περιφερειακές Δράσεις για την τόνωση της Απασχόλησης και την Καταπολέμηση της Ανεργίας.....	54
Δ.1.1 Πλαίσιο - Ευρωπαϊκή Πολιτική για την Απασχόληση (ΕΣΑ)	54
Δ.1.2 Περιγραφή Δράσεων	72
Δ.2 Κοινοτικές Πρωτοβουλίες για την Απασχόληση και την Καταπολέμηση της Ανεργίας. 121	
Δ.2.1 Πλαίσιο.....	121
Δ.2.2 ΚΠ Adapt & Employment (1994-1999).....	125
Δ.2.3 Κ.Π EQUAL 2000-2006	133
Δ.2.4 Συμπεράσματα από τις εμπειρίες υλοποίησης των Κοινοτικών Πρωτοβουλιών ΠΒΑ.....	145
Ε. Δομές στήριξης της απασχόλησης στο Βόρειο Αιγαίο	150
Ε.1 Κέντρα επαγγελματικής κατάρτισης με δομές προώθησης της απασχόλησης.....	150
Ε.1.1 Συμβατικές υποχρεώσεις των φορέων κατάρτισης που έχουν συσταθεί για την ανάληψη ενεργειών ενίσχυσης της απασχόλησης	151
Ε.2 Δράση των στελεχών των φορέων σε ενέργειες προώθησης στην απασχόληση	153
Ε.2.1 Λειτουργία των Γραφείων Υποδοχής και Προώθησης στην Απασχόληση	154
Ε.2.2 Υποστήριξη των Γραφείων υποδοχής και Προώθησης στην Απασχόληση.....	155
Ε.3 Ενέργειες κατάρτισης ανέργων του εθνικού σκέλους. Υλοποιούμενες δράσεις στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου	158
Ε.3.1 Υλοποίηση επιλεγμένων προγραμμάτων τεχνικής και επαγγελματικής κατάρτισης ανέργων σύμφωνα με τα στοιχεία που προέκυψαν από την έρευνα.....	163
Ε.3.2 Κέντρα προώθησης στην απασχόληση (ΚΠΑ) – ΟΑΕΔ	183

Εισαγωγή

Στο πλαίσιο της μελέτης «Υπάρχουσα κατάσταση της Απασχόλησης σε περιφερειακό επίπεδο» παρουσιάζονται ορισμένα συμπεράσματα ιδιαίτερα σημαντικά για τα θέματα της απασχόλησης στο Βόρειο Αιγαίο.

Στόχος της μελέτης είναι η απόκτηση της αναγκαίας γνώσης για τα ειδικά χαρακτηριστικά της περιφερειακής αγοράς εργασίας. Στα πλαίσια αυτά είναι δυνατή η διατύπωση εξειδικευμένων ενεργητικών πολιτικών απασχόλησης που θα ενταχθούν σε ένα ολοκληρωμένο στρατηγικό σχέδιο για την περιφερειακή απασχόληση.

Τα ειδικότερα προβλήματα που πρέπει να αντιμετωπίζει, αφορούν σε μεγάλο βαθμό ομάδες του πληθυσμού που είναι ιδιαίτερα ευάλωτες στο πρόβλημα της ανεργίας. Γνωρίζουμε ήδη ότι τέτοιες ομάδες είναι κυρίως οι νέοι, οι γυναίκες, οι μακροχρόνια άνεργοι, και τα άτομα με ειδικές ανάγκες. Παρόλα αυτά η ποιότητα και η ένταση των προβλημάτων διαφοροποιείται ανάλογα με τα χαρακτηριστικά και τη δυναμική της τοπικής οικονομίας. Ο προσδιορισμός αυτών των προβλημάτων οδηγεί επίσης στην διαμόρφωση εξειδικευμένων προτάσεων που θα συνδέουν τις ανάγκες για την βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων με την αντιμετώπιση του προβλήματος της ανεργίας.

Η δομή της μελέτης ξεκινά με την παρουσίαση του εσωτερικού περιβάλλοντος της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου, αναλύοντας τα γενικότερα χαρακτηριστικά της, τη διοικητική και οικονομική της διάρθρωση, παρουσιάζονται στοιχεία για την εξέλιξη του πληθυσμού και του εργατικού δυναμικού και αναλύονται ως ένα βαθμό το ισχύον θεσμικό πλαίσιο της αγοράς εργασίας.

Ακολουθεί η ανάλυση του χαρακτήρα της απασχόλησης και του ανθρώπινου δυναμικού στο Βόρειο Αιγαίο και παρουσιάζονται στατιστικά στοιχεία για τη διαχρονική εξέλιξη της απασχόλησης και της ανεργίας.

Στη συνέχεια δίνεται έμφαση στην ανάλυση της επιχειρηματικής δραστηριότητας παρουσιάζοντας μια εικόνα για τις επιχειρήσεις που έχουν έδρα στην Περιφέρεια και δραστηριοποιούνται σε αυτήν, όσο και μια συνολική εικόνα για την επενδυτική δραστηριότητα στο Βόρειο Αιγαίο.

Ακολουθεί η παρουσίαση σχετικών έργων και προγραμμάτων που υλοποιήθηκαν ή /και που υλοποιούνται στην Περιφέρεια του Βορείου Αιγαίου με αναφορά τόσο σε εθνικές και περιφερειακές δράσεις για την ενίσχυση της απασχόλησης και την καταπολέμηση της ανεργίας στο πλαίσιο των Κοινοτικών Πλαισίων Στήριξης όσο και σε Κοινοτικές πρωτοβουλίες (ADAPT, EQUAL κτλ.)

Η μελέτη ολοκληρώνεται με την παρουσίαση των υφιστάμενων δομών και συστημάτων στήριξης της απασχόλησης και καταπολέμησης του φαινομένου της ανεργίας.

A. Εσωτερικό περιβάλλον της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου

A.1 Παρουσίαση της Περιφέρειας

Η **Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου** καλύπτει διοικητικά το βορειοανατολικό τεταρτημόριο του αρχιπελάγους του Αιγαίου και βρίσκεται στο νοτιοανατολικό σύνορο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Περιλαμβάνει τους νομούς **Λέσβου**, (που αποτελείται από τα νησιά Λέσβος, Λήμνος και Αγ. Ευστράτιος) **Χίου**, (που αποτελείται από τα νησιά Χίος, Ψαρά και Οινούσες) και **Σάμου** (που αποτελείται από τα νησιά Σάμος, Ικαρία, Φούρνοι και Θύμαινα).

Ο νησιωτικός χαρακτήρας, η συνοριακή θέση και το ιδιαίζον γεωπολιτικό κλίμα, επέβαλλαν ως σήμερα μια σειρά περιορισμών, που, από νησί σε νησί, εμφανίζονται με διάφορες παραλλαγές, ανάλογα με το μέγεθος και την ιστορία τους. Εποχικότητα, κατακερματισμός, περιορισμένα μεγέθη, ποικιλία του περιβάλλοντος και αυξημένη ευαισθησία, ατέλειες και συμπληρωματικότητες, αποτελούν συνέπειες αυτών των περιορισμών που, σε συνδυασμό με την καθυστέρηση του συστήματος των μεταφορών, προσδιόρισαν αρνητικά την σύγχρονη κοινωνικό-οικονομική εξέλιξη της περιοχής. Οι αρνητικές επιπτώσεις απεικονίζονται στους χαμηλούς ρυθμούς ανάπτυξης μιας σειράς τομέων: παραγωγικό πρότυπο, πληθυσμός, συναλλαγές και εμπόριο, αλλά και στην οικιστική διάρθρωση και τη χρήση και οργάνωση του χώρου.

Η Περιφέρεια με έκταση 3.836 τ.χλμ. αποτελεί το 2,9% του συνολικού ελληνικού εδάφους. Ο Νομός Λέσβου έκτασης 2.154 τ.χλμ. με κυριότερα νησιά την Λέσβο, Λήμνο και Αγ. Ευστράτιο, περιλαμβάνει δέκα επτά (17) Δήμους και μία κοινότητα σε τέσσερις Επαρχίες. Ο Νομός Χίου έκτασης 904 τ.χλμ. με κυριότερα νησιά τη Χίο, Ψαρά και Οινούσες περιλαμβάνει δέκα (10) Δήμους σε μία Επαρχία. Ο Νομός Σάμου, έκτασης 778 τ.χλμ. με κυριότερα νησιά τη Σάμο, την Ικαρία και τους Φούρνους, περιλαμβάνει οκτώ (8) Δήμους σε δύο (2) Επαρχίες.

Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζεται η συγκέντρωση των ΟΤΑ στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου.

Πίνακας 1: Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου - ΟΤΑ

<i>ΝΟΜΟΣ ΛΕΣΒΟΥ</i>		
Φορέας	Όνομασία	Νησί
ΔΗΜΟΣ	ΑΤΣΙΚΗΣ	ΛΗΜΝΟΣ
ΔΗΜΟΣ	ΜΟΥΔΡΟΥ	ΛΗΜΝΟΣ
ΔΗΜΟΣ	ΜΥΡΙΝΑΣ	ΛΗΜΝΟΣ
ΔΗΜΟΣ	ΝΕΑΣ ΚΟΥΤΑΛΗΣ	ΛΗΜΝΟΣ
ΔΗΜΟΣ	ΑΓΙΑΣ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΣ	ΛΕΣΒΟΣ
ΔΗΜΟΣ	ΕΡΕΣΟΥ	ΛΕΣΒΟΣ
ΔΗΜΟΣ	ΚΑΛΛΟΝΗΣ	ΛΕΣΒΟΣ
ΔΗΜΟΣ	ΜΗΘΥΜΝΑΣ	ΛΕΣΒΟΣ
ΔΗΜΟΣ	ΠΕΤΡΑΣ	ΛΕΣΒΟΣ
ΔΗΜΟΣ	ΑΓΙΑΣΟΥ	ΛΕΣΒΟΣ
ΔΗΜΟΣ	ΓΕΡΑΣ	ΛΕΣΒΟΣ
ΔΗΜΟΣ	ΕΥΕΡΓΕΤΟΥΛΑ	ΛΕΣΒΟΣ
ΔΗΜΟΣ	ΛΟΥΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΘΕΡΜΗΣ	ΛΕΣΒΟΣ
ΔΗΜΟΣ	ΜΑΝΤΑΜΑΔΟΥ	ΛΕΣΒΟΣ

ΝΟΜΟΣ ΛΕΣΒΟΥ		
Φορέας	Όνομασία	Νησί
ΔΗΜΟΣ	ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ	ΛΕΣΒΟΣ
ΔΗΜΟΣ	ΠΟΛΙΧΝΥΤΟΥ	ΛΕΣΒΟΣ
ΔΗΜΟΣ	ΠΛΩΜΑΡΙΟΥ	ΛΕΣΒΟΣ
ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ	ΑΓΙΟΥ ΕΥΣΤΡΑΤΙΟΥ	ΑΓΙΟΣ ΕΥΣΤΡΑΤΙΟΣ
ΝΟΜΟΣ ΣΑΜΟΥ		
Φορέας	Όνομασία	Νησί
ΔΗΜΟΣ	ΑΓΙΟΥ ΚΗΡΥΚΟΥ	ΙΚΑΡΙΑ
ΔΗΜΟΣ	ΕΥΔΗΛΟΥ	ΙΚΑΡΙΑ
ΔΗΜΟΣ	ΡΑΧΩΝ	ΙΚΑΡΙΑ
ΔΗΜΟΣ	ΦΟΥΡΝΩΝ ΚΟΡΣΕΩΝ	ΦΟΥΡΝΟΙ
ΔΗΜΟΣ	ΒΑΘΕΟΣ	ΣΑΜΟΣ
ΔΗΜΟΣ	ΚΑΡΛΟΒΑΣΙΩΝ	ΣΑΜΟΣ
ΔΗΜΟΣ	ΜΑΡΑΘΟΚΑΜΠΟΥ	ΣΑΜΟΣ
ΔΗΜΟΣ	ΠΥΘΑΓΟΡΙΟΥ	ΣΑΜΟΣ
ΝΟΜΟΣ ΧΙΟΥ		
Φορέας	Όνομασία	Νησί
ΔΗΜΟΣ	ΟΙΝΟΥΣΣΩΝ	ΟΙΝΟΥΣΣΑΙ
ΔΗΜΟΣ	ΨΑΡΩΝ	ΨΑΡΑ
ΔΗΜΟΣ	ΧΙΟΥ	ΧΙΟΣ
ΔΗΜΟΣ	ΑΓΙΟΥ ΜΗΝΑ	ΧΙΟΣ
ΔΗΜΟΣ	ΑΜΑΝΗΣ	ΧΙΟΣ
ΔΗΜΟΣ	ΙΩΝΙΑΣ	ΧΙΟΣ
ΔΗΜΟΣ	ΚΑΜΠΟΧΩΡΩΝ	ΧΙΟΣ
ΔΗΜΟΣ	ΚΑΡΔΑΜΥΛΩΝ	ΧΙΟΣ
ΔΗΜΟΣ	ΜΑΣΤΙΧΟΧΩΡΙΩΝ	ΧΙΟΣ
ΔΗΜΟΣ	ΟΜΗΡΟΥΠΟΛΗΣ	ΧΙΟΣ

Πηγή: Υπουργείο Αιγαίου, Υπουργείο Εσωτερικών (Πρόγραμμα Καποδίστριας)

Γενικά στοιχεία για την Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου¹

Συγκεντρώνει το 1,9% του συνολικού πληθυσμού της χώρας (206.121 κάτοικοι, στοιχεία απογραφής 2001). Η πυκνότητα του πληθυσμού είναι 53,7 κάτοικοι / τ. χλμ, έναντι 82,9 του μέσου ελληνικού όρου, κατατάσσοντας την Περιφέρεια στην 6η θέση.

Παράγει 1,7% του ΑΕΠ της χώρας, 3% της αγροτικής παραγωγής, 0,2% της μεταποιητικής και 1,6% των υπηρεσιών. Ποσοστό 67% του προϊόντος της προέρχεται από τις υπηρεσίες, με τη συμβολή και του τουρισμού (4% του ΑΕΠ προέρχεται από τις υπηρεσίες ξενοδοχείων και εστιατορίων), αφού προσελκύει 3% των διανυκτερεύσεων αλλοδαπών, έχει δε την 4η υψηλότερη αναλογία διανυκτερεύσεων αλλοδαπών ανά κάτοικο (8 το 2000, μετά το Ν. Αιγαίο, τα νησιά του Ιονίου και την Κρήτη). Με κατά κεφαλήν προϊόν 3,61 εκ. δρχ το 2001, κατατάσσεται 9η με 89% του μέσου όρου της Ελλάδας. Η υποχώρηση από το 96% του 1999 οφείλεται στο σημαντικά μεγαλύτερο πληθυσμό που προέκυψε από την απογραφή του 2001.

Στους κατοίκους της αντιστοιχεί 61% του μέσου κατά κεφαλήν προϊόντος της ΕΕ. Με δηλωθέν εισόδημα 1,33 εκ. δρχ ανά κάτοικο το 2000 (83% του μέσου όρου

¹ Πηγή: All Media Publications, Νομοί της Ελλάδας, έκδοση 2002

της Ελλάδας), οι κάτοικοί της πλήρωσαν το 2000 κατά μέσο όρο για φόρο εισοδήματος 84 χιλ. δρχ, έναντι του μέσου 131 χιλ. δρχ της χώρας.

Το Βόρειο Αιγαίο έχει πολύ χαμηλή συμμετοχή στην αγροτική παραγωγή, με εξαίρεση το ελαιόλαδο 7% (4η στη χώρα) το 2001.

Η Περιφέρεια διαθέτει δύο μόνο αστικά κέντρα: τη Μυτιλήνη και τη Χίο, ενώ περιορισμένος είναι ο αριθμός των οικισμών που ξεπερνούν τις 5 χιλιάδες κατοίκους: Βαθύ, Μύρινα, Καρλόβασι.

Η Περιφέρεια εκτείνεται σε απόσταση περίπου 525 χμ. (Σάμος – Λήμνος) που αντιστοιχεί σε ευθεία γραμμή στην απόσταση της Αθήνας από τη Θεσσαλονίκη, της Βέροιας από την Αλεξανδρούπολη ή της Καλαμάτας από τα Ιωάννινα, ενώνοντας 3 ή 4 διοικητικές περιφέρειες με πληθυσμό πολλαπλάσιο εκείνου της Περιφέρειας Β. Αιγαίου. Επίσης, σε αντίθεση με τις πολλαπλές δυνατότητες σύνδεσης που υπάρχουν στην ηπειρωτική χώρα και ποικίλουν ανάλογα με το συνδυασμό των πόλεων, αλλά δεν ξεπερνούν τις 8 ώρες, η απ' ευθείας σύνδεση της Λήμνου με τη Σάμο είναι εφικτή 1 φορά την εβδομάδα και απαιτεί 14 ώρες ταξίδι, ενώ τις υπόλοιπες ημέρες είναι εφικτή μόνο μέσω Πειραιά και Ραφήνας, ακτοπλοϊκή σύνδεση που διαρκεί περίπου 2 ημέρες.

A.1.1 **Δομή και αρμοδιότητες της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου**

Αν και οι Περιφέρειες λειτούργησαν το 1987, μέχρι και το 1997, όπου με τον ν.2503 συστάθηκαν ως ενιαίες αποκεντρωμένες μονάδες διοίκησης του κράτους αποκτώντας οργανόγραμμα και στελέχη, λειτούργησαν ως πολιτικό όργανο αναπτυξιακού σχεδιασμού (δημοκρατικός προγραμματισμός, σχεδιασμός και παρακολούθηση της υλοποίησης των Περιφερειακών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων και εφαρμογή πολιτικής αναπτυξιακών κινήτρων που υποστηρίζονταν υπηρεσιακά από την Υπηρεσία Περιφερειακής Ανάπτυξης) με περιορισμένη εμπλοκή στην καθημερινή λειτουργία της υπόλοιπης αποκεντρωμένης διοίκησης (νομαρχίες) και της αυτοδιοίκησης.

Από το 1997 με τη σύσταση περιφερειακών υπηρεσιών και στη σταδιακή μεταφορά αρμοδιοτήτων από την κεντρική διοίκηση προς την Περιφέρεια, η ελληνική διοικητική πυραμίδα τροποποιείται καθοριστικά. Ιδρύονται 9 διευθύνσεις στην έδρα της Περιφέρειας σε τομείς όπως η Υγεία και η Πρόνοια, τα Δημόσια Έργα (σχεδιασμός, έλεγχος κατασκευής και συντήρησης έργων), η Χωροταξία και το Περιβάλλον, τα Δάση κλπ, ενώ ιδρύονται και 2 διευθύνσεις (Τοπικής Αυτοδιοίκησης και Δασών) στις έδρες των άλλων Νομών. Σήμερα υπηρετούν 93 υπάλληλοι στην έδρα της Περιφέρειας, 34 στη Σάμο, 30 στην Χίο, 6 στην Λήμνο και 2 στην Ικαρία, ενώ αναμένονται και νέες προσλήψεις στο άμεσο μέλλον.

Αξίζει να σημειωθεί ότι με τη θεσμοθέτηση του β' βαθμού αυτοδιοίκησης, η ενημέρωση και η υποστήριξη της δράσης, αλλά και ο έλεγχος της νομιμότητας των πράξεων των ΟΤΑ, γίνεται απ' ευθείας από την Περιφέρεια, υποκαθιστώντας στο ρόλο αυτό τη Νομαρχία. Ενημέρωση και έλεγχο ασκεί και προς την νομαρχιακή αυτοδιοίκηση.

Όμως η μεταβίβαση αρμοδιοτήτων προς την Περιφέρεια δεν ολοκληρώθηκε το 1997, αλλά συνεχίζεται μέχρι σήμερα. Αποτελεί λογικό επακόλουθο της δημιουργίας της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης, οπότε και περιορίστηκε σημαντικά η παρουσία του κεντρικού κράτους στην περιφέρεια, ενώ συμβαδίζει και με τη λογική να διατηρηθούν στα κεντρικά υπουργεία μόνο επιτελικές αρμοδιότητες. Ποιο πρόσφατη μεταφορά αρμοδιότητας προς την περιφέρεια αναφέρεται στον τουρισμό, ενώ με το διορισμό Περιφερειάρχη σε θέματα Υγείας και τη σύσταση Περιφερειακού Συμβουλίου Υγείας ουσιαστικά αφαιρέθηκαν οι αντίστοιχες αρμοδιότητες από τη Δύση Υγείας και Πρόνοιας της Περιφέρειας.

Τέλος, η μετεξέλιξη της Επιτροπής Παρακολούθησης του ΠΕΠ σε ανεξάρτητη υπηρεσία (Διαχειριστική Αρχή) που υπάγεται απ' ευθείας στη ΓΓ της Περιφέρειας με (υπό σύσταση) γραφεία στη Χίο και Σάμο συμπληρώνει τη διοικητική δομή της Περιφέρειας.

A.1.2 **Η Υπόλοιπη Διοικητική Δομή**

Οι Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις ιδρύθηκαν το 1994 ως μετεξέλιξη των αποκεντρωμένων Νομαρχιών (Ν.2218/94). Σε πρώτη φάση μεταβιβάστηκαν σ' αυτές οι περισσότερες αρμοδιότητες και υπηρεσίες που υπαγόταν πριν στις Νομαρχίες, πλην της Στατιστικής Υπηρεσίας, της Δασικής Υπηρεσίας, των Δ.Ο.Υ, των τελωνείων, των σωμάτων ασφαλείας και των δικαστηρίων, ενώ στη συνέχεια με τη δικαιολογία είτε της ανπισυνταγματικότητας, είτε της δυσλειτουργίας της κρατικής μηχανής, αφαιρέθηκαν και άλλες αρμοδιότητες (πχ. Επιθεώρηση Εργασίας, Γραφεία Α'βάθμιας και Β'βάθμιας εκπαίδευσης, αρμοδιότητες σε θέματα χωροταξίας-πολεοδομίας).

Τα Επαρχεία δημιουργήθηκαν ως αποκεντρωμένες υπηρεσίες της Νομαρχίας, για εξυπηρέτηση των πολυκεραματισμένων νομών, όπως οι νησιωτικοί. Στην Περιφέρεια Β. Αιγαίου λειτουργούν 2: στη Λήμνο και την Ικαρία. Αποτελούν μικρογραφία της Νομαρχίας, συνήθως ιδιαίτερα υποστελεχωμένα, και περιήλθαν στην νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση το 1994. Διοικούνται από τον αιρετό Έπαρχο, ο οποίος είναι επικεφαλής 5μελούς Επαρχιακού Συμβουλίου, τα οποία είναι ταυτόχρονα και μέλη του Νομαρχιακού Συμβουλίου.

Βασική αρμοδιότητα της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης αποτελεί ο αναπτυξιακός σχεδιασμός του νομού σε συνεργασία με τους εκπροσώπους των ΟΤΑ, των κοινωνικών, επαγγελματικών και επιστημονικών φορέων της περιοχής, κάτω από το συντονισμό της Περιφέρειας και η εφαρμογή του με τις νομαρχιακές υπηρεσίες, αλλά και άλλους θεσμούς, όπως αναπτυξιακές εταιρείες, Κέντρα Επαγγελματικής Κατάρτισης κλπ. Στους άλλους τομείς (πχ. Δ/ση Γεωργίας, Βιομηχανία, Δ/ση Υγείας και Κοινωνικής Πρόνοιας, Δ/ση Εμπορίου, Δ/ση Πολεοδομίας & Περιβάλλοντος κλπ) η πλειοψηφία των αρμοδιοτήτων είναι εκτελεστικές των αποφάσεων ή της νομοθεσίας του κεντρικού κράτους.

Οι Δήμοι όπως προέκυψαν από τις συνενώσεις, αναλαμβάνουν σταδιακά όλο και περισσότερες αρμοδιότητες που αναφέρονται στην οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη των περιοχών ευθύνης τους, ενώ παράλληλα αυξάνονται και τα μέσα που έχουν στη διάθεσή τους (πόροι και ανθρώπινο δυναμικό). Ήδη από τη δεκαετία του '80 είχε δοθεί η δυνατότητα με τη σύσταση εταιρειών και τη σύναψη προγραμματικών συμβάσεων να διευρύνουν το πεδίο δράσης τους, ενώ με το νόμο 2218/94 είχε αναγνωριστεί το τεκμήριο της αποκλειστικής αρμοδιότητας των ΟΤΑ στις τοπικές υποθέσεις με παράλληλη κατάργηση του ελέγχου σκοπιμότητας των αποφάσεών τους.

Η δημιουργία του Υπουργείου Αιγαίου (1985), αν και προηγήθηκε χρονικά των εξελίξεων που αναφέρθηκαν προηγουμένα, μέχρι πρόσφατα δεν είχε επηρεάσει τη λειτουργία των άλλων βαθμίδων της διοίκησης - αυτοδιοίκησης και τους πολίτες, εξ αιτίας του είδους των αρμοδιοτήτων του. Για το λόγο αυτό, δεν είχε προβλεφθεί η δημιουργία αποκεντρωμένων υπηρεσιών π.χ. στις έδρες των Νομαρχιών και των Επαρχείων. Όμως, η πρόσφατη διεύρυνση των αρμοδιοτήτων σε θέματα προστασίας περιβάλλοντος και αρχιτεκτονικής κληρονομιάς, δημιούργησε νέες ανάγκες που πρέπει να αντιμετωπιστούν αποτελεσματικά, ώστε να μην έχουν αρνητικές συνέπειες στους ενδιαφερόμενους πολίτες.

Τέλος θα πρέπει να υπογραμμιστεί η κατάτμηση των αρμοδιοτήτων μεταξύ των διαφόρων επιπέδων περιφερειακής διοίκησης και αυτοδιοίκησης που απαιτεί στενή συνεργασία μεταξύ όλων των βαθμίδων, που όμως γίνεται εξαιρετικά δύσκολη εξ αιτίας του κατακερματισμού του χώρου. Ως χαρακτηριστικό παράδειγμα αναφέρονται οι αρμοδιότητες στα θέματα περιβάλλοντος, το δίκτυο των υποδομών μεταφορών (εθνικό, επαρχιακό, τοπικό δίκτυο, λιμάνια), όπου ο σχεδιασμός και η υλοποίηση μιας ολοκληρωμένης πολιτικής δεν μπορεί παρά να είναι αντικείμενο συνεργασίας όλων των φορέων.

A.1.3 Οικονομική Δομή της Περιφέρειας

Με βάση τα αναθεωρημένα στοιχεία του ΑΕΠ, η Περιφέρεια Β. Αιγαίου με κατά κεφαλή ΑΕΠ στο 89% του μέσου όρου της Ελλάδας κατατάσσεται 9η σε σχέση με τις 13 περιφέρειες. Σε επίπεδο νομών, ο Ν. Λέσβου κατατάσσεται στην 18η θέση σε σχέση με τους 52 νομούς της χώρας, ο Ν. Σάμου στην 30η θέση ενώ ο

Ν. Χίου (που παρά τη κρίση της ναυτιλίας συνεχίζει να παρουσιάζει εξειδίκευση στο τομέα), καταγράφει χαμηλή παραγωγική βάση (36η θέση).

Πίνακας 2: Εξέλιξη του κατά κεφαλή ΑΕΠ (Μέσος όρος χώρας= 100)

	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Περιφέρεια Β. Αιγαίου	79,0	82,0	83,0	89,0	91,0	96,0	96,0	97,0	97,0	89,0
Ν. Λέσβου	73,5	78,5	81,4	100,0	102,2	103,3	103,71	104,1	104,5	95,9
Ν. Σάμου	96,7	97,1	95,6	84,7	86,3	93,3	93,4	94,0	94,3	84,2
Ν. Χίου	75,7	75,5	76,9	71,8	74,0	82,4	82,9	83,3	83,6	79,2

Πηγή: All Media Publications, Νομοί της Ελλάδας, έκδοση 2002

Η εικόνα αυτή αντιστρέφεται όταν εξετάζεται το δηλωθέν εισόδημα ανά κάτοικο, όπου ο Ν. Χίου πλησιάζει τον εθνικό μέσο όρο σε ποσοστό 88% (1,41 εκ. δρχ έναντι 1,6 εκ. δρχ του εθνικού μέσου όρου), ενώ οι Νομοί Σάμου και Λέσβου ακολουθούν με 84% και 80% αντίστοιχα.

Η δομή του παραγόμενου προϊόντος στην Περιφέρεια διαφοροποιείται από εκείνη της χώρας, παρουσιάζοντας αυξημένο ποσοστό προερχόμενο από τον πρωτογενή τομέα (κυρίως εξ αιτίας του Ν. Λέσβου και δευτερευόντως του Ν. Σάμου), ενώ όλοι οι νομοί παρουσιάζουν χαμηλότερο προϊόν στο δευτερογενή τομέα από το μέσο όρο της χώρας.

Πίνακας 3: Δομή του ΑΕΠ ανά παραγωγικό τομέα (%)

	1992			1995			1998		
	Τομέας								
	Α' γενής	Β' γενής	Γ' γενής	Α' γενής	Β' γενής	Γ' γενής	Α' γενής	Β' γενής	Γ' γενής
Ελλάδα	10,2	25,9	63,9	9,9	23	67	7,8	23,6	68,6
Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου	12,0	20,0	68,0	12	17	70	10	19	71
Νομός Λέσβου	12,7	18,8	68,5	13,1	16,3	67	12,3	18,8	68,9
Νομός Σάμου	13,9	23,8	62,3	13,7	19	71,1	9,4	20,4	70,2
Νομός Χίου	8,3	18,4	73,3	9,2	18,2	75,6	5,5	17,6	79,6

Πηγή: All Media Publications, Νομοί της Ελλάδας, έκδοση 2002

Ο πρωτογενής τομέας, αν και έχει υποστεί σημαντική συρρίκνωση τις τελευταίες δεκαετίες, κυρίως σε ό,τι αφορά το απασχολούμενο ανθρώπινο δυναμικό, αλλά και ως ποσοστό του ΑΕΠ, παραμένει σημαντικός παράγοντας ανάπτυξης στην Περιφέρεια, τροφοδοτώντας σε ένα βαθμό και τη δραστηριότητα της μεταποίησης.

Συνολικά, η Περιφέρεια εμφανίζει στη αγροτική παραγωγή υψηλό ποσοστό εξειδίκευσης στις δενδρώδεις καλλιέργειες (με καλλιεργούμενες εκτάσεις 2,5 φορές περισσότερες από το μέσο όρο της χώρας), κυρίως εξ αιτίας της ελαιοκαλλιέργειας (κύρια στη Λέσβο) αλλά και της καλλιέργειας εσπεριδοειδών και μαστίχας (Χίος). Η αμπελοκαλλιέργεια στη Σάμο και στη Λήμνο και η καλλιέργεια σιτηρών στη Λήμνο συμπληρώνουν τις βασικές γεωργικές δραστηριότητες με εξαγωγικό χαρακτήρα. Η αύξηση της καλλιέργειας των κηπευτικών που παρατηρείται δεν καλύπτει ούτε τη τοπική ζήτηση.

Η κτηνοτροφία αποτελεί σημαντική δραστηριότητα με αυξανόμενη ένταση, τόσο σε ό,τι αφορά στον αριθμό των ζώων, όσο και στη παραγωγή προϊόντων, σε ορισμένα από τα οποία τόσο ποσοτικά, όσο και ποιοτικά κατέχουν σημαντική θέση. Αυτό αφορά κυρίως το Ν. Λέσβου, την αιγοπροβατοτροφία και τη παραγωγή σκληρού τυριού.

Ο δευτερογενής τομέας έχει υποστεί μεταπολεμικά σημαντική συρρίκνωση και περιορίζεται ουσιαστικά στον κλάδο τροφίμων και ποτών με τη μεταποίηση των προϊόντων του άγηνους τομέα και κάποιες άλλες παραδοσιακές παραγωγές (ούζο, γλυκά κουταλιού), τα προϊόντα χειροτεχνίας (πήλινα, υφαντά, ξυλόγλυπτα κλπ) και τον κλάδο των κατασκευών που συμπεριλαμβάνει τη βιομηχανία ξύλου και τη κατασκευή άλλων προϊόντων από μη μεταλλικά ορυκτά.

Ο τριτογενής τομέας εμφανίζεται ως το σημαντικότερο και δυναμικότερο κομμάτι της οικονομίας, όταν γίνεται αναφορά σε εξελίξεις με βάση τα ποσοστά. Η εικόνα είναι λιγότερο θετική όταν εξετάζονται τα απόλυτα μεγέθη, όπου παρατηρείται σχετικά περιορισμένη αύξηση της απασχόλησης με εξαίρεση το Ν. Σάμου, όπου η σημαντική αύξηση του τουρισμού συμπαραράσφερε σε αύξηση του γυναικείου ενεργού πληθυσμού.

Επίσης, η εξέταση των σημαντικότερων κλάδων που αφορούν κάθε είδους εμπόριο ή το δημόσιο τομέα και απευθύνονται στον τοπικό πληθυσμό, δεν μπορούν να θεωρηθούν ως δυναμικοί κλάδοι ικανοί να συμπαρασύρουν το σύνολο της τοπικής οικονομίας. Ο μόνος εξαγωγικός κλάδος που εμφανίζει κάποιο μέγεθος και δυναμική, είναι αυτός των ξενοδοχείων, που όμως υστερεί σε μεγάλο βαθμό συγκριτικά με ό,τι συμβαίνει στις άλλες νησιωτικές περιοχές της Χώρας.

Ως κύριοι φορείς που υποστηρίζουν τις επιχειρήσεις του δευτερογενή και του τριτογενή τομέα είναι τα Επιμελητήρια, οι Αναπτυξιακές Εταιρείες των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων (στο πλαίσιο των οποίων λειτούργησαν τα Γραφεία Βιομηχανικής Αλλαγής) και οι Ενώσεις Ξενοδόχων.

A.2 Φυσιογνωμία της περιοχής – γεωγραφικά και μορφολογικά στοιχεία

Η Περιφέρεια περιλαμβάνει 9 νησιά μικρού, μεγάλου και μεσαίου μεγέθους. Τα νησιά που ανήκουν στην περιφέρεια είναι διάσπαρτα στο βορειοανατολικό τμήμα του Αιγαίου Αρχιπελάγους, τα περισσότερα από αυτά βρίσκονται κατά μήκος των ακτών της Μικράς Ασίας και αποτελούν το ανατολικό σύνορο της Ευρωπαϊκής Ένωσης με την Τουρκία. Έδρα της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου είναι η Μυτιλήνη.

Πέντε από τα νησιά που την αποτελούν, η Λέσβος, η Λήμνος, η Χίος, η Σάμος και η Ικαρία, συγκρινόμενα με τα υπόλοιπα νησιά του Αιγαίου, μπορούν να θεωρηθούν μεγάλα, ενώ ο συνδυασμός έκτασης και πληθυσμιακού μεγέθους εντάσσουν δύο από αυτά, τη Λέσβο και τη Χίο, μεταξύ των 21 σημαντικών νησιών του ευρωπαϊκού χώρου. Τα πέντε μεγάλα νησιά, μαζί με άλλα μικρότερα - Φούρνοι, Ψαρά, Οινούσες, Άγιος Ευστράπιος σχηματίζουν ένα χώρο χωρίς ιδιαίτερη γεωγραφική συνοχή.

Η Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου χαρακτηρίζεται από σημαντικό ποσοστό ορεινών και ημιορεινών εκτάσεων. Συγκεκριμένα, το ποσοστό των ορεινών εκτάσεων καλύπτει το 33,2% της συνολικής έκτασης της Περιφέρειας και των ημιορεινών το 35,3%. Από το σύνολο των δήμων και κοινοτήτων (195) που υπάρχουν στην

περιφέρεια Βορείου Αιγαίου το 35,4% ανήκει σε ορεινές περιοχές (69), ενώ το 22,9% του πληθυσμού κατοικεί στον ορεινό χώρο.

Οι περιοχές αυτές μειονεκτούν σε σχέση με τις πεδινές εκτάσεις κυρίως λόγω κλίματος, γεωμορφολογίας και θέσης. Λόγω των χαμηλών εισοδημάτων και της έλλειψης κοινωνικοπολιτιστικής υποδομής, παρατηρούνται τις τελευταίες δεκαετίες σημαντικές μετακινήσεις πληθυσμού στα αστικά κέντρα της Περιφέρειας και της Ηπειρωτικής χώρας.

Οι υπάρχουσες υποδομές σε όλους σχεδόν τους τομείς είναι ελλιπείς και η παροχή υπηρεσιών που σχετίζονται με την ποιότητα ζωής των κατοίκων βρίσκεται σε χαμηλό επίπεδο. Έτσι σήμερα υπάρχουν στις περιοχές αυτές εγκαταλελειμμένοι οικισμοί και χωριά με μεγάλο ποσοστό γηρασμένου πληθυσμού.

A.3 Εξέλιξη του πληθυσμού και του εργατικού δυναμικού

A.3.1 Εξέλιξη του Πληθυσμού

Ο πληθυσμός της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου παρουσιάζει διαρκή μείωση κατά την περίοδο 1951 και 1981, ως αποτέλεσμα της εσωτερικής μετανάστευσης προς τα μεγάλα αστικά κέντρα και ιδιαίτερα την Αθήνα. Η εικόνα αυτή αντιστρέφεται μετά το 1981, όπου παρατηρούνται μικρά ποσοστά αύξησης του πληθυσμού τις δεκαετίες του 80 και 90. Ο ρυθμός αύξησης ωστόσο δεν θεωρείται επαρκής σε σημείο που να αναπληρώνει τις απώλειες και να δημιουργεί μία νέα πληθυσμιακή δυναμική. Γι' αυτό το λόγο είναι ανησυχητική η εξέλιξη του πληθυσμού του Βορείου Αιγαίου στις δύο τελευταίες δεκαετίες 1981-91 και 1991-2001 όπου παρατηρήθηκε αύξηση της τάξης του 0,2% (πληθυσμός Ελλάδος 0,52%) και 0,34% (Ελλάδα 0,66 %) του συνολικού πληθυσμού ετησίως.

Η υπογεννητικότητα, ως αποτέλεσμα της μετανάστευσης και της μείωσης της γονιμότητας συμβάλει στη φθίνουσα πορεία του πληθυσμού, η οποία είναι εμφανής και στα συνολικά πληθυσμιακά μεγέθη, παρόλο που την τελευταία δεκαετία εισήλθαν στο Βόρειο Αιγαίο χιλιάδες οικονομικοί μετανάστες και βελτίωσαν σε μεγάλο βαθμό τα πληθυσμιακά μεγέθη. Χαρακτηριστικό είναι ότι το 2001 ο πληθυσμός του Βορείου Αιγαίου είναι μόλις το 1,88 του συνολικού Ελληνικού πληθυσμού, ενώ το 1951 στο Αιγαίο κατοικούσαν το 3,69 του συνολικού ελληνικού πληθυσμού.

Πίνακας 4: Πληθυσμός Βορείου Αιγαίου και Ελλάδος – Ετήσιες μεταβολές 1951 - 2001

Έτη	Πληθυσμός Β. Αιγαίου	% Μέση ετήσια μεταβολή	Πληθυσμός Ελλάδος	% Μέση ετήσια μεταβολή	% Συμμετοχή Β. Αιγαίου στο σύνολο Ελλάδος
1951	281327	-	7632801	-	3,69
1961	254496	-1,00	8388553	0,94	3,03
1971	210459	-1,88	8768641	0,44	2,00
1981	195004	-0,75	9739589	1,05	2,40
1991	199231	0,21	10259900	0,52	1,94
2001	206121	0,34	10964020	0,66	1,88

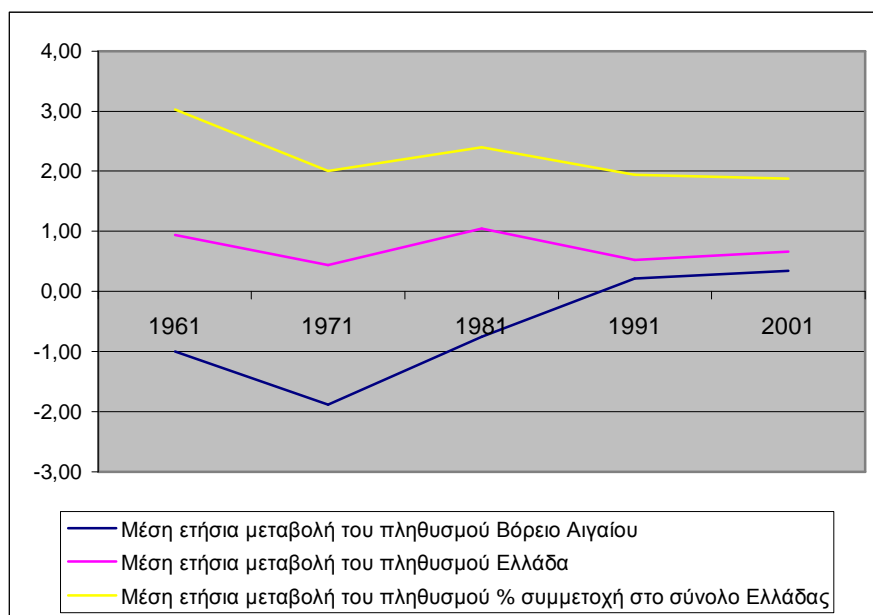
Πηγή : ΕΣΥΕ, αποτελέσματα απογραφών Πληθυσμού 1951 – 2001

ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ Β. ΑΙΓΑΙΟΥ ΚΑΤΑ ΝΟΜΟ, ΕΠΙ % ΜΕΤΑΒΟΛΗ 1991 - 2001					
ΝΟΜΟΙ	1991	2001	% ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΕΤΗΣΙΑ 1991 - 2001	ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ % 1991	ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ % 2001
Ν. ΛΕΣΒΟΥ	105082	109118	0,37	52,74	52,94
Ν. ΣΑΜΟΥ	41965	43595	0,38	21,06	21,15
Ν. ΧΙΟΥ	52184	53408	0,23	26,19	25,91
Β. ΑΙΓΑΙΟ	199231	206121	0,34	100,00	100,00

Πηγή : ΕΣΥΕ, αποτελέσματα απογραφών Πληθυσμού 1991 - 2001

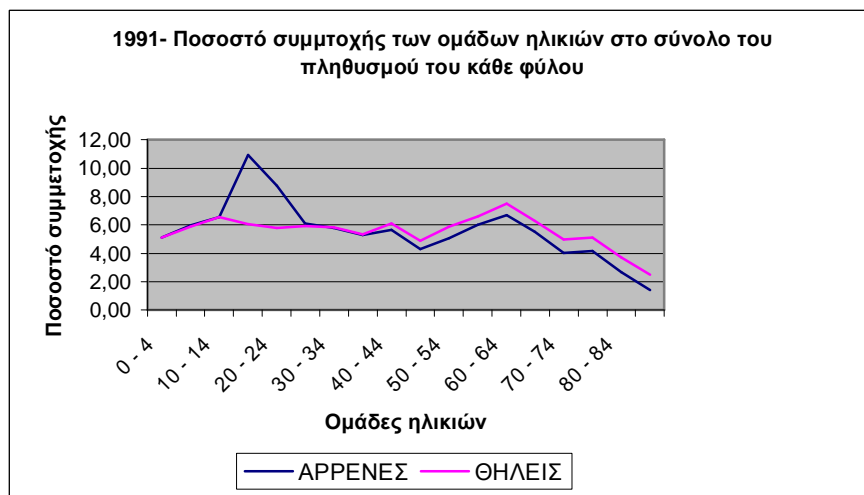
Ο πληθυσμός του Βορείου Αιγαίου κατανέμεται στις τρεις Νομαρχίες Λέσβου Σάμου και Χίου, με την Λέσβο να συγκεντρώνει περισσότερο από το ήμισυ του συνολικού πληθυσμού. Οι τρεις Νομαρχίες παρουσιάζουν μια παρόμοια,

χαμηλή δυναμική ανάπτυξης του πληθυσμού στο διάστημα 1991 - 2002. Αυτή η μεγέθυνση με μεγάλη δυσκολία ξεπερνάει κατά μέσο όρο το 0,30 % του συνολικού πληθυσμού ετησίως.

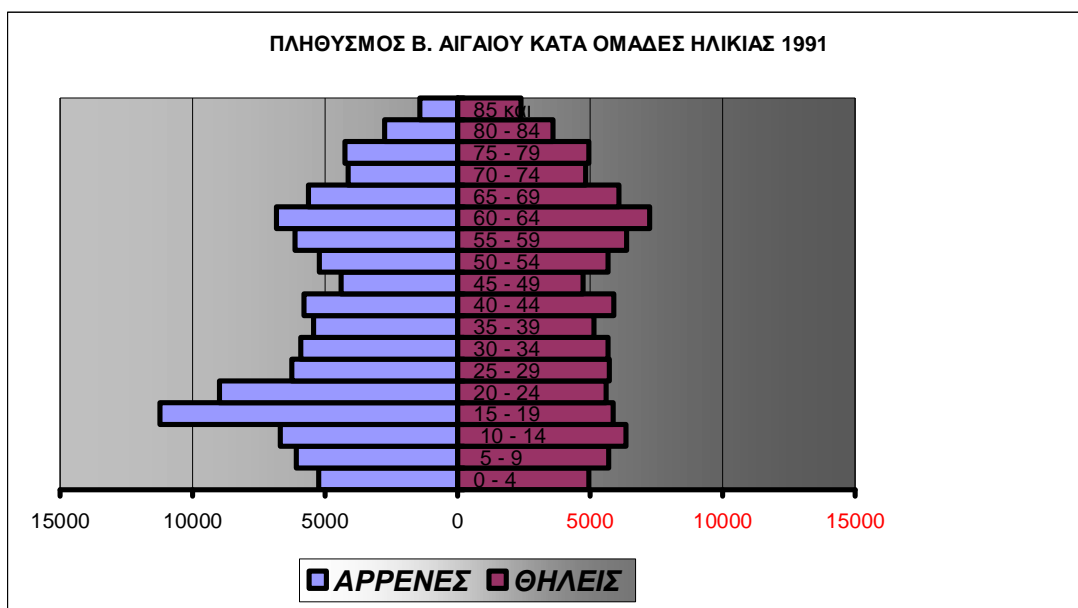

Ιδιαίτερα στις περιόδους κατά τις οποίες ο πληθυσμός παρουσίασε αρνητική εξέλιξη (1961-1971), υπήρξε μια σημαντική αύξηση της εσωτερικής μετανάστευσης και αύξηση της υπογεννητικότητας.

Αυτή η εξέλιξη είχε ως αποτέλεσμα στην πυραμίδα ηλικιών του Βορείου Αιγαίου το έτος 1991, να υποεκπροσωπούνται οι ηλικιακές ομάδες που τροφοδοτούν το εργατικό δυναμικό της περιφέρειας. Αυτό φαίνεται πιο καθαρά ιδιαίτερα στον γυναικείο πληθυσμό που δεν επηρεάζεται από τις εσωτερικές διοικητικές μετακινήσεις (διοίκηση, στρατός) και από την εξωτερική μετανάστευση. Οι ομάδες ηλικιών μεταξύ 15- και 54 έτη παρουσιάζουν το 1991 ιδιαίτερα χαμηλά ποσοστά στο σύνολο του γυναικείου πληθυσμού. Οι ομάδες ηλικιών 15- 19 και 20- 24 παρουσιάζουν αντίθετα μια μεγαλύτερη συμμετοχή στο σύνολο του ανδρικού πληθυσμού, (10,95 και 8,76 αντίστοιχα), επηρεασμένες κυρίως από την εξωτερική μετανάστευση.

Το 1991 η πυραμίδα των ηλικιών εμφανίζεται αντεστραμμένη με σημαντικές ελλείψεις κυρίως στις νέες ηλικίες των γυναικών κάτι που εκφράζει τα σημαντικά πληθυσμιακά προβλήματα τα οποία στη συνέχεια επηρεάζουν τη χαμηλή αναπτυξιακή δυναμική της περιφέρειας.

Γεννητικότητα

Οι δείκτες γεννητικότητας του πληθυσμού μειώνονται σταθερά τις τελευταίες δεκαετίες, ενώ ο δείκτης γονιμότητας το 1999 έπεσε κάτω το κρίσιμο όριο (1,41) μονάδων. Το πρόβλημα της χαμηλής γεννητικότητας του πληθυσμού εμφανίζεται σχεδόν με τον ίδιο τρόπο σε όλους τους νομούς της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου, κάτι που έχει σχέση με τα ομοειδή οικονομικά και κοινωνικά προβλήματα που αντιμετωπίζουν όλες αυτές οι νησιωτικές κοινωνίες μετά τον πόλεμο.

Πίνακας 5: Δείκτης γεννητικότητας πληθυσμού Β. Αιγαίου και Νομών

ΕΤΗ	ΓΕΝΝΗΣΕΙΣ	ΘΑΝΑΤΟΙ	ΣΥΝΟΛΟ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ	% ΓΕΝΝΗΣΕΙΣ ΕΠΙ ΤΟΥ ΣΥΝΟΛΟΥ	% ΘΑΝΑΤΟΙ ΕΠΙ ΤΟΥ ΣΥΝΟΛΟΥ
1981	2355	2755	195004	12,08	14,13
1991	1786	2691	199231	8,96	13,51
1999	1742	2538	206121	8,45	12,31

Πηγή : ΕΣΥΕ, Απογραφές Πληθυσμών 1981, 1991, 2001

Το Σύνολο Πληθυσμού για το 1999 είναι ο Πληθυσμός από την Απογραφή Πληθυσμού 2001

ΝΟΜΟΙ	1999		1991		1981	
	ΓΕΝΝΗΣΕΙΣ	ΘΑΝΑΤΟΙ	ΓΕΝΝΗΣΕΙΣ	ΘΑΝΑΤΟΙ	ΓΕΝΝΗΣΕΙΣ	ΘΑΝΑΤΟΙ
ΛΕΣΒΟΣ	962	1385	903	1463	1202	1473
ΣΑΜΟΣ	331	527	363	596	442	578
ΧΙΟΣ	449	626	520	632	711	704
Β.ΑΙΓΑΙΟ	1742	2538	1786	2691	2355	2755

Πίνακας 6: Δείκτης γονιμότητας Β. Αιγαίου ανά έτος

ΕΤΟΣ	ΓΕΝΝΗΣΕΙΣ	ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΗΛΙΚΙΑΣ 15-44	ΔΕΙΚΤΗΣ ΓΟΝΙΜΟΤΗΤΑΣ
1981	2355	31838	2,22
1991	1786	33867	1,58
1999	1742	37150	1,41

Πηγή : ΕΣΥΕ, Απογραφές Πληθυσμών 1981, 1991, 2001

Η δημογραφική συρρίκνωση αποτελεί ίσως το πιο συχνά εμφανιζόμενο πρόβλημα για τις νησιώτικες περιοχές και ιδιαίτερα για το Β. Αιγαίο. Η δυσμενής αυτή εξέλιξη – στο σύνολο της Περιφέρειας με μικρές αποκλίσεις- την έχει φέρει στη χειρότερη κατάσταση σε μία σειρά δεικτών (Eurostat, Regio's statistical yearbook, 1997):

- εξέλιξη πληθυσμού την περίοδο 1984-94: -0,4%, όταν στο Ν. Αιγαίο είχαμε 1,0% και στην Ελλάδα 0,5%
- ποσοστό νέων κάτω των 25 ετών (1994): 29,2%, έναντι 34,3% για το Ν. Αιγαίο και 32,6% για την Ελλάδα
- ποσοστό κατοίκων πάνω από 65 χρονών: 21,9%, έναντι 13,9% και 15,0% αντίστοιχα
- ποσοστό γεννητικότητας: 1,0, έναντι 1,2 και 1,0 αντίστοιχα.
- δείκτης ενεργού πληθυσμού²: 41,3, έναντι 51,1 και 49,7 αντίστοιχα
- δείκτης εξάρτησης³: 1,8 έναντι 1,4 και 1,4 αντίστοιχα.

Οι τρεις νομοί του Β. Αιγαίου συγκαταλέγονται μεταξύ των 16 νομών που σημείωσαν μείωση του πληθυσμού τη δεκαετία του '70 (η Λέσβος σημείωσε με - 8,9% την τρίτη χειρότερη επίδοση). Όπως φαίνεται από τον παρακάτω πίνακα που απεικονίζει την εξέλιξη του πληθυσμού ανά νησί και νομό, τη δεκαετία του '80 ο πληθυσμός της Λέσβου έμεινε πρακτικά σταθερός, ενώ στους δύο άλλους νομούς υπήρξαν μικρές αυξήσεις και στο σύνολο της χώρας αύξηση της τάξης του 5,3%.

Πίνακας 7: Εξέλιξη πληθυσμού ανά Νησί και Νομό (1961-2001)

	1961	1971	1981	1991	2001	Μεταβολή (%) 1971-81	Μεταβολή (%) 1981-91	Μεταβολή (%) 1991-99	Μεταβολή (%) 1971-99
Σύνολο Ελλάδος	8.385.866	8.766.909	9.738.945	10.259.900	10.939.771	11,1%	5,3%	2,6%	20,0%
Περιφέρεια Β. Αιγαίου		210.459	195.004	199.231	206.121	-7,3%	2,2%	-8,2%	-13,1%
Ν. ΛΕΣΒΟΥ	140251	114802	104620	105082	109.194	-8,9%	0,4%	-8,0%	-15,8%
Άγιος Ευστράτιος	1.061	422	296	286					
Λέσβος	117.371	97.008	88601	87151					
Λήμνος	21.808	17.367	15721	17645					
Ν. ΣΑΜΟΥ	52022	41709	40519	41958	42.774	-2,9%	3,6%	-10,6%	-10,0%

² Αποτελεί τη σχέση μεταξύ εργαζόμενων και συνολικού πληθυσμού πάνω από 15 ετών

³ Αποτελεί τη σχέση μεταξύ μη ενεργού και ενεργού πληθυσμού και θέλει να δείξει πόσοι μη ενεργά άτομα εξαρτώνται από ένα ενεργό άτομο.

Ικαρία	9.577	7.702	7559	7546					
Φούρνοι	1.170	1.195	1203	1233					
Σάμος	41.124	32.664	31629	33032					
Θύμεια	145	139	121	147					
Ν. ΧΙΟΥ	62223	53948	49865	52179	52.098	-7,6%	4,7%	-6,5%	-9,6%
Χίος	60.061	52.487	48700	51060					
Οινούσες	1.580	966	703	681					
Ψαρά	576	487	460	438					

Πηγή: ΕΣΥΕ, Υπουργείο Εσωτερικών

Σε επίπεδο νησιού, η Λέσβος χάνει συνεχώς πληθυσμό, φτάνοντας τους 87.151 κατοίκους το 1991 έναντι των 117.371 κατοίκων το 1961 και των 137.160 το 1928. Στη Λήμνο σημειώνεται αύξηση της τάξεως του 12% την τελευταία δεκαετία – αναμένονται τα επίσημα στοιχεία της απογραφής του 2001 για να μπορέσουμε με σιγουριά να αναφερθούμε σε μια θετική πληθυσμιακή εξέλιξη - και ο πληθυσμός της (17.645 κάτοικοι) ξεπερνά τον αντίστοιχο του 1971 (17.367). Στο Β. Αιγαίο, τη δεκαετία του '80, μείωση του πληθυσμού παρατηρήθηκε σε τρία ακόμη νησιά τις Οινούσες, τα Ψαρά και την Ικαρία (ασήμαντη). Αξιοσημείωτο είναι ότι οι Φούρνοι συνεχίζουν αδιάλειπτα από το 1928 την αύξηση του πληθυσμού τους φτάνοντας τους 1.233 κατοίκους. Ο λόγος είναι η ύπαρξη δυναμικής οικονομικής δραστηριότητας, όπως είναι η αλιεία. Το φαινόμενο αυτό παρατηρήθηκε σε μικρότερη έκταση και σε άλλα μικρά μη τουριστικά νησιά του Αιγαίου. Πάντως θα πρέπει να υπογραμμιστεί ότι η γενική τάση κατά την περίοδο 1951-81 ήταν η μείωση του πληθυσμού στα νησιά του Αιγαίου, ενώ την τελευταία δεκαετία ένας σημαντικός αριθμός νησιών παρουσιάζει αύξηση.

Ειδικότερα, την περίοδο 1971-1991, ο πληθυσμός της Περιφέρειας μειώθηκε κατά 7,3%. Η μείωση αυτή έπληξε κυρίως το Νομό Λέσβου, ο οποίος απώλεσε το 8,9% του συνολικού του πληθυσμού και δευτερευόντως το Νομό Χίου (μείωση 7,6%). Την αμέσως επόμενη δεκαετία η τάση αυτή αναστρέφεται καθώς ο πληθυσμός της Περιφέρειας αυξάνεται κατά 2,2%. Η μεγαλύτερη αύξηση καταγράφηκε στους Νομούς Χίου (4,7%) και Σάμου (3,6%). Αντιθέτως, ο πληθυσμός του Νομού Λέσβου παρουσίασε οριακή μεταβολή. Κατά την παρελθούσα περίοδο ωστόσο (1991-1998), σημειώθηκε νέα μείωση του πληθυσμιακού δυναμικού της Περιφέρειας κατά 8,2%. Αποτέλεσμα αυτής της διαδικασίας ήταν, ο πληθυσμός της Περιφέρειας να μειωθεί κατά 13,1%, μείωση η οποία με αντικειμενικά κριτήρια θεωρείται ιδιαίτερα υψηλή.

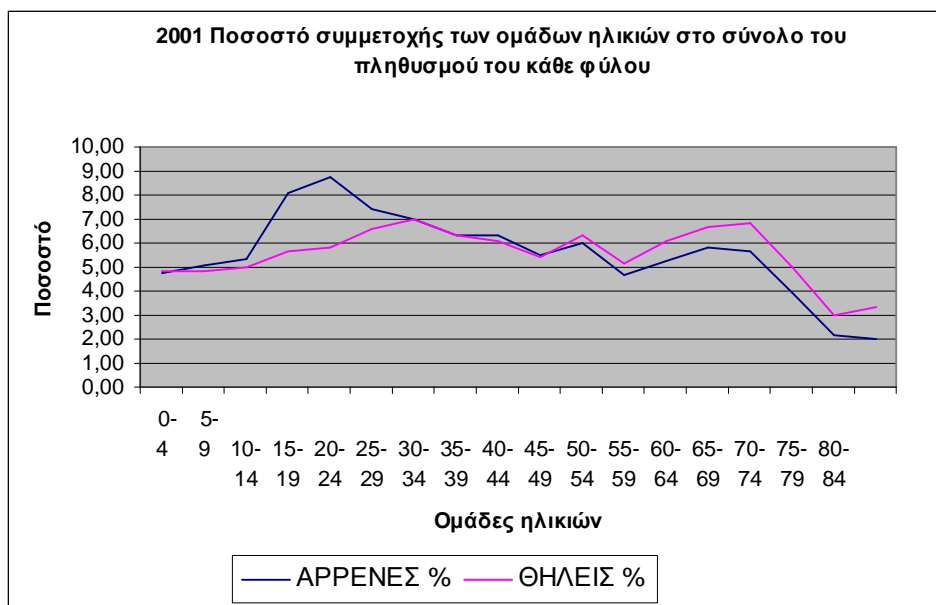
A.3.1.1 Ο πληθυσμός του Βορείου Αιγαίου το 2001

Η μελέτη των ομάδων των ηλικιών το 2001 μας δείχνει ότι η συμμετοχή των νεώτερων ομάδων μεταξύ 0 – 14 μειώνεται αυτό το έτος ακόμα περισσότερο, μια εξέλιξη που θα επηρεάσει τις επόμενες δεκαετίες το σύνολο του ενεργού πληθυσμού στο Βόρειο Αιγαίο.

ΟΜΑΔΕΣ ΗΛΙΚΙΩΝ	ΘΗΛΕΙΣ	
	2001	1991
0-4	4751	4950
5-9	4801	5698
10-14	4969	6337
15-19	5586	5856
20-24	5800	5597
25-29	6493	5725

Πηγή : ΕΣΥΕ, αποτελέσματα απογραφών Πληθυσμού 1991, 2001 (Μόνιμος Πληθυσμός)

Στις ηλικίες μεταξύ των 20 και 55 ετών η κατάσταση παραμένει σχετικά σταθερή με μια μικρή τάση βελτίωσης. Μεταξύ του 1991 και του έτους 2001 στις ηλικίες αυτές παρατηρούμε μια αύξηση του πληθυσμού κατά 11744 άτομα.

A.3.1.2 Ενεργός πληθυσμός και ανεργία

Τα παραπάνω οδηγούν αναπόφευκτα στη συρρίκνωση του ενεργού πληθυσμού, τόσο σε απόλυτους αριθμούς, όσο και σε ποσοστό επί του συνολικού πληθυσμού. Το 1991 ο ενεργός πληθυσμός του Νομού είναι 31.791 άτομα, έναντι 61.548 το 1961 και σε ποσοστό 30,3% έναντι 43,9%. Στο Β. Αιγαίο μόνο ο Ν. Χίου παρουσιάζει μικρότερο ποσοστό ενεργού πληθυσμού για το 1991 (27,9%), ενώ ο αντίστοιχος μέσος όρος για την Ελλάδα είναι 37,9%⁴.

Πίνακας 8: Αριθμός οικονομικά ενεργών-Άτομα

Γεωγραφική ενότητα	1971	1981	1991
ΕΛΛΑΔΑ	3243394	3543269	3886157
Π. ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	76760	62553	60174
Ν. Λέσβου	46980	35140	31791
Αγ. Ευστράτιος			126
Λέσβος			26674
Λήμνος			4991
Ν. Σάμου	14320	13213	13818
Ικαρία			2478
Φούρνοι			413
Σάμος			10927
Ν. Χίου	15460	14200	14565
Χίος			14307

⁴ Θα πρέπει να υπογραμμιστεί ότι και εδώ η ύπαρξη σημαντικού αριθμού στρατιωτών παραποιεί τα δεδομένα του συνολικού και ιδιαίτερα του ενεργού πληθυσμού, γεγονός που δυσκολεύει την ανάλυση.

Γεωγραφική ενότητα	1971	1981	1991
Οινούσσες			173
Ψαρά			85

Πηγή: ΕΣΥΕ, Απογραφές πληθυσμού: 1971-1991

Αν και ο νομός Λέσβου βρίσκεται σε παρατεταμένη οικονομική κρίση, τα ποσοστά ανεργίας παραμένουν σύμφωνα με την απογραφή του 1991 κοντά στον εθνικό μέσο όρο (8,3 έναντι 8,1%). Το ποσοστό αυξήθηκε κατά πολύ την τελευταία δεκαετία (2,0 έναντι 4,4% για τη χώρα το 1981), επειδή αναχαπίστηκε σε ένα βαθμό η έξοδος του ανθρώπινου δυναμικού από την περιφέρεια προς το κέντρο. Το σχετικά χαμηλό ποσοστό ανεργίας οφείλεται σε σημαντικό βαθμό στο πολύ χαμηλό ποσοστό του γυναικείου εργατικού δυναμικού. Στους νομούς Χίου και Σάμου τα ποσοστά ήταν 10,7,-3,2 και 6,2 – 3,2%.

Πάντως, με βάση τις ετήσιες έρευνες ανθρώπινου δυναμικού που γίνονται σε επίπεδο περιφέρειας, τα ποσοστά εμφανίζονται πολύ χαμηλότερα από τον εθνικό μέσο όρο, αλλά με έντονες διακυμάνσεις: 5,6 για το Β. Αιγαίο, 5,3% για το Ν. Αιγαίο και 10,0% για την Ελλάδα, (1995), 10,7, 10,0 και 11,1 για το 1998 και 7,1, 11,5 και 11,1 για το 2000.

Συνολικά, τόσο στις άλλες ελληνικές περιφέρειες, όσο και στα ευρωπαϊκά νησιά η γενική πληθυσμιακή εξέλιξη παρουσιάζεται θετικότερη σε σχέση με την κατάσταση στο Β. Αιγαίο, αν και υπάρχουν πολλές ιδιαίτερες περιπτώσεις.

Οι δυσμενείς πληθυσμιακές εξελίξεις που περιγράφηκαν παραπάνω αντανακλώνται και στους δείκτες εξάρτησης και γήρανσης που αναφέρονται στον πίνακα που ακολουθεί.

Πίνακας 9: Δείκτες εξάρτησης και γήρανσης ανά νησί (1991)

Γεωγραφική ενότητα	Δείκτης εξάρτησης	Δείκτης γήρανσης
	1991	1991
ΕΛΛΑΔΑ	1,3	71,1
Π. ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	1,78	114,3
Ν. Λέσβου	1,78	119,9
Αγ. Ευστράτιος	1	146,5
Λέσβος	1,81	121,9
Λήμνος	1,64	108,7
Ν. Σάμου	1,55	124,6
Ικαρία	1,68	125,6
Φαύρνοι	1,77	60,4
Σάμος	1,52	128,3
Ν. Χίου	1,98	96,9
Χίος	1,97	96,7
Οινούσσες	2,53	84
Ψαρά	3,59	151,4

Πηγή: ΕΣΥΕ, Απογραφή Πληθυσμού, 1991

Τέλος, θα πρέπει να υπογραμμιστεί ότι η ποσοτική συρρίκνωση του πληθυσμού συνοδεύεται και από ποιοτική υποβάθμιση: όχι μόνο ο πληθυσμός παρουσιάζει υψηλά ποσοστά γήρανσης, αλλά αυτό συνδυάζεται και με χαμηλό επίπεδο εκπαίδευσης, ιδιαίτερα των γυναικών. Ο συνδυασμός όλων των παραπάνω έχει ως συνέπεια να είναι εξαιρετικά δύσκολη η βελτίωση του κλίματος επιχειρηματικότητας και η διείσδυση καινοτομιών και νέων τεχνολογιών στην οργάνωση της διοίκησης και της παραγωγικής διαδικασίας.

Οι δημογραφικές συνθήκες στα νησιά του Βορείου Αιγαίου, παρουσιάζονται ιδιαίτερα δυσμενείς λόγω υπογεννητικότητας και δημογραφικής εξόδου που είναι μακροχρόνια και έντονη με μόνο ανασχετικό παράγοντα την πολύ μικρή εισροή πληθυσμού στην περίοδο 1981 – 1991. Σύμφωνα όμως με τα στοιχεία που αναφέρονται στους δείκτες γήρανσης του πληθυσμού η Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου κατέχει προνομιούχο θέση και πρέπει να ληφθεί σοβαρά υπόψη στην νέα προγραμματική περίοδο 2000-2006 με συγκεκριμένες παρεμβάσεις για την συγκράτηση του πληθυσμού τόσο των παραγωγικών ηλικιών όσο και των δυνάμει παραγωγικών ηλικιών.

A.3.2 Εξέλιξη του εργατικού δυναμικού

Το εργατικό δυναμικό ως ποσοστό του συνολικού πληθυσμού 14 ετών και άνω, παραμένει μεταξύ 1988 και 2002 σταθερά σε χαμηλά επίπεδα μεταξύ 41 και 44% περίπου. Αυτό το ποσοστό μπορεί να θεωρηθεί εξαιρετικά χαμηλό για μία ευρωπαϊκή χώρα και εξηγείται από την μικρή συμμετοχή των γυναικών στην αγορά εργασίας και από τις μεγάλες καθυστερήσεις που παρουσιάζουν οι νέοι κατά την είσοδο τους στον επαγγελματικό βίο. Μεταξύ του 1993 και του 1997 παρατηρούμε μια μεγαλύτερη πτώση αυτού του ποσοστού κάτω από το 40%.

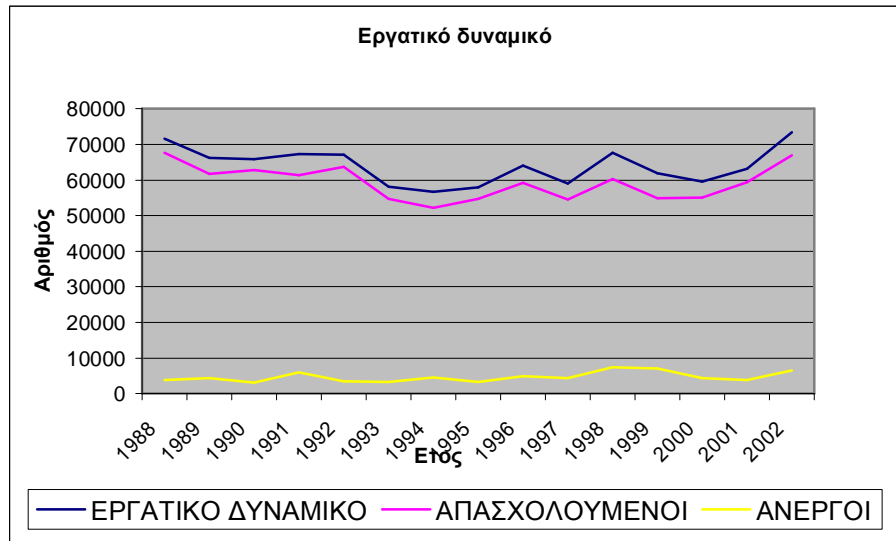
Πίνακας 10: Εξέλιξη εργατικού δυναμικού

Έτος	Εργατικό δυναμικό ως % ποσοστό του συνολικού πληθυσμού 14 ετών και άνω	Δείκτης ανεργίας (άνεργοι στο σύνολο απασχολούμενων και ανέργων)	Μη οικονομικά ενεργοί ως % ποσοστό του συνολικού πληθυσμού 14 ετών και άνω	Άνεργοι ηλικίας 14-29 ως % ποσοστό του συνόλου των ανέργων
1988	43,68	5,42	56,32	64,90
1989	42,67	6,60	57,33	69,84
1990	42,31	4,70	57,69	59,08
1991	40,75	8,76	59,25	68,29
1992	43,76	5,23	56,24	56,25
1993	38,06	5,78	61,94	64,78
1994	37,00	8,00	63,00	65,50
1995	38,82	5,58	61,18	67,99
1996	40,82	7,64	59,17	56,95
1997	37,78	7,47	62,21	61,47
1998	44,18	10,95	55,81	59,45
1999	42,06	11,28	57,93	55,17
2000	39,51	7,41	60,48	51,87
2001	40,22	6,08	57,77	54,32
2002	42,80	8,77	57,20	51,80

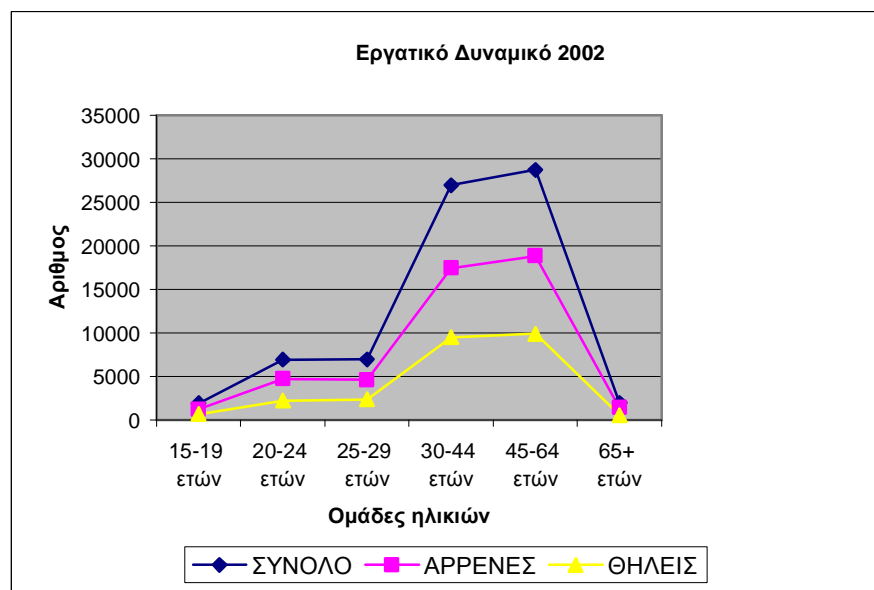
Πηγή: ΕΣΥΕ

Το 1994 το ποσοστό αυτό περιορίστηκε μάλιστα στο 37%. Στο σύνολο της εικοσαετίας 1998-2002 το σύνολο του εργατικού δυναμικού της περιφέρειας κινείται μεταξύ 53.000 και 73.000 χιλιάδων ατόμων. Αν στο μικρά αυτά μεγέθη συνυπολογίσουμε και τον γεωγραφικό κατακερματισμό της περιφέρειας είναι φανερό ότι το Βόρειο Αιγαίο δεν είναι δυνατό με αυτά τα μεγέθη να υποδεχθεί

οικονομίες κλίμακας, που θα είναι σε θέση να δημιουργήσουν μια μεγάλη προσφορά σε νέες θέσεις εργασίας.

Όπως φαίνεται και στο διάγραμμα που ακολουθεί η σχετικά μεγάλη ηλικία του εργατικού δυναμικού είναι το μεγάλο πρόβλημα της απασχόλησης στο Βόρειο Αιγαίο. Το έτος 2002 το 40% του εργατικού δυναμικού ήταν μεγαλύτερο των 40 ετών, ενώ ακόμα 37% του εργατικού δυναμικού ήταν μεγαλύτερο των 30. Στις ηλικίες άνω των 30 και μέχρι τα 64 έτη, το ποσοστό των ανδρών που ανήκουν στο εργατικό δυναμικό είναι διπλάσιο από αυτό των γυναικών. Παίρνοντας υπόψη την κοινωνική δομή της Λέσβου και την παραδοσιακή δομή της οικογένειας, θα μπορούσαμε να υποστηρίξουμε ότι το μεγαλύτερο μέρος των γυναικών άνω των 30 (περίπου 27.000 γυναίκες) που δηλώνουν ότι δεν δύνανται να εργαστούν, (δηλαδή δεν ανήκουν στο εργατικό δυναμικό), δεν πρόκειται να επιστρέψουν στην αγορά εργασίας. Εξαιρέσεις μπορούμε να αποτελέσουν πιθανά δραστηριότητες της κοινωνικής οικονομίας, κατά τις οποίες συνδυάζονται ανάγκες της οικογενειακής ζωής με την οικονομική δραστηριότητα.

Μεταξύ του 1990 και του 2001 παρατηρούμε παρόλα αυτό μια σχετική αύξηση της συμμετοχής των γυναικών στο εργατικό δυναμικό. Από 24,5 % το 1990, οι γυναίκες βελτίωσαν την συμμετοχή τους στο 27,1% του συνόλου του εργατικού δυναμικού της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου, ενώ αντίθετα μειώθηκε αυτό το ανδρών από το 62,8 στο 54,5 %. Σε σχέση με το σύνολο της χώρας το Βόρειο Αιγαίο παρουσιάζει μια μεγάλη υστέρηση ως προς τον δείκτη συμμετοχής του εργατικού δυναμικού. Το 2002 στο σύνολο της χώρας ο δείκτης συμμετοχής του εργατικού δυναμικού για τους άνδρες και της γυναίκες ήταν 67,9 και 37,6% , ενώ στο Βόρειο Αιγαίου η ίδιοι δείκτες μόλις πλησίαζαν το 54,5 και το 27,1% αντίστοιχα

(πηγή: ΕΣΥΕ Έρευνα Εργατικού Δυναμικού)

A.4 Το θεσμικό πλαίσιο της αγοράς εργασίας

Η ανεργία στην Ελλάδα πλήττει κυρίως τις γυναίκες και τους νέους. Για την καταπολέμηση της ανεργίας αυτών των δύο ομάδων και για τον εκσυγχρονισμό της αγοράς εργασίας προκειμένου να ανταποκριθεί στις ανάγκες που θα δημιουργήσουν τα νέα δεδομένα της παγκοσμιοποίησης και της τεχνολογίας,

- n Εισάγονται θεσμοί για τον εκσυγχρονισμό της αγοράς εργασίας.
- n Εκτελείται μια σειρά ενεργητικών πολιτικών για την απασχόληση.
- n Αξιοποιούνται οι δυνατότητες τις οποίες παρέχουν οι νέες τεχνολογίες της πληροφορικής και της επικοινωνίας στην απόκτηση γνώσεων, στην επιχειρηματική δραστηριότητα, στη βελτίωση του δημόσιου τομέα και στην ενίσχυση της χρήσης των τεχνολογιών αυτών.

Τα θεσμικά μέτρα περιλαμβάνουν ρυθμίσεις για την επέκταση των επιτρεπόμενων μορφών μερικής απασχόλησης, ρυθμίσεις για ειδικές μορφές απασχόλησης όπως π.χ. τηλεργασία, ρυθμίσεις για τη δυνατότητα διευθέτησης του χρόνου εργασίας σε βάση μεγαλύτερη της εβδομαδιαίας, τη νομιμοποίηση ιδιωτικών γραφείων ευρέσεως εργασίας, τη δυνατότητα σύναψης συμφωνιών απασχόλησης με παραμέτρους προσαρμοσμένες στις συνθήκες της τοπικής αγοράς. Τα μέτρα αυτά έχουν αρχίσει να εφαρμόζονται και αναμένεται να επεκτείνονται διαρκώς.

Η απασχόληση σημείωσε σημαντική άνοδο μεταξύ 1993 – 2000 παρά τη μείωση του αγροτικού πληθυσμού, τη μείωση της απασχόλησης στη μεταποίηση, την είσοδο σημαντικού αριθμού οικονομικών μεταναστών και την πολύ ισχυρή ροή γυναικών στην αγορά εργασίας. Ωστόσο, η αύξηση της απασχόλησης δεν ήταν αρκετή για να καλύψει την αύξηση του εργατικού δυναμικού.

Η ταχύτητα των τεχνολογικών αλλαγών και η συνεχώς αυξανόμενη κινητικότητα στις αγορές προϊόντων και παραγωγικών συντελεστών επιβάλλουν τη συνεχή παρακολούθηση των τάσεων στην αγορά εργασίας, την έγκυρη αξιολόγηση των ασκούμενων πολιτικών και την έγκαιρη διάγνωση νέων αναγκών έτσι ώστε να βελτιώνεται η ποιότητα και να αυξάνεται η αποτελεσματικότητα της πολιτικής απασχόλησης.

Με επιδιωκόμενο στόχο την ενίσχυση των λειτουργικών και θεσμικών προϋποθέσεων αποτελεσματικής άσκησης της πολιτικής για την απασχόληση, τον Δεκέμβριο 2000 ψηφίστηκε σχετικός νόμος (ν.2874/2000) που επικεντρώνεται στην αποδυνάμωση μηχανισμών που αποθαρρύνουν τη

δημιουργία θέσεων εργασίας, δυσχεραίνουν την έξοδο από την ανεργία και προκαλούν την αύξηση του αριθμού των ανέργων και την επιμήκυνση του χρόνου παραμονής τους στην ανεργία. Κατ' αυτό τον τρόπο μπορεί να επιτευχθεί επιπλέον η αύξηση της αποτελεσματικότητας των ενεργητικών πολιτικών αγοράς εργασίας και να ευνοηθεί η περαιτέρω ανάπτυξή τους.

Στόχος των νέων ρυθμίσεων - που αξιοποιούν προγενέστερες ρυθμίσεις, ιδίως του ν. 2639/98 – είναι η δημιουργία συνθηκών για το μετασχηματισμό της οικονομίας με τη διαμόρφωση ευνοϊκότερων όρων για την εξάπλωση σύγχρονων τύπων ευέλικτης παραγωγής και για σχήματα οργάνωσης που συνδυάζουν την ευελιξία που χρειάζεται η επιχείρηση με την ασφάλεια που έχει ανάγκη ο εργαζόμενος. Το νέο ρυθμιστικό πλαίσιο για το ευέλικτο υπόδειγμα παραγωγής έχει τρεις επιδιώξεις:

- n Βελτίωση των συνθηκών εργασίας των εργαζομένων
- n Αύξηση των θέσεων απασχόλησης
- n Τόνωση της ανταγωνιστικότητας
- n Τα βασικά συστατικά του νέου θεσμικού πλαισίου είναι:
- n Ο δραστικός περιορισμός της υποχρέωσης των εργαζομένων για πρόσθετη εργασία και αύξηση της τιμής των υπερωριών
- n Η διευθέτηση σε συνδυασμό με μείωση του ετήσιου χρόνου εργασίας μέσω συλλογικών συμφωνιών
- n Η μείωση του μη μισθολογικού κόστους εργασίας για τους χαμηλόμισθους
- n Κίνητρα προώθησης της μερικής απασχόλησης και επανένταξης των μακροχρόνια ανέργων στην αγορά εργασίας
- n Εξορθολογισμός των ορίων των ομαδικών απολύσεων

Η παρέμβαση που έγινε κατά βάση διευρύνει την αγορά εργασίας ώστε να επιτρέψει τη συμμετοχή όλο και μεγαλύτερου αριθμού απασχολούμενων στη διαδικασία επέκτασης της παραγωγής. Επίσης δημιουργεί ένα ευνοϊκότερο πλαίσιο για να λειτουργήσουν προς την ίδια κατεύθυνση και άλλες πολιτικές που υλοποιούνται από το Υπουργείο Εργασίας και άλλα Υπουργεία. Παράλληλα σταθμίστηκαν προσεκτικά οι επιπτώσεις για την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων, οι οποίες διατηρούν βαθμούς επιχειρησιακής ευελιξίας για υπερωριακή απασχόληση αλλά και με επίκεντρο την ανάγκη για αλλαγές που θα περιορίσουν την ανεργία.

Αναφορικά με το νομοθετικό πλαίσιο οι κυριότερες εξελίξεις αφορούν:

- n Στην εφαρμογή του νόμου 2874/2000 «Ρυθμίσεις για την απασχόληση και άλλες διατάξεις» (GR0104104N)
- n Στο νέο νομοθετικό πλαίσιο για τα γραφεία προσωρινής απασχόλησης (GR011-1101F)
- n Στην ισότητα μεταξύ γυναικών και ανδρών

Αναφορικά με την εφαρμογή του ν. 2874/2000 είναι σημαντικό να αναφέρουμε ότι πέραν από τα θέματα της διευθέτησης του χρόνου εργασίας, ο νόμος ρυθμίζει μια σειρά σημαντικών θεμάτων που αφορούν στις εργασιακές σχέσεις, όπως για

παράδειγμα την παροχή υπερεργασίας, την υπερωριακή απασχόληση, τις ομαδικές απολύσεις καθώς και θέματα αδειών.

Σε ότι αφορά στις αλλαγές του ισχύοντος νομοθετικού πλαισίου με στόχο την προώθηση της ισότητας των ευκαιριών μεταξύ γυναικών και ανδρών, τόσο η ψήφιση του νόμου 2839/2000 αποτελούν αναμφισβήτητα βήματα προς αυτή την κατεύθυνση.

A.5 Συμπεράσματα

Η Περιφέρεια αποτελεί μια κατακερματισμένη, απομακρυσμένη από την ηπειρωτική χώρα, περιοχή με τις ιδιαιτερότητες μιας νησιώτικης περιφέρειας. Ο ειδικός αυτός νησιώτικος χαρακτήρας της περιοχής σε συνδυασμό με το μικρό μέγεθος των παραγωγικών επιχειρήσεων δημιουργούν σημαντικές δυσκολίες τόσο στην καταγραφή όσο και στην ανάλυση της κατάστασης της απασχόλησης στο Βόρειο Αιγαίο. Παράλληλα η δημογραφική συρρίκνωση που παρατηρείται αποτελεί ένα σημαντικό πρόβλημα που έχει φέρει την Περιφέρεια σε δυσμενή θέση σε μια σειρά δεικτών.

Οι δυσμενείς πληθυσμιακές εξελίξεις αντανακλώνται και στους δείκτες εξάρτησης και γήρανσης όπου παρατηρούνται υψηλά ποσοστά. Η ποσοτική συρρίκνωση του πληθυσμού συνοδεύεται στην περίπτωση της Περιφέρειας και από το γεγονός ότι οι γυναίκες συνεχίζουν να κατέχουν χαμηλά ποσοστά συμμετοχής στην απασχόληση είτε γιατί επιλέγουν να επεκτείνουν την αρχική τους εκπαίδευση είτε λόγω αδυναμίας του ισχύοντος πλαισίου να ενταχθούν ενεργά και δυναμικά στο εργατικό δυναμικό της Περιφέρειας.

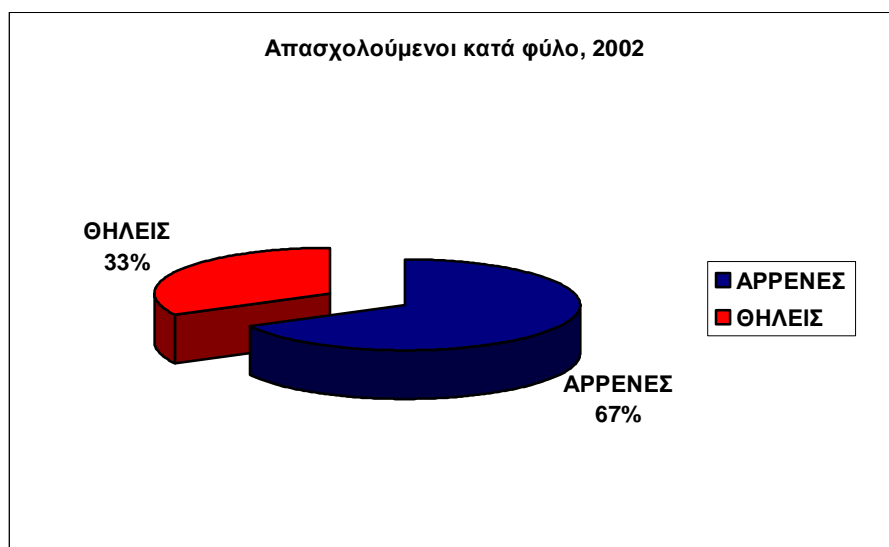
Τέλος αξίζει να υπογραμμίσουμε ότι το σχετικά μικρό μέγεθος του εργατικού δυναμικού της Περιφέρειας σε συνδυασμό με το γεωγραφικό κατακερματισμό της περιοχής δεν είναι δυνατό να οδηγήσει σε οικονομίες κλίμακας ικανές να δημιουργήσουν προσφορά σε νέες θέσεις εργασίας.

B. Ανθρώπινο Δυναμικό και Απασχόληση

B.1 Στοιχεία για την απασχόληση

B1.1 Ανάλυση της απασχόλησης ανά φύλο, ηλικία, τομέα οικονομικής δραστηριότητας, θέση στο επάγγελμα

Χαρακτηριστική είναι η μικρή συμμετοχή των γυναικών στους απασχολούμενους το έτος 2002 . Αυτό το μέγεθος βρίσκεται σε άμεση σχέση με τους παραγωγικούς τομείς της οικονομίας, που σε ένα μεγάλο ποσοστό καθορίζεται από την μεγάλη συμμετοχή του αγροτικού τομέα στην οικονομία. Σε αυτή την περίπτωση οι άνδρες καταγράφονται ως αρχηγοί της αγροτικής επιχείρησης και τα περισσότερα ενήλικα μέλη του νοικοκυριού τους, ως συμβοηθούντα μέλη της επιχείρησης. Αυτή η καταγραφή δεν έχει φυσικά άμεσα σχέση με τις ώρες πραγματικής εργασίας και τα είδη της εργασίας που προσφέρονται από τα συμβοηθούντα μέλη στην επιχείρηση.

Όπως και στο εργατικό δυναμικό το ποσοστό της συμμετοχής των ηλικιών μεταξύ 15-29 ετών στην απασχόληση είναι αρκετά χαμηλό. Η μεγάλη ομάδα των απασχολούμενων, δηλαδή το 78% συνόλου των απασχολούμενων είναι άνω των 30 ετών, ενώ το 41 % ξεπερνάει την ηλικία των 45 ετών.

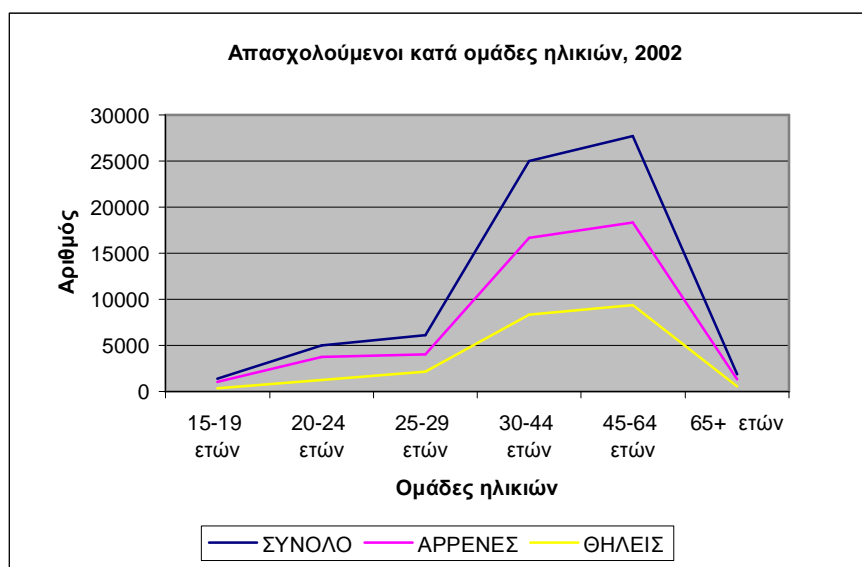
Αυτό οφείλεται στην σχετικά μεγάλη διάρκεια της αρχικής εκπαίδευσης και στις πολύπλοκες διαδικασίες επιλογής της κατάλληλης εργασίας από τους νέους εργαζόμενους. Η ηλικιακή δομή της απασχόλησης όπως και η συμμετοχή των γυναικών σε αυτή, χρήζει περαιτέρω διερεύνησης με τη χρήση συμπληρωματικών και πρωτογενών δεδομένων. Ειδικότερο ενδιαφέρον παρουσιάζει σε αυτό το σημείο το ερώτημα για την ετοιμότητα και τον ενδιαφέρον των μεγαλύτερων ηλικιών για τη συμμετοχή τους στις διαδικασίες κατάρτισης και συμπληρωματικής εκπαίδευσης. Η μέχρι τώρα εμπειρία δείχνει τουλάχιστον για το Βόρειο Αιγαίο ότι ένα μεγάλο τμήμα των διαδικασιών κατάρτισης αποτελεί κυρίως περισσότερο μια ευκαιρία για ένα συμπληρωματικό εισόδημα και λιγότερο μία διαδικασία ουσιαστικής βελτίωσης των δεξιοτήτων του εργατικού δυναμικού. Σε αυτή την κατεύθυνση συντείνουν

και οι δυσκολίες που συναντήσαμε όσον αφορά την εξεύρεση ουσιαστικών στοιχείων για την επίδραση που είχε η κατάρτιση και η συμπληρωματική εκπαίδευση στην συνολική απασχόληση του Βορείου Αιγαίου και στην τοποθέτηση των καταρτιζόμενων σε θέσεις εργασίας.

Απασχολούμενοι κατά ομάδες ηλικιών, 2002		
ΟΜΑΔΕΣ ΗΛΙΚΙΩΝ	ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΟΙ	ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΟΙ ΚΑΤΑ ΟΜΑΔΕΣ ΗΛΙΚΙΩΝ ΩΣ % ΠΟΣΟΣΤΟ ΤΟΥ ΣΥΝΟΛΟΥ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ
14 ετών	0	0,00
15-19 ετών	1355	2,02
20-24 ετών	4970	7,42
25-29 ετών	6118	9,13
30-44 ετών	24989	37,30
45-64 ετών	27691	41,33
65+ ετών	1876	2,80
ΣΥΝΟΛΟ	66999	100,00

Πηγή: ΕΣΥΕ, Εργατικό Δυναμικό 2002

Σε όλες της ηλικιακές ομάδες οι απασχολούμενοι άνδρες είναι σχεδόν διπλάσιοι των απασχολούμενων γυναικών. Στην ηλικιακή ομάδα 20-24 αυτή η διαφορά είναι μεγαλύτερη, οι απασχολούμενες γυναίκες αποτελούν μόνο το 33 % των απασχολούμενων ανδρών. Με αυτόν τον τρόπο φαίνονται η διαφορετικοί προσανατολισμοί των φύλων ως προς την απασχόληση αλλά και η αδυναμία των δομών στήριξης της απασχόλησης να εντάξουν το γυναικείο εργατικό δυναμικό σε θέσεις εργασίας. Ένα ερώτημα που τίθεται σε αυτό το σημείο είναι, γιατί οι γυναίκες τείνουν να επεκτείνουν χρονικά την αρχική εκπαίδευση και να παραμένουν έτσι για μεγαλύτερο διάστημα εκτός της αγοράς εργασίας. Σε αυτό το ερώτημα θα πρέπει να μας δώσει απαντήσεις ή έρευνα της απασχόλησης που ετοιμάζει το πρόγραμμα Ορφέας στο Βόρειο Αιγαίο.

B.1.2 Απασχόληση κατά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας

Στη δομή της απασχόλησης είναι ιδιαίτερα εντυπωσιακή η χαμηλή συμμετοχή της μεταποίησης (7%), ενώ ο κλάδος των κατασκευών με 12% των απασχολούμενων κρύβει ένα μεγάλο μέρος των απασχολούμενων που προέρχεται κυρίως από τον πληθυσμό των οικονομικών μεταναστών και οι οποίοι εργάζονται κυρίως σε βοηθητικές εργασίες. Το ίδιο μπορούμε να παρατηρήσουμε και για την εποχιακή απασχόληση στην Γεωργία και κτηνοτροφία, η οποία σε ένα μεγάλο βαθμό εξασφαλίζει την συγκομιδή των καρπών (ελιάς) κυρίως μέσω της εποχικής εργασίας αλβανών εργατών, από του οποίους μόνο ένα μικρό μέρος έχει δηλωθεί επίσημα στον Ο.Α.Ε.Δ και στον ασφαλιστικό τους φορέα. Η Γεωργία αποτελεί πάντων τον ισχυρότερο οικονομικό κλάδο της περιφέρειας όσον αφορά την απασχόληση μια και συγκεντρώνει το 22% των απασχολούμενων.

Το εμπόριο και τα ξενοδοχεία με 16% της απασχόλησης μπορεί να θεωρηθεί ιδιαίτερα αδύνατος κλάδος για μια νησιωτική περιοχή όπου ο τουρισμός μπορεί να παίξει σημαντικό ρόλο στην δημιουργία και διατήρηση των θέσεων εργασίας. Στην χαμηλή συμμετοχή του κλάδου στην απασχόληση συντείνει φυσικά η έλλειψη μεγάλων ξενοδοχειακών μονάδων και η μικρή τουριστική περίοδος που ισχύει για το Βόρειο Αιγαίο.

Κλάδοι οικονομικής δραστηριότητας	Βόρειο Αιγαίο	Σύνολο χώρας	Βόρειο Αιγαίο % συμμετοχή	Σύνολο χώρας % συμμετοχή
Γεωργία, κτηνοτροφία, θήρα, δασοκομία, αλιεία	13493	671476	22,42	17,28
Ορυχεία, λατομεία	164	16019	0,27	0,41
Μεταποιητικές βιομηχανίες	4274	534734	7,10	13,76
Παροχή ηλεκτρικού ρεύματος, φυσικού αερίου, νερού	501	33705	0,83	0,87
Κατασκευές	7064	289468	11,74	7,45
Εμπόριο, επισκευές, ξενοδοχεία, εστιατόρια	9652	662610	16,04	17,05
Μεταφορές, αποθήκευση, επικοινωνίες	4986	250018	8,29	6,43
Ενδιάμεσοι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί	855	74219	1,42	1,91
Λοιπές υπηρεσίες	13589	889267	22,58	22,88
"Νέοι"	2644	168416	4,39	4,33
Δεν δήλωσαν κλάδο οικονομική δραστηριότητας	2952	296225	4,91	7,62
Σύνολο	60174	3886157	100,00	100,00

Πηγή : ΕΣΥΕ, Αποτελέσματα Απογραφής Πληθυσμού Κατοικιών, Οικονομικά Χαρακτηριστικά, 1991

Β.1.3 Καταγραφή αποδοχών ανά τομέα οικονομικής δραστηριότητας και θέσης στο επάγγελμα σε επίπεδο νομού και κλάδο οικονομικής δραστηριότητας

Η Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου παρουσιάζει σημαντικές αρνητικές διαφορές σε σχέση με το επίπεδο αμοιβών των εργαζόμενων στον ιδιωτικό τομέα της οικονομίας. Ενώ στις επιχειρήσεις του ευρύτερου Δημόσιου Τομέα που έχουν σχέση με την παραγωγή ενέργειας και την ύδρευση οι αμοιβές κινούνται κοντά στο εθνικό μέσο όρο. Ιδιαίτερα αρνητικές φαίνονται οι αποδοχές των ανδρών στη Βιομηχανία και τη Βιοτεχνία, ενώ οι αποδοχές των γυναικών κινούνται κοντά στον εθνικό μέσο όρο. Στο ευρύτερο δημόσιο τομέα οι εργαζόμενοι έχουν εξασφαλίσει ορισμένα σημαντικά επιδόματα που έχουν σχέση με την παραμεθόριο περιοχή, αλλά και καλύτερες συνθήκες εργασίας. Αυτός εξηγεί και την επιθυμία των περισσότερων νέων να βρουν μια θέση στον δημόσιο τομέα, και μόνο εφόσον αυτό δεν είναι δυνατό αποδέχονται μία εργασία στον ιδιωτικό τομέα.

Μέσοι όροι μηνιαίων αποδοχών υπαλλήλων στα ορυχεία, μεταλλεία, λατομεία, αλυκές, στα καταστήματα βιομηχανίας-βιοτεχνίας, ηλεκτρισμού και υδρεύσεως κατά κλάδο στο β. αιγαίο, 4ο τρίμηνο έτους 1998.

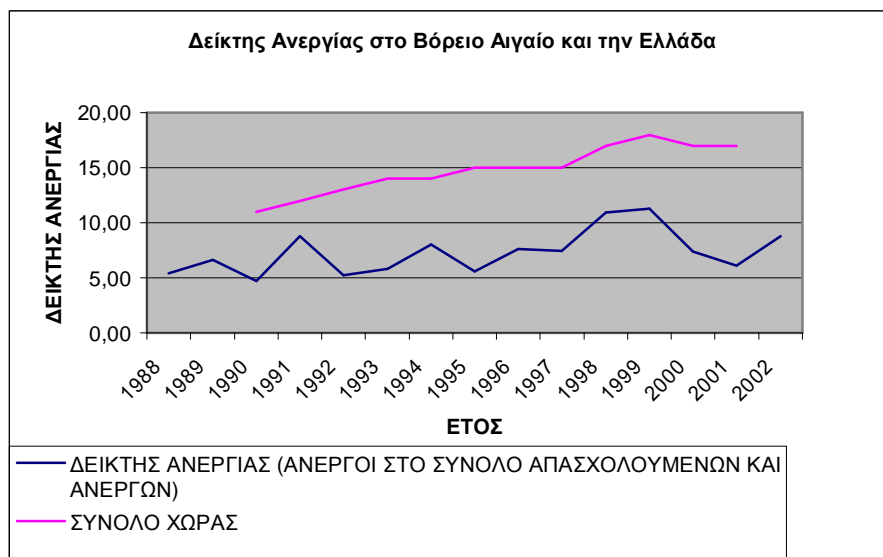
ΚΛΑΔΟΙ	ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ		Β. ΑΙΓΑΙΟ		ΜΕΣΟΙ ΟΡΟΙ ΑΠΟΔΟΧΩΝ Β. ΑΙΓΑΙΟΥ ΜΕ ΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ = 100	
	ΑΡΡΕΝΕΣ	ΘΗΛΕΙΣ	ΑΡΡΕΝΕΣ	ΘΗΛΕΙΣ	ΑΡΡΕΝΕΣ	ΘΗΛΕΙΣ
1	468518	415832	358664	313449	76,55	75,38
2 και 3	462529	328668	359292	308931	77,68	93,99
4	523928	330860	553945	334944	105,73	101,23
Γεν.Σύνολο	472857	331684	480430	323479	101,60	97,53

Πηγή : ΕΣΥΕ, Στατιστικές Εργασίας έτους 1998

B.2 Στοιχεία για την ανεργία

Ο δείκτης ανεργίας σε όλη τη διάρκεια αυτής της περιόδου κινείται μεταξύ του 5 - 12% με ανώτερες τιμές το 1998 και 1999. Στο Βόρειο Αιγαίο παρατηρούμε επίσης ότι το ποσοστό ανεργίας παρακολουθεί σε μεγάλο βαθμό τη διακυμάνσεις του εργατικού δυναμικού. Η ανεργία στο Βόρειο Αιγαίο την δεκαετία του '90, είναι χαμηλότερη σε σύγκριση με τον σύνολο της χώρας. Ειδικότερα μετά το 1992 το Βόρειο Αιγαίο δεν φαίνεται να παρακολουθεί στον ίδιο βαθμό τις αρνητικές εξελίξεις που έχουμε στο σύνολο της Ελλάδος όπου ο δείκτης ανεργίας πλησιάζει το όριο του 13% και το 1999 αγγίζει το 18%.

Πηγή: ΕΣΥΕ. Έρευνα Εργατικού Δυναμικού 1988-2002

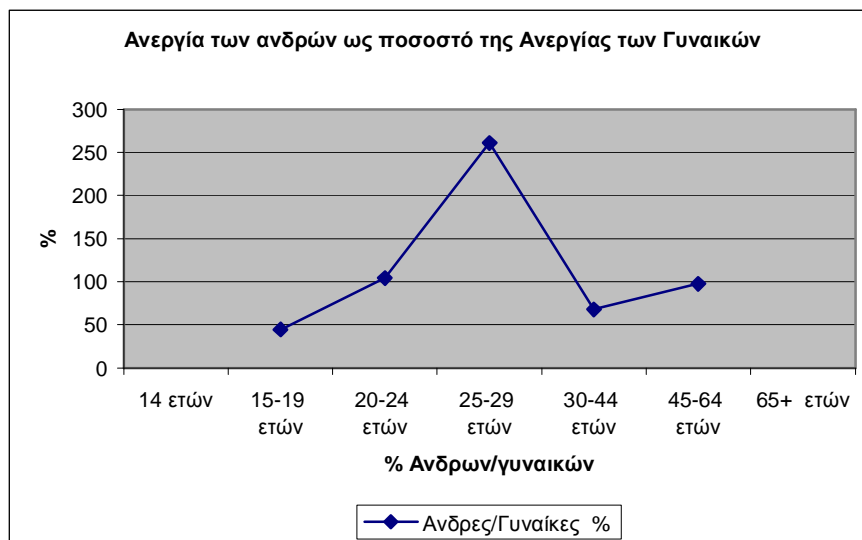
B.2.1 Ανάλυση της ανεργίας ανά φύλο, ηλικία

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει το ποσοστό των ανέργων με ηλικία 14-29 ετών στο σύνολο των ανέργων το οποίο είναι ιδιαίτερα ψηλό και σε ορισμένες χρονιές όπως το 1991 πλησιάζει το 70% του συνόλου των ανέργων. Την τελευταία τριετία παρατηρούμε μια σχετική μείωση και το 2002 έχουμε την κατώτερη τιμή όλης της περιόδου με ποσοστό. 51,80% επί του συνόλου των ανέργων, κάτι που συνδυάζεται με τις υποθέσεις για τις θετικές επιδράσεις που είχαν οι παρεμβάσεις του Κοινωνικού Πλαισίου Στήριξης στην Απασχόληση των νέων, αλλά και στην βελτίωση των μεγεθών που αφορούν την Εκπαίδευση και την Κατάρτιση των Νέων, όπως τα προγράμματα του Κοινωνικού Ταμείου, το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα για την Ανώτατη Εκπαίδευση κ.α. Η ανεργία στο Βόρειο Αιγαίο σύμφωνα με αυτά τα στοιχεία είναι κατά πρώτο λόγω ανεργία των νέων. Σε αυτό το σημείο θα πρέπει το πρόγραμμα Ορφέας να εντοπίσει τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά αυτής της ανεργίας και τα προβλήματα που παρουσιάζονται κατά την ένταξη αυτών των ηλικιών στην αγορά εργασίας.

Δείκτης ανεργίας κατά ομάδες ηλικιών, 1988-2002 β. Αιγαίο							
έτη	15-19 ετών	20-24 ετών	25-29 ετών	14-29 ετών	30-44 ετών	45-64 ετών	65+ ετών
1988	14,28	19,59	10,90	15,22	2,35	2,96	0,00
1989	32,36	20,88	12,28	18,41	3,53	1,91	0,00
1990	19,99	11,11	8,74	11,45	3,37	1,85	0,00
1991	37,50	23,42	12,96	21,29	4,41	3,68	0,00
1992	14,72	15,91	6,90	11,35	3,80	2,88	0,00
1993	22,93	18,60	11,21	15,52	3,96	1,58	1,49
1994	23,83	25,85	16,75	21,68	6,43	2,12	1,41
1995	20,39	22,30	11,16	15,64	5,56	1,03	0,00
1996	25,36	16,86	17,47	18,33	6,53	2,91	0,00
1997	22,01	25,7	13,83	19,66	5,48	2,38	0,00
1998	50,00	25,00	22,97	27,84	8,46	3,21	0,00
1999	26,91	31,58	22,55	25,94	7,66	5,92	3,44
2000	18,74	19,44	12,64	16,00	7,4	1,71	0,00
2001	9,95	21,91	9,52	14,96	4,51	2,86	0,00
2002	28,78	28,15	12,07	21,13	7,34	3,62	3,99

Πηγή: ΕΣΥΕ. Έρευνα Εργατικού Δυναμικού 1988-2002

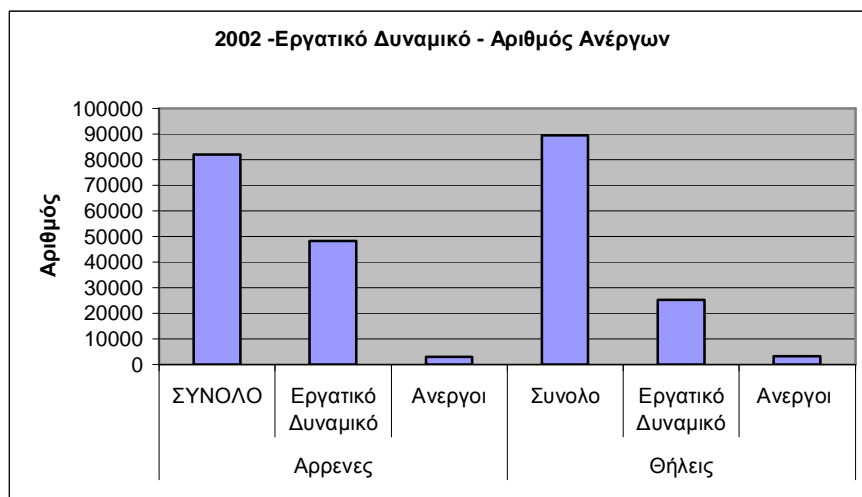
Οι γυναίκες παρουσιάζουν μια σχετικά πολύπλοκη εικόνα στην αγορά εργασίας. Στις ομάδες ηλικιών 20-44 οι άνδρες παρουσιάζουν σε απόλυτες τιμές περισσότερους ανέργους σε σύγκριση με τις γυναίκες. Στην ομάδα 20-24 έτη, οι άνεργοι νέοι αποτελούν το 104% των ανέργων γυναικών, και στην ομάδα 25-29 έτη το 261% των ανέργων γυναικών. Αντίθετα στις ομάδες 15-19 και 30-65 οι άνεργοι άνδρες αποτελούν ένα αρκετά μικρότερο ποσοστό των ανέργων γυναικών.

Πηγή: ΕΣΥΕ. Έρευνα Εργατικού Δυναμικού 2002

Στο σύνολο των ανέργων οι άνδρες και οι γυναίκες παρουσιάζουν σχεδόν τον ίδιο αριθμό των ανέργων, ενώ στο εργατικό δυναμικό οι γυναίκες παρουσιάζουν περίπου τα μισά περίπου άτομα να είναι διαθέσιμα στην αγορά εργασίας.

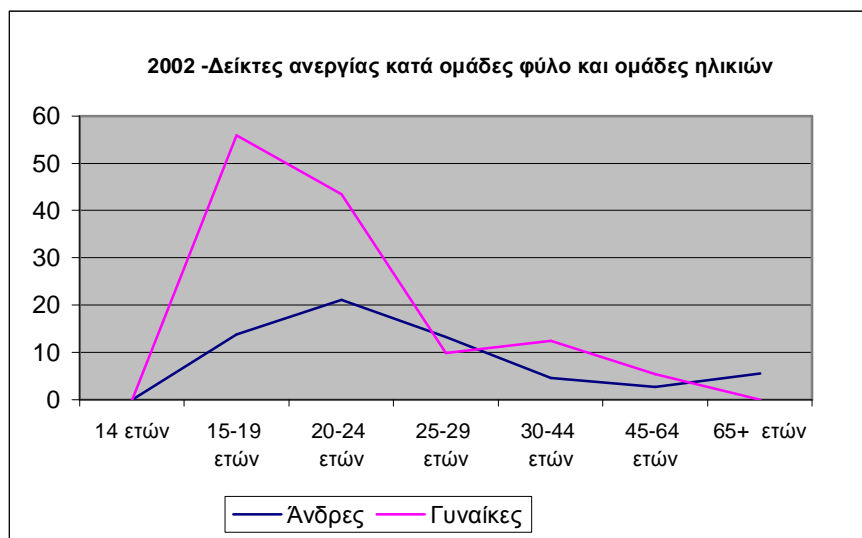

Από αυτό προκύπτει ότι το μέγεθος της ανεργίας είναι πολύ μεγαλύτερο για τον γυναικείο πληθυσμό, από ότι στον ανδρικό πληθυσμό. Το 2002 ο δείκτης ανεργίας για τις γυναίκες ανέρχεται στο 12,8 % , ενώ για τους άνδρες στο 7 %, ενώ το 50, 4 των ανέργων είναι γυναίκες, ένα μέγεθος ανάλογο με αυτό των νέων ανέργων για τους οποίους οι άνεργοι αποτελούν 52 % του συνόλου των ανέργων.

	2002		Άρρενες			Θήλειες		
	ΣΥΝΟΛΟ	Εργατικό Δυναμικό	ΣΥΝΟΛΟ	Εργατικό Δυναμικό	Ανεργοί	ΣΥΝΟΛΟ	Εργατικό Δυναμικό	Ανεργες
	171599	73438	82052	48259	3165	89547	25179	3274
14 ετών	0	0	0	0	0	0	0	0
15-19 ετών	12510	1904	7063	1226	169	5447	678	379
20-24 ετών	9334	6918	5266	4723	994	4068	2195	954
25-29 ετών	9964	6959	4861	4602	608	5103	2357	233
30-44 ετών	36667	26970	17819	17459	801	18848	9511	1180
45-64 ετών	53245	28733	26148	18845	515	27097	9888	528
65+ ετών	49880	1954	20896	1403	78	28984	550	Α0

Πηγή: ΕΣΥΕ. Έρευνα Εργατικού Δυναμικού 2002

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζουν για τον σχεδιασμό μιας στρατηγικής για την απασχόληση οι δείκτες ανεργίας κατά φύλο και ομάδες ηλικιών . Στις γυναίκες της ομάδας ηλικιών 20-24 ετών ο δείκτης ανεργίας ξεπερνάει το 43%, ενώ για τους άνδρες ο ίδιος δείκτης είναι υψηλός αλλά δεν είναι μεγαλύτερος από 24%.

Πηγή: ΕΣΥΕ. Έρευνα Εργατικού Δυναμικού 2002

Στην ομάδα ηλικιών 25 -29 ο δείκτης ανεργίας είναι περίπου στο ίδιο επίπεδο για τους άνδρες και τις γυναίκες , 13 και 10% αντίστοιχο, ενώ η κατάσταση διαφοροποιείται εκ νέου στην επόμενη ομάδα που αφορά τα άτομα 30 -34 ετών. Οι γυναίκες σε αυτή την ομάδα παρουσιάζουν ένα ποσοστό ανεργίας πλησιάζει το 12 % , ενώ στους άνδρες μόνο το 5 %. Στις μεγαλύτερες ηλικίες μεταξύ 45-64 ο δείκτης ανεργίας παραμένει και για τα δύο φύλα σχετικά χαμηλός 3 για τους άνδρες και 5 για τις γυναίκες.

Η μακροχρόνια ανεργία στο Βόρειο Αιγαίο μεταξύ του 1990 και του 2001 ξεπερνάει όλη την περίοδο το ήμισυ της συνολικής ανεργίας. Το 1999 και το 2000 ο δείκτης μακροχρόνιας ανεργίας ξεπερνάει μάλιστα το 58 % . Η ανάλυση του ίδιου δείκτη κατά φύλο μας δείχνει ότι μακροχρόνια ανεργία πλήττει κυρίως τις γυναίκες. Το 2001 ο δείκτης μακροχρόνιας ανεργίας των γυναικών πλησίαζε το 70 %, ενώ ο αντίστοιχος των ανδρών μόλις ξεπέρασε το 30%. Στις γυναίκες παρατηρούμε επίσης μια τάση συντήρησης αυτού του υψηλού ποσοστού, ενώ για τους άνδρες παρατηρούμε μια σχετική μείωση μετά το 1999.

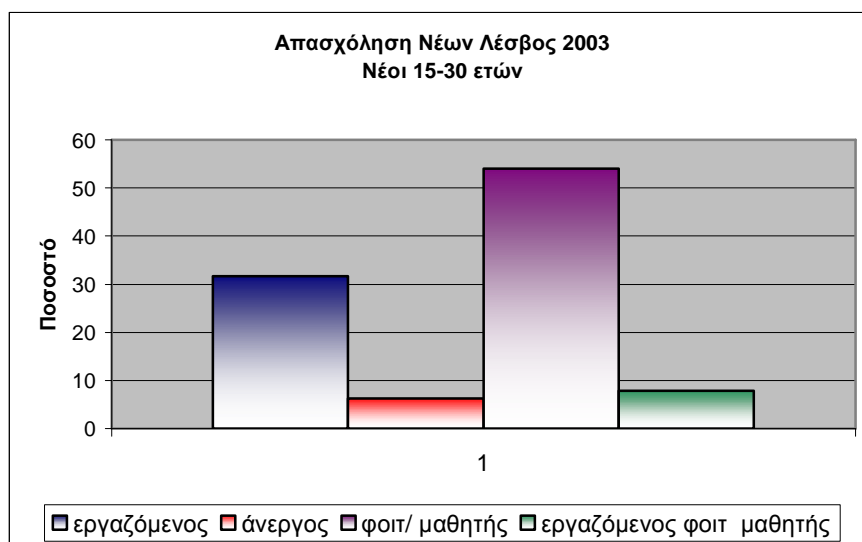
	Δείκτης μακροχρόνιας ανεργίας-1990-2001	
	ΑΝΔΡΕΣ	ΓΥΝΑΙΚΕΣ
1990	27,8	77,2
1991	40,9	59,1
1992	39,3	60,7
1993	41,5	58,5
1994	33,8	66,2
1995	33,3	66,7
1996	21,9	78,1
1997	33,3	66,7
1998	34,5	65,5
1999	39,6	60,4
2000	35,5	64,5
2001	30,4	69,6

Πηγή: ΕΣΥΕ. Έρευνα Εργατικού Δυναμικού 1990-2002

Η μακροχρόνια ανεργία δείχνει ότι ορισμένα προβλήματα της απασχόλησης έχουν άμεση σχέση με τα δομικά προβλήματα της οικονομίας και ότι δεν είναι

δυνατόν να ξεπεραστούν με πολιτικές και ενέργειες που έχουν μικρό χρονικό ορίζοντα δράσης. Για το λόγο αυτό το στρατηγικό σχέδιο για την απασχόληση που σχεδιάζει το πρόγραμμα Ορφέας θα πρέπει να αναγνωρίσει και να επικεντρωθεί σε αυτά τα προβλήματα και να παρουσιάσει συγκεκριμένες προτάσεις για αυτά τα θέματα.

Το προαναφερόμενο πρόβλημα συνδέεται άμεσα και με το επίπεδο εκπαίδευσης των απασχολούμενων και των ανέργων. Από τα στοιχεία που διαθέτουμε από την έρευνα εργατικού δυναμικού μπορούμε να συμπεράνουμε ότι ή ανεργία συγκεντρώνεται στους αποφοίτους Δημοτικού και τους αποφοίτους του Λυκείου. Η μακροχρόνιες τάσεις δείχνουν μια μετακίνηση τις μεγάλης μάζας των ανέργων από την πρώτη στη δεύτερη κατηγορία. Ενώ το 1990 η άνεργοι απόφοιτοι του Δημοτικού ήταν το 52,5 % των ανέργων το 2001 το ποσοστό αυτό μειώθηκε στο 23,9%. Στους αποφοίτους του Λυκείου έχουμε μια αντίστροφη κίνηση το ποσοστό των ανέργων από 27,5 % αυξήθηκε στο 47,8 % του συνόλου των ανέργων . Αυτή η μεταβολή έχει άμεση σχέση με την γενικότερη βελτίωση του επιπέδου εκπαίδευσης του εργατικού δυναμικού. Φαίνεται όμως καθαρά ότι αυτή η βελτίωση δεν οδηγεί στην καλύτερη προσαρμογή του εργατικού δυναμικού στην αγορά εργασίας. Η γενικότερη τάση για την Πανεπιστημιακή εκπαίδευση που κάνει υποχρεωτική την διαδρομή μέσω του Λυκείου, οδηγεί πολλούς νέους σε δύσβατους απραπούς ως προς την τοποθέτηση τους σε θέσεις εργασίας. Στην πρώτη φάση της εμπειρικής έρευνας που πραγματοποιήσαμε για τους νέους εργαζόμενους παρατηρήσαμε ότι σε έναν από του μεγαλύτερους αστικούς χώρους του Βορείου Αιγαίου στη Μυτιλήνη, το μεγάλο ποσοστό (54 %) των νέων βρίσκονται σε μία διαδικασία αρχικής εκπαίδευσης και μόνο το 31% είναι εργαζόμενοι. Επίσης ακόμα 8 % αυτής της ομάδας του πληθυσμού είναι συστηματικά εργαζόμενοι φοιτητές και μαθητές, δηλαδή δεν βρίσκονται πιθανά σε μια θέση εργασίας που έχει σχέση με την μελλοντική του εξειδίκευση και την επιθυμητή εργασία.

Πηγή: Έρευνα Πανεπιστημίου Αιγαίου 2003 Τμήμα Κοινωνιολογίας

Σε αυτό το σημείο προσεγγίζουμε ένα σημαντικό δομικό θέμα της απασχόλησης στο Βόρειο Αιγαίο που έχει σχέση με την έλλειψη αντιστοιχίας της προσφοράς και ζήτησης εργασίας. Αυτό το πρόβλημα που έχει εντοπιστεί και από αδημοσίευτη έρευνα του Υπουργείου εργασίας για τις ανάγκες κατάρτισης στην οποία εντοπίζεται η μεγάλη ζήτηση στις νησιωτικές περιφέρειες κυρίως για ευκαιριακές και εποχιακές θέσεις εργασίας (στο

Βόρειο/ Νότιο Αιγαίο 82,6 %) και ή έλλειψη ζήτηση για σταθερές και εξειδικευμένες θέσεις εργασίας.

Ζήτηση μονίμων ή ευκαιριακών /εποχικών θέσεων εργασίας ανά περιφέρεια

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ	Για νέες θέσεις εργασίας %	Για ευκαιριακές /εποχιακές θέσεις εργασίας %	Σύνθεση ζήτησης ανά περιφέρεια %
ΑΝΑΤ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗΣ	86,3	13,7	1,2
ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	70,6	29,4	10,3
ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	90,0	10,0	0,8
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	76,0	24,0	1,4
ΗΠΕΙΡΟΥ	74,6	25,4	2,5
ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	38,5	61,5	1,1
ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ	93,6	6,4	1,7
ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΟΣ	56,3	43,7	3,3
ΑΤΤΙΚΗΣ	91,1	8,9	65,1
ΠΕΛΛΟΠΟΝΗΣΣΟΥ	83,8	16,2	1,1
ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	17,4	82,6	9,5
ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ			
ΚΡΗΤΗΣ	45,3	54,7	2,0
ΣΥΝΟΛΟ	77,9	22,1	100,0

Πηγή: Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων: σύνοψη αποτελεσμάτων έρευνας αγοράς και μελέτης: σύνδεση εξειδικευμένης συνεχιζόμενης κατάρτισης ανέργων με τις ανάγκες των επιχειρήσεων, Αθήνα 2001

Αυτή η καταγραφή εντοπίζει όμως παράλληλα και την έλλειψη γνώσης και στους επιχειρηματικούς και δημόσιους φορείς για τις πραγματικές ανάγκες που έχουν για εξειδικευμένες θέσεις εργασίας. Αυτό το πρόβλημα που εντοπίστηκε ξεκάθαρα και στο Συνέδριο του Ορφέας, στις 28-29 Ιουνίου στην Μυτιλήνη. Η άμεση ζήτηση για νέες θέσεις εργασίας πρέπει να εναρμονιστεί με τις πραγματικές ανάγκες για εξειδικευμένες θέσεις εργασίας. Αυτό όμως μπορεί να πραγματοποιηθεί μέσα από την ενημέρωση και ενεργοποίηση των αρμοδίων, κάτι που σχεδιάζει το πρόγραμμα Ορφέας μέσω του Περιφερειακού Φόρουμ απασχόλησης.

Σε αυτό το σημείο θα βοηθήσει και η γνώση που θα μας προσφέρουν και οι εμπειρικές έρευνες που έχουμε σχεδιάσει και πραγματοποιεί το Εργαστήριο Κοινωνικής και Πολιτισμικής Ψηφιακής Τεκμηρίωσης σε συνεργασία με τους άλλους φορείς του Προγράμματος.

Γ. Επιχειρηματική δραστηριότητα

Γ.1 Ανάλυση ανά τομέα της οικονομίας

Από τα στοιχεία του πίνακα προκύπτουν σημαντικές διαρθρωτικές ανακατατάξεις στα τομεακά μεγέθη της απασχόλησης την εικοσαετία 1971-1991.

Πίνακας 11: Τομεακή σύνθεση της απασχόλησης (%)

Έτη	Πρωτογενής τομέας	Δευτερογενής τομέας	Τριτογενής τομέας
1971	53,4	16,8	26,9
1991	20,7	18,6	60,6

Αναλυτικότερα, εμφανίζεται σημαντική πτώση του ποσοστού συμμετοχής στην απασχόληση στον πρωτογενή τομέα. Η μείωση της απασχόλησης συνοδεύτηκε από αναλογικώς μικρότερη μείωση του παραγόμενου προϊόντος, γεγονός που ερμηνεύεται αφενός από τον τεχνολογικό εκσυγχρονισμό του τομέα και την συνακόλουθη αύξηση της παραγωγικότητας και αφετέρου από την έξοδο από τον τομέα κυρίως των υποαπασχολούμενων, με αποτέλεσμα η απομάκρυνσή τους να μην επιφέρει σημαντικές μεταποτίσεις στο παραγόμενο προϊόν.

Παρατηρείται επίσης μικρή αύξηση του μεριδίου της απασχόλησης στον δευτερογενή τομέα κατά 2% περίπου, με ταυτόχρονη όμως μείωση του μεριδίου παραγωγής του τομέα κατά 4,5%. Η αύξηση της απασχόλησης μπορεί να ερμηνευτεί με την αύξηση της ζήτησης για κατασκευές, εξαιτίας της τουριστικής ανάπτυξης.

Αξίζει να επισημανθεί επίσης η σημαντική αύξηση του τριτογενή τομέα της περιφερειακής οικονομίας, καθώς αυτή εμφανίζει αυξημένα ποσοστά της τάξης του 60,6%, αύξηση που βέβαια συνοδεύτηκε από σημαντικά μικρότερη αύξηση του μεριδίου παραγωγής προϊόντος. Η ενίσχυση αυτή αποδίδεται στην αύξηση της τουριστικής ανάπτυξης και στη μερική αποδιάθρωση του πρωτογενή και του δευτερογενή τομέα, που απελευθέρωσε εργατικό δυναμικό, το οποίο με την σειρά του στράφηκε στους κλάδους παροχής υπηρεσιών.

Η αύξηση του δείκτη σχετικής παραγωγικότητας στον πρωτογενή τομέα αποδίδεται στην εκμηχάνιση της γεωργίας και στην μείωση της ανειδίκευτης απασχόλησης με συνέπεια την βελτίωση της παραγωγικότητας. Η μείωση της συμμετοχής του δευτερογενή τομέα στο παραγόμενο προϊόν, επέφερε την χειροτέρευση του δείκτη, παρά το γεγονός ότι έχει παρατηρηθεί αύξηση της επενδυτικής δραστηριότητας, κυρίως στους μεταποιητικούς κλάδους. Ο δείκτης στον τριτογενή τομέα έπεσε επίσης δραματικά μετά την εισροή εργαζομένων που αποδεσμεύτηκαν από τους άλλους δύο τομείς. Το βασικό συμπέρασμα ωστόσο που προκύπτει από τους δείκτες είναι ότι περιφερειακή οικονομία μετακινήθηκε προς τον τομέα χαμηλής παραγωγικότητας.

Πίνακας 12: Εξέλιξη δεικτών σχετικής παραγωγικότητας

<i>Έτη</i>	<i>Πρωτογενής τομέας</i>	<i>Δευτερογενής τομέας</i>	<i>Τριτογενής τομέας</i>
1971	0,51	1,5	1,76
1991	1,02	1,11	0,96

Πηγή: επεξεργασία στοιχείων ΕΣΥΕ-εθν. λογαριασμών

Όσον αφορά στους δείκτες εκβιομηχάνισης, η εξέλιξη τους την περίοδο 1971-1991 δείχνει ότι η οικονομία παραμένει κατά βάση αγροτική.

Η αποβιομηχάνιση, η τριτογενοποίηση και οι λοιπές διαρθρωτικές μεταβολές της περιφερειακής οικονομίας, έχουν ως κύρια αφετηρία την τουριστική ανάπτυξη των νήσων της Περιφέρειας. Η αποβιομηχάνιση συντελέστηκε στην αλλαγή των καταναλωτικών προτύπων και στην αδυναμία των τοπικών μονάδων να αποκτήσουν βιωσιμότητα και να εκσυγχρονιστούν στους τομείς παραγωγής, εμπορίας και προώθησης των προϊόντων τους.

Πίνακας 13: Εξέλιξη δεικτών εκβιομηχάνισης

<i>Έτος</i>	<i>Απασχόληση</i>	<i>Παραγωγή</i>
1971	-0,52	-0,04
1991	-0,05	-0,01

Πηγή: επεξεργασία στοιχείων ΕΣΥΕ-εθν. λογαριασμών

Από την άλλη πλευρά ο πρωτογενής τομέας συνεχίζει να δημιουργεί εισοδήματα για μεγάλο μέρος του πληθυσμού της περιφέρειας. Αυτό οφείλεται:

- n στην ύπαρξη παραδοσιακών προϊόντων (πορτοκάλια, μαστίχα, λάδι, κρασί κ.α), τα χαρακτηριστικά των οποίων είναι τέτοια ώστε να παραμένουν υψηλά στις προτιμήσεις των καταναλωτών.
- n Η εισαγωγή νέων προϊόντων, όπως για παράδειγμα οι ιχθυοκαλλιέργειες, τα προϊόντα βιολογικής καλλιέργειας κ.α.
- n Ο τεχνολογικός εκσυγχρονισμός σημαντικού αριθμού γεωργικών και κτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων.

Σχετικά με τις οικονομικές μονάδες που λειτουργούν τόσο στην μεταποίηση όσο και στις υπηρεσίες, σημειώνονται τα εξής:

- n Στην συντριπτική πλειοψηφία τους πρόκειται για μικρές, οικογενειακές επιχειρήσεις, που απασχολούν κατά μέσο όρο 1 έως 2 άτομα. Εκλείπει συνεπώς το κρίσιμο μέγεθος, που θα επιτρέψει την εμφάνιση και λειτουργία οικονομιών κλίμακας και κατά συνέπεια την αποτελεσματική λειτουργία των επιχειρήσεων.
- n Η γεωγραφική και οικονομική φυσιογνωμία της περιφέρειας, επιβάλλει την δημιουργία τοπικών αγορών, με αρκετά μεγάλη αυτονομία. Μέσα σε αυτές τις αγορές αναπτύσσεται η επιχειρηματική δραστηριότητα, συχνά σε όλο το φάσμα των κλάδων παραγωγής.

- n Παρατηρείται κυρίως την τελευταία δεκαετία, τεχνολογικός εκσυγχρονισμός των οικονομικών μονάδων. Παρ' όλα αυτά είναι περιορισμένη η υλοποίηση δράσεων για την ανάπτυξη νέων προϊόντων, ανάπτυξη καινοτομιών και βιομηχανικού σχεδιασμού.
- n Απουσιάζουν από την περιφερειακή αγορά μηχανισμοί πληροφόρησης. Οι κύριες πηγές πληροφόρησης είναι οι εσωτερικές πηγές των επιχειρήσεων, οι ανταγωνιστές και οι προμηθευτές.
- n Μεγάλη ανάγκη για παροχή βοήθειας εντοπίζεται σε δραστηριότητες όπως η προώθηση πωλήσεων, η ανάπτυξη νέων προϊόντων, η χρηματοδότηση, οι εξαγωγές και η βελτίωση της ποιότητας των παραγόμενων προϊόντων.

Γ.2 Στοιχεία επιχειρηματικής δραστηριότητας

Στην Περιφέρεια αναλογεί το 1,8% των φορολογούμενων και το 1,5% του δηλωθέντος εισοδήματος της χώρας, σημειώνοντας αύξηση 4,4% και 9% αντίστοιχα για το 2002. Στην 5ετία 1996-2000 δόθηκαν 57 άδειες λειτουργίας νέων μεταποιητικών επιχειρήσεων με τον αριθμό τους να μειώνεται την τελευταία 2ετία. Στις επιχειρήσεις της Περιφέρειας αναλογεί το 0,1% των επενδύσεων των βιομηχανικών επιχειρήσεων της χώρας την περίοδο 1999 – 2000, σύμφωνα με την Ετήσια Βιομηχανική Έρευνα της ΕΣΥΕ, οι οποίες το 2000 αυξήθηκαν κατά 49%. Στις επιχειρήσεις αναλογεί το 0,4% του κύκλου εργασιών των μεταποιητικών και κατασκευαστικών μονάδων της χώρας και το 1% των εμπορικών.

Γ.2.1 Κλαδική και χωροταξική κατανομή επιχειρήσεων στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου

Αριθμός επιχειρήσεων στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου

Σύμφωνα με τα στοιχεία της ΓΓ ΕΣΥΕ / Μητρώο επιχειρήσεων 2000, ο συνολικός αριθμός επιχειρήσεων στο Βόρειο Αιγαίο ανέρχεται στις 16.393.

Πίνακας 14: Συνολικός αριθμός επιχειρήσεων στην Περιφέρεια Β. Αιγαίου

Νομός	Αριθμός επιχειρήσεων	Ποσοστό (%)
Λέσβου	8.072	49,2%
Σάμου	4.468	27,3%
Χίου	3.853	23,5%
Σύνολο	16.393	100

Πηγή: ΕΣΥΕ / Μητρώο Επιχειρήσεων 2000

Η μεγαλύτερη συγκέντρωση παρατηρείται στο Νομό Λέσβου, όπου εδρεύει το 49,2% των επιχειρήσεων της Περιφέρειας. Αντίστοιχα για τους Νομούς Σάμου και Χίου τα ποσοστά είναι 27,3% και 23,5%.

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων ΕΣΥΕ / μητρώο επιχειρήσεων 2000

Οι περισσότερες επιχειρήσεις στην Περιφέρεια δραστηριοποιούνται στους κλάδους του λιανικού εμπορίου (19,6% του συνόλου των επιχειρήσεων στο Β. Αιγαίο), στον ξενοδοχειακό κλάδο και τα εστιατόρια (16,1%), και ακολουθούν ο κλάδος των κατασκευών (10,4%) και άλλες επιχειρηματικές δραστηριότητες (5,6%).

Αριθμός επιχειρήσεων κατά Νομό και κατά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας

N. Λέσβου

Στο Ν. Λέσβου οι περισσότερες επιχειρήσεις δραστηριοποιούνται στο λιανικό εμπόριο (21%) ενώ μεγάλο είναι και το ποσοστό των ξενοδοχειακών μονάδων και εστιατορίων (15%). Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζεται η κλαδική κατανομή των επιχειρήσεων του Νομού με τη μεγαλύτερη συγκέντρωση (συγκεντρώνουν το 70% της συνολικής επιχειρηματικής δραστηριότητας στο Νομό Λέσβου).

Πίνακας 15: Κλαδική κατανομή επιχειρήσεων στο Ν. Λέσβου

ΚΩΔ	ΚΛΑΔΟΣ	ΣΥΝΟΛΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΕΠΙ ΤΟΥ ΣΥΝΟΛΟΥ
52	ΛΙΑΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ, ΕΚΤΟΣ ΑΠΟ ΤΟ ΕΜΠΟΡΙΟ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΩΝ ΟΧΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΜΟΤΟΣΥΚΛΕΤΩΝ: ΕΠΙΣΚΕΥΗ ΕΙΔΩΝ ΑΤΟΜΙΚΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΙΑΚΗΣ ΧΡΗΣΗΣ	1.722	21,3%
55	ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ ΚΑΙ ΕΣΤΙΑΤΟΡΙΑ	1.241	15,3%
45	ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ	814	10,08%
74	Άλλες επιχειρηματικές δραστηριότητες	510	6,32%
51	ΧΟΝΔΡΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΟ ΜΕ ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ, ΕΚΤΟΣ ΑΠΟ ΤΟ ΕΜΠΟΡΙΟ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΩΝ ΟΧΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΜΟΤΟΣΥΚΛΕΤΩΝ	376	4,65%
50	ΠΩΛΗΣΗ, ΣΥΝΤΡΗΡΗΣΗ ΚΑΙ ΕΠΙΣΚΕΥΗ	306	3,8%

ΚΩΔ	ΚΛΑΔΟΣ	ΣΥΝΟΛΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΕΠΙ ΤΟΥ ΣΥΝΟΛΟΥ
	ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΩΝ ΟΧΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΜΟΤΟΣΥΚΛΕΤΩΝ:ΛΙΑΝΙΚΗ ΠΩΛΗΣΗ ΚΑΥΣΙΜΩΝ ΓΙΑ ΟΧΗΜΑΤΑ		
60	ΧΕΡΣΑΙΕΣ ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ. ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ ΜΕΣΩ ΑΓΩΓΩΝ	277	3,43%
15	ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΤΡΟΦΙΜΩΝ ΚΑΙ ΠΟΤΩΝ	208	2,57%
93	ΆΛΛΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΠΑΡΟΧΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	119	1,47%
92	ΨΥΧΑΓΩΓΙΚΕΣ, ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	108	1,34%
ΣΥΝΟΛΟ		5.681	70,26%

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων ΕΣΥΕ / μητρώο επιχειρήσεων 2000

Ν. Σάμου

Η εικόνα είναι παρόμοια και στο Ν. Σάμου όπου σε ποσοστό 21,6% και 16,2% οι επιχειρήσεις εμφανίζουν έντονη δραστηριοποίηση στους κλάδους των ξενοδοχείων και εστιατορίων του λιανικού εμπορίου. Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζεται η κλαδική κατανομή των επιχειρήσεων του Νομού με τη μεγαλύτερη συγκέντρωση (συγκεντρώνουν το 60% της συνολικής επιχειρηματικής δραστηριότητας στο Νομό Σάμου).

Πίνακας 16: Κλαδική κατανομή επιχειρήσεων στο Ν. Σάμου

ΚΩΔ	ΚΛΑΔΟΣ	ΣΥΝΟΛΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΕΠΙ ΤΟΥ ΣΥΝΟΛΟΥ
55	ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ ΚΑΙ ΕΣΤΙΑΤΟΡΙΑ	968	21,6%
52	ΛΙΑΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ, ΕΚΤΟΣ ΑΠΟ ΤΟ ΕΜΠΟΡΙΟ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΩΝ ΟΧΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΜΟΤΟΣΥΚΛΕΤΩΝ: ΕΠΙΣΚΕΥΗ ΕΙΔΩΝ ΑΤΟΜΙΚΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΙΑΚΗΣ ΧΡΗΣΗΣ	724	16,2%
45	ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ	415	9,28%
74	ΆΛΛΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	174	3,89%
51	ΧΟΝΔΡΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΟ ΜΕ ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ, ΕΚΤΟΣ ΑΠΟ ΤΟ ΕΜΠΟΡΙΟ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΩΝ ΟΧΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΜΟΤΟΣΥΚΛΕΤΩΝ	110	2,46%
50	ΠΩΛΗΣΗ, ΣΥΝΤΡΗΡΗΣΗ ΚΑΙ ΕΠΙΣΚΕΥΗ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΩΝ ΟΧΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΜΟΤΟΣΥΚΛΕΤΩΝ:ΛΙΑΝΙΚΗ ΠΩΛΗΣΗ ΚΑΥΣΙΜΩΝ ΓΙΑ ΟΧΗΜΑΤΑ	83	1,86%
92	ΨΥΧΑΓΩΓΙΚΕΣ, ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	72	1,61%
93	ΆΛΛΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΠΑΡΟΧΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	66	1,48%
15	ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΤΡΟΦΙΜΩΝ ΚΑΙ ΠΟΤΩΝ	66	1,48%
20	ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΞΥΛΟΥ ΚΑΙ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΠΡΟΙΟΝΤΩΝ ΑΠΟ ΞΥΛΟ ΚΑΙ ΦΕΛΛΟ, ΕΚΤΟΣ ΑΠΟ ΤΑ ΕΠΙΠΛΑ: ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΕΙΔΩΝ ΚΑΛΑΘΟΠΟΙΑΣ ΚΑΙ ΣΠΑΡΤΟΠΛΕΚΤΙΚΗΣ	45	1%
ΣΥΝΟΛΟ		2.723	60,86%

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων ΕΣΥΕ / μητρώο επιχειρήσεων 2000

N. Χίου

Στο Ν. Χίου η επιχειρηματική δραστηριότητα επικεντρώνεται κυρίως στους κλάδους του λιανικού εμπορίου (33%), των κατασκευών (15%) και των ξενοδοχείων – εστιατορίων (13%). Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζεται η κλαδική κατανομή των επιχειρήσεων του Νομού με τη μεγαλύτερη συγκέντρωση (συγκεντρώνουν το 90% της συνολικής επιχειρηματικής δραστηριότητας στο Νομό Χίου).

Πίνακας 17: Κλαδική κατανομή επιχειρήσεων στο Ν. Χίου

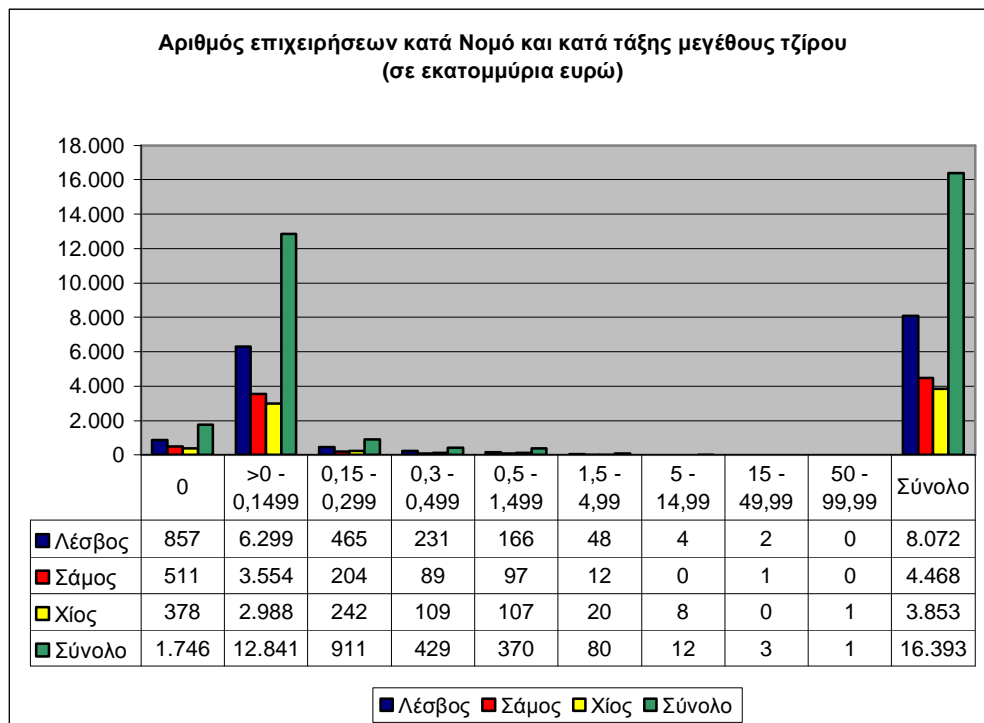
ΚΩΔ	ΚΛΑΔΟΣ	ΣΥΝΟΛΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΕΠΙ ΤΟΥ ΣΥΝΟΛΟΥ
52	ΛΙΑΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ, ΕΚΤΟΣ ΑΠΟ ΤΟ ΕΜΠΟΡΙΟ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΩΝ ΟΧΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΜΟΤΟΣΥΚΛΕΤΩΝ: ΕΠΙΣΚΕΥΗ ΕΙΔΩΝ ΑΤΟΜΙΚΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΙΑΚΗΣ ΧΡΗΣΗΣ	771	20,01%
45	ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ	482	12,5%
55	ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ ΚΑΙ ΕΣΤΙΑΤΟΡΙΑ	434	11,26%
74	ΆΛΛΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	230	5,96%
51	ΧΟΝΔΡΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΟ ΜΕ ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ, ΕΚΤΟΣ ΑΠΟ ΤΟ ΕΜΠΟΡΙΟ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΩΝ ΟΧΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΜΟΤΟΣΥΚΛΕΤΩΝ	187	4,85%
50	ΠΩΛΗΣΗ, ΣΥΝΤΡΗΡΗΣΗ ΚΑΙ ΕΠΙΣΚΕΥΗ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΩΝ ΟΧΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΜΟΤΟΣΥΚΛΕΤΩΝ: ΛΙΑΝΙΚΗ ΠΩΛΗΣΗ ΚΑΥΣΙΜΩΝ ΓΙΑ ΟΧΗΜΑΤΑ	180	4,67%
60	ΧΕΡΣΑΙΕΣ ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ. ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ ΜΕΣΩ ΑΓΩΓΩΝ	92	2,38%
93	ΆΛΛΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΠΑΡΟΧΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	81	2,1%
15	ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΤΡΟΦΙΜΩΝ ΚΑΙ ΠΟΤΩΝ	77	1,99%
92	ΨΥΧΑΓΩΓΙΚΕΣ, ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	66	1,71%
ΣΥΝΟΛΟ		2.600	67,5%

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων ΕΣΥΕ / μητρώο επιχειρήσεων 2000

Συμπερασματικά, παρατηρούμε ότι το λιανικό εμπόριο, οι κατασκευές και οι ξενοδοχειακές επιχειρήσεις αποτελούν την κυρίαρχη δραστηριότητα των επιχειρήσεων στο Βόρειο Αιγαίο (αποτελούν και στους τρεις νομούς περίπου το 50% της συνολικής επιχειρηματικής δραστηριότητας αντίστοιχα).

Αριθμός επιχειρήσεων κατά Νομό και κατά τάξη μεγέθους τζίρου

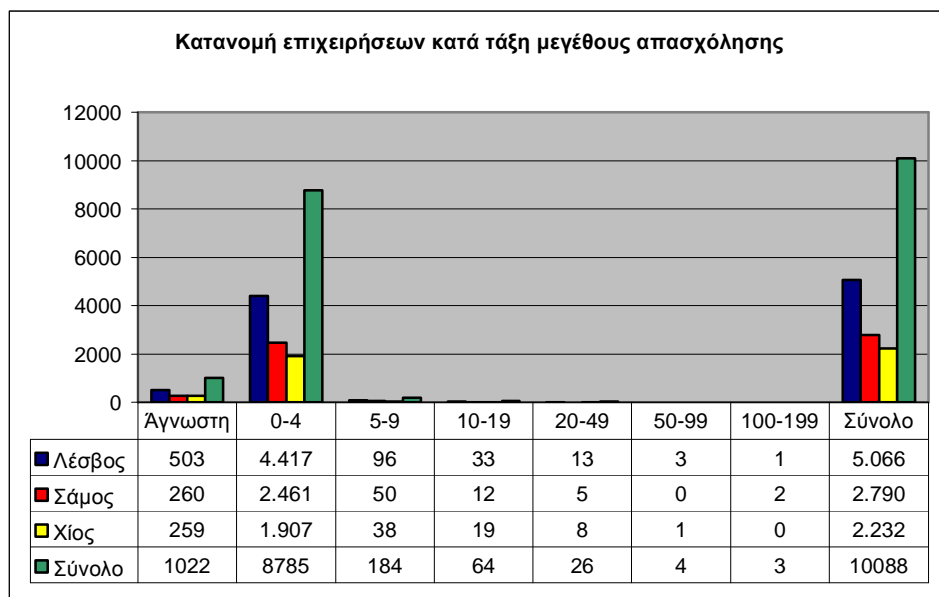
Με βάση τα στοιχεία της ΕΣΥΕ / μητρώο επιχειρήσεων 2000, από τις 16.393 επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στο Βόρειο Αιγαίο, οι 12.841 (78,3%) παράγουν τζίρο έως 0,1499 εκ. ευρώ.

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων ΕΣΥΕ / μητρώο επιχειρήσεων 2000

Κατανομή επιχειρήσεων κατά τάξη μεγέθους απασχόλησης

Σε ότι αφορά το σύνολο των επιχειρήσεων της Περιφέρειας κατά τάξη μεγέθους απασχόλησης, τα διαθέσιμα στατιστικά στοιχεία έχουν σαν βάση το έτος 1995 (προηγούμενη απογραφή επιχειρήσεων, ΕΣΥΕ / μητρώο επιχειρήσεων). Σύμφωνα με τα στοιχεία αυτά το μεγαλύτερο ποσοστό των επιχειρήσεων (88%) απασχολούν από 0 – 4 εργαζόμενους.

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων ΕΣΥΕ / μητρώο επιχειρήσεων 1995

Στοιχεία από τα επιμελητήρια Λέσβου, Σάμου, Χίου

Με βάση τα πιο πρόσφατα στοιχεία από το μητρώο επιχειρήσεων των επιμελητηρίων της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου, σήμερα οι επιχειρήσεις - μέλη στα τρία επιμελητήρια κατανέμονται ως εξής:

Επιμελητήριο Λέσβου

Τμήμα	Αριθμός μελών
Εμπορικό	2.684
Μεταποίηση	2.398
Τουριστικό	948
Επαγγελματικό	3.416
Σύνολο	9.447

Πηγή: Επιμελητήριο Λέσβου, μητρώο επιχειρήσεων

Επιμελητήριο Σάμου

Τμήμα	Αριθμός μελών
Εμπορικό	1.370
Μεταποίηση	686
Λοιπά	2.834
Σύνολο	4.890

Πηγή: Επιμελητήριο Σάμου, μητρώο επιχειρήσεων

Επιμελητήριο Χίου

Τμήμα	Αριθμός μελών
Εμπορικό	1.383
Βιοτεχνικό	1.258
Επαγγελματικό	1.102
Τουριστικό	239
Σύνολο	3.982

Πηγή: Επιμελητήριο Χίου, μητρώο επιχειρήσεων

Γ.3 Επενδυτική δραστηριότητα και σύνδεσή της με την απασχόληση

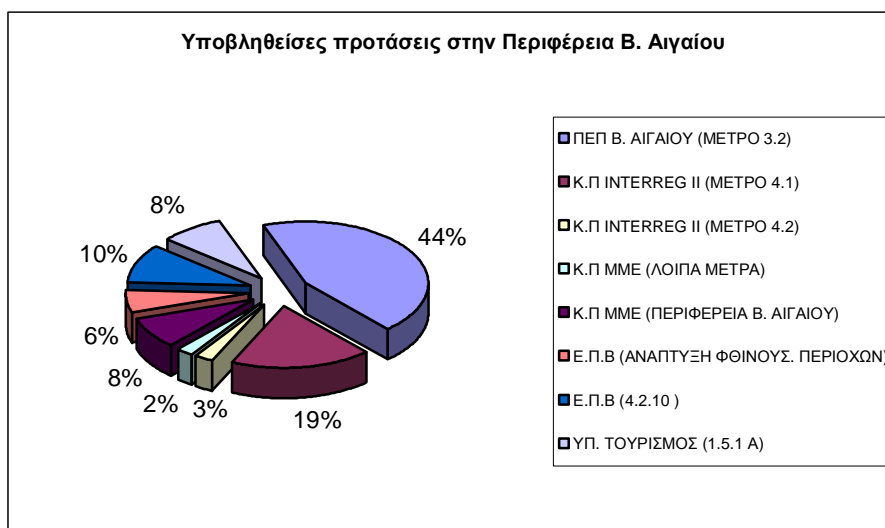
Γ.3.1 Στοιχεία για επενδύσεις από τον Αναπτυξιακό Νόμο, τα ΠΕΠ, το ΕΠΒ, το ΕΠΑΝ κτλ.

Στην παρούσα ενότητα παρουσιάζονται στοιχεία για τις επενδύσεις που πραγματοποιήθηκαν μέσω του Περιφερειακού Επιχειρησιακού Προγράμματος Β. Αιγαίου, των Κοινοτικών Πρωτοβουλιών και των λοιπών Προγραμμάτων.

Στο πλαίσιο του Β΄ Κ.Π.Σ υποβλήθηκαν 189 επενδυτικά σχέδια ιδιωτικών φορέων. Η σχετική πλειοψηφία αυτών υποβλήθηκε στα πλαίσια του Περιφερειακού Επιχειρησιακού Προγράμματος Β. Αιγαίου, Μέτρο 3.2. Σημαντικός αριθμός προτάσεων υποβλήθηκε επίσης στην Κ.Π INTERREG II (Μέτρο 4.1 Τουρισμός – Πολιτισμός), όπως και στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Βιομηχανία, Μέτρο 4.2.10.

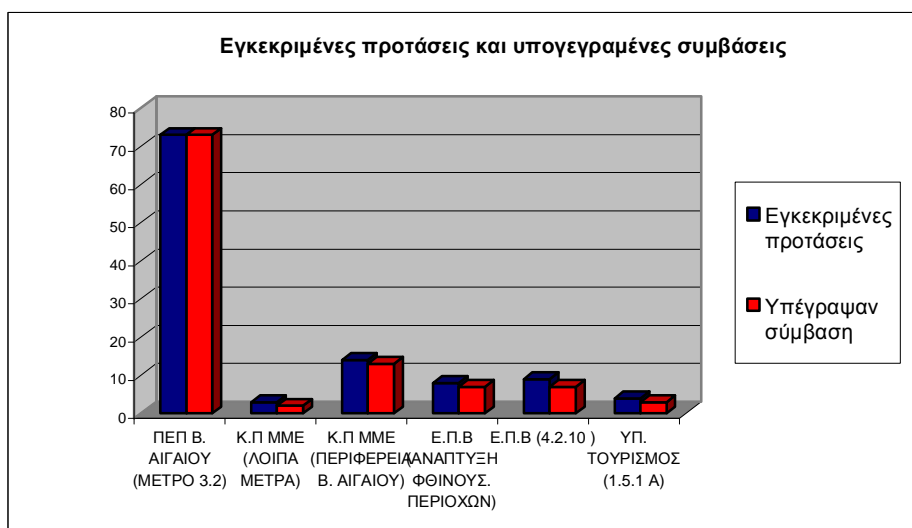
Πρόγραμμα	Υποβληθείσες προτάσεις	Εγκεκριμένες προτάσεις	Υπέγραψαν σύμβαση	% Επιτυχίας στην έγκριση	Ωριμότητα ως προς την υλοποίηση
ΠΕΠ Β. Αιγαίου (Μέτρο 3.2)	83	73	73	87,95%	100,00%
Κ.Π. ΜΜΕ (λοιπά μέτρα)	4	3	2	75,00%	66,67%
Κ.Π. ΜΜΕ (Περιφέρεια Β. Αιγαίου)	16	14	13	87,50%	92,86%
Ε.Π.Β. (ανάπτυξη φθίν. περιοχών)	11	8	7	72,73%	87,50%
Ε.Π.Β. (4.2.10)	19	9	7	47,37%	77,78%
Υπ. Τουρισμού (1.5.1 Α)	16	4	3	25,00%	75,00%
Σύνολο	189	142	135	75,13%	95,07%

Πηγή: Δίκτυο Ανάπτυξη ΜΜΕ Αττικής & Ν. Αιγαίου

Όπως διαφαίνεται από τον παραπάνω πίνακα, από τις 189 προτάσεις εγκρίθηκαν οι 142 (75,2%). Οι περισσότερες προτάσεις υποβλήθηκαν στο πλαίσιο του Περιφερειακού Επιχειρησιακού Προγράμματος, Μέτρο 3.2 (83) από τις οποίες εγκρίθηκαν τελικά οι 73 (ποσοστό ~90%). Αντίθετα χαμηλά ποσοστά συμμετοχής παρατηρούνται στο Υποπρόγραμμα Τουρισμός και στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Βιομηχανίας.

Στο διάγραμμα που ακολουθεί απεικονίζονται οι εγκεκριμένες προτάσεις σε σχέση με το τελικό αποτέλεσμα, δηλαδή σε σχέση με τις συμβάσεις που υπογράφηκαν μεταξύ των επιχειρήσεων και των αντίστοιχων ενδιάμεσων φορέων.

Ένας μικρός αριθμός επιχειρήσεων δεν υπέγραψε τελικά σύμβαση επιδότησης γεγονός που μπορεί να οφείλεται είτε στην ελλιπή πληροφόρηση των επιχειρηματιών σχετικά με την υλοποίηση των επενδυτικών σχεδίων είτε σε άλλους λόγους.

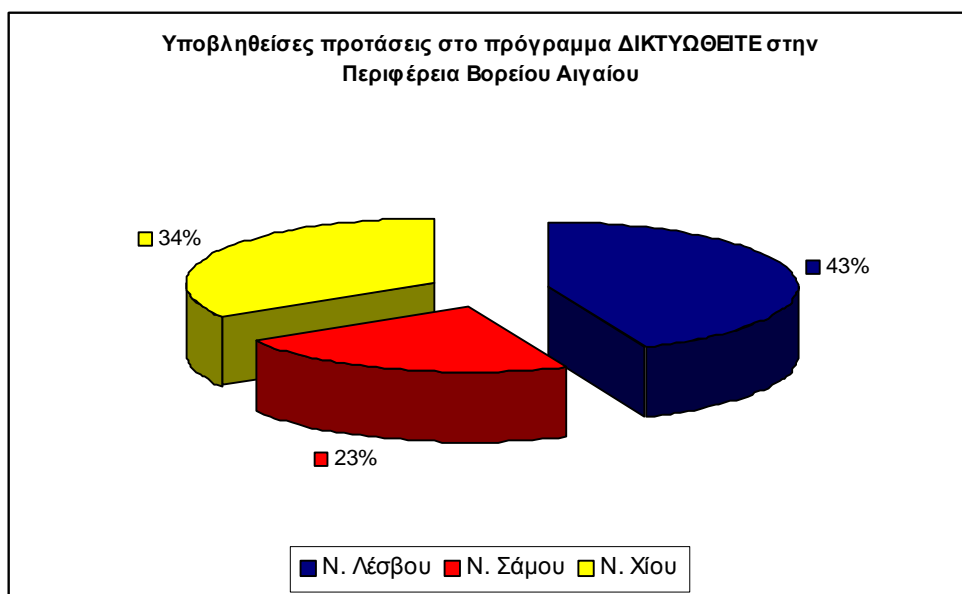
Πρόγραμμα «Δικτυωθείτε»

Το πρόγραμμα ΔΙΚΤΥΩΘΕΙΤΕ αποτελεί πρωτοβουλία του Υπουργείου Ανάπτυξης και έχει σκοπό την προώθηση των τεχνολογιών του Διαδικτύου και των εφαρμογών τους στις ελληνικές επιχειρήσεις καθώς και τη διαμόρφωση και ανταλλαγή ιδεών και προτάσεων για το η-επιχειρείν με έμφαση στις ΜΜΕ.

Χρηματοδοτείται από το μέτρο 3.2 του Επιχειρησιακού Προγράμματος Κοινωνία της Πληροφορίας του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών και η Εκπαιδευτική Στήριξη από το μέτρο 8.2 του Επιχειρησιακού Προγράμματος Ανταγωνιστικότητα, του Υπουργείου Ανάπτυξης.

Στο πρόγραμμα έχει εγκριθεί μέχρι σήμερα η συμμετοχή 21.858 επιχειρήσεων από ολόκληρη την Ελλάδα. Στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου έχουν υποβληθεί έως σήμερα προτάσεις από 892 επιχειρήσεις από τις οποίες έχουν εγκριθεί οι 732 (ποσοστό 82%) και έχουν εκπαιδευτεί οι 273 σε σύνολο 7.533 ΜΜΕ σε όλη την Ελλάδα.

Πίνακας 18: Υποβληθείσες προτάσεις στο πρόγραμμα ΔΙΚΤΥΩΘΕΙΤΕ

Πίνακας 19: Στοιχεία για το πρόγραμμα ΔΙΚΤΥΩΘΕΙΤΕ ανά Περιφέρεια

	ΑΓΟΡΑ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ (Ε.Π. ΚτΠ)		ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΣΤΗΡΙΞΗ (Ε.Π. ΑΝ.)			
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	ΕΓΚΕΚΡΙΜΕΝΕΣ ΜΜΕ	ΜΜΕ ΠΟΥ ΕΧΟΥΝ ΥΛΟΠΟΙΗΣΕΙ	ΜΜΕ ΗΔΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΜΕΝΕΣ	ΜΜΕ ΠΟΥ ΔΕΝ ΕΧΟΥΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΘΕΙ	ΣΥΝΟΛΟ ΕΠΙΣΚΕΨΕΩΝ	ΥΠΟΛΟΙΠΟ ΕΠΙΣΚΕΨΕΩΝ
Αθήνα	1946,00	968	453	515	1.119	1785
Ανατολική Αττική	951,00	461	244	217	594	789
Δυτική Αττική	873,00	442	183	259	441	885
Πειραιάς	1826,00	910	600	310	1.580	1.150
Ανατολική. Μακεδονία - Θράκη	1343,00	687	561	126	1.587	474
Δυτική Μακεδονία	682,00	335	206	129	455	550
Κεντρική Μακεδονία	4010,00	2.062	1.279	783	3.513	2673
Ήπειρος	790,00	351	288	63	827	226
Θεσσαλία	1792,00	926	697	229	1.924	854
Στ. Ελλάδα- Εύβοια	1021,00	439	254	185	542	775
Δυτική Ελλάδα	1226,00	579	481	98	1.406	331
Πελοπόννησος	1235,00	635	365	270	880	1025
Ιόνιο	693,00	309	199	110	466	461
Βόρειο Αιγαίο	732,00	405	256	149	688	527
Νότιο Αιγαίο	983,00	517	292	225	697	854
Κρήτη	1755,00	926	713	213	2.022	756
Σύνολο	21.858	10.952	7.071	3.881	18.741	14.115

Αναπτυξιακός Νόμος

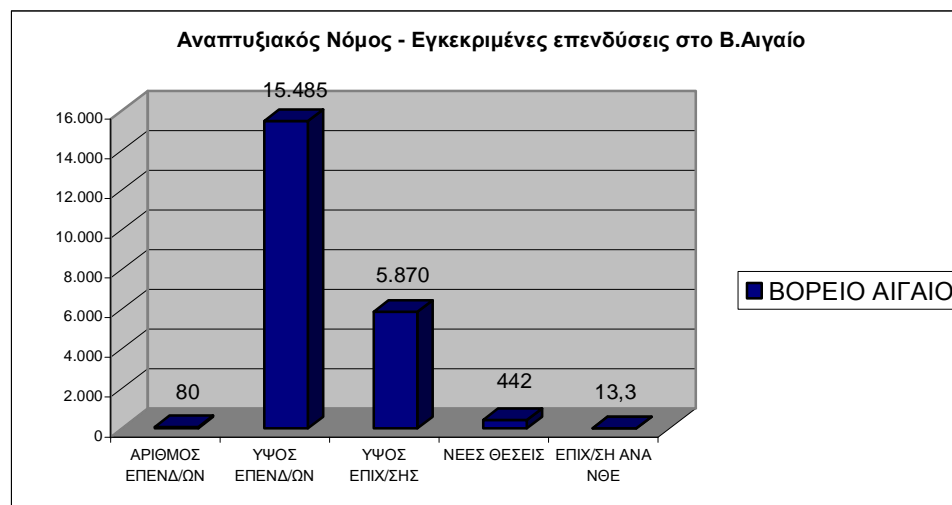
Η κατανομή του συνόλου των εγκεκριμένων επενδύσεων του Αναπτυξιακού Νόμου (Ν.2601/98) ανά περιφέρεια υλοποίησης της επένδυσης για την περίοδο 1998 – 2002 παρουσιάζεται στον παρακάτω πίνακα.

Α/Α	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΠΕΝΔ/ΩΝ	ΥΨΟΣ ΕΠΕΝΔ/ΩΝ	ΥΨΟΣ ΕΠΙΧ/ΣΗΣ	ΝΕΕΣ ΘΕΣΕΙΣ	ΕΠΙΧ/ΣΗ ΑΝΑ ΝΘΕ
1	ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ-ΘΡΑΚΗ	228	558.324	220.426	3.880	56,8
		10,1%	19,5%	22,8%	18,6%	
2	ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	293	371.764	126.006	3.307	38,1
		13,0%	13,0%	13,1%	15,9%	
3	ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	60	28.862	9.105	302	30,1
		2,7%	1,0%	0,9%	1,4%	
4	ΘΕΣΣΑΛΙΑ	224	193.932	59.223	1.512	39,2
		9,9%	6,8%	6,1%	7,3%	
5	ΗΠΕΙΡΟΣ	215	140.089	51.414	1.244	41,3
		9,5%	4,9%	5,3%	6,0%	
6	ΙΟΝΙΟΙ ΝΗΣΟΙ	95	67.366	17.165	348	49,3
		4,2%	2,4%	1,8%	1,7%	
7	ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	139	204.768	61.195	1.691	36,2
		6,1%	7,2%	6,3%	8,1%	
8	ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ	188	498.017	177.251	3.014	58,8
		8,3%	17,4%	18,4%	14,5%	
9	ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ	99	97.164	32.021	861	37,2
		4,4%	3,4%	3,3%	4,1%	
10	ΑΤΤΙΚΗ	83	290.028	83.370	1.893	44,0
		3,7%	10,1%	8,6%	9,1%	
11	ΒΟΡΕΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	80	45.444	17.226	442	39,0
		3,5%	1,6%	1,8%	2,1%	
12	ΝΟΤΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	203	160.454	48.102	882	54,5
		9,0%	5,6%	5,0%	4,2%	
13	ΚΡΗΤΗ	355	207.274	62.341	1.459	42,7

A/A	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΠΕΝΔ/ΩΝ	ΥΨΟΣ ΕΠΕΝΔ/ΩΝ	ΥΨΟΣ ΕΠΙΧ/ΣΗΣ	ΝΕΕΣ ΘΕΣΕΙΣ	ΕΠΙΧ/ΣΗ ΑΝΑ ΝΘΕ
		15,7%	7,2%	6,5%	7,0%	
	ΣΥΝΟΛΟ	2.262	2.863.486	964.845	20.835	46,3
		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	

Πηγή: Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών

Ιδιαίτερα χαμηλή είναι η συμμετοχή της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου στις ενισχύσεις (επιχορήγηση και επιδότηση χρηματοδοτικής μίσθωσης) που εγκρίθηκαν στο πλαίσιο του Ν.2601/98 την περίοδο 1998 – 2002. Συγκέντρωσε το 1,8% των συνολικών εγκεκριμένων επενδύσεων που αντιστοιχούν σε 3,5% σε αριθμό, σε 1,6% ύψος επένδυσης και 2,1% σε δημιουργούμενες θέσεις απασχόλησης επί του συνόλου των εγκεκριμένων επενδύσεων κατά την περίοδο αυτή.

Τη μεγαλύτερη συμμετοχή στις ενισχύσεις παρουσιάζουν οι Περιφέρειες Ανατολικής Μακεδονίας – Θράκης, Κεντρικής Μακεδονίας και Στερεάς Ελλάδας. Οι τρεις αυτές Περιφέρειες συγκέντρωσαν το 54,3% των συνολικών επενδύσεων που αντιστοιχούν σε 31,4% σε αριθμό επενδύσεων, 49,9% σε ύψος επένδυσης και 49% σε δημιουργούμενες θέσεις απασχόλησης επί του συνόλου των εγκεκριμένων επενδύσεων κατά την περίοδο 1998 – 2002.

Διαχρονική εξέλιξη

Αν παρακολουθήσουμε την διαχρονική εξέλιξη των επενδύσεων κατά την πενταετή εφαρμογή του αναπτυξιακού Νόμου, παρατηρούμε ότι αυτές παρουσιάζουν σταθερά αυξητική τάση. Ωστόσο μεταξύ των Περιφερειών, οι Περιφέρειες Βορείου και Νοτίου Αιγαίου δεν έχουν παρακολουθήσει σε ικανό βαθμό τη συνολική αυξητική τάση ως προς τον αριθμό των επενδύσεων και τα οικονομικά μεγέθη.

Κατανομή σε παραγωγικούς τομείς

Τη μεγαλύτερη συμμετοχή στις εγκεκριμένες επενδύσεις του Ν. 2601/98 για την περίοδο 1998 – 2002 έχει ο δευτερογενής τομέας, στον οποίο εντάσσεται το 55,3% του αριθμού των εγκεκριμένων επενδύσεων, το 67,0 % του ύψους αυτών, το 70,9% των ενισχύσεων και 65,6 % των δημιουργούμενων θέσεων απασχόλησης. Σημαντική επίσης συμμετοχή έχει ο τομέας τουρισμού, με αντίστοιχα ποσοστά ως προς τον αριθμό επενδύσεων 32,6%, ως προς το ύψος επενδύσεων 24,9%, ως προς τις ενισχύσεις 24,5%, και ως προς τις δημιουργούμενες θέσεις απασχόλησης 24,5%. Ο τομέας υπηρεσιών συμμετέχει με ποσοστό της τάξης 5 – 6% σε όλα τα μεγέθη, ενώ ο πρωτογενής τομέας έχει το μικρότερο μερίδιο στις συνολικές ενισχύσεις με ποσοστό 2,6%.

1998 - 2002						
A/A	ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ	ΑΡ. ΕΠ/ΩΝ	ΥΨΟΣ ΕΠ/ΩΝ	ΥΨΟΣ ΕΠΙΧ/ΣΗΣ	ΝΕΕΣ ΘΕΣΕΙΣ	ΕΠΙΧ/ΣΗ ΑΝΑ ΝΘΕ
1	ΠΡΩΤΟΓΕΝΗΣ	154	75.824	24.704	822	30,1
		6,8%	2,6%	2,6%	3,9%	
2	ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗΣ	1.251	1.917.597	684.160	13.661	50,1
		55,3%	67,0%	70,9%	65,6%	
3	ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ	737	713.618	200.945	5.102	39,4
		32,6%	24,9%	20,8%	24,5%	
4	ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	120	156.447	55.036	1.251	44,0
		5,3%	5,5%	5,7%	6,0%	
5	ΣΥΝΟΛΟ	2.262	2.863.486	964.845	20.835	46,3
		100%	100%	100%	100%	

Πηγή: Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών

Σε όλους τους παραγωγικούς τομείς παρουσιάζεται αυξητική τάση των ετησίως εγκρινομένων επενδύσεων, τόσο σε αριθμό όσο και σε οικονομικά μεγέθη και απασχόληση. Η συμμετοχή όμως των παραγωγικών τομέων στις ενισχυόμενες επενδύσεις δεν παρέμεινε σταθερή καθόλη την πενταετία 1998 – 2002. Συγκεκριμένα η συμμετοχή του δευτερογενή τομέα εμφανίζει σαφή μείωση αφού τα ποσοστά αυτού ως προς το ύψος επένδυσης και ως προς τις εγκριθείσες ενισχύσεις μειώθηκαν από 80% και 84 % αντίστοιχα το 1998 σε 57% και 61% το 2002, και τα οικονομικά μεγέθη το 2002 ήταν χαμηλότερα του 2001. Αντίθετα σημαντική αύξηση εμφανίζει κύρια ο τομέας τουρισμού του οποίου η συμμετοχή ως προς το παραπάνω μεγέθη αυξήθηκε από 17% και 13% το 1998 σε 35% και 30% το 2002. Σχετική αύξηση εμφανίζει επίσης και ο τομέας υπηρεσιών παρότι η συμμετοχή του παραμένει χαμηλή.

Γ.4 Συμπεράσματα

Ένα ιδιαίτερα σημαίνων κομμάτι της οικονομικής δομής και της δυναμικής της Περιφέρειας καθορίζεται από το είδος των επιχειρήσεων που εδρεύουν σε αυτήν. Η ανάλυση των σχετικών χαρακτηριστικών των επιχειρήσεων της Περιφέρειας κατέδειξε ότι:

- n Το σύνολο των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στην Περιφέρεια αυξήθηκε την τελευταία πενταετία κατά 20%
- n Η μεγαλύτερη συγκέντρωση παρατηρείται στο Νομό Λέσβου με ποσοστό 49,2% των επιχειρήσεων της Περιφέρειας. Αντίστοιχα για τους Νομούς Σάμου και Χίου τα ποσοστά είναι 27,3% και 23,5%.
- n Οι περισσότερες επιχειρήσεις στην Περιφέρεια δραστηριοποιούνται στους κλάδους του λιανικού εμπορίου (19,6% του συνόλου των επιχειρήσεων στο Β. Αιγαίο), στον ξενοδοχειακό κλάδο και τα εστιατόρια (16,1%), και ακολουθούν ο κλάδος των κατασκευών (10,4%) και άλλες επιχειρηματικές δραστηριότητες (5,6%)
- n Ανάλογα ποσοστά ισχύουν και για κάθε νομό με ελάχιστες διαφοροποιήσεις από νομό σε νομό

Σε σχέση με την επενδυτική δραστηριότητα στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου η συμμετοχή της Περιφέρειας είναι ιδιαίτερα χαμηλή στις ενισχύσεις (επιχορήγηση και επιδότηση χρηματοδοτικής μίσθωσης) που εγκρίθηκαν στο πλαίσιο του Ν.2601/98 την περίοδο 1998 – 2002.

Δ. Σχετικά έργα και προγράμματα που υλοποιήθηκαν και / η υλοποιούνται στην περιφέρεια Βορείου Αιγαίου

Εισαγωγή

Το κεφάλαιο αυτό αφορά έργα και προγράμματα τα οποία υλοποιήθηκαν και υλοποιούνται στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου και ιδιαίτερα τα έργα της περιόδου 1994-2003. Περιλαμβάνει μια περιγραφή και αποτίμηση της ενσωμάτωσης των κοινοτικών πολιτικών και κατευθυντήριων οδηγιών στην εθνική και κατά συνέπεια στην περιφερειακή πολιτική και τις πρωτοβουλίες καταπολέμησης της ανεργίας και τόνωσης της απασχόλησης, όπως αυτές αποτυπώνονται στα έργα που υλοποιήθηκαν κατά τις προγραμματικές περιόδους των Β' και Γ' ΚΠΣ.

Στην πρώτη ενότητα του Κεφαλαίου αυτού, θα προσπαθήσουμε να περιγράψουμε το γενικό πλαίσιο μέσα στο οποίο εντάσσονται οι Εθνικές και Περιφερειακές Δράσεις για την τόνωση της Απασχόλησης και την Καταπολέμηση της Ανεργίας μαζί με ένα σύντομο χρονικό της ιστορικής τους εξέλιξης, και ακολούθως, θα επιχειρήσουμε μια περιγραφή και μια πρώτη αποτίμηση των Προγραμμάτων αυτών όπως σχεδιάστηκαν και υλοποιήθηκαν στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου. Θα δοθεί έμφαση στις δράσεις οι οποίες επικεντρώνονται πρωτίστως στην προώθηση της απασχόλησης και την καταπολέμηση της ανεργίας και δευτερευόντως στις δράσεις που συσχετίζονται με την κατάρτιση και την εκπαίδευση, οι οποίες συμπεριλαμβάνονται στην ανάλυση για τις δομές στήριξης της απασχόλησης και αποτελούν το αντικείμενο του κεφαλαίου Ε.

Ακολούθως, στη δεύτερη ενότητα θα επιχειρήσουμε μια περιγραφή των Κοινοτικών Πρωτοβουλιών για την απασχόληση προσπαθώντας να αποτυπώσουμε τις βασικές αρχές οι οποίες διέπουν την λογική αυτών των πρωτοβουλιών. Ιδιαίτερο βάρος θα δοθεί στην εξέταση της τοπικής διάστασης της Ευρωπαϊκής πολιτικής για την απασχόληση όπως αυτή προκύπτει από τα προγράμματα και τις λοιπές δράσεις που πραγματοποιήθηκαν στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου.

Τέλος, θα επιχειρήσουμε να αντλήσουμε τα κύρια συμπεράσματα τα οποία προκύπτουν από την παρούσα μελέτη και να αποτυπώσουμε τα θετικά αλλά και τα αρνητικά στοιχεία σχετικά με τον σχεδιασμό, την υλοποίηση και την αξιολόγηση των διαφόρων προγραμμάτων και δράσεων οι οποίες πραγματοποιήθηκαν και υλοποιούνται στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου.

Και οι δύο παραπάνω αναφορές και οι σχετικές ενέργειες υλοποίησης τους (Επιχειρησιακά Προγράμματα και Κοινοτικές Πρωτοβουλίες) αποτυπώνονται στη λογική των Εθνικών Σχεδίων Δράσης για την Απασχόληση (ΕΣΔΑ), τα οποία υλοποιούνται και επικαιροποιούνται ετησίως από το 1998 και μετέπειτα στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Στρατηγικής για την Απασχόληση (ΕΣΑ). Τα ΕΣΔΑ αποτελούν την επιχειρησιακή πυξίδα της εθνικής, πολιτικής και διοικητικής, ηγεσίας, με στόχο την ενσωμάτωση των ευρωπαϊκών οδηγιών και την υλοποίηση δράσεων για την τόνωση της απασχόλησης και την καταπολέμηση της ανεργίας. Παράλληλα, αποτελούν το σημείο αναφοράς για την ΕΕ, η οποία αξιολογεί και γνωμοδοτεί για τις μέλλουσες ενέργειες ολοκλήρωσης της πολιτικής της κάθε χώρας, με βάση τα αποτελέσματα και τις υποχρεώσεις που αναλαμβάνει κάθε κράτος-μέλος μέσα από τις προγραμματικές δεσμεύσεις του ετήσιου ΕΣΔΑ. Πρέπει να τονίσουμε ότι η ιδιομορφία του ΕΣΔΑ συνίσταται στο γεγονός ότι ενσωματώνει τη λογική και των δύο παραπάνω επιχειρησιακών μοντέλων υλοποίησης της ΕΣΑ (ΕΠ και ΚΠ). Η παράλληλη αυτή λειτουργία των ΕΣΔΑ αναδεικνύει τη βασική αρχή της συμπληρωματικότητας που διέπει την λογική σχεδιασμού της ΕΣΑ και την ανάγκη μετάδοσης της στις προγραμματικές κατευθύνσεις των παρεμβάσεων, σε οποιοδήποτε επίπεδο πολιτικής (εθνικής-περιφερειακής) σχεδιάζονται ή υλοποιούνται από ένα κράτος-μέλος.

Θα πρέπει πάντως να τονίσουμε ότι στην προσπάθεια καταγραφής των προγραμμάτων και δράσεων οι οποίες εφαρμόστηκαν την τελευταία κυρίως δεκαετία στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου, αυτό που διαπιστώνει εύκολα κανείς, είναι η απουσία ενός φορέα παρακολούθησης και αξιολόγησης, ο οποίος θα συλλέγει, επεξεργάζεται και συγκρίνει τα στοιχεία που αφορούν την ανεργία και την εργασία σε τοπικό επίπεδο. Η παρουσία ενός τέτοιου φορέα είναι αναγκαία, αν και όχι απαραίτητα ικανή συνθήκη, για την συνολική ενδογενή περιφερειακή ανάπτυξη, αφού τα τοπικά παραρτήματα κεντρικών κρατικών ή άλλων οργανισμών συνήθως προσεγγίζουν αυτά τα ζητήματα μέσω άλλου τύπου λογικών, τις οποίες επιτάσσει η ανάγκη της δυνατότητας πανεθνικής εφαρμογής των μεθόδων και εργαλείων συλλογής και επεξεργασίας των απαραίτητων στοιχείων. Παρά τη παρουσία του Πανεπιστημίου Αιγαίου και παρά τις προσπάθειες οι οποίες έγιναν στο παρελθόν, δεν υπάρχει αυτή τη στιγμή ένας τέτοιος φορέας και η έλλειψη του συνεχίζει να μειώνει σημαντικά το επίπεδο των παρεχόμενων υπηρεσιών σχεδιασμού, παρακολούθησης και εφαρμογής πολιτικών και έμμεσα υποσκάπτει τις δυνατότητες οικονομικής ανάπτυξης και κοινωνικής συνοχής σε τοπικό επίπεδο.

Ένα δεύτερο σημείο το οποίο εν μέρει αναμέναμε, ήταν η έλλειψη αξιόπιστων στοιχείων σχετικά με την αξιολόγηση των προγραμμάτων και των πρωτοβουλιών οι οποίες έγιναν στο παρελθόν, με εξαίρεση τα προγράμματα του Γ ΚΠΣ και των λοιπών Κοινοτικών Πρωτοβουλιών της ίδιας περιόδου. Ένας λόγος είναι ότι πολλοί από τους φορείς οι οποίοι εφάρμοσαν και διαχειρίστηκαν τις πρωτοβουλίες αυτές, δεν έδωσαν το απαραίτητο βάρος και προσοχή στην μακροχρόνια αξία και στην ανάγκη σωστής αξιολόγησης και αποτίμησης των αποτελεσμάτων τους. Επιπρόσθετα, ακόμη και αυτές οι λίγες αξιολογήσεις οι οποίες έγιναν, επικεντρώνονται σε ποσοτικά δεδομένα όπως το ποσοστό απορρόφησης το οποίο βεβαίως είναι κριτήριο της διαχειριστικής ικανότητας του φορέα υλοποίησης, αλλά δεν μπορεί να θεωρηθεί κριτήριο αξιολόγησης των πραγματικών επιπτώσεων μιας δράσης.

Παράλληλα, παρατηρούμε την ύπαρξη ενός φαινομένου κατακερματισμού και πολυδιάσπασης, αλλά και αλληλοκάλυψης των δράσεων των διαφόρων προγραμμάτων και πρωτοβουλιών, που στοχεύουν στη καταπολέμηση της ανεργίας και οι οποίες διαχέονται σε διάφορα δράσεις των Τομεακών, Περιφερειακών και Ευρωπαϊκών προγραμμάτων, γεγονός το οποίο συσκοτίζει ακόμη περισσότερο την εικόνα που έχουμε τόσο για την πορεία υλοποίησης τους αλλά και για τα αποτελέσματα των δράσεων αυτών και ταυτόχρονα αναδεικνύει την έλλειψη συντονισμού και συνολικού σχεδιασμού. Έτσι, για να μπορέσουμε να καταλήξουμε σε μια γενική σύνθεση, η οποία θα μπορεί να υποστηρίξει ένα ολοκληρωμένο στρατηγικό σχέδιο δράσης για την απασχόληση, θα πρέπει πρώτα να δημιουργήσουμε μια ολοκληρωμένη και δυναμική βάση δεδομένων, η οποία όμως θα εστιάζει την προσοχή της και στην εξασφάλιση της συνεχούς λειτουργίας και ενημέρωσης της σε βάθος χρόνου και όχι όπως γίνεται συχνά, να περνάει στη αχρηστία με την ολοκλήρωση του έργου.

Δ.1 Εθνικές και Περιφερειακές Δράσεις για την τόνωση της Απασχόλησης και την Καταπολέμηση της Ανεργίας

Δ.1.1 Πλαίσιο - Ευρωπαϊκή Πολιτική για την Απασχόληση (ΕΣΑ)

Η αρχή της κοινής Ευρωπαϊκής πολιτικής για την απασχόληση ξεκίνησε ουσιαστικά με την δημοσίευση της «Λευκής Βίβλου» Ντελόρ το 1993 σχετικά με την Ανάπτυξη, την Ανταγωνιστικότητα και την Απασχόληση, που ενσωματώθηκε στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Έσσεν τον Δεκέμβριο του 1994 και κατά την οποία τέθηκαν οι παρακάτω πέντε βασικοί στόχοι: η ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού μέσω δράσεων κατάρτισης, την προώθηση των παραγωγικών επενδύσεων, την βελτίωση και την αύξηση της παραγωγικότητας της εργασίας, την αναγνώριση νέων πηγών απασχόλησης μέσω τοπικών δράσεων και τέλος, την πρόσβαση στην αγορά εργασίας σε αποκλεισμένες ομάδες. Βασίστηκε στην αναγκαιότητα την οποία

αναγνώρισαν τα κράτη μέλη για τον συνδυασμό των πολιτικών αντιμετώπισης της ανεργίας και της τόνωσης της απασχόλησης, καθώς μέχρι τότε η ΕΕ δεν διέθετε τον κατάλληλο μηχανισμό αντιμετώπισης μακροοικονομικών προβλημάτων απορρύθμισης ούτε και τους κατάλληλους μηχανισμούς αντιμετώπισης της ανεργίας και άλλων δομικών προβλημάτων της αγοράς εργασίας. Έτσι αποφασίστηκε η συνδυασμένη και συντονισμένη πολιτική παρέμβαση σε Ευρωπαϊκό επίπεδο με στόχο τη σύγκλιση των πολιτικών καταπολέμησης των κρατών μελών.

Η Ευρωπαϊκή πολιτική για την απασχόληση θεσμοθετήθηκε το 1997 με τη Συνθήκη του Άμστερνταμ και τη Σύνοδο Κορυφής του Λουξεμβούργου την ίδια χρονιά⁵. Στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Άμστερνταμ αποφασίστηκε να συμπεριληφθούν μέτρα για την ανεργία ως μέρος της Συνθήκης, ενώ η Σύνοδος του Λουξεμβούργου το ίδιο έτος συμπεριέλαβε το νέο Άρθρο 128, το οποίο διαμόρφωσε το πλαίσιο για την ανάπτυξη των εθνικών πολιτικών στη βάση κοινών προτεραιοτήτων και συμφερόντων. Σε αυτό το πλαίσιο, υπάγεται και η απόφαση για τον συντονισμό μέσα από μια κοινή διαδικασία η οποία στηρίχτηκε στη δημιουργία Κατευθυντήριων Γραμμών, οι οποίες στο εξής θα αποφασίζονται σε ετήσια βάση από το Συμβούλιο λαμβάνοντας υπόψη τις προτάσεις της Επιτροπής και τις οποίες στη συνέχεια τα κράτη μέλη θα λαμβάνουν υπόψη τους κατά την προετοιμασία των αντίστοιχων Εθνικών Σχεδίων Δράσης για την Απασχόληση (ΕΣΔΑ). Με τη σειρά τους, τα Εθνικά Σχέδια εξετάζονται από την Κοινή Έκθεση για την Απασχόληση του Συμβουλίου και της Επιτροπής με στόχο την περαιτέρω βελτίωση των Εθνικών Σχεδίων Δράσης της επόμενης χρονιάς.⁶ Επίσης, ακόμη ένα σημαντικό στοιχείο ήταν η απόφαση, η οποία ήλθε ως επακόλουθο της πολιτικής απόφασης για υιοθέτηση κοινής πολιτικής, για ορισμό συγκεκριμένων, μετρήσιμων στόχων σε Ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο αλλά και τη σταδιακή δημιουργία στατιστικών μετρήσεων για την μέτρηση και ανάλυση της προόδου.

Όπως ήταν φυσικό, η εφαρμογή αυτών των μέτρων, επέτρεψε την ανάδυση πολλών διαφορετικών τρόπων προσέγγισης, κάτι που απαιτούσε τη συμμετοχή όλων των σχετικών φορέων και οργάνων, τα οποία σε Ευρωπαϊκό επίπεδο παρουσιάζουν μια πολυμορφία ανάλογα με τα εθνικά και τοπικά χαρακτηριστικά και ιδιαιτερότητες των κρατών μελών. Αυτή η ευρεία διάσταση, είχε ως αποτέλεσμα την ανάγκη υιοθέτησης μιας διαφορετικού τύπου πολιτικής η οποία θα ήταν ανοικτή στη συμμετοχή του συνόλου των κοινωνικών εταίρων πέραν των Κρατικών θεσμών και των φορέων της Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Παράλληλα, αύξησε τις πιέσεις για την ανάγκη υιοθέτησης σχεδιασμού και υλοποίησης των πολιτικών καταπολέμησης της ανεργίας και στήριξης της απασχόλησης με βάση την τοπική και περιφερειακή διάσταση η οποία σταδιακά αναδείχτηκε σε απαραίτητη παράμετρο της Ευρωπαϊκής πολιτικής για την απασχόληση.

Με την απόφαση εφαρμογής της νέας συνθήκης το 1999, το Ευρωκοινοβούλιο, η Επιτροπή Απασχόλησης καθώς και άλλοι Ευρωπαϊκοί οργανισμοί άρχισαν να παίζουν ένα πιο ενεργητικό ρόλο στην ανάπτυξη των Κατευθυντήριων Γραμμών για την Απασχόληση και να επηρεάζουν την διαδικασία σχεδιασμού τους. Η υιοθέτηση των πρώτων Κατευθυντήριων Γραμμών για την Απασχόληση το 1997 κινήθηκε μέσα σε συγκεκριμένο πλαίσιο το οποίο αποτελείτο από τέσσερις βασικούς Πυλώνες ή στόχους, και συγκεκριμένα τους Πυλώνες της Απασχολησιμότητας, της Επιχειρηματικότητας, της Προσαρμοστικότητας και τις Ίσες Ευκαιρίες. Αυτοί οι στόχοι θεωρήθηκαν ότι αποτελούν μέρος μιας συντονισμένης και ολοκληρωμένης πολιτικής

---

5 Παρόλο που στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Έσσεν αποφασίστηκε η ανάληψη δράσης για την ανεργία και την απασχόληση, αυτό δεν ακολουθήθηκε από τη δημιουργία του κατάλληλου νομικού υπόβαθρου, ούτε και από τη δημιουργία μιας θεσμοθετημένης και μόνιμης δομής υποστήριξης σε μακροχρόνιο επίπεδο. Σε αυτή τη λογική, η Συνθήκη του Άμστερνταμ αποτελεί ίσως το πρώτο βήμα στη δημιουργία μιας συντονισμένης στρατηγικής για την απασχόληση.

6 Με αρχή το 2000, και αφού προηγήθηκε η πρόταση της Επιτροπής, το Συμβούλιο προχωρεί στη σύνταξη συγκεκριμένων προτάσεων προς τα κράτη μέλη προκειμένου τα τελευταία να βελτιώσουν ή και να συμπληρώσουν τα Εθνικά τους Σχέδια Δράσης.

προσέγγισης στα θέματα ανεργίας και απασχόλησης μέσω της υιοθέτησης πολιτικών που τονώνουν τη ζήτηση αλλά και την προσφορά εργασίας.⁷

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Λισσαβόνας το 2000, έθεσε ως νέο φιλόδοξο στρατηγικό στόχο, να καταστήσει την Ευρωπαϊκή Ένωση την πιο ανταγωνιστική και δυναμική κοινωνία της γνώσης, με αειφόρο οικονομική ανάπτυξη και τη δημιουργία περισσότερων αλλά και καλύτερων θέσεων εργασίας. Σημαντική εξέλιξη όμως ήταν και η απόφαση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της Νίκαιας τον Δεκέμβριο του 2000 να εγκρίνει την Ευρωπαϊκή Κοινωνική Πολιτική στην οποία τονίζεται ότι η πλήρης απασχόληση προϋποθέτει την υιοθέτηση φιλόδοξων πολιτικών για την αύξηση της απασχόλησης, μείωση των περιφερειακών ανισοτήτων, μείωση της ανισότητας και βελτίωση της ποιότητας εργασίας. Από μια άλλη προοπτική, θα μπορούσε να υποστηριχτεί ότι το Συμβούλιο της Νίκαιας πρόσθεσε μια ποιοτική διάσταση στην Ευρωπαϊκή Κοινωνική Πολιτική και ειδικότερα, έδωσε έμφαση στην ποιότητα της εργασίας ως έναν από τους βασικούς στόχους της Ευρωπαϊκής Πολιτικής Απασχόλησης και κοινό πλέον στοιχείο όλων των Πυλώνων.

Ο στόχος της πλήρης απασχόλησης υιοθετήθηκε ως βασική προτεραιότητα και θεσπίστηκαν συγκεκριμένα ποσοτικά κριτήρια για την απασχόληση, ιδιαίτερα για τις γυναίκες, τα οποία συμπληρώθηκαν στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Στοκχόλμης το 2001.⁸ Αποφασίστηκε επίσης η θέσπιση δύο ακόμη κύριων προτεραιοτήτων που αφορούσαν την κατάρτιση και την κινητικότητα καθώς και την δια βίου μάθησης οι οποίες προστέθηκαν στα Εθνικά Σχέδια Δράσης του 2001.

Στη συνέχεια, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Βαρκελώνης το 2002, υιοθέτησε την απόφαση για περαιτέρω ενδυνάμωση της Ευρωπαϊκής Πολιτικής Απασχόλησης μέσω μιας ενδυναμωμένης αλλά και απλής στην ουσία διαδικασίας για την επίτευξη των στόχων του 2010 που περιλαμβάνει τους στόχους της Λισσαβόνας και ζήτησε την προσαρμογή και συντονισμό των πολιτικών εφαρμογής της πολιτικής απασχόλησης και τον συγχρονισμό των Κατευθυντήριων Γραμμών της Απασχόλησης με τις Βασικές Οικονομικές Πολιτικές Κατευθύνσεις⁹. Επίσης, υιοθετήθηκαν νέοι ποσοτικοί στόχοι για το 2010 όπως για παράδειγμα μια αύξηση κατά 5 χρόνια του μέσου όρου συνταξιοδότησης από την εργασία, ότι η παροχή υπηρεσιών φροντίδας παιδιών θα καλύπτει το 90% για ηλικίες από 3 χρονών μέχρι την είσοδο στο σχολείο και 33% για παιδιά κάτω των 3 ετών.

Δ.1.1.1 Εθνικά Σχέδια Δράσης για την Απασχόληση¹⁰

Τα Εθνικά Σχέδια Δράσης για την Απασχόληση αποτελούν λοιπόν τους μηχανισμούς πολιτικού σχεδιασμού αλλά και επιχειρησιακής εξειδίκευσης του ΕΣΑ στις εθνικές πολιτικές των κρατών-μελών της ΕΕ. Εφαρμόστηκαν για πρώτη φορά το 1998 με την υποβολή του πρώτου ΕΣΔΑ τον Απρίλιο του 1998, το οποίο βασίστηκε στις Κατευθυντήριες Γραμμές για την Απασχόληση και οι οποίες αναλύονται σε 4 βασικούς πυλώνες πολιτικών: την απασχολησιμότητα, την επιχειρηματικότητα, την προσαρμοστικότητα και τις ίσες ευκαιρίες. Μέσα από το μηχανισμό των ΕΣΔΑ, η ΕΣΑ απέκτησε τόσο σχεδιαστική όσο και επιχειρησιακή συνέχεια και παράλληλα συνέθεσε ένα μοντέλο αξιολόγησης και παρακολούθησης των παρεμβάσεων και των ενεργειών

7 Είναι σημαντικό να τονίσουμε ότι η υιοθέτηση της Ευρωπαϊκής Πολιτικής για την Απασχόληση ήταν εξαρχής άμεσα σχετιζόμενη και συμπληρωματική προς την ήδη υφιστάμενη κοινή Ευρωπαϊκή Οικονομική Πολιτική.

8 Όσο αφορά την απασχόληση, στη Λισσαβόνα αποφασίστηκε ο στόχος για το 2010 είναι το ποσοστό απασχόλησης να ανέλθει στο 70% για τον γενικό πληθυσμό και 60% για τη γυναικεία απασχόληση. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Στοκχόλμης συμπλήρωσε τους στόχους αυτούς ορίζοντας μεσοπρόθεσμους στόχους για το 2005 οι οποίοι ήταν 67% για το σύνολο του πληθυσμού και 57% για τις γυναίκες ενώ προστέθηκε και ο στόχος μέχρι το 2010 το ποσοστό απασχόλησης των ηλικιωμένων να ανέλθει στο 50% του συνόλου.

9 Αυτή η συνέργια μεταξύ της «οικονομικής» και της «κοινωνικής» πολιτικής της Ε.Ε., υπογραμμίστηκε ακόμη εντονότερα στις αποφάσεις του Συμβουλίου στις Βρυξέλλες τον Μάρτιο του 2003

¹⁰ πηγή: ΕΣΔΑ 1998-2002, ΥΠΕΡΚΑ.

των κρατών-μελών, έτσι ώστε όχι μόνο να υπάρχει η δυνατότητα συγκρίσεων αλλά και ορθή καταγραφή των παραμέτρων και προβλημάτων που εντοπίζονται θεματικά και γεωγραφικά στις χώρες-μέλη. Σε ότι αφορά στην χώρα μας, η ανάπτυξη των ΕΣΔΑ αποτέλεσε καινοτόμο εργαλείο πολιτικής και παρακολούθησης, που παρά τις γραφειοκρατικές και επιχειρησιακές δυσκολίες εφαρμογής τους, έδωσε και δίνει πολύτιμα στοιχεία και δεδομένα για την εξέλιξη της ανεργίας και της απασχόλησης. Σημαντικότερο όμως όλων είναι το γεγονός ότι μέσα από το ΕΣΔΑ και την ετήσια αναπροσαρμογή του, η Ελλάδα αποκτά μια πολιτική ολοκληρωμένου χαρακτήρα, για ένα τομέα που ιδιαίτερα στη χώρα μας μαστίζεται από γραφειοκρατικές διαδικασίες και αποσπασματικές παρεμβάσεις. Το ιστορικό της εξέλιξης των ΕΔΣΑ της περιόδου 1998-2002 παρατίθεται παρακάτω:

Ο σχεδιασμός του ΕΣΔΑ 1998 της Ελλάδας αναπτύχθηκε βάσει των 4 πυλώνων που αναφέραμε πιο πάνω και στηρίχτηκε σε έξι βασικούς άξονες: πρώτον, σε ένα μακροοικονομικό σχεδιασμό ο οποίος θα επιτρέψει την ανάπτυξη επενδυτικών ευκαιριών και του επιχειρηματικού πνεύματος, τον εκσυγχρονισμό των ΜΜΕ και την τεχνολογική και παραγωγική αναδιάρθρωση της ελληνικής οικονομίας, δεύτερο, στην προώθηση δημόσιων και ιδιωτικών επενδύσεων οι οποίες θα στηρίζουν την ανταγωνιστικότητα και τον εκσυγχρονισμό, τη δημιουργία νέων ευκαιριών και τέλος υψηλούς ρυθμούς ανάπτυξης, τρίτο, την υιοθέτηση θεσμικών αλλαγών στην οικονομία για την υποστήριξη της διάχυσης της νέας τεχνολογίας και την δημιουργία νέων μορφών απασχόλησης, τέταρτο, την υιοθέτηση ενεργητικών μέτρων καταπολέμησης της ανεργίας και του κοινωνικού αποκλεισμού και την επένδυση στο ανθρώπινο δυναμικό, έκτο, την αναδιάρθρωση των δημόσιων υπηρεσιών στον τομέα της ανεργίας και ειδικά του ΟΑΕΔ, και έκτο, την προώθηση της καινοτομίας, της γνώσης και την ενίσχυση των συνεργασιών σε όλα τα επίπεδα. Το ΕΣΔΑ του 1998 προσέγγισε τους πιο πάνω βασικούς στόχους μέσω της υιοθέτησης των ακόλουθων 19 κατευθυντήριων γραμμών¹¹:

1. Βελτίωση της ικανότητας επαγγελματικής ενσωμάτωσης

1.1 Ανεργία των νέων και αντιμετώπιση της μακροχρόνιας ανεργίας

Κ.γ. 1: Καινούργια αρχή για νέους ανέργους

Κ.γ. 2: Καινούργια αρχή για ενήλικες ανέργους

1.2 Από παθητικές σε ενεργητικές πολιτικές καταπολέμησης

Κ.γ. 3: Ενεργά μέτρα ενίσχυσης της απασχολησιμότητας

1.3 Προώθηση συνεργασιών

Κ.γ. 4: Συμφωνίες μεταξύ κοινωνικών εταίρων για την ανάπτυξη μέτρων υποστήριξης επαγγελματικής ενσωμάτωσης

Κ.γ. 5: Ανάπτυξη δια βίου μάθησης

1.4 Υποστήριξη της μετάβασης από την εκπαίδευση στην αγορά εργασίας

Κ.γ. 6: Βελτίωση ποιότητας σχολικής εκπαίδευσης

Κ.γ. 7: Δημιουργία και ανάπτυξη συστημάτων μαθητείας για τους νέους

2. Προώθηση επιχειρηματικού πνεύματος

2.1 Ενίσχυση για τη δημιουργία και τη διαχείριση νέων επιχειρήσεων

Κ.γ. 8: Μείωση κόστους διαχείρισης μικρομεσαίων επιχειρήσεων από την πρόσληψη νέου εργατικού δυναμικού

¹¹ ΕΣΔΑ 1998, σ.σ. 3, 4

Κ.γ. 9: Ενίσχυση της αυτοαπασχόλησης

2.2 Εκμετάλλευση ευκαιριών για τη δημιουργία νέων επιχειρήσεων
Κ.γ. 10: Δημιουργία θέσεων εργασίας σε τοπικό επίπεδο

2.3 Δημιουργία δημοσιονομικής πολιτικής κατάλληλου για την προώθηση της απασχόλησης

Κ.γ. 11: Μείωση του δημοσιονομικού και φορολογικού κόστους μισθών και άλλων εξόδων

Κ.γ. 12: Μείωση συντελεστή ΦΠΑ

3. Προώθηση της προσαρμοστικότητας των επιχειρήσεων και των εργαζομένων

3.1 Νέες μορφές οργάνωσης της εργασίας

Κ.γ. 13: Συμφωνίες υιοθέτησης νέων μορφών εργασίας

Κ.γ. 14: Προσαρμογή συμβολαίων εργασίας

3.2 Στήριξη προσαρμοστικότητας επιχειρήσεων

Κ.γ. 15: Μείωση κόστους που εμποδίζει την επένδυση σε ανθρώπινο δυναμικό

4. Ενίσχυση πολιτικών προώθησης ίσων ευκαιριών

4.1 Καταπολέμηση των διακρίσεων μεταξύ ανδρών και γυναικών

Κ.γ. 16: Μείωση του χάσματος μεταξύ γυναικείας και ανδρικής ανεργίας

4.2 Αρμονική σχέση μεταξύ εργασίας και οικογένειας

Κ.γ. 17: Αύξηση της πρόσβασης σε ημερήσια κέντρα φροντίδας

4.3 Επανάταξη στην αγορά εργασίας μετά από απουσία

Κ.γ. 18: Επανάταξη στην αγορά εργασίας

4.4 Στήριξη ενσωμάτωσης ατόμων με ειδικές ανάγκες

Κ.γ. 19: Συμμετοχή των ΑΜΕΑ στην ενεργή ζωή

Στο ΕΣΔΑ του 1999 γίνεται αναφορά στις εμπειρίες οι οποίες αποκομίστηκαν από την εφαρμογή του ΕΣΔΑ του προηγούμενου έτους και περιγράφονται οι βασικοί άξονες κατεύθυνσης οι οποίοι γίνονται πλέον τρεις σε σχέση με του έξι του προηγούμενου έτους:

- n ο αναπτυξιακός άξονας της ανάπτυξης και της ανταγωνιστικότητας με έμφαση στην αύξηση της ανταγωνιστικότητας και τη δημιουργία ζήτησης για την καταπολέμηση της διαρθρωτικής ανεργίας και την αύξηση της απασχόλησης,
- n ο άξονας της πρόληψης με έμφαση στη στροφή από τις παθητικές πολιτικές στα ενεργητικά μέτρα προώθησης της απασχόλησης και τέλος,
- n ο άξονας για την προώθηση των ίσων ευκαιριών στην απασχόληση για τις ομάδες με ιδιαίτερες αδυναμίες κοινωνικοοικονομικής ενσωμάτωσης¹².

¹² ΕΣΔΑ 1999, σ. 3

Επίσης, γίνεται μια αναφορά στις διαρθρωτικές αλλαγές οι οποίες εφαρμόστηκαν μετά και από τις παρατηρήσεις της Επιτροπής και του Συμβουλίου οι οποίες συμπεριλήφθηκαν στην Κοινή Έκθεση για την Απασχόληση του 1998 και ιδιαίτερα, για την προσπάθεια διεύρυνσης των συνεργασιών με την αμεσότερη εμπλοκή των κοινωνικών εταίρων τόσο στον σχεδιασμό όσο και στην υλοποίηση των πολιτικών. Στη συνέχεια, γίνεται μια επισκόπηση των βασικών χαρακτηριστικών της αγοράς εργασίας και της ανεργίας στην Ελλάδα όπου και τονίστηκε ότι η αγορά εργασίας διακρίνεται από χαμηλό επίπεδο συμμετοχής και αυξανόμενη ανεργία. Πιο συγκεκριμένα, ο βαθμός ανεργίας, αν και χαμηλότερος από τον αντίστοιχο μέσο της Ε.Ε., έχει αυξηθεί μέσα στη δεκαετία του '90 από 7.9% το 1992 σε 9.6% το 1997, ενώ η μακροχρόνια ανεργία αντιπροσωπεύει πάνω από το μισό του συνολικού βαθμού ανεργίας (9.6%) το έτος 1997. Παρόλη την καλή πορεία της οικονομίας ο ρυθμός αύξησης της απασχόλησης έχει μειωθεί ελαφρά το 1997 ύστερα από μια σταθερή ετήσια αύξηση την περίοδο 1992-1997. Ο βαθμός συμμετοχής στην απασχόληση (56.7%) είναι χαμηλότερος από τον μέσο βαθμό συμμετοχής στην Ε.Ε. (60.5%), ενώ η απασχόληση των γυναικών είναι χαμηλότερη από εκείνη των ανδρών, αν και έχει αυξηθεί ελαφρά κατά την πενταετία 1992-1997.

Με βάση αυτά τα δεδομένα και επίσης με βάση την αξιολόγηση της Επιτροπής του ΕΣΔΑ του 1998, σχεδιάστηκε το ΕΣΔΑ του 1999 το οποίο βασίστηκε και πάλι στους βασικούς 4 πυλώνες οι οποίοι αναπτύσσονται σε 22 κατευθυντήριες γραμμές οι οποίες εξειδικεύονται περισσότερο σε σχέση με τους αντίστοιχους της προηγούμενης χρονιάς:

Πυλώνας 1: Απασχολησιμότητα

Κατευθυντήρια Γραμμή 1 Αντιμετώπιση της ανεργίας των νέων

Κατευθυντήρια Γραμμή 2. Πρόληψη της μακροχρόνιας ανεργίας

Κατευθυντήρια Γραμμή 3. Μετάβαση από τις παθητικές σε ενεργητικές πολιτικές απασχόλησης

Κατευθυντήρια Γραμμή 4. Επανεξέταση των συστημάτων επιδομάτων και φορολογίας

Κατευθυντήρια Γραμμή 5. Συμφωνίες των Κοινωνικών Εταίρων με στόχο την αύξηση των δυνατοτήτων κατάρτισης, επαγγελματικής εμπειρίας, πρακτικής άσκησης ή άλλων μέτρων ενίσχυσης της απασχολησιμότητας.

Κατευθυντήρια Γραμμή 6. Ανάπτυξη της δια βίου μάθησης

Κατευθυντήρια Γραμμή 7. Διευκόλυνση της μετάβασης από το σχολείο στην εργασία

Κατευθυντήρια Γραμμή 8. Καθιέρωση ή ανάπτυξη συστημάτων μαθητείας

Κατευθυντήρια Γραμμή 9. Προώθηση μιας αγοράς εργασίας ανοικτής σε όλους

Πυλώνας 2: Ανάπτυξη επιχειρηματικού ενδιαφέροντος

Κατευθυντήρια Γραμμή 10. Διευκόλυνση της εκκίνησης και της διαχείρισης επιχειρήσεων με τη σημαντική μείωση των γενικών εξόδων και των διοικητικών βαρών ιδίως των ΜΜΕ κατά τη διάρκεια δημιουργίας μίας επιχείρησης και κατά την πρόσληψη επιπλέον εργαζομένων

Κατευθυντήρια Γραμμή 11. Ενθάρρυνση της αυτοαπασχόλησης μέσω της μείωσης των εμποδίων ιδίως στα συστήματα φορολογίας και κοινωνικής ασφάλισης

Κατευθυντήρια Γραμμή 12. Δημιουργία θέσεων απασχόλησης σε τοπικό επίπεδο

Κατευθυντήρια Γραμμή 13. Δυναμικό απασχόλησης του τομέα των υπηρεσιών και της κοινωνίας των πληροφοριών

Κατευθυντήρια Γραμμή 14. Δημιουργία φορολογικού συστήματος ευνοϊκότερου για την απασχόληση και όπου ενδείκνυται μία βαθμιαία μείωση του μισθολογικού και του μη μισθολογικού κόστους εργασίας, ιδίως της σχετικά ανειδίκευτης και χαμηλά αμειβόμενης εργασίας.

Κατευθυντήρια Γραμμή 15. Μείωση του ΦΠΑ στις υπηρεσίες εντάσεως εργασίας που δεν αντιμετωπίζουν συνοριακό ανταγωνισμό

Πυλώνας 3: Ενθάρρυνση της ικανότητας προσαρμογής των επιχειρήσεων και των εργαζομένων τους

Κατευθυντήρια Γραμμή 16. και 17. Συμφωνίες των Κοινωνικών Εταίρων για ευέλικτες εργασιακές σχέσεις και εξασφάλιση της ισορροπίας μεταξύ ευελιξίας και ασφάλειας της απασχόλησης και νομοθετικές πρωτοβουλίες για πιο ευπροσάρμοστες μορφές εργασίας

Κατευθυντήρια Γραμμή 18. Η ενδοεπιχειρησιακή κατάρτιση είναι αναγκαία και πρέπει να προωθηθεί με την άρση των σχετικών φορολογικών και άλλων αντικινήτρων.

Πυλώνας 4: Ενίσχυση των πολιτικών για την προώθηση των ευκαιριών ανδρών και γυναικών

Κατευθυντήρια Γραμμή 19. και 20. Ολοκληρωμένη προσέγγιση του θέματος της ισότητας των δύο φύλων.

Κατευθυντήρια Γραμμή 21 .και 22. Αρμονικός συνδυασμός επαγγελματικού και οικογενειακού βίου και επανένταξη στην αγορά εργασίας.

Στο ΕΣΔΑ 2000, γίνεται και πάλι μια αναφορά στις σημαντικότερες πρόσφατες εξελίξεις και αναφέρεται ότι η απασχόληση κατά το έτος 1999 αυξήθηκε σε σχέση με την απασχόληση κατά το έτος 1998. Λόγω όμως της αύξησης του εργατικού δυναμικού, εκτιμάται ότι το ποσοστό ανεργίας αυξήθηκε οριακά. Η αύξηση του εργατικού δυναμικού προήλθε κυρίως από την ένταξη αυξανόμενου αριθμού γυναικών στην αγορά εργασίας καθώς και την αυξημένη συμμετοχή των οικονομικών μεταναστών αλλά αυτό δεν σημαίνει ότι η συμμετοχή των γυναικών στη αγορά εργασίας έφτασε σε ικανοποιητικά επίπεδα, αφού όπως τονίζεται αυτός είναι ένας τομέας όπου η Ελλάδα υστερεί σημαντικά των άλλων κρατών μελών. Πάντως, αναφέρεται ότι για την επόμενη τριετία προβλέπονται ρυθμοί ανάπτυξης για την ελληνική οικονομία γύρω στο 4%, ανάπτυξη η οποία στηρίχθηκε κυρίως στις επενδύσεις που σαν ποσοστό του ΑΕΠ θα αυξήθηκαν από 23% το 1999 σε 24,3% το 2000, 25,6% το 2001 και 26,9% το 2002. Η αύξηση σημειώθηκε τόσο στις δημόσιες όσο και στις ιδιωτικές επενδύσεις. Στο ΕΣΔΑ 2000 η στρατηγική απασχόλησης σχεδιάστηκε με γνώμονα τρεις βασικούς άξονες¹³:

- n στο πλαίσιο του αναπτυξιακού άξονα, προωθήθηκε η ενίσχυση της εφαρμογής διαρθρωτικών πολιτικών για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας, πάντα σύμφωνα με το πρότυπο ενός νέου μοντέλου όπου ανάπτυξη και κοινωνική συνοχή θα συνυπάρχουν, συνδέοντας την ανταγωνιστικότητα με το κοινωνικό κράτος,

¹³ ΕΣΔΑ 2000, σ. 9.

- n στο πλαίσιο του άξονα της πρόληψης της ανεργίας, τονίστηκε η συνέχιση του εκσυγχρονισμού των δομών που θα στηρίξουν την εξατομικευμένη αντιμετώπιση της ανεργίας και την ολοκλήρωση της μετάβασης από τις παθητικές σε ενεργητικές πολιτικές απασχόλησης και την επιδίωξη της κοινωνίας της γνώσης, με στόχο την προετοιμασία του εργατικού δυναμικού έτσι ώστε να καταστεί ικανό να παρακολουθήσει τις εξελίξεις στην ελληνική και τη διεθνή αγορά εργασίας και τέλος,
- n στον άξονα ενίσχυσης των ευκαιριών πρόσβασης στην αγορά εργασίας για τις κοινωνικές ομάδες που απειλούνται περισσότερο με αποκλεισμό, προωθώντας την ισότητα των δύο φύλων, την ενεργή υποστήριξη των ηλικιωμένων εργαζομένων και ανέργων, την ολοκλήρωση των εκκρεμοτήτων που σχετίζονται με την απασχόληση των αλλοδαπών εργαζομένων στη χώρα και την υλοποίηση μέτρων υπέρ των άλλων ευάλωτων κοινωνικών ομάδων.¹⁴

Επίσης, γίνεται μια αναφορά στις αλλαγές οι οποίες έγιναν στη διάρκεια του έτους με ιδιαίτερη αναφορά στην αναδιάρθρωση του ΟΑΕΔ και τη δημιουργία των Κέντρων Προώθησης στην Απασχόληση, στη σύνδεση της αρχικής και της συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης, την αναδιάρθρωση του συστήματος επιδοτήσεων, τη δημιουργία δικτύου Κέντρων Δημιουργικής Απασχόλησης Παιδιών, την ενίσχυση της απασχόλησης και της αυτοαπασχόλησης στον τομέα του πολιτισμού, των κοινωνικών υπηρεσιών και στην άρση των γραφειοκρατικών εμποδίων για την ενίσχυση της επιχειρηματικότητας. Επιπρόσθετα, τονίζεται ότι η συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων επεκτείνεται σε όλο το φάσμα των ενεργειών της Κοινοτικής Πρωτοβουλίας και συμβάλλει στην καλύτερη μετάδοση γνώσεων, εμπειρίας και τεχνογνωσίας, καθώς και στη μεταφορά των αποτελεσμάτων από άλλες διακρατικές πρακτικές. Με βάση αυτά τα δεδομένα και λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις και τις συστάσεις του Συμβουλίου, το ΕΣΔΑ του 2000 στηρίχτηκε στους τέσσερις βασικούς πυλώνες και διαρθρώθηκε σε 21 Κατευθυντήριες Γραμμές:

Πυλώνας1: Απασχολησιμότητα

Κατευθυντήρια Γραμμή 1:

Τα κράτη μέλη θα εξασφαλίσουν ότι σε κάθε νεαρό άνεργο προσφέρεται ένα νέο ξεκίνημα πριν αυτός συμπληρώσει εξάμηνο ανεργίας, με τη μορφή κατάρτισης, εκ νέου κατάρτισης, πρακτικής άσκησης σε εργασία, θέσης εργασίας ή άλλου μέτρου απασχολησιμότητας, με σκοπό την αποτελεσματική ένταξη στην αγορά εργασίας.

Κατευθυντήρια Γραμμή 2:

Τα κράτη μέλη θα εξασφαλίσουν ότι στους άνεργους ενήλικες προσφέρεται επίσης ένα νέο ξεκίνημα πριν συμπληρώσουν δωδεκάμηνο ανεργίας, με ένα από τα προαναφερόμενα μέσα, ή γενικότερα, μέσω συνοδευτικής ατομικής επαγγελματικής καθοδήγησης, με σκοπό την αποτελεσματική ένταξη στην αγορά εργασίας.

Κατευθυντήρια Γραμμή 3:

Κάθε κράτος μέλος θα καταβάλλει προσπάθειες για τη σημαντική αύξηση των ατόμων που επωφελούνται από τα ενεργητικά μέτρα για να βελτιώσουν την απασχολησιμότητά τους με σκοπό την αποτελεσματική ένταξη στην αγορά εργασίας. Προκειμένου να αυξηθεί ο αριθμός των ανέργων στους οποίους προσφέρεται κατάρτιση ή κάποιο παρόμοιο μέσο, θα οριστεί ειδικότερα ένας στόχος, με βάση αυτή την αρχική κατάσταση, για τη βαθμιαία επίτευξη του μέσου όρου των τριών πλέον επιτυχημένων στο θέμα αυτό κρατών μελών και τουλάχιστον 20%.

¹⁴ Με στόχο την αντιμετώπιση των ιδιαίτερων προβλημάτων των γυναικών στην αγορά εργασίας, η ελληνική κυβέρνηση και οι κοινωνικοί εταίροι αποφάσισαν, εκτός των επιμέρους μέτρων που λαμβάνονται, να εγκρίνουν την ενσωμάτωση της ισότητας των φύλων στις πολιτικές και των 4 αξόνων του ΕΣΔΑ. Η προσπάθεια αυτή συστηματοποιήθηκε το 1999. Βλ. ΕΣΔΑ 2000, σελ. 52

Κατευθυντήρια Γραμμή 4:

Κάθε κράτος μέλος θα επανεξετάσει, και εφόσον κριθεί κατάλληλο θα εστιάσει εκ νέου τα συστήματά του παροχών και φορολογίας, ώστε

- n αφενός να παράσχει κίνητρα στους ανέργους ή στους ανενεργούς προκειμένου να αναζητήσουν και να καταλάβουν θέση εργασίας ή να συμμετάσχουν σε μέτρα για την ενίσχυση της απασχολησιμότητάς τους, και στους εργοδότες προκειμένου να δημιουργήσουν νέες θέσεις εργασίας, και*
- n αφετέρου να αναπτύξει μια πολιτική παράτασης του επαγγελματικού βίου, περιλαμβάνοντας τα κατάλληλα μέτρα, όπως π.χ. η διατήρηση της ικανότητας εργασίας, η δια βίου μάθηση και άλλες ρυθμίσεις ευέλικτων μορφών εργασίας, έτσι ώστε οι ηλικιωμένοι εργαζόμενοι να καταστεί επίσης δυνατό να παραμείνουν και να συμμετέχουν ενεργά στον εργασιακό βίο.*

Κατευθυντήρια Γραμμή 5:

Οι κοινωνικοί εταίροι καλούνται στα διάφορα επίπεδα αρμοδιότητας και δράσης τους, να συνάψουν το συντομότερο δυνατό συμφωνίες με στόχο την αύξηση των δυνατοτήτων κατάρτισης, επαγγελματικής εμπειρίας, μαθητείας ή άλλων μέτρων που μπορούν να προαγάγουν την απασχολησιμότητα των νέων και ενηλίκων ανέργων και να προωθήσουν την είσοδο στην αγορά εργασίας.

Κατευθυντήρια Γραμμή 6:

Προκειμένου να ενισχυθεί η ανάπτυξη ενός ειδικευμένου και προσαρμόσιμου εργατικού δυναμικού τόσο τα κράτη μέλη όσο και οι κοινωνικοί εταίροι θα επιχειρήσουν να αναπτύξουν δυνατότητες δια βίου μάθησης, ιδιαίτερα στους τομείς της τεχνολογίας των πληροφοριών και επικοινωνιών και κάθε κράτος μέλος θα θέσει ένα στόχο σύμφωνα με τις εθνικές συνθήκες ώστε οι συμμετέχοντες να επωφεληθούν από τα μέτρα αυτά. Η ευχερής πρόσβαση σε αυτά των ηλικιωμένων εργαζομένων θα είναι ιδιαίτερα σημαντική.

Κατευθυντήρια Γραμμή 7:

Τα κράτη μέλη θα βελτιώσουν την ποιότητα των σχολικών συστημάτων τους προκειμένου να μειωθεί σημαντικά ο αριθμός των νέων που εγκαταλείπουν πρόωρα το εκπαιδευτικό σύστημα. Ιδιαίτερη προσοχή πρέπει επίσης να δοθεί στους νέους με μαθησιακές δυσκολίες.

Κατευθυντήρια Γραμμή 8:

Τα κράτη μέλη θα διασφαλίσουν ότι οι νέοι εξοπλίζονται με μεγαλύτερη ευχέρεια προσαρμογής στις τεχνολογικές και οικονομικές αλλαγές και με δεξιότητες κατάλληλες για την αγορά εργασίας. Ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δοθεί στην ανάπτυξη και στον εκσυγχρονισμό των συστημάτων μαθητείας, την ανάπτυξη κατάλληλης κατάρτισης για την απόκτηση γνώσεων και δεξιοτήτων πληροφορικής από σπουδαστές και δασκάλους καθώς και τον εφοδιασμό των σχολείων με εξοπλισμό υπολογιστών και τη διευκόλυνση της πρόσβασης των σπουδαστών στο Διαδίκτυο έως το τέλος του 2002.

Κατευθυντήρια Γραμμή 9:

Κάθε κράτος μέλος θα δώσει ιδιαίτερη προσοχή στις ανάγκες των ατόμων με ειδικές ανάγκες, των εθνικών μειονοτήτων και άλλων ομάδων και ατόμων που ενδέχεται να μειονεκτούν και θα αναπτύξει κατάλληλες μορφές προληπτικών και ενεργητικών πολιτικών για την προαγωγή της ένταξής τους στην αγορά εργασίας.

Πυλώνας 2: Ανάπτυξη επιχειρηματικού ενδιαφέροντος

Κατευθυντήρια Γραμμή 10:

Τα κράτη μέλη θα δώσουν ιδιαίτερη προσοχή στη σημαντική μείωση των γενικών δαπανών και των διοικητικών επιβαρύνσεων για τις επιχειρήσεις και ιδίως για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις, ιδίως όταν μια επιχείρηση ξεκινά και όταν προσλαμβάνει πρόσθετους εργαζόμενους.

Κατευθυντήρια Γραμμή 11:

Τα κράτη μέλη ενθαρρύνουν την ανάπτυξη της αυτοαπασχόλησης εξετάζοντας, με στόχο τη μείωσή τους, οποιονδήποτε εμποδίων ενδέχεται να υπάρχουν, ιδίως εκείνων που σχετίζονται με τα συστήματα φορολογίας και κοινωνικής ασφάλισης, τη μετάβαση προς την αυτοαπασχόληση και τη δημιουργία μικρών επιχειρήσεων καθώς και με την προαγωγή της κατάρτισης για την ανάπτυξη επιχειρηματικού πνεύματος και ειδικών υπηρεσιών υποστήριξης για επιχειρηματίες και μελλοντικούς επιχειρηματίες.

Κατευθυντήρια Γραμμή 12:

Τα κράτη μέλη θα προωθήσουν μέτρα για την πλήρη αξιοποίηση των δυνατοτήτων που προσφέρονται από τη δημιουργία θέσεων εργασίας σε τοπικό επίπεδο και στην κοινωνική οικονομία, ιδίως σε νέες δραστηριότητες που συνδέονται με ανάγκες που δεν έχουν ακόμη ικανοποιηθεί από την αγορά και θα εξετάσουν με στόχο τη μείωσή τους τυχόν εμπόδια στην πορεία εφαρμογής των μέτρων αυτών. Στο πλαίσιο αυτό, ο ειδικός ρόλος και η αρμοδιότητα των εταίρων σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο καθώς και των κοινωνικών εταίρων πρέπει να αναγνωρισθεί και να υποστηριχθεί περισσότερο. Επιπλέον, ο αναδυόμενος ρόλος των δημόσιων υπηρεσιών απασχόλησης όσον αφορά τον προσδιορισμό τοπικών ευκαιριών απασχόλησης και τη βελτίωση της λειτουργίας των τοπικών αγορών εργασίας πρέπει να αξιοποιηθούν πλήρως.

Κατευθυντήρια Γραμμή 13:

Τα κράτη μέλη θα αναπτύξουν ένα πλαίσιο πολιτικής για την πλήρη αξιοποίηση του δυναμικού απασχόλησης του τομέα των υπηρεσιών και των υπηρεσιών που συνδέονται με τη βιομηχανία, μεταξύ άλλων με τη χρησιμοποίηση του δυναμικού απασχόλησης της κοινωνίας των πληροφοριών και του περιβαλλοντικού τομέα, για τη δημιουργία περισσότερων και καλύτερων θέσεων εργασίας.

Κατευθυντήρια Γραμμή 14:

Κάθε κράτος μέλος θα θέσει ένα στόχο, εάν είναι απαραίτητο λαμβάνοντας υπόψη και το τρέχον επίπεδό του, για τη βαθμιαία μείωση της συνολικής φορολογικής επιβάρυνσης και, όπου ενδείκνυται, ένα στόχο για τη βαθμιαία μείωση της φορολογικής πίεσης επί της εργασίας και του μη μισθολογικού κόστους της εργασίας, ιδίως επί της σχετικά ανειδίκευτης και χαμηλά αμειβόμενης εργασίας, χωρίς να τεθεί σε κίνδυνο η ανάκαμψη των δημόσιων οικονομικών ή η οικονομική ισορροπία των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης. Θα εξετάσει, όπου ενδείκνυται, το επιθυμητό της θέσπισης φόρου για την ενέργεια ή για τις εκπομπές ρύπων ή οποιουδήποτε άλλο φορολογικό μέτρο.

Πυλώνας 3: Ενθάρρυνση της προσαρμοστικότητας των επιχειρήσεων και των απασχολουμένων τους

Κατευθυντήριες γραμμές 15, 16

15. Οι κοινωνικοί εταίροι καλούνται να συμφωνήσουν και να εφαρμόσουν μια διαδικασία προκειμένου να εκσυγχρονιστεί η οργάνωση της εργασίας,

συμπεριλαμβανομένων των ρυθμίσεων ευέλικτης εργασίας, με στόχο να καταστούν οι επιχειρήσεις παραγωγικές και ανταγωνιστικές και να επιτευχθεί η απαιτούμενη ισορροπία μεταξύ ευελιξίας και ασφάλειας. Τα θέματα που θα καλυφθούν μπορούν να περιλαμβάνουν π.χ. την κατάρτιση και την επιμόρφωση, την εισαγωγή νέων τεχνολογιών, τις νέες μορφές εργασίας και θέματα εργασιακού χρόνου όπως την έκφραση του χρόνου εργασίας ως ετήσιου μεγέθους, τη μείωση των ωρών εργασίας, τη μείωση των υπερωριών, την ανάπτυξη της μερικής απασχόλησης και την πρόσβαση σε κατάρτιση και προσωρινή διακοπή της σταδιοδρομίας.

16. Από την πλευρά του, κάθε κράτος μέλος θα εξετάσει τη δυνατότητα ενσωμάτωσης στη νομοθεσία του περισσότερο προσαρμοσμένων τύπων συμβάσεων, λαμβάνοντας υπόψη το γεγονός ότι οι μορφές απασχόλησης διαφοροποιούνται όλο και περισσότερο. Τα άτομα που εργάζονται βάσει συμβάσεων αυτού του είδους πρέπει, ταυτόχρονα να απολαύουν επαρκούς ασφάλειας και υψηλότερου επαγγελματικού καθεστώτος, συμβατού με τις ανάγκες της επιχείρησης.

Κατευθυντήρια Γραμμή 17:

Τα κράτη μέλη θα επανεξετάσουν τους φραγμούς, ιδίως εκείνους με φορολογικό χαρακτήρα, στην επένδυση σε ανθρώπινο δυναμικό και πιθανώς θα προβλέψουν φορολογικά ή άλλα κίνητρα για την ανάπτυξη της κατάρτισης στο πλαίσιο των επιχειρήσεων. Θα εξετάσουν επίσης νέους κανονισμούς και το υφιστάμενο ρυθμιστικό πλαίσιο ώστε να εξασφαλιστεί ότι θα συμβάλουν στη μείωση των φραγμών για την απασχόληση, ενώ θα βοηθήσουν επίσης την αγορά εργασίας να προσαρμοστεί στη διαρθρωτική αλλαγή της οικονομίας.

Πυλώνας 4: Ενίσχυση των πολιτικών ίσων ευκαιριών για άνδρες και γυναίκες

Κατευθυντήρια Γραμμή 18:

Τα κράτη μέλη θα υιοθετήσουν προσέγγιση ενσωμάτωσης της διάστασης της ισότητας των φύλων κατά την εφαρμογή των κατευθυντηρίων γραμμών και των τεσσάρων αξόνων. Προκειμένου να αξιοποιηθεί ουσιαστικά η πρόοδος της προσέγγισης αυτής, τα κράτη μέλη προβλέπουν τα κατάλληλα συστήματα και διαδικασίες συλλογής στοιχείων.

Κατευθυντήρια Γραμμή 19:

Τα κράτη μέλη θα επιχειρήσουν να μειώσουν τη διαφορά των ποσοστών ανεργίας γυναικών και ανδρών με την ενεργό υποστήριξη της αυξημένης απασχόλησης των γυναικών και να φροντίσουν για την ισόρροπη εκπροσώπηση γυναικών και ανδρών σε όλους τους κλάδους και τα επαγγέλματα. Θα αναλάβουν θετικές ενέργειες για την προώθηση της ίσης αμοιβής για ίση εργασία ή εργασία ίσης αξίας για τη μείωση των διαφορών των εισοδημάτων ανδρών και γυναικών. Προκειμένου να μειωθεί το άνοιγμα της ψαλίδας μεταξύ των φύλων, τα κράτη μέλη θα εξετάσουν επίσης την αυξημένη χρήση μέτρων για την πρόοδο των γυναικών.

Κατευθυντήρια Γραμμή 20:

Τα κράτη μέλη και οι κοινωνικοί εταίροι θα σχεδιάσουν, εφαρμόσουν και προάγουν πολιτικές φιλικές προς την οικογένεια, συμπεριλαμβανομένων των οικονομικά και πρακτικά προσίπων, υψηλής ποιότητας υπηρεσιών φροντίδας για τα παιδιά και τα άλλα εξαρτώμενα άτομα καθώς και συστήματα γονικής και άλλης άδειας.

Κατευθυντήρια Γραμμή 21:

Τα κράτη μέλη θα δώσουν ιδιαίτερη προσοχή στις γυναίκες και τους άνδρες κατά την επιστροφή τους στο αμειβόμενο εργατικό δυναμικό ύστερα από κάποια απουσία και, για το σκοπό αυτό, θα εξετάσουν τα μέτρα της βαθμιαίας εξάλειψης των εμποδίων που συναντώνται στην πορεία αυτής της επιστροφής.

Στα Εθνικά Σχέδια Δράσης για την Απασχόληση του 2001 και 2002, τονίστηκε η ανάγκη για βελτίωση των υποδομών, τη βελτίωση των μεθόδων προσέγγισης και την ανάγκη προώθησης διοικητικών αλλαγών αφού κρίθηκε ότι στα προηγούμενα ΕΣΔΑ (1998-2000) έγινε σαφής στροφή στις ενεργητικές πολιτικές ως την ουσιαστική πολιτική παρέμβαση για την πρόληψη και την καταστολή της ανεργίας. Το ΕΣΔΑ του 2001 συντάχθηκε αφού λήφθηκαν υπόψη οι παρατηρήσεις και οι συστάσεις οι οποίες έγιναν από την Επιτροπή στα πλαίσια της Κοινής Έκθεσης για τα Ευρωπαϊκά Σχέδια Δράσης για την Απασχόληση του ίδιου έτους κατά την οποία τονίστηκε ότι ενώ οι πολιτικές στην Ελλάδα κινούνται προς τη σωστή κατεύθυνση, εντούτοις η εκπλήρωση τους θα πρέπει να επισπευσθεί, υπογραμμίζοντας την αναγκαιότητα επίσπευσης της αναδιάρθρωσης των δημοσίων υπηρεσιών απασχόλησης, την ανεπάρκεια του στατιστικού συστήματος παρακολούθησης των πολιτικών και των παραμέτρων της αγοράς εργασίας έτσι ώστε να υποστηρίξει την διαδικασία αξιολόγησης των ενεργητικών πολιτικών και τέλος, την τοποθέτηση και οριοθέτηση στόχων και τη δημιουργία στρατηγικής για την δια βίου μάθηση .

Έτσι, το ΕΣΔΑ 2001 περιλαμβάνει μια αναφορά στις αλλαγές οι οποίες έχουν ενταχθεί σε σχέση με το ΕΣΔΑ του 2000 στους πιο πάνω αναφερόμενους προβληματικούς τομείς. Συγκεκριμένα, αναφέρεται η ολοκλήρωση της δημιουργίας των Κέντρων Προώθησης Απασχόλησης σε ολόκληρη τη χώρα, η αποσαφήνιση της διαδικασίας εφαρμογής της έννοιας του Ατομικού Σχεδίου Δράσης για κάθε άνεργο και τη διάχυση της κοινής ομοιογενούς αντίληψης σε όλα τα ΚΠΑ καθώς και την αναδιάρθρωση του ΟΑΕΔ. Επίσης, συμπεριλήφθηκαν οι αλλαγές οι οποίες αφορούν την αξιολόγηση των ενεργητικών πολιτικών απασχόλησης και τη δημιουργία ολοκληρωμένου μεθοδολογικού υποδείγματος το οποίο περιλαμβάνει μεθοδολογία παρακολούθησης των ροών της εγγεγραμμένης ανεργίας που στηρίζεται στις on-line υπηρεσίες του ΟΑΕΔ, την παρακολούθηση των διαρθρωτικών δεικτών της ελληνικής οικονομίας με έμφαση στην αγορά εργασίας, την παρακολούθηση εξειδικευμένων ερευνών πεδίου και την παρακολούθηση της πορείας των πολιτικών που συμπεριλαμβάνονται στο ΕΣΔΑ με στόχο την παροχή του απαιτούμενου υποστηρικτικού υλικού για τη διαδικασία αξιολόγησης. Τέλος, αναφέρεται ότι θεσμοθετήθηκε η δια βίου εκπαίδευση σε μια προσπάθεια να δημιουργηθεί ένας κομβικός παράγοντας αύξησης της απασχολησιμότητας και προσαρμογής των δεξιοτήτων. Το σχέδιο διαρθρώθηκε και πάλι στη βάση 4 πυλώνων:

- n βελτίωση της απασχολησιμότητας
- n ανάπτυξη του επιχειρηματικού πνεύματος και δημιουργία νέων θέσεων εργασίας
- n ενθάρρυνση της προσαρμοστικότητας των επιχειρήσεων και των εργαζομένων τους
- n ενίσχυση της ισότητας των ευκαιριών μεταξύ ανδρών και γυναικών

Ο πυλώνας 1 περιλαμβάνει τις εξής Κατευθυντήριες Γραμμές:

- n Κατευθυντήρια Γραμμή 1. Αντιμετώπιση της ανεργίας των νέων και πρόληψη της μακροχρόνιας ανεργίας
- n Κατευθυντήρια Γραμμή 2. Φορολογικό σύστημα και απασχόληση

- n Κατευθυντήρια Γραμμή 3. Προώθηση πολιτικής για την ενεργοποίηση των ηλικιωμένων
- n Κατευθυντήρια Γραμμή 4. Δια βίου μάθηση
- n Κατευθυντήρια Γραμμή 5. Δια βίου μάθηση και εκπαίδευση
- n Κατευθυντήρια Γραμμή 6. Εντοπισμός και πρόληψη ελλείψεων σε δεξιότητες
- n Κατευθυντήρια Γραμμή 7. Καταπολέμηση των διακρίσεων

Ο πυλώνας 2 περιλαμβάνει τις εξής Κατευθυντήριες Γραμμές:

- n Κατευθυντήριες Γραμμές 7&8. Οικονομικά κίνητρα και κίνητρα υποδομής για τη διευκόλυνση σύστασης επιχειρήσεων και ενθάρρυνση ανάληψης επιχειρηματικής δραστηριότητας
- n Κατευθυντήρια Γραμμή 10. Άρση των φραγμών για την ανάπτυξη των δυνατοτήτων απασχόλησης στον τομέα των υπηρεσιών και ιδιαίτερα στην κοινωνία της γνώσης και στο περιβάλλον
- n Κατευθυντήρια Γραμμή 11. Τοπική διάσταση-κοινωνικοί εταίροι-τοπική οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη-δημόσιες υπηρεσίες απασχόλησης & λειτουργία της τοπικής αγοράς
- n Κατευθυντήρια Γραμμή 12. Εναλλακτικές πηγές φορολογικού εισοδήματος – μείωση της φορολογικής πίεσης στο κόστος εργασίας-άρση φορολογικών εμποδίων για επενδύσεις στους ανθρώπινους πόρους

Ο πυλώνας 3 περιλαμβάνει:

- n Κατευθυντήρια Γραμμή 13&14. Εκσυγχρονισμός της οργάνωσης της εργασίας
- n Κατευθυντήρια Γραμμή 15. Προσαρμοστικότητα ως στοιχείο δια βίου μάθησης

Ο πυλώνας 4 περιλαμβάνει:

- n Κατευθυντήρια Γραμμή 16. ενσωμάτωση της διάστασης των φύλων σε όλες τις πολιτικές
- n Κατευθυντήρια Γραμμή 17. Αντιμετώπιση της ψαλίδας μεταξύ των δύο φύλων
- n Κατευθυντήρια Γραμμή 18. Συνδυασμός επαγγελματικής και οικογενειακής ζωής

Σχετικά με την Περιφερειακή διάσταση η οποία είναι κεντρικό σημείο της παρούσας μελέτης, τονίζεται ότι οι περιφερειακές ανισότητες παρουσιάζουν τάσεις μείωσης με τον δείκτη περιφερειακής συνοχής να βρίσκεται σε υψηλότερα επίπεδα από πολλές άλλες ευρωπαϊκές χώρες όπως η Ιταλία, η Γερμανία και η Ισπανία.¹⁵ Ιδιαίτερα ενδιαφέρον είναι η παρατήρηση ότι οι υψηλότεροι ρυθμοί ανάπτυξης παρουσιάζονται στις τουριστικές νησιώτικες περιφέρειες χωρίς αυτό να σημαίνει ότι δεν υπάρχει ανάπτυξη και σε άλλες νησιωτικές περιοχές.

Οι κεντρικοί στόχοι της πολιτικής απασχόλησης σε περιφερειακό επίπεδο όπως παρουσιάζονται στο ΕΣΔΑ 2001 αφορούν πρώτο, την μείωση της ανεργίας στις περιοχές με ιδιαίτερα υψηλό επίπεδο ανεργίας με κύριο μοχλό την κινητοποίηση των τοπικών παραγωγικών δυνάμεων και την τόνωση της και δεύτερο, την υποστήριξη των τοπικών συμφώνων απασχόλησης. Για την υλοποίηση των στόχων αυτών, ιδιαίτερη αναφορά γίνεται στην ανάγκη υιοθέτησης ενιαίας και ολοκληρωμένης αντιμετώπισης της απασχόλησης και της ανάπτυξης του ανθρώπινου δυναμικού σε

¹⁵ ΕΣΔΑ, 2001, σελ. 10.

τοπικό και περιφερειακό επίπεδο, καθώς επίσης και η ανάπτυξη συστημάτων διαχείρισης η οποία θα μπορέσει να αναδείξει την τοπική και περιφερειακή διάσταση υλοποίησης ενεργειών και αφ' ετέρου, θα διευκολύνουν την εφαρμογή της εθνικής στρατηγικής για την απασχόληση σε περιφερειακό επίπεδο.

Με βάση τις πιο πάνω επιδιώξεις, αποφασίστηκε η διεύρυνση των Περιφερειακών Συμβουλίων της Περιφέρειας με εκπροσώπους του ΟΑΕΔ και ΣΕΠΕ στη συζήτηση θεμάτων που αφορούν το σχεδιασμό, προγραμματισμό και εφαρμογή της πολιτικής για την απασχόληση και επίσης, τονίστηκε ότι τα Περιφερειακά Συμβούλια θα πρέπει να υποβάλουν προτάσεις τόσο πριν από την κατάρτιση του ΕΣΔΑ όσο και μετά την έγκρισή του.

Τα βασικά εργαλεία για τη επίτευξη αυτών των στόχων αποτελούν κατά πρώτο λόγο τα Επιχειρησιακά Περιφερειακά Προγράμματα τα οποία περιλαμβάνουν πλέον δράσεις κατάρτισης καθώς και δράσεις προώθησης στην απασχόληση τα οποία στοχεύουν στην προώθηση της ισότητας μεταξύ ανδρών και γυναικών, την ενδυνάμωση των Τοπικών Πρωτοβουλιών Απασχόλησης οι οποίες αποτελούν ενέργειες που υλοποιούνται στο πλαίσιο των Ολοκληρωμένων Τοπικών Πρωτοβουλιών όπως π.χ. τα Τοπικά Σύμφωνα Απασχόλησης και συνδέονται με την τοπική και περιφερειακή ανάπτυξη καθώς ανταποκρίνονται στις οικονομικές και κοινωνικές ανάγκες των τοπικών περιοχών και υπογραμμίζεται επίσης η ανάγκη διαβούλευσης και εμπλοκής των κοινωνικών εταίρων. Παράλληλα, μέσω της προώθησης Ολοκληρωμένων Παρεμβάσεων για την Αστική ανάπτυξη αλλά και των Ολοκληρωμένων Παρεμβάσεων Αγροτικής Ανάπτυξης, η λογική των οποίων υπερβαίνει το άθροισμα των επιμέρους μέτρων και στοχεύει στην όσο το δυνατόν ολοκληρωμένη παρέμβαση για διασφάλιση της μέγιστης αποτελεσματικότητας. Επιπρόσθετα, στα ΠΕΠ περιλαμβάνονται δράσεις ανάπτυξης των ανθρωπίνων πόρων που αφορούν δράσεις εξειδικευμένης επαγγελματικής κατάρτισης και προώθησης στην απασχόληση που συνοδεύουν την υλοποίηση των ΠΕΠ.

Επίσης, ως εργαλείο προώθησης των πολιτικών απασχόλησης σε περιφερειακό επίπεδο, συγκαταλέγονται τα Τοπικά Σχέδια Δράσης για την Απασχόληση (ΤΣΔΑ) τα οποία προέκυψαν από τις εμπειρίες των Τοπικών Αναπτυξιακών Προγραμμάτων (ΤΑΠ) και των Τοπικών Συμφώνων Απασχόλησης (ΤΣΑ). Τα ΤΣΔΑ αποτελούν την τοπική εξειδίκευση του ΕΣΔΑ και οργανώνονται σε πυλώνες και κατευθυντήριες γραμμές.

Επίσης γίνεται αναφορά στις Ολοκληρωμένες Τοπικές Παρεμβάσεις με στόχο τη δημιουργία ποιοτικών και βιώσιμων θέσεων εργασίας σε περιοχές όπου παρατηρείται υψηλό ποσοστό συγκέντρωσης ευπαθών κοινωνικών ομάδων και τα οποία εντάσσονται στη λογική των ενεργητικών πολιτικών προώθησης της απασχόλησης μέσα από την ενεργοποίηση των τοπικών κοινωνικών εταίρων.

Τέλος, θα πρέπει να αναφέρουμε και τη αναφορά που γίνεται στη σημασία των τοπικών Αναπτυξιακών Συμπράξεων στα πλαίσια της κοινοτικής πρωτοβουλίας EQUAL οι οποίες αποτελούν ισχυρές και δεσμευτικές συμφωνίες φορέων του δημοσίου, των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης, επιχειρηματικές ενώσεις, μη-κυβερνητικές οργανώσεις και άλλους κοινωνικούς φορείς οι οποίοι συνιστούν τους τελικούς δικαιούχους χρηματοδότησης. Στη προσπάθεια να βελτιωθεί η δικτύωση των περιφερειακών και τοπικών κοινωνιών, η πρωτοβουλία EQUAL θέτει ως απαραίτητο συστατικό μιας πρότασης τη συνεργασία με μια τουλάχιστον άλλη χώρα μέλος και η συμμετοχή της σε ένα δίκτυο απασχολούμενων στο ίδιο θεματικό πεδίο.

Στο ΕΣΔΑ 2002, γίνεται μια εκτενή αναφορά στο πλαίσιο της πολιτικής για την προώθηση της απασχόλησης και την καταπολέμηση της ανεργίας, με έμφαση, όπως και στο ΕΣΔΑ 2001, στην προώθηση του πλαισίου υποστήριξης των ενεργητικών πολιτικών. Στο σχέδιο δράσης περιγράφονται οι βασικές εξελίξεις στο τοπίο της απασχόλησης και των πολιτικών και αναλύεται η πρόοδος ως προς τις μεσοπρόθεσμες πολιτικές δεσμεύσεις. Στη συνέχεια, αναλύονται τα κυριότερα χαρακτηριστικά της ανεργίας και των ανέργων και δίνεται έμφαση στην ανεργία των νέων και των γυναικών, χαρακτηριστικά τα οποία υπογραμμίστηκαν και σε όλα τα

προηγούμενα ΕΣΔΑ. Αυτό το οποίο διαφέρει στο ΕΣΔΑ του 2002 σε σχέση με τα προηγούμενα, είναι η ποιοτική διάσταση μέσα από την οποία προσεγγίζονται παρατηρήσεις ποιοτικού χαρακτήρα που έχουν σχέση με το ερώτημα γιατί στη Ελλάδα υπάρχει υψηλό ποσοστό ανέργων οι οποίοι δεν φαίνεται να επιθυμούν εργασία και αναφέρεται σε παράγοντες όπως η σημασία και ο ρόλος της εκπαίδευσης, οι οικογενειακές υποχρεώσεις καθώς επίσης και τα κοινωνικά πρότυπα της γυναίκας και ιδιαίτερα το ρόλο της στην οικογένεια, κάτι που μέχρι σήμερα δεν έχει εξεταστεί στο βαθμό που θα έπρεπε.

Στη συνέχεια, γίνεται μια αναφορά στις προκλήσεις και τους στόχους της πολιτικής στην καταπολέμηση της ανεργίας και της πρόωξης στην απασχόληση και σημειώνεται η ανάγκη για βελτίωση της διαθεσιμότητας και ελκυστικότητας της εργασίας με την αύξηση των κατώτατων ορίων καθώς επίσης και της αύξησης των αμοιβών από τη μερική απασχόληση. Άλλο ένα στοιχείο το οποίο διαφοροποιεί το ΕΣΔΑ του 2002 από τα προηγούμενα είναι η σημασία που δίνεται στην προώθηση της ευελιξίας του εργασιμου χρόνου, της «συμφιλίωσης» μεταξύ της οικογένειας και της εργασίας, της τόνωσης του ρυθμού αύξησης των θέσεων εργασίας στην οικονομία καθώς και η υιοθέτηση μέτρων που θα διευκολύνουν την είσοδο στην αγορά εργασίας καθώς και ο εκσυγχρονισμός των δομών υποστήριξης αναζήτησης εργασίας με τη δημιουργία ιδιωτικών γραφείων συμβούλων εργασίας.

Επιπρόσθετα, γίνεται αναφορά στην ανάγκη ισορροπίας μεταξύ οικονομικών κινήτρων και αντικινήτρων για να τονιστεί τόσο η ζήτηση όσο και η προσφορά εργασίας. Επίσης, το ΕΣΔΑ αναφέρεται στην ανάγκη βελτίωσης της κατάρτισης και της εκπαίδευσης κάτι το οποίο διατρέχει όλα τα επιχειρησιακά προγράμματα, τόσο τα τομεακά όσο και τα περιφερειακά, με ιδιαίτερη έμφαση στη βελτίωση των δεξιοτήτων των ευπαθών ομάδων και των γυναικών με στόχο τη διαρκή βελτίωση υφισταμένων δομών εκπαίδευσης και κατάρτισης καθώς και η συνεχής παρακολούθηση των νέων δεδομένων, ο έλεγχος της λειτουργίας της αγοράς, των δομών και των συστημάτων υποστήριξης. Επιπλέον, γίνεται αναφορά στα μέτρα προώθησης της λεγόμενης ενεργού γήρανσης και κυρίως, της αναδιαμόρφωσης του ασφαλιστικού συστήματος το οποίο θα διαμορφώσει το σύστημα κινήτρων παραμονής και αποχώρησης από την εργασία.

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει η ενσωμάτωση της τοπικής και της περιφερειακής διάστασης, αφού η κατευθυντήρια γραμμή 11 κάνει λόγο για την ανάγκη ενίσχυσης της τοπικής διάστασης της εργασίας μέσω της διεύρυνσης της σύνθεσης των Περιφερειακών Συμβουλίων σε συνέχεια των μέτρων του ΕΣΔΑ του 2001 για το σχεδιασμό νέας δομής περιφερειακής διαβούλευσης και αποκέντρωσης. Η αναφορά σε αυτό το σημείο, επικεντρώνεται στην ενσωμάτωση στα Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα των Τοπικών Πρωτοβουλιών για την Απασχόληση και τη δημιουργία ειδικής Υπηρεσίας Παρακολούθησης των Οριζόντιων Δράσεων του ΕΚΤ καθώς και των άλλων συναφή μέτρων όπως οι Ολοκληρωμένες Παρεμβάσεις Αστικής Ανάπτυξης σε Ζώνες Μικρής Κλίμακας και η Ανάπτυξη των Ανθρώπινων Πόρων.

Όπως αναφέραμε και πιο πάνω, το ΕΣΔΑ 2002 διαφοροποιείται από τα προηγούμενα ΕΣΔΑ κυρίως στο ότι λαμβάνει υπόψη του κάποια στοιχεία ποιοτικής κυρίως φύσεως τα οποία δεν έτυχαν της απαραίτητης προσοχής στα προηγούμενα σχέδια δράσης. Έτσι, δίνεται έμφαση σε παραμέτρους οι οποίοι θα βελτιώσουν την «ποιότητα της εργασίας», ένας όρος ο οποίος φιλοδοξεί να γίνει επίκεντρο του ευρωπαϊκού κοινωνικού μοντέλου κάτι που σημαίνει τόσο περισσότερες αλλά και καλύτερες θέσεις εργασίας. Όπως και στο προηγούμενο ΕΣΔΑ, έτσι και σε αυτό, έχουν ενσωματωθεί οι παρατηρήσεις και οι συστάσεις οι οποίες έχουν γίνει από την Επιτροπή οι οποίες αφορούν την αναδιαμόρφωση του ΟΑΕΔ και γίνεται αναφορά στη δημιουργία θυγατρικών εταιριών εξειδικευμένες σε συγκεκριμένα αντικείμενα σχετικά με την απασχόληση και την ανεργία όπως επίσης και για την βελτίωση της δια βίου μάθησης με την πιστοποίηση των εκπαιδευτικών προγραμμάτων. Επίσης, προσεγγίζεται το ζήτημα της διασφάλισης της σωστής εφαρμογής του πακέτου μεταρρύθμισης στην αγορά εργασίας και γίνεται αναφορά στις νομοθετικές ρυθμίσεις του 2001 οι οποίες

στοχεύουν στον εκσυγχρονισμό της οργάνωσης εργασίας¹⁶. Το σχέδιο του 2002 βασίστηκε και πάλι στους τέσσερις βασικούς Πυλώνες και διαρθρώθηκε σε 18 Κατευθυντήριες Γραμμές:

Πυλώνας 1: Απασχολησιμότητα

Κ.γ. 1: Αντιμετώπιση της ανεργίας των νέων και πρόληψη της μακροχρόνιας ανεργίας

Κ.γ. 2^α και 2β: Φορολογικό σύστημα και απασχόληση-δημιουργία κινήτρων για απασχόληση

Κ.γ. 3: Προώθηση πολιτικής για την ενεργοποίηση των εργαζομένων ώριμης ηλικίας

Κ.γ. 4 και 5: Ανάπτυξη δεξιοτήτων για τη νέα αγορά εργασίας στο πλαίσιο της δια βίου μάθησης-Βελτίωση της ποιότητας του συστήματος εκπαίδευσης και επαγγελματικής κατάρτισης- Ανάπτυξη της ηλεκτρονικής μάθησης

Κ.γ. 6: Εντοπισμός και πρόληψη ελλείψεων σε δεξιότητες

Κ.γ. 7: Καταπολέμηση των διακρίσεων και προώθηση της κοινωνικής ένταξης με την πρόσβαση στην απασχόληση

Πυλώνας 2: Διαμόρφωση ενός Σύγχρονου περιβάλλοντος, ευνοϊκού για την επιχειρηματικότητα

Κ.γ. 8 και 9: Οικονομικά κίνητρα και κίνητρα υποδομής για μείωση του κόστους των επιχειρήσεων

Κ.γ. 10: Αξιοποίηση του δυναμικού για νέες ευκαιρίες απασχόλησης (κοινωνική οικονομία)

Κ.γ. 11: Περιφερειακή και τοπική δράση για την απασχόληση

Κ.γ. 12: μείωση φορολογικής πίεσης στο κόστος εργασίας και άρση φορολογικών εμποδίων

Πυλώνας 3: Προσαρμοστικότητα

Κ.γ. 13: Εκσυγχρονισμός της οργάνωσης εργασίας (πρωτοβουλίες κοινωνικών εταίρων)

Κ.γ. 14: Θεσμικό πλαίσιο για την οργάνωση της εργασίας

Κ.γ. 15: Προσαρμοστικότητα ως στοιχείο της δια βίου μάθησης

Πυλώνας 4: Ενίσχυση της ισότητας των ευκαιριών μεταξύ ανδρών και γυναικών

Κ.γ. 16: Ενσωμάτωση της διάστασης των φύλων σε όλες τις πολιτικές

Κ.γ. 17: Αντιμετώπιση της ψαλίδας μεταξύ των δύο φύλων

Κ.γ. 18: Συνδυασμός επαγγελματικής και οικογενειακής ζωής

---

¹⁶ ΕΣΔΑ 2002, σελ., 39.

Δ.1.1.2 Τοπική διάσταση της απασχόλησης στο πλαίσιο της ΕΣΑ

Η ΕΣΑ έχει προσδιορίσει μέσα από τις γενικές κατευθυντήριες οδηγίες της αλλά και μέσα από τη φιλοσοφία διάρθρωσης των παρεμβάσεων της, τον σημαντικό ρόλο της τοπικής διάστασης, σε όλο το φάσμα του σχεδιασμού, διάρθρωσης και υλοποίησης των πολιτικών για την απασχόληση. Με ανακοινώσεις του Συμβουλίου όπως «Ενδυνάμωση της Τοπικής Διάστασης της Ευρωπαϊκής Στρατηγικής για την Απασχόληση»¹⁷ και την υλοποίηση ενεργειών όπως οι πιλοτικές πολιτικές των Τοπικών Συμφώνων Απασχόλησης (ΤΣΑ) ή τα Καινοτόμα Μέτρα στο πλαίσιο του Άρθρου 6, η ΕΕ χάραξε το δρόμο για τη διάδοση μιας εξαιρετικά σημαντικής διάστασης στην φιλοσοφία ενίσχυσης και εφαρμογής των κοινωνικών πολιτικών της. Η διάσταση του τοπικού αποτελεί ένα ορόσημο διαφοροποίησης της ΕΣΑ από τη ολιστική προσέγγιση των αρχικών της πολιτικών. Η εξέλιξη αυτή είναι φυσιολογική, δεδομένης της αρχικής ανάγκης προσδιορισμού δομικών χαρακτηριστικών για τη διαδικασία αναδιάρθρωσης του συνόλου των εθνικών πολιτικών και την ενοποίηση τους σε ένα πολυεπίπεδο αλλά στρατηγικό σχέδιο αντιμετώπισης της κοινωνικής συνοχής.

Με αφετηρία το 2000¹⁸ και την μετέπειτα συνεχή αναφορά του καθοριστικού ρόλου που διαδραματίζει η εισαγωγή της τοπικής διάστασης στο σχεδιασμό και την υλοποίηση των ΕΣΔΑ, η ΕΕ έχει προχωρήσει στη συνεχή αξιολόγηση και τον επαναπροσδιορισμό των παραμέτρων που είναι απαραίτητο να λαμβάνονται υπόψη στο σχεδιασμό των παρεμβάσεων, έτσι ώστε να διαφυλάσσεται η τοπική διάσταση των ενεργειών τους και των αποτελεσμάτων τους. Παρά τις αναφορές γίνονται από την ΕΣΑ αλλά και τα αναπτυξιακά κίνητρα που δίνονται από τα εθνικά και περιφερειακά επιχειρησιακά προγράμματα στο πλαίσιο των ΚΠΣ, ο βαθμός ωρίμανσης της τοπικής διάστασης είναι χαμηλός, ιδιαίτερα για τις χώρες (Ελλάδα, Πορτογαλία, Ισπανία) που έχουν ακόμη να αντιμετωπίσουν προβλήματα διαρθρωτικού και θεσμικού χαρακτήρα.

Στην Ελλάδα, η φιλοσοφία του «τρίτου συστήματος»¹⁹ και της κοινωνικής οικονομίας αλλά ακόμη και αυτό της ανάπτυξης διευρυμένων εταιρικών σχέσεων μεταξύ τοπικών φορέων, βρίσκονται σε πολύ χαμηλό επίπεδο ανάπτυξης, λόγω των δυσκολιών εφαρμογής της ΕΣΑ σε εθνικό και τοπικό επίπεδο. Αυτό συμβαίνει κυρίως εξαιτίας της ανάγκης ολοκλήρωσης των διαρθρωτικών αλλαγών που αφορούν την κοινωνική συνοχή και την απασχόληση και όχι λόγω κάποιας υστέρησης που είναι ενδογενής σε τοπικό επίπεδο. Είναι βέβαια σημαντικό να αναγνωρίσουμε τα σταθερά βήματα διεύθυνσης της φιλοσοφίας προσαρμογής των διαρθρωτικών παρεμβάσεων στη λογική των τοπικών αναγκών και ιδιαιτεροτήτων. Ειδικότερα, οι παρεμβάσεις που επιτελούνται στο πλαίσιο των τοπικών επιχειρησιακών προγραμμάτων ανάπτυξης (π.χ. ΠΕΠ) έχουν αφομοιώσει τις εμπειρίες που έχουν αποκτηθεί μέσα από τους μηχανισμούς σχεδιασμού, υλοποίησης και παρακολούθησης των ΚΠΣ σε τοπικό επίπεδο και παρουσιάζουν ένα συνεχώς αναπτυσσόμενο βαθμό εξειδίκευσης στις τοπικές ιδιομορφίες.

Οι προσπάθειες αυτές ενισχύονται σημαντικά από την ύπαρξη των κοινοτικών πρωτοβουλιών (π.χ. EQUAL) αλλά και άλλων κοινοτικών προγραμμάτων που δίνουν τη δυνατότητα ανάπτυξης σημαντικών κοινωνικών και θεσμικών δικτύων και την απόκτηση εμπειρίας συνεργασιών σε τοπικό και υπερτοπικό επίπεδο. Η ωρίμανση που επιτυγχάνεται συμβαδίζει με τη σταθερή βελτίωση του θεσμικού και διοικητικού πλαισίου που διαμορφώνεται μέσα από τις τομεακές παρεμβάσεις των προγραμμάτων του Γ' ΚΠΣ και την υιοθέτηση των παρατηρήσεων και των εισηγήσεων της ΕΕ στην υλοποίηση των ΕΣΔΑ.

Σε κάθε περίπτωση και πάντα σε ακολουθία με τους τέσσερις πυλώνες που διαρθρώνουν τους άξονες της πολιτικής της, η ΕΣΑ έχει δημιουργήσει ένα κανονιστικό

¹⁷ COM (2001) 629.

¹⁸ Βλ. COM (2001) 629, σελ.4

πλαίσιο παραμετροποίησης των παρεμβάσεων που υλοποιούνται σε τοπικό επίπεδο, μέσα από την επιλογή βασικών μεθόδων και εργαλείων που δίνουν έμφαση στην ανάδειξη του τοπικού στοιχείου. Αυτά είναι:

- n Η δημιουργία διευρυμένων εταιρικών σχέσεων κοινωνικού χαρακτήρα κατά την ανάληψη και υλοποίηση παρεμβάσεων για την τόνωση της απασχόλησης και την καταπολέμηση της ανεργίας σε τοπικό επίπεδο(π.χ. ΤΓΙΑ)
- n Η δυνατότητα διαφοροποίησης και εξειδίκευσης των παρεμβάσεων με βάση τις πραγματικές ανάγκες μιας περιοχής δια μέσου της ανοιχτής μεθόδου συντονισμού
- n Η απλοποίηση των διοικητικών διαδικασιών και η απλούστευση του θεσμικού πλαισίου για την εφαρμογή των πολιτικών απασχόλησης σε εθνικό επίπεδο
- n Η θεσμική ενδυνάμωση των οργάνων τοπικής και περιφερειακής διοίκησης στο σχεδιασμό και υλοποίηση σχετικών πρωτοβουλιών
- n Η εφαρμογή της αρχής της επικουρικότητας για την επιτυχημένη εφαρμογή μιας πολιτικής αποκέντρωσης στο σχεδιασμό και την υλοποίηση των πολιτικών της ΕΣΑ μέσα σε ένα ευέλικτο πλαίσιο συνεργασιών και μηχανισμών υλοποίησης.
- n Η υιοθέτηση μιας ενεργητικής πολιτικής για την απασχόληση, η οποία θα υλοποιηθεί κατά γεωγραφική και θεματική εξειδίκευση και πάντα ανάλογα με τις τοπικές ιδιομορφίες
- n Η ενεργοποίηση του ρόλου των κοινωνικών εταίρων και η ενδυνάμωση τους μέσα από θεσμικές διαδικασίες
- n Η ανάπτυξη κριτηρίων εξειδίκευσης μιας πολιτικής σε τοπικό επίπεδο. Αυτά είναι¹⁹:
  - n Η ενσωμάτωση των κατευθύνσεων της ΕΣΑ στις τοπικές στρατηγικές για την απασχόληση και ιδιαίτερα αυτών που αφορούν στην ισότητα των δύο φύλων και στην μείωση του φαινομένου του κοινωνικού αποκλεισμού
  - n Η στόχευση μιας περιοχής
  - n Η διάγνωση των τοπικών αδυναμιών και πλεονεκτημάτων
  - n Ο προσδιορισμός ενδεχόμενων παραγόντων και η ανάπτυξη μηχανισμών για το συντονισμό των εισροών τους
  - n Η ανάλυση των ευκαιριών και των απειλών για την απασχόληση σε τοπικό επίπεδο
  - n Η ενεργή συμμετοχή και διαβούλευση των περιφερειακών και εθνικών αρχών στη διαμόρφωση της τοπικής στρατηγικής για την απασχόληση και την εναρμόνιση της με το ΕΣΔΑ
  - n Η δημιουργία τοπικών επιχειρησιακών πρωτοβουλιών, όπως τα Τοπικά Σχέδια Δράσης και τα Τοπικά Σύμφωνα Απασχόλησης, ως εργαλεία για την ανάπτυξη και καθιέρωση μιας τοπικής στρατηγικής
  - n Η δημιουργία αμφίδρομων σχέσεων (πληροφόρησης, υποστήριξης, ενημέρωσης) όλων των εμπλεκόμενων επιπέδων διοίκησης (τοπικό, περιφερειακό, εθνικό, κοινοτικό)

¹⁹ ό.π. σελ. 10

Τέλος, πρέπει να τονίσουμε ότι η τοπική διάσταση των παρεμβάσεων και της γενικότερης πολιτικής για την απασχόληση, αποτελεί μια οριζόντια κατεύθυνση που διέπει το σύνολο των πολιτικών της ΕΕ. Η ενδυνάμωση της τοπικής διάστασης διέπει την λογική όλων των κανονισμών και των παρεμβάσεων που αφορούν την προγραμματική περίοδο 2000-2006, τονίζοντας ότι η ουσία της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης και σύγκλισης αφορά πρωταρχικά τη δημιουργία μιας δυναμικής ενεργής συμμετοχής των τοπικών παραγόντων και φορέων στη διαμόρφωση μιας κοινής ευρωπαϊκής πολιτικής και ενός κοινού ευρωπαϊκού οράματος.

Δ.1.2 Περιγραφή Δράσεων

Δ.1.2.1 Β' ΚΠΣ

Δ.1.2.1.1 Εθνικά Προγράμματα

Στα πλαίσια του ΚΠΣ 1994 – 1999, οι παρεμβάσεις για την ανάπτυξη του Ανθρώπινου Δυναμικού αναφέρονται σε δύο βασικά επίπεδα. Το πρώτο αφορά στον Άξονα 4 του ΚΠΣ με τίτλο «ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ ΚΑΙ ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΤΗΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ» ενώ το δεύτερο επίπεδο αφορά στις παρεμβάσεις υπέρ του ανθρώπινου δυναμικού, οι οποίες περιλαμβάνονται τόσο στα Τομεακά Επιχειρησιακά Προγράμματα (Εθνικό Σκέλος) και σε όλα τα Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα (ΠΕΠ). Τέλος, εκτός 2ου ΚΠΣ, αλλά εντός της προγραμματικής περιόδου 1994 – 1999, υλοποιούνται οι Κοινοτικές Πρωτοβουλίες «ADAPT» και «ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ», οι οποίες αναφέρονται άμεσα στην ανάπτυξη του Ανθρώπινου Δυναμικού και στην Προώθηση της Απασχόλησης, ενώ παράλληλα σε άλλες Κοινοτικές Πρωτοβουλίες (π.χ. LEADER II) περιλαμβάνονται δράσεις συγχρηματοδοτούμενες από το ΕΚΤ, με στόχο τη συμπληρωματική ενίσχυση ανάπτυξης του ανθρώπινου δυναμικού για την ολοκληρωμένη παρέμβαση αυτών των πρωτοβουλιών στον τομέα που απευθύνονται.

Με δεδομένη την προγραμματιζόμενη συνολική παρέμβαση του Ε.Π. για την «ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ» 2000 - 2006, η οποία αναφέρεται στην κάλυψη του μεγαλύτερου μέρους των αναγκών της αγοράς εργασίας όλων των τομέων σε εθνικό αλλά και περιφερειακό επίπεδο, τα ποσά του 2ου ΚΠΣ που αντιστοιχούν για ανάλογες παρεμβάσεις περιλαμβάνονται στα παρακάτω Επιχειρησιακά Προγράμματα του 2ου ΚΠΣ και στα επί μέρους μέτρα τους.

Από τον Άξονα 4 «ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ ΚΑΙ ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΤΗΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ» στα Επιχειρησιακά Προγράμματα «Συνεχιζόμενη Κατάρτιση και Προώθηση της Απασχόλησης», «Καταπολέμηση του Αποκλεισμού από την Αγορά Εργασίας» και «Εκσυγχρονισμός της Δημόσιας Διοίκησης»

Από το Εθνικό Σκέλος του ΚΠΣ (Τομεακά Επιχειρησιακά Προγράμματα), εκτός του Άξονα 4, εκείνα που περιλαμβάνουν δράσεις συνεχιζόμενης κατάρτισης (συγχρηματοδοτούμενες από το ΕΚΤ), είναι τα εξής:

- n «Τηλεπικοινωνίες»
- n «Εκσυγχρονισμός ΕΛΤΑ»
- n «Υγεία – Πρόνοια»
- n «Βιομηχανία και Υπηρεσίες»
- n «Ερευνα – Τεχνολογία»
- n «Τουρισμός – Πολιτισμός»
- n «Τεχνική Βοήθεια»

Τέλος σε όλα τα Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα (13 τον αριθμό) περιλαμβάνονται δράσεις συνεχιζόμενης κατάρτισης και δράσεις κατά του κοινωνικού αποκλεισμού, εάν ληφθούν υπόψη και οι δράσεις που συγχρηματοδοτεί το ΕΚΤ στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκσυγχρονισμός της Δημόσιας Διοίκησης», το σύνολο των διατιθέμενων πόρων Δημόσιας Δαπάνης στα πλαίσια του 2ου ΚΠΣ για δράσεις προώθησης της Απασχόλησης και Συνεχιζόμενης Κατάρτισης ανέρχεται σε 2.060 εκατ. EURO, εκ των οποίων 2.010 εκατ. EURO αναφέρονται σε ενέργειες /δαπάνες που συγχρηματοδοτεί το ΕΚΤ και τα 50 εκατ. EURO περίπου, αφορούν δαπάνες /έργα που συγχρηματοδοτεί το ΕΤΠΑ.

Δ 1.2.1.1.1 Διάρθρωση Προγραμμάτων του 2ου ΚΠΣ

Οι ενέργειες που συγχρηματοδοτήθηκαν τόσο από το ΕΤΠΑ, όσο και κυρίως από το ΕΚΤ στα πλαίσια των παραπάνω Επιχειρησιακών Προγραμμάτων του 2ου ΚΠΣ, 1994 – 1999, με στόχο την ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού της Χώρας (εκτός του ΕΠΕΑΕΚ) μπορούν να ταξινομηθούν σε πέντε (5) βασικές κατηγορίες.

- n Συνεχιζόμενη Επαγγελματική Κατάρτιση Ανέργων και Εργαζομένων.
- n Προώθηση της Απασχόλησης είτε με ενίσχυση/επιδότηση της δημιουργίας νέων θέσεων εργασίας, είτε με ενίσχυση της απόκτησης επαγγελματικής εμπειρίας.
- n Υποστήριξη και ενίσχυση των μειονεκτουσών ομάδων για την ένταξή τους στην αγορά εργασίας και ενσωμάτωσή τους στον κοινωνικοοικονομικό ιστό της Χώρας.
- n Υποστήριξη / ενίσχυση ή/και δημιουργία δομών / μηχανισμών διάγνωσης των αναγκών της Αγοράς Εργασίας και βελτίωση του επιπέδου Συνεχιζόμενης Κατάρτισης.
- n Εκσυγχρονισμός της Δημόσιας Διοίκησης.

Οι άμεσα ωφελοούμενοι από τις προαναφερόμενες κατηγορίες ενεργειών ήταν:

- n Εργαζόμενοι στον ιδιωτικό, στον δημόσιο και στον ευρύτερο δημόσιο τομέα.
- n Άνεργοι (πρώην εργαζόμενοι ή/και νεοσειρχόμενοι στην Αγορά Εργασίας).
- n Άτομα με ειδικές ανάγκες και άλλες ομάδες του πληθυσμού που για διάφορους λόγους είναι αποκλεισμένα ή κινδυνεύουν να αποκλεισθούν από την Αγορά Εργασίας.

Έμμεσα δε ωφελούνται οι επιχειρήσεις όλων των τομέων και κλάδων, ιδιαίτερα οι ΜΜΕ, οι ευαίσθητες ομάδες πληθυσμού (ηλικιωμένοι και βρέφη / νήπια) και στο σύνολό του ο οικονομικά ενεργός πληθυσμός. Όσον αφορά στους κλάδους / τομείς στους οποίους απευθύνονται οι υπηρεσίες / δράσεις που συγχρηματοδοτήθηκαν από το ΕΚΤ των τομεακών προγραμμάτων αυτές διαφοροποιούνται ανάλογα με το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα.

Ε.Π. "ΣΥΝΕΧΙΖΟΜΕΝΗ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ ΚΑΙ ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΤΗΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ"

Κύριοι στόχοι του εν λόγω προγράμματος ήταν:

- n Η βελτίωση της αποτελεσματικότητας της παρεχόμενης κατάρτισης μέσω, της κατοχύρωσης της ποιότητας εκπαιδευτικών προγραμμάτων και εκπαιδευτών
- n Η προώθηση της απασχόλησης ανέργων

- n Η ανάπτυξη πάγιου συστήματος συνεχιζόμενης κατάρτισης με τη δημιουργία δομών, των οποίων η επιχειρησιακή προοπτική εκτείνεται στο απώτερο μέλλον
- n Η βελτίωση των επαγγελματικών προσόντων των εργαζομένων στις επιχειρήσεις του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα, επιδιώκοντας την αύξηση της παραγωγικότητας και την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των ελληνικών επιχειρήσεων

Ειδικότερα μέσω των πόρων του εν λόγω προγράμματος που ανέρχονται σε 1.428.960.000 ΕΥΡΩ χρηματοδοτούνται:

- n Δράσεις ανάπτυξης και στήριξης για τη δημιουργία και λειτουργία δομών συνεχιζόμενης κατάρτισης και πληροφόρησης όπως Κέντρα Προώθησης της Απασχόλησης, εξειδικευμένα Κέντρα Σχεδιασμού Επαγγελματικής Κατάρτισης, Βρεφονηπιακοί Σταθμοί και Κέντρα Δημιουργικής Απασχόλησης Παιδιών και εξοπλισμός εργαστηρίων σχολών ΟΑΕΔ
- n Δράσεις Συνεχιζόμενης Επαγγελματικής Κατάρτισης Εργαζομένων (εργαζομένων ιδιωτικού και ευρύτερου Δημόσιου Τομέα, καθώς και αυτοαπασχολούμενων πρωτογενούς, δευτερογενούς και τριτογενούς τομέα)
- n Δράσεις Επαγγελματικής Κατάρτισης και Προώθησης της Απασχόλησης Ανέργων

Μέχρι το τέλος του έτους 1999 ωφελήθηκαν από τις δράσεις του εν λόγω προγράμματος 357.577 άνεργοι (μέσω προγραμμάτων κατάρτισης 144.052 άτομα, μέσω προώθησης της απασχόλησης 200.000 άτομα, μέσω προγραμμάτων απόκτησης εργασιακής εμπειρίας 4.256 άτομα και μέσω προγραμμάτων ολοκληρωμένων παρεμβάσεων 9.269 άτομα) 262.897 εργαζόμενοι (μέσω προγραμμάτων συμπλήρωσης, βελτίωσης επαγγελματικών προσόντων και προσαρμογής τους στις νέες απαιτήσεις της αγοράς εργασίας και ιδιαίτερα στην εισαγωγή νέων τεχνολογιών και νέων μεθόδων οργάνωσης της εργασίας, 141.512 εργαζόμενοι στον ιδιωτικό και ευρύτερο Δημόσιο Τομέα και αυτοαπασχολούμενοι 121.385 άτομα). Μέχρι το τέλος του έτους 2001 που έληξε η επιλεξιμότητα των δαπανών του προγράμματος, ωφελήθηκαν ακόμη 55.216 άνεργοι και 87.394 εργαζόμενοι.

Ε.Π. "ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΟΥ ΑΠΟΚΛΕΙΣΜΟΥ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΓΟΡΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ"

Οι ωφελούμενοι του προγράμματος είναι άνεργοι ή εργαζόμενοι με επισφαλή απασχόληση των κάτωθι κατηγοριών. Άτομα με ειδικές ανάγκες Παλιννοστούντες, Μετανάστες, Πρόσφυγες Φυλακισμένοι, Αποφυλακισμένοι, Ανήλικοι Παραβάτες Αρχηγοί Μονογονεϊκών Οικογενειών Χρήστες, πρώην Χρήστες ναρκωτικών ουσιών Άτομα με πολιτιστικές και θρησκευτικές ιδιαιτερότητες Άτομα ορεινών και απομακρυσμένων περιοχών Άτομα με ψυχικές ασθένειες. Οι κύριοι στόχοι του Επιχειρησιακού Προγράμματος είναι:

- n Καταπολέμηση των αντικειμενικών και υποκειμενικών συνθηκών, αιτίων και μηχανισμών που οδηγούν στον αποκλεισμό από την αγορά εργασίας και συμβολή στην αναστολή των διαδικασιών αναπαραγωγής και διαίωνισης του φαινομένου
- n Ανάπτυξη των δεξιοτήτων, ικανοτήτων και επαγγελματικών προσόντων των ατόμων που ανήκουν στις ομάδες-στόχους του Ε. Π. και διευκόλυνση της πρόσβασης τους στην αγορά εργασίας

- n Κοινωνική και ψυχολογική στήριξη και ενίσχυση των ατόμων και πληθυσμιακών ομάδων του Ε.Π. προκειμένου να υπερβούν τις πάσης φύσεως υποκειμενικές αναστολές και τους κάθε μορφής αντικειμενικούς φραγμούς που εμποδίζουν την πρόσβαση στην τυπική αγορά εργασίας
- n Καταπολέμηση των διακρίσεων, των αρνητικών κοινωνικών στερεοτύπων και του κοινωνικού στιγματισμού και προαγωγή της κοινωνικής αλληλεγγύης
- n Προώθηση της ισότητας των ευκαιριών, της κοινωνικής συνοχής και της κοινωνικής σύγκλισης
- n Ενθάρρυνση για τη δημιουργία νέων θέσεων απασχόλησης
- n Μεταφορά εμπειριών και τεχνολογίας
- n Η προώθηση της απασχόλησης

Ειδικότερα η δέσμη μέτρων που αναπτύσσονται υπέρ των ατόμων των ομάδων στόχου του Ε.Π. έχουν συνοχή, συμπληρωματικότητα και πολυδιάστατη προσέγγιση και είναι προκατάρτιση, κατάρτιση, προώθηση στην απασχόληση και συνοδευτικές υποστηρικτές υπηρεσίες. Επιπρόσθετα και επειδή αποδίδεται ιδιαίτερη σημασία στην ένταξη των καταρτιζομένων στην αγορά εργασίας το Ε. Π. ενισχύει την ανάπτυξη δομών και μηχανισμών διασύνδεσης των προγραμμάτων κατάρτισης με την τοπική αγορά εργασίας και διάδοση καλών πρακτικών. Οι συνολικοί πόροι του Ε.Π είναι 240.000.000 ΕΥΡΩ, Κατά την περίοδο 1994-1999 έχουν ωφεληθεί 31.000 περίπου άτομα όλων των ομάδων στόχου, κατά μέχρι το τέλος του έτους 2001 που λήγει η επιλεξιμότητα των δαπανών του προγράμματος θα ωφεληθούν ακόμη 7.000 άτομα. Μέσω του ίδιου προγράμματος:

- n Επιμορφώνονται εκπαιδευτές
- n Υλοποιούνται καινοτομικά προγράμματα με απώτερο στόχο την αποκόμιση καλών πρακτικών και την στο άμεσο μέλλον πολλαπλασιαστική εφαρμογή τους
- n Εκπονούνται οδηγοί αποδημίας και παλιννόστησης
- n Προβάλλεται η φυσιογνωμία και το έργο των Παλιννοστούτων
- n Διοργανώνονται εκθέσεις ενημέρωσης για την επαγγελματική δραστηριότητα των τσιγγάνων και προβάλλονται προϊόντα τσιγγάνικης τέχνης
- n Χρηματοδοτούνται εργονομικές διευθετήσεις εσωτερικών και εξωτερικών χώρων για άτομα με ειδικές ανάγκες σε κτίρια Νομαρχιών και Περιφερειών
- n Εξοπλίζονται ξενώνες και οικοτροφεία για την εφαρμογή του προγράμματος αποασυλοποίησης ψυχικά νοσούντων
- n Δημιουργούνται ειδικά Κέντρα Φυλακισμένων, Αποφυλακισμένων και χρηστών εξαρτησιογόνων ουσιών
- n Δημιουργούνται και αναπτύσσονται Συμβουλευτικά Κέντρα για άτομα των ομάδων στόχου του Ε. Π. και Κέντρο Τοξικομανών Κρατουμένων
- n Αναπτύσσονται δομές παροχής συνοδευτικών Υποστηρικτικών Υπηρεσιών στον ΟΑΕΔ, στο ΚΕΘΙ κτλ.

Δ.1.2.1.1.2 Αποτίμηση Εθνικών Προγραμμάτων του Β' ΚΠΣ

Ως προς την πορεία υλοποίησης των Προγραμμάτων που αναφέρονται στην ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού και με δεδομένες τις σχετικές αδυναμίες στην οργανωτική δομή της δημόσιας διοίκησης, των παρεμβαλλόμενων φορέων στην υλοποίηση και διαχείριση των ενεργειών που περιλαμβάνονται σ' αυτά και σε συνδυασμό με τη δυσκολία και πολυπλοκότητα της διαχείρισης των δράσεων αυτών, απαιτήθηκαν οργανωτικές και διαχειριστικές παρεμβάσεις σε όλο το σύστημα διοίκησης και διαχείρισης των επιχειρησιακών προγραμμάτων. Όσο αφορά τον τομέα της κατάρτισης, κατά τη διάρκεια σχεδιασμού και υλοποίησης του Β ΚΠΣ, ιδιαίτερη έμφαση δόθηκε στη δημιουργία δομών επαγγελματικής κατάρτισης καθώς και η ρύθμιση των κανόνων κατανομής και διαχείρισης των σχετικών πόρων με απώτερο σκοπό όπως ήταν φυσικό, την καλύτερη αξιοποίηση τους και την αποφυγή των λαθών του Α' ΚΠΣ. Κυρίως, επιδιώχθηκε η τυποποίηση των δομών και των διαδικασιών κατάρτισης αλλά δυστυχώς, δεν κατέστη δυνατό να αναπτυχθούν παράλληλα και οι ανάλογες διαδικασίες οι οποίες θα αφορούσαν το περιεχόμενο και τα αποτελέσματα των προγραμμάτων.

Ιδιαίτερα σημαντική για την υλοποίηση των ενεργειών κατάρτισης κατά το Β' ΚΠΣ, ήταν η απόπειρα πιστοποίησης των φορέων και των δομών κατάρτισης με τη θεσμοθέτηση και τη δημιουργία του Εθνικού Κέντρου Πιστοποίησης (Ε.Κ.Ε.ΠΙΣ). Επιδιώχθηκε η δημιουργία ενός περιορισμένου αριθμού Κέντρων Συνεχιζόμενης Επαγγελματικής Κατάρτισης έτσι ώστε να σταματήσει η κατασπατάληση των πόρων σε δράσεις οι οποίες δεν είχαν κανένα μακροπρόθεσμο στόχο παρά μόνο τη διανομή πόρων και εισοδημάτων. Έτσι, θεσπίστηκαν ελάχιστες προδιαγραφές σχετικές με την υλικοτεχνική υποδομή και στους χώρους που θα έπρεπε να διαθέτουν τα ΚΕΚ έτσι ώστε να μπορούν να αποκτήσουν την απαραίτητη πιστοποίηση για να επιλεγούν ως φορείς υλοποίησης προγραμμάτων κατάρτισης. Παράλληλα, θεσπίστηκαν μέτρα τα οποία σκοπό είχαν την ομαλότερη γεωγραφική κατανομή των ΚΕΚ, την στελέχωση τους με το κατάλληλο ανθρώπινο δυναμικό, την προώθηση της βελτίωσης της τεχνογνωσίας σε συγκεκριμένα θεματικά πεδία κατάρτισης τα οποία ήταν: α) Διοίκησης, Πληροφορικής β) Τεχνικές Ειδικεύσεις γ) κλαδικά ΚΕΚ.

Παρά το γεγονός ότι ο αρχικός σχεδιασμός περιλάμβανε την δημιουργία το πολύ 350 ΚΕΚ σε εθνικό επίπεδο έτσι ώστε να μπορεί να γίνει αξιόπιστος έλεγχος τους, λόγω της παγίωσης των ιδιωτικών κυρίως συμφερόντων τα οποία προέκυψαν από το Α ΚΠΣ, αυτό δεν κατέστη δυνατό αφού σοβαρότατες πιέσεις πελατειακών δικτύων οδήγησαν στη παραβίαση του μέγιστου αριθμού με αποτέλεσμα να πιστοποιηθούν τελικά 481 ΚΕΚ.²⁰ Αυτό και άλλα προβλήματα, ανάγκασαν την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να κατηγορήσει την Ελλάδα για αναξιοπιστία όσο αφορά την υλοποίηση του προγράμματος συνεχιζόμενης κατάρτισης και στην επαναξιολόγηση των κριτηρίων πιστοποίησης ένα μόνο χρόνο μετά την εφαρμογή του νέου συστήματος. Έτσι, θεσπίστηκαν νέα κριτήρια για την πιστοποίηση των ΚΕΚ και επαναπροσδιορίστηκαν τα θεματικά πεδία κατάρτισης. Επίσης επανιδρύθηκε και επαναλειτούργησε το Ε.Κ.Ε.ΠΙΣ σε πιο ορθολογική βάση και με καλύτερη οργάνωση και πλήρη στελέχωση και κατάφερε να βελτιώσει την προηγούμενη κατάσταση και να δημιουργήσει θετικές προϋποθέσεις και προοπτικές υλοποίησης ενεργειών κατάρτισης κατά το εναπομένον χρονικό διάστημα εφαρμογής του 2ου ΚΠΣ αλλά και για την υλοποίηση του 3ου ΚΠΣ, με παράλληλη διεύρυνση των δράσεων του φορέα στην πιστοποίηση εκπαιδευτών και εκπαιδευτικών προγραμμάτων.

Παράλληλα, βελτιώθηκε η διαχείριση, ο έλεγχος και η αξιολόγηση των προτάσεων και των προγραμμάτων και δημιουργήθηκαν τα πρώτα εργαλεία και συστήματα για το σκοπό αυτό όπως για παράδειγμα το Ενιαίο Μητρώο Αξιολογητών. Επιδιώχθηκε η καλύτερη σύνδεση των προγραμμάτων του ΚΠΣ με τους στόχους του Εθνικού

20 Σε αυτά, διατέθηκαν το 1995 από το Πρόγραμμα Συνεχιζόμενης Κατάρτισης και Προώθησης της Απασχόλησης 803 συνολικά προγράμματα κατάρτισης ανέργων καθώς και άλλα 1004 προγράμματα δια μέσου των Περιφερειακών Αναπτυξιακών Προγραμμάτων. Μέσα από αυτά τα προγράμματα καταρτίστηκαν περίπου 33.000 άνεργοι.

Σχεδίου Δράσης για την Απασχόληση ο οποίος τόνιζε την ανάγκη ενίσχυσης του ρόλου των κοινωνικών εταίρων. Έτσι, αποφασίστηκε η συμμετοχή τους στο Δ.Σ. του ΟΑΕΔ, και στις εργασίες των Επιτροπών Παρακολούθησης των Προγραμμάτων του ΚΠΣ, καθώς και στη διαδικασία κατάρτισης του Εθνικού Σχεδίου Δράσης για την Απασχόληση.

Επίσης, έγινε κατανοητό ότι έπρεπε να αλλάξει η νοοτροπία για τα «κοινωνικά κονδύλια» και να αρχίσει να εφαρμόζεται σταδιακά η αξιοποίηση τους βάση συνολικού σχεδιασμού και προγραμματισμού όπως επίσης και με καταλληλότερους μηχανισμούς ελέγχου. Ιδιαίτερα για τα τελευταία στάδια του προγράμματος, επιδιώχθηκε επίσης η εμπλοκή περισσότερων φορέων τόσο δημόσιων όσο και ιδιωτικών, καθώς επίσης και φορέων της τοπικής αυτοδιοίκησης και άλλων μη κυβερνητικών οργανισμών. Ο στόχος ήταν μέσω της άμεσης ή έμμεσης συμμετοχής τους σε ενέργειες του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου, να αποκτήσουν ορθότερη αντίληψη για τον προγραμματισμό, τη συνεργασία και τον συντονισμό, τις ανοικτές διαδικασίες και τα ανταγωνιστικά συστήματα αξιολόγησης. Επίσης έγινε προσπάθεια να εμπεδωθεί η συνείδηση της συνυπευθυνότητας για το αποτέλεσμα και η ανάγκη τα προγράμματα και οι ενέργειες να προσφέρουν και σε αυτούς οι οποίοι συμμετέχουν αλλά και στο ευρύτερο κοινωνικό σύνολο.

Σε συνδυασμό με τη δημιουργία πρόσθετων υποστηρικτικών μηχανισμών των συστημάτων διοίκησης των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων (κυρίως της ΜΟΔ) επιπρόσθετα των συμβούλων διαχείρισης, των συμβούλων αξιολόγησης και των συμβούλων δημοσιότητας, ενισχύθηκαν οι δομές διοίκησης και διαχείρισης των προγραμμάτων και ενεργειών του Β' ΚΠΣ. Η ενίσχυση όμως αυτή με τους προαναφερόμενους μηχανισμούς πραγματοποιήθηκε με σχετικά μεγάλη καθυστέρηση και τα αποτελέσματα της άρχισαν να γίνονται εμφανή μετά το 1998. Με δεδομένα τα παραπάνω, μπορεί να υποστηριχθεί ότι υπήρξε η αναγνώριση της επιτακτικής ανάγκης για ποιοτική στροφή στην αξιοποίηση των πόρων, στην υλοποίηση των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων του 2ου ΚΠΣ και ιδιαίτερα των ενεργειών / δράσεων για την ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού το οποίο παρουσίασε σημαντική καθυστέρηση, ενώ επιταχύνθηκαν οι ρυθμοί υλοποίησης από το έτος 1998 και μετά. Μοναδική και με ιδιαίτερο ειδικό βάρος εξαίρεση σ' αυτή την καθυστέρηση υλοποίησης όλων των ενεργειών ανάπτυξης του ανθρώπινου δυναμικού ήταν το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Συνεχιζόμενη Κατάρτιση και Προώθηση της Απασχόλησης», το οποίο παρά τα προβλήματα που αντιμετώπισε και την αναστολή υλοποίησης ενός μεγάλου μέρους των ενεργειών του, παρουσίασε από το έτος 1997 υψηλά ποσοστά απορρόφησης του προϋπολογισμού του, έτσι ώστε το έτος 1998 να αυξηθεί ο προϋπολογισμός του για την κάλυψη των αυξημένων αναγκών της Ελληνικής Αγοράς εργασίας για νέες δράσεις υπέρ του ανθρώπινου δυναμικού.

Κατόπιν τούτων και όσον αφορά στη φυσική υλοποίηση των δράσεων που συγχρηματοδοτήθηκαν από το ΕΚΤ για τη Συνεχιζόμενη Κατάρτιση και Προώθηση της Απασχόλησης, καθώς και για την καταπολέμηση του Αποκλεισμού από την αγορά εργασίας, τόσο στα πλαίσια των δύο Επιχειρησιακών Προγραμμάτων που διαχειρίζεται άμεσα το Υπουργείο Εργασίας, όσο και στα πλαίσια των υπολοίπων Επιχειρησιακών του Β' ΚΠΣ (τομεακών ή περιφερειακών), μέχρι και το τέλος του έτους 1999 είχαν επιτευχθεί τα εξής αποτελέσματα: έχουν άμεσα ωφεληθεί συνολικά περισσότερα από 820.000 άτομα. Από αυτά, 200.000 περίπου ήταν άνεργοι που παρακολούθησαν προγράμματα συνεχιζόμενης κατάρτισης (το 25% περίπου καταρτίστηκε στα πλαίσια των Περιφερειακών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων, ήτοι 50.000 περίπου), 350.000 περίπου ήταν εργαζόμενοι οι οποίοι παρακολούθησαν προγράμματα κατάρτισης (το 13% αυτών, ήτοι 45.000 περίπου ωφελήθηκαν στα πλαίσια των τομεακών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων του 2ου ΚΠΣ) Το μεγαλύτερο μέρος των καταρτισθέντων στα πλαίσια των τομεακών Ε.Π. (20.500 άτομα) αναφέρεται στο Ε.Π. «Τηλεπικοινωνίες» και καταρτίστηκε σε συναφές με τον τομέα αντικείμενο. Επίσης, 200.000 άνεργοι ενισχύθηκαν για την κάλυψη θέσεων εργασίας ενώ 2.000 άτομα τα οποία ήσαν νέοι ερευνητές, ενισχύθηκαν στο πλαίσιο του Ε.Π. «Ερευνα – Τεχνολογία». Οι υπόλοιποι άνεργοι ενισχύθηκαν στο πλαίσιο του Ε.Π. «Συνεχιζόμενη Κατάρτιση και Προώθηση της Απασχόλησης».

Από τις δράσεις Καταπολέμησης του Αποκλεισμού από την Αγορά Εργασίας ωφελήθηκαν 30.000 άτομα. Το 12% των ωφελουμένων αυτής της κατηγορίας ενισχύθηκαν στα πλαίσια των ΠΕΠ και τα υπόλοιπα άτομα στο πλαίσιο του Ε.Π. «Καταπολέμηση του Αποκλεισμού από την Αγορά Εργασίας». Παράλληλα όμως στα πλαίσια των δύο τομεακών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων που διαχειρίστηκε άμεσα το Υπ. Εργασίας, δημιουργήθηκαν και λειτουργούν δομές, αφ' ενός για τη διερεύνηση, παρακολούθηση και ενίσχυση της αγοράς εργασίας και αφ' ετέρου για την ευαισθητοποίηση, πληροφόρηση και ενίσχυση της απασχόλησης ατόμων αποκλεισμένων ή που κινδυνεύουν να αποκλεισθούν από την αγορά εργασίας. Συνολικά, από την υλοποίηση όλων των προγραμματισμένων ενεργειών που αναφέρονται στην Ανάπτυξη του Ανθρώπινου Δυναμικού, σε όλα τα αντίστοιχα Επιχειρησιακά Προγράμματα, μέχρι και το έτος 2000, εκτιμάται ότι το σύνολο των ωφελουμένων από το Β' ΚΠΣ ήταν περίπου 900.000 άτομα.

Το σημαντικότερο όμως στοιχείο από την εφαρμογή των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων του Β' ΚΠΣ που περιλαμβάνουν ενέργειες ανάπτυξης και υποστήριξης του ανθρώπινου δυναμικού και ιδιαίτερα από τα δύο Ε.Π. που διαχειρίστηκε το Υπουργείο Εργασίας («Συνεχιζόμενη Κατάρτιση και Προώθηση της Απασχόλησης» και «Καταπολέμηση του Αποκλεισμού από την Αγορά Εργασίας»), είναι η προσπάθεια εμπέδωσης στόχων με μεσαία και μακροπρόθεσμη προοπτική και διάρκεια που εμπειρικλείουν κυρίως ποιοτικά στοιχεία αναβάθμισης των παρεμβάσεων. Τα αποτελέσματα αυτά σε εθνικό επίπεδο εστιάζονται στα εξής :

- n Δημιουργήθηκαν τα πρώτα Κέντρα Προώθησης της Απασχόλησης του ΟΑΕΔ (49 σε όλη τη Χώρα) που προσφέρουν πληροφόρηση, υποστήριξη και ευκαιρίες για απασχόληση και κατάρτιση στους ανέργους και στις επιχειρήσεις της κάθε περιοχής. Με την μέχρι τώρα λειτουργία τους υπάρχει αύξηση του βαθμού διείσδυσης στην τοπική αγορά εργασίας σε σχέση με το παρελθόν ή σε περιοχές όπου δεν υπάρχουν ακόμα ΚΠΑ.
- n Ιδρύθηκε και λειτούργησε σε νέα βάση το Εθνικό Κέντρο Πιστοποίησης (ΕΚΕΠΙΣ). Τα Κέντρα Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΚΕΚ) και οι επιχειρήσεις ελέγχθηκαν και αξιολογήθηκαν με αξιόπιστο και διαφανή τρόπο για να πιστοποιηθούν αποσπώντας εγκωμιαστικά σχόλια από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.
- n Τα προγράμματα κατάρτισης ανέργων βελτιώθηκαν αφού επιδιώχθηκε η αναβάθμιση των προσόντων και των ικανοτήτων των ανέργων και η ενίσχυση της αυτοπεποίθησής τους στην αναζήτηση εργασίας. Παράλληλα, τα προγράμματα αυτά συνέβαλαν στην ανάπτυξη της αντίληψης για την ανάγκη της δια βίου μάθησης. Σύμφωνα με την έκθεση αξιολόγησης, τα προγράμματα είχαν θετικές επιπτώσεις στην αύξηση της απασχολησιμότητας των ανέργων και σε πολλές περιπτώσεις η θέση εργασίας που απασχολήθηκαν έξι μήνες μετά την κατάρτιση είχε άμεση ή σχεδόν άμεση σχέση με το αντικείμενο που είχαν διδαχθεί στην κατάρτιση.
- n Η κατάρτιση των εργαζόμενων στις επιχειρήσεις πρόσφερε στους περισσότερους εργαζόμενους γνώσεις και ικανότητες χρήσιμες για την επιχείρηση, αλλά και για την εργασιακή τους ζωή ευρύτερα. Ιδιαίτερα θετικά ήταν τα αποτελέσματα στις επιχειρήσεις που ανέπτυξαν προγράμματα κατάρτισης για την εισαγωγή νέων τεχνολογιών στην παραγωγή. Το 1998 δημιουργήθηκαν πραγματικές δυνατότητες, με κίνητρα και ειδικό σύστημα διαχείρισης, να συμμετάσχουν και οι μικρές επιχειρήσεις στα προγράμματα κατάρτισης.
- n Εφαρμόστηκαν καινοτόμες δράσεις με στόχο την καλύτερη σύνδεση της κατάρτισης με την απασχόληση. Η κατάρτιση των ανέργων μέσα σε επιχειρήσεις οι οποίες δεσμεύονται να απασχολήσουν το 1/3 των καταρτισθέντων με δική τους επιβάρυνση για 4 μήνες και η κατάρτιση ανέργων στα μεγάλα τεχνικά έργα, έδωσε την δυνατότητα στους ανέργους να αποκτήσουν χρήσιμες γνώσεις, τεχνικές και προσόντα αυξάνοντας σημαντικά την πιθανότητα απασχολήσής τους από τις επιχειρήσεις.

- n Το πρόγραμμα εργασιακής εμπειρίας (STAGE) κρίθηκε ιδιαίτερα επιτυχημένο διότι δόθηκε η ευκαιρία σε 4.420 ανέργους πτυχιούχους (ΑΕΙ – ΤΕΙ), να αποκτήσουν επαγγελματική εμπειρία μέσα στις επιχειρήσεις για διάστημα 11 μηνών διευκολύνοντας τη μετάβαση από την εκπαίδευση στην εργασία. Οι θέσεις σε ειδικότητες που προκηρύχθηκαν, βασίστηκαν στις ανάγκες των επιχειρήσεων, των οποίων η ανταπόκριση υπήρξε μεγάλη.
- n Τα προγράμματα προώθησης στην απασχόληση του ΟΑΕΔ (Νέες Θέσεις Εργασίας, Νέοι Ελεύθεροι Επαγγελματίες), έδρασαν συμπληρωματικά στα προγράμματα κατάρτισης ανέργων.
- n Υλοποιήθηκαν προγράμματα ειδικά για περιπτώσεις μαζικής ανεργίας, οι Ολοκληρωμένες Παρεμβάσεις του ΟΑΕΔ, που εξασφάλισαν εργασία, κατάρτιση ή αυτοαπασχόληση των ανέργων που προέρχονται από επιχειρήσεις που είχαν κλείσει ή αναστείλει τη δραστηριότητά τους.
- n Μετά το σεισμό της 7/9/99 υλοποιήθηκαν ολοκληρωμένες παρεμβάσεις για τους σεισμόπληκτους ανέργους του λεκανοπεδίου Αττικής.
- n 111.000 γεωργοί παρακολούθησαν σεμινάρια για την βελτίωση της παραγωγής τους, ενώ στην περίπτωση των προγραμμάτων κατάρτισης που παρακολούθησαν 79.212 άνεργοι ναυτικοί διαπιστώθηκε καθολική θετική επίπτωση στην απασχόλησή τους.
- n Δημιουργήθηκαν ευνοϊκότερες προϋποθέσεις για την ισότητα ευκαιριών των φύλων στην απασχόληση με ειδικά κίνητρα και προγράμματα για την υποστήριξη της γυναικείας απασχόλησης και επιχειρηματικότητας. Ενδεικτικό είναι ότι στην περίοδο 1994 – 1999 βρήκαν δουλειά 87,7 χιλ. γυναίκες έναντι 73,8 χιλ. ανδρών, ποσοστά 54,3% και 45,7% αντίστοιχα.
- n Εφαρμόστηκαν ειδικά προγράμματα για τις ευαίσθητες ομάδες του πληθυσμού που απειλούνται περισσότερο από την ανεργία και τον κοινωνικό αποκλεισμό²¹. Περιελάμβαναν δράσεις συμβουλευτικής υποστήριξης, ενδυνάμωσης και προετοιμασίας (προκατάρτιση), κατάρτιση και προώθηση στην απασχόληση και οδήγησαν στην ανάπτυξη προσόντων για την κοινωνική και εργασιακή ένταξη των συμμετεχόντων. Ιδιαίτερη έμφαση δόθηκε σε προγράμματα εκμάθησης της ελληνικής γλώσσας για τους μετανάστες – παλιννοστούντες – πρόσφυγες.
- n Δημιουργήθηκαν 190 περίπου Βρεφονηπιακοί ή παιδικοί Σταθμοί και Κέντρα Δημιουργικής Απασχόλησης για τα παιδιά σχολικής ηλικίας καθώς 191 Κέντρα Κοινωνικής Μέριμνας για την εξυπηρέτηση των ηλικιωμένων σε συνεργασία με τις Δημοτικές Επιχειρήσεις σε όλη τη Χώρα. Οι μονάδες αυτές εξυπηρετούν σήμερα περίπου 7.000 παιδιά και 8.000 ηλικιωμένους αντίστοιχα, ενώ απασχολούνται σ' αυτές 1.500 άτομα. Επιπλέον, οι γυναίκες των οικογενειών που εξυπηρετούνται μπορούν πιο εύκολα να αναζητήσουν δουλειά ή να συνεχίσουν να εργάζονται, ενώ πολλοί νέοι βρήκαν δουλειά στον τόπο τους.

Δ. 1.2.1.1.3 Περιφερειακές Δράσεις του Β' ΚΠΣ στην ΠΒΑ

Στο Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου για την περίοδο 1994-1999 οι δράσεις οι οποίες αφορούσαν κυρίως την προώθηση της απασχόλησης και την καταπολέμηση της ανεργίας συμπεριλήφθηκαν στο Υποπρόγραμμα 4: «Ανθρώπινοι Πόροι» του οποίου τα χρηματοδοτικά στοιχεία παραθέτουμε πιο κάτω²²:

ΥΠΟΠΡΟΓΡΑΜΜΑ 4: ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΙ ΠΟΡΟΙ

21 Άτομα με Ειδικές Ανάγκες, Παλιννοστούντες – Μετανάστες, Πρόσφυγες, Φυλακισμένοι αποφυλακισμένοι και ανήλικοι παραβάτες, πρώην χρήστες ναρκωτικών ουσιών, άτομα απομακρυσμένων περιοχών, αρχηγοί μονογονεϊκών οικογενειών, τσιγγάνοι, άνεργοι ηλικίας 45 – 64 ετών και ψυχικά ασθενείς.

²² Πηγή: Τελική Έκθεση Αξιολόγησης Β' ΠΕΠ Βορείου Αιγαίου – ΕΥΔ ΠΕΠ ΒΑ

Χρηματοδοτικά στοιχεία:

Συνολικό κόστος	:	41.545.561	EURO
Δημόσια δαπάνη	:	41.545.561	EURO
Ευρωπαϊκή συμμετοχή	:	31.159.171	EURO
Εθνική συμμετοχή	:	10.386.390	EURO
Συμμετοχή ΕΤΠΑ	:	19.350.000	EURO
Συμμετοχή ΕΚΤ	:	11.809.171	EURO
Συμμετοχή ΕΓΤΠΕ-Π	:	-	
Ιδιωτική συμμετοχή	:	-	

Το Υποπρόγραμμα 4 το οποίο αφορούσε τους ανθρώπινους πόρους διαιρέθηκε στα τρία ακόλουθα μέτρα:

Μέτρο 4.1: Ανάπτυξη Υποδομών Εκπαίδευσης και Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΕΤΠΑ)

Μέτρο 4.2: Καταπολέμηση Ανεργίας - Συνεχιζόμενη Κατάρτιση.

Μέτρο 4.3: Αποκλεισμός από την Αγορά Εργασίας.

Το υποπρόγραμμα 4 υλοποιήθηκε συνολικά μέσα από 43 έργα / ενέργειες. Οι συνολικές πληρωμές μέχρι 31.12.01 ανήλθαν σε 40.658.465,14 EURO που αντιστοιχούν στο 97,9% της συνολικής δέσμευσης ενώ οι δημόσιες πληρωμές ανήλθαν σε 40.658.465,14 EURO που αποτελούν το 97,9% της Δ.Δ. Ειδικότερα κατά Μέτρο, πραγματοποιήθηκαν οι πιο κάτω ενέργειες:

Μέτρο 4.1: Ανάπτυξη Υποδομών Εκπαίδευσης και Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΕΤΠΑ)

Το Μέτρο αυτό περιλάμβανε 37 έργα / ενέργειες. Στο σύνολο των δαπανών που χρεώθηκαν στο Μέτρο, ένα μέρος αφορούν δαπάνες προμήθειας εξοπλισμού της Βιβλιοθήκης και των Τμημάτων Περιβάλλοντος, Κοινωνικής Ανθρωπολογίας, Ανθρωπογεωγραφίας, Διοίκησης Επιχειρήσεων και Μαθηματικού του Πανεπιστημίου Αιγαίου. Οι υπόλοιπες δαπάνες αφορούν κυρίως 13 έργα / ενέργειες:

- n Επισκευή - διαρρύθμιση κτιρίου Ξενία για στέγαση του Παν. Αιγαίου στη Μυτιλήνη.
- n Κατασκευή του κτιρίου του ΤΕΛ Μυρίνας - Β' Φάση.
- n Κατασκευή Γυμνασίου - Λυκείου Χρυσομαλλούσας Μυτιλήνης.
- n Βελτίωση - αναδιαρρύθμιση αύλειου και αθλητικές εγκαταστάσεις Κεντρικού Γυμνασίου Μυτιλήνης.
- n Κατασκευή κτιρίου Γυμνασίου - Λυκείου Αγιάσου Λέσβου.
- n Κατασκευή Γυμνασίου - Λυκείου Πέτρας Λέσβου.
- n Επέκταση του 1ου & 2ου Γυμνασίου Σάμου.
- n Επέκταση του Γυμνασίου Μαραθοκάμπτου.

- n Κατασκευή Γυμνασίου Φούρνων Σάμου.
- n Κατασκευή Γυμνασίου Καρλοβάσου Σάμου.
- n Κατασκευή Πολυκλαδικού Λυκείου Σάμου.
- n Κατασκευή Εκκλησιαστικού Λυκείου Χίου.
- n Προσθήκη αιθουσών στο Σχολ. Συγκρότημα Β'θμίας Εκπαίδ. Βροντάδου.

Οι συνολικές πληρωμές μέχρι 31.12.01 ανήλθαν σε 24.848.106,02 EURO που αντιστοιχούν στο 96,3% της συνολικής δέσμευσης και οι δημόσιες πληρωμές ανήλθαν σε 24.848.106,02 EURO που αποτελούν το 96,3% της Δ.Δ.. Στον πίνακα που ακολουθεί, βλέπουμε τους αρχικούς στόχους του μέτρου όπως σχεδιάστηκαν αρχικά και τις πραγματοποιημένες ενέργειες.

ΔΕΙΚΤΗΣ, (ΚΩΔΙΚΟΣ ΟΠΣ)	ΕΙΔΟΣ	Μ.Μ.	ΣΤΟΧΟΣ	ΠΡΑΓΜΑΤΟΠΟΙΗΣΗ
ΛΟΙΠΑ ΚΤΙΡΙΑ, (301)	1	M2	1.100,00	1.100,00
ΚΤΙΡΙΑ(ΝΕΑ), (32)	1	M2	26.801,00	26.801,00
ΚΤΙΡΙΑ (ΕΠΕΚΤΑΣΗ), (33)	1	M2	910,00	910,00
ΑΙΘΟΥΣΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ (ΝΕΕΣ), (34)	1	ΑΡ	154,00	154,00
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ (ΝΕΑ), (35)	1	ΑΡ	56,00	56,00
ΑΙΘΟΥΣΕΣ ΠΟΛΛΑΠΛΩΝ ΧΡΗΣΕΩΝ (ΝΕΕΣ), (36)	1	ΑΡ	148,00	148,00
ΑΙΘΟΥΣΕΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΩΝ (ΝΕΕΣ), (37)	1	ΑΡ	1,00	1,00
ΑΠΑΙΤΕΙΤΑΙ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΤΩΝ ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΩΝ ΚΑΤΗΓΟΡΙΩΝ , (417)	1	ΤΕΜ	16,00	16,00
ΑΙΘΟΥΣΕΣ ΠΟΛΛΑΠΛΩΝ ΧΡΗΣΕΩΝ (ΒΕΛΤΙΩΣΗ), (42)	1	ΑΡ	1,00	1,00
ΧΩΡΟΙ ΑΘΛΟΠΑΙΔΙΩΝ, (45)	1	M2	8.157,00	8.157,00
ΑΥΛΕΙΟΣ ΧΩΡΟΣ, (46)	1	M2	9.730,00	9.730,00
ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ ΑΛΛΟΥ ΧΩΡΟΥ, (53)	1	ΠΛΗΘΟΣ ΣΕΤ	1,00	1,00
ΑΙΘΟΥΣΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ (ΒΕΛΤΙΩΣΗ), (57)	1	M2	17,00	17,00
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ (ΝΕΑ), (58)	1	ΠΛΗΘΟΣ ΣΕΤ	7,00	7,00
ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ ΑΛΛΟΥ ΧΩΡΟΥ, (73)	1	ΠΛΗΘΟΣ ΣΕΤ	1,00	1,00

Μέτρο 4.2: Καταπολέμηση Ανεργίας - Συνεχιζόμενη Κατάρτιση

Περιλάμβανε 4 έργα / ενέργειες. Εντάχθηκαν Προκηρύξεις από τις οποίες υλοποιήθηκαν ενέργειες κατάρτισης ανέργων που αποτελούν τα Προγράμματα Κατάρτισης ετών 1995, 1997, 1998 και 1999. Οι συνολικές πληρωμές μέχρι 31.12.01 ανήλθαν σε 12.980.864,53 EURO και αντιστοιχούν στο 100,3% της συνολικής δέσμευσης ενώ οι δημόσιες πληρωμές ανήλθαν σε 12.980.864,53 EURO που αποτελούν το 100,3% της Δ.Δ.. Στον πιο κάτω πίνακα, βλέπουμε πάλι τους αρχικούς στόχους σε σχέση με τους πραγματοποιηθέντες στόχους αυτού του μέτρου.

ΔΕΙΚΤΗΣ, (ΚΩΔΙΚΟΣ ΟΠΣ)	ΕΙΔΟΣ	Μ.Μ.	ΣΤΟΧΟΣ	ΠΡΑΓΜΑΤΟΠΟΙΗΣΗ
Κατάρτιση ανέργων (άντρες) - Πλήθος καταρτιζομένων, (1061)	1	ΠΛΗΘΟΣ	445,00	445,00
Κατάρτιση ανέργων (γυναίκες) - Πλήθος καταρτιζομένων, (1062)	1	ΠΛΗΘΟΣ	890,00	890,00
Κατάρτιση ανέργων (άντρες) -	1	Ανθρωποώρες	111.250,00	111.250,00

ΔΕΙΚΤΗΣ, (ΚΩΔΙΚΟΣ ΟΠΣ)	ΕΙΔΟΣ	Μ.Μ.	ΣΤΟΧΟΣ	ΠΡΑΓΜΑΤΟΠΟΙΗΣΗ
Ανθρωπόωρες, (1065)				
Κατάρτιση ανέργων (γυναίκες) - Ανθρωπόωρες, (1066)	1	Ανθρωπόωρες	222.500,00	222.500,00

Μέτρο 4.3: Αποκλεισμός από την Αγορά Εργασίας

Περιλάμβανε 2 έργα / ενέργειες και εντάχθηκαν Προκηρύξεις από τις οποίες υλοποιήθηκαν ενέργειες κατάρτισης. Οι συνολικές πληρωμές μέχρι 31.12.01 ανήλθαν σε 2.829.494,59 EURO που αντιστοιχούν στο 101,0% της συνολικής δέσμευσης ενώ οι δημόσιες πληρωμές ανήλθαν σε 2.829.494,59 EURO που αποτελούν το 101,0% της Δ.Δ.. Στον πίνακα που ακολουθεί βλέπουμε τον αριθμό των δημιουργημένων νέων θέσεων εργασίας

ΔΕΙΚΤΗΣ, (ΚΩΔΙΚΟΣ ΟΠΣ)	ΕΙΔΟΣ	Μ.Μ.	ΣΤΟΧΟΣ	ΠΡΑΓΜΑΤΟΠΟΙΗΣΗ
Δημιουργούμενες νέες θέσεις εργασίας με επιδότηση , (1278)	2	ΠΛΗΘΟΣ	72,00	72,00
Δημιουργούμενες νέες θέσεις εργασίας με επιδότηση , (1279)	2	ΠΛΗΘΟΣ	54,00	54,00
Δημιουργούμενες νέες θέσεις εργασίας με επιδότηση , (1280)	2	ΠΛΗΘΟΣ	57,00	57,00
Δημιουργούμενες νέες θέσεις εργασίας με επιδότηση , (1281)	2	ΠΛΗΘΟΣ	209,00	209,00

Όσο αφορά τις δράσεις κατάρτισης, εκτός από το υποπρόγραμμα 4 που αφορούσε τους ανθρώπινους πόρους και το οποίο αναλύσαμε πιο πάνω, υπήρχε και η δράση στα πλαίσια του Υποπρόγραμματος 2, «Αγροτική Ανάπτυξη» και συγκεκριμένα στο Μέτρο 2.8 για την Κατάρτιση Αγροτών. Το μέτρο αυτό περιελάμβανε 1 ενέργεια και με βάση τις αποφάσεις της 6ης ΕπΠΑ, προκηρύχθηκε η υλοποίησή του με την ίδια διαδικασία των ενεργειών κατάρτισης του Μέρους 4.2 (Προκήρυξη 1726 / 14.06.1999). Οι συνολικές πληρωμές μέχρι 31.12.01 ανέρχονται σε 647.155,8 EURO και αντιστοιχούν στο 97,0% της συνολικής δέσμευσης ενώ οι δημόσιες πληρωμές ανέρχονται σε 647.155,8 EURO και αποτελούν το 97,0% της Δ.Δ.. Επίσης είχαμε το Μέτρο 2.8 «Κατάρτιση» που επίσης περιλάμβανε 1 ενέργεια και η υλοποίησή του οποίου προκηρύχθηκε με την ίδια διαδικασία των ενεργειών κατάρτισης του Μέρους 4.2 (Προκήρυξη 1726 / 14.06.1999). Οι συνολικές πληρωμές μέχρι 31.12.01 ανέρχονται σε 647.155,8 EURO και αντιστοιχούν στο 97,0% της συνολικής δέσμευσης ενώ οι δημόσιες πληρωμές ανέρχονται σε 647.155,8 EURO και αποτελούν το 97,0% της Δ.Δ.

Σύμφωνα με την απολογιστική έκθεση αξιολόγησης του Π.Ε.Π Β. Αιγαίου, η καθυστέρηση η οποία παρατηρήθηκε στην υλοποίηση των δράσεων της συνεχιζόμενης κατάρτισης, στέγησαν από την περιφέρεια τη δυνατότητα αξιοποίησης του ντόπιου ανθρώπινου δυναμικού. Ιδιαίτερα παρατηρήθηκε έλλειψη επαρκούς προετοιμασίας στον κλάδο του τουρισμού, στη διαχείριση του περιβάλλοντος, στη διατήρηση και αξιοποίησης της πολιτιστικής κληρονομιάς, στην οργάνωση, διαχείριση και ανταγωνιστικότητα των μεταποιητικών προϊόντων, όπως επίσης και στον εκσυγχρονισμό των μεθόδων παραγωγής, τυποποίησης διάθεσης και εμπορίας των τοπικών προϊόντων του πρωτογενή τομέα. Σε ότι αφορά τις ενέργειες για το ανθρώπινο δυναμικό, να πούμε τέλος ότι υπολογίστηκε ότι με την ολοκλήρωση της εφαρμογής του ΠΕΠ 1994 - 99, δημιουργήθηκαν 1.100 περίπου νέες θέσεις εργασίας (2,2% των απασχολούμενων, 24% των ανέργων), ενώ κατά την διάρκεια της υλοποίησης του Προγράμματος, υπήρξε αύξηση της ζήτησης απασχόλησης κατά 5.000 ανθρωποέτη (9,5% της συνολικής απασχόλησης)'.

Δ.1.2.2 Γ' ΚΠΣ

Δ.1.2.2.1 Εθνικές Δράσεις του Γ' ΚΠΣ

Οι δράσεις που επιτελούνται σε εθνικό επίπεδο στο πλαίσιο και αφορούν στην ενίσχυση της απασχόλησης με άμεσους ή έμμεσους τρόπους συνοψίζονται στις ενέργειες 5 τομεακών επιχειρησιακών προγραμμάτων. Αυτά είναι:

- n ΕΠ «Απασχόληση και Επαγγελματική Κατάρτιση»
- n ΕΠ «Εκπαίδευση και Αρχική Επαγγελματική Κατάρτιση»²³
- n ΕΠ «Ανταγωνιστικότητα»
- n ΕΠ «Υγεία»
- n ΕΠ «Κοινωνία της Πληροφορίας»

Δ.1.2.2.1.1 Ε.Π. «Απασχόληση και Επαγγελματική Κατάρτιση»²⁴

Με το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Απασχόληση και Επαγγελματική Κατάρτιση», υλοποιείται ένα σημαντικό μέρος της στρατηγικής του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, κατ' επέκταση δε της Ελληνικής Κυβέρνησης, για την ανάπτυξη του Ανθρώπινου Δυναμικού κατά τη νέα δεκαετία. Το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Απασχόληση και Επαγγελματική Κατάρτιση» εισάγει με μια σειρά αλληλοσυνδεόμενων παρεμβάσεων, καινοτόμες ενεργές πολιτικές απασχόλησης, που θα ενισχύουν τις πιθανότητες απασχόλησης του συνόλου των κατηγοριών των ανέργων και θα συμβάλλουν στη διατήρηση της εργασίας ομάδων εργαζομένων που απειλείται η θέση τους. Οι βασικοί στόχοι του ΕΠ είναι:

- n Πρόληψη της ανεργίας και ιδιαίτερα της μακροχρόνιας.
- n Προώθηση της ισότητας των ευκαιριών πρόσβασης στην αγορά εργασίας για όλους και ιδιαίτερα για εκείνους που απειλούνται με Κοινωνικό Αποκλεισμό.
- n Βελτίωση της πρόσβασης και της συμμετοχής των γυναικών στην αγορά εργασίας.

Πρωταρχικός στόχος των ενεργών πολιτικών απασχόλησης είναι η πρόληψη, η αντιμετώπιση και η συρρίκνωση στο ελάχιστο δυνατό, του τμήματος της ανεργίας που οφείλεται στην ύπαρξη σημαντικού αριθμού κενών θέσεων εργασίας και που αντιστοιχεί στις 3 έως 4 ποσοστιαίες μονάδες, από τις 11,1 ποσοστιαίες μονάδες της συνολικής ανεργίας.

Πιο συγκεκριμένα, η προώθηση της απασχόλησης και η άμβλυση των προβλημάτων της αγοράς εργασίας, προσανατολίζεται προς την κατεύθυνση της πρόληψης της ανεργίας, της αύξησης της συμμετοχής των γυναικών και των μειονεκτουσών ομάδων, με παράλληλη μείωση της ανεργίας ορισμένων ομάδων του εργατικού δυναμικού, οι οποίες συντελούν κατά μεγάλο βαθμό στη διαμόρφωση της συνολικής ανεργίας της Χώρας. Αυτόν τον προσανατολισμό εξυπηρετούν οι γενικοί (στρατηγικοί) στόχοι του Σχεδίου Ανάπτυξης 2000-2006 για την "Απασχόληση και τη Συνεχιζόμενη Κατάρτιση" οι οποίοι αναφέρονται στα εξής:

- n Βελτίωση της ικανότητας ένταξης στην αγορά εργασίας.

²³ Το ΕΠ «Εκπαίδευση και Αρχική Επαγγελματική Κατάρτιση» παρουσιάζεται στο κεφ. 5

²⁴ Πηγή: ΣΠ ΕΠ «Απασχόληση και Επαγγελματική Κατάρτιση», ΥΠΕΡΚΑ, 2001

- n Ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας.
- n Ενθάρρυνση της προσαρμοστικότητας των εργαζομένων και των επιχειρήσεων.
- n Προώθηση των ίσων ευκαιριών.
- n Ενίσχυση και αναβάθμιση της αποτελεσματικότητας και της ποιότητας των πολιτικών και των παρεμβάσεων στην αγορά εργασίας.

Έτσι όλες οι δράσεις που περιλαμβάνονται στα επιμέρους Μέτρα και Άξονες Προτεραιότητας του Επιχειρησιακού Προγράμματος, έχουν ως στόχο την αύξηση της απασχολησιμότητας του εργατικού δυναμικού, την προώθηση της απασχόλησης και τη μείωση της ανεργίας, την ισότητα των ευκαιριών μεταξύ ανδρών και γυναικών, όπου θα εξετασθεί η δυνατότητα παρακολούθησης της εφαρμογής της πολιτικής του mainstreaming, καθώς και παρεμβάσεις υπέρ άλλων πληθυσμιακών ομάδων στόχων που απειλούνται με αποκλεισμό από την αγορά εργασίας. Οι πιο πάνω στόχοι και παράμετροι της πολιτικής του Υπουργείου Εργασίας, οι οποίοι θα υλοποιηθούν από τα ανάλογα είδη των παρεμβάσεων στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος, κυριαρχούν σε όλους τους Άξονες Προτεραιότητας, όπως επίσης και στα επιμέρους Μέτρα που περιλαμβάνονται σ' αυτό. Σημαντικό στοιχείο των παρεμβάσεων για την ανάπτυξη του Ανθρώπινου Δυναμικού μέσω του συγκεκριμένου Επιχειρησιακού Προγράμματος, είναι η βούληση για τη σημαντική βελτίωση της ποιότητας των παρεμβάσεων αυτών, με στόχο την αύξηση της αποτελεσματικότητας και αποδοτικότητάς τους στην αγορά εργασίας. Παράμετροι οι οποίες θα συντελέσουν στην επίτευξη του στόχου αυτού είναι κυρίως οι εξής :

- n Βελτίωση του συστήματος πιστοποίησης των δομών και των φορέων υλοποίησης ενεργειών κατάρτισης.
- n Ολοκληρωμένη και εξατομικευμένη προσέγγιση του αναζητούντος εργασία, μέσω της αναφοράς του στην Δημόσια Υπηρεσία Απασχόλησης της περιοχής του, η οποία τον κατευθύνει σε αρμόδιες υπηρεσίες ή δομές επαγγελματικού προσανατολισμού, συμβουλευτικής υποστήριξης και επαγγελματικής κατάρτισης ή άμεσα στην καταλληλότερη γι' αυτόν θέση απασχόλησης.
- n Συνεργασία στον σχεδιασμό των αντικειμένων επαγγελματικής κατάρτισης των τοπικών/ επιτελικών υπηρεσιών προώθησης απασχόλησης και παρακολούθησης της αγοράς εργασίας, έτσι ώστε να υπάρχει η βέλτιστη σύζευξη προσφοράς και ζήτησης ειδικοτήτων.
- n Πιστοποίηση των προγραμμάτων κατάρτισης, των εκπαιδευτών και των φορέων/ οργανισμών, οι οποίοι παρέχουν υπηρεσίες κατάρτισης.
- n Εφαρμογή ενιαίου συστήματος διαχείρισης των ενεργειών που άπτονται της ανάπτυξης του ανθρώπινου δυναμικού.
- n Σύνδεση αρχικής και συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης. Ο ρόλος της δια βίου εκπαίδευσης - κατάρτισης είναι κεντρικός, δεδομένης της διεθνοποίησης των αγορών και των νέων τεχνολογιών που καθιστούν αναγκαία τη συνεχή ανανέωση των γνώσεων και δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού (σε δέκα χρόνια το 80% των διεθνών γνώσεων που διδάσκονται σήμερα θα είναι ξεπερασμένες από τις νέες εξελίξεις).

Τέλος αξίζει να σημειωθεί ότι καινοτόμο συστατικό στοιχείο της ακολουθούμενης στρατηγικής, αποτελεί η ενεργός συμμετοχή των Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων στην υλοποίηση του Προγράμματος. Για το σκοπό αυτό προβλέπεται ότι οι ΜΚΟ θα διαχειριστούν δράσεις του Ε.Π που αντιστοιχούν στο 0,5% του συνόλου των πιστώσεων ΕΚΤ του ΚΠΣ. Παράλληλα θα υποστηριχθούν από ολόκληρο το Ε.Π δράσεις για τον τομέα του Πολιτισμού και του Περιβάλλοντος με ενδεικτικό ύψος κοινοτικής συνδρομής 70 εκ. Euro αντιστοίχως.

Άξονες και Μέτρα του Ε.Π.

Στο πλαίσιο της στρατηγικής που παρατέθηκε συνοπτικά ανωτέρω, εξειδικεύονται ανά Άξονα Προτεραιότητας, οι γενικοί στρατηγικοί στόχοι σε ειδικούς και προδιαγράφονται τα προσδοκώμενα αποτελέσματα από τη εφαρμογή-υλοποίηση των Άξόνων Προτεραιότητας, των Μέτρων και των δράσεων που περιλαμβάνονται σ' αυτά. Ακόμη αναφέρονται επιμέρους στοιχεία που αφορούν την εξειδίκευση του ΕΠ στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου σε σχέση με δράσεις που έχουν υλοποιηθεί ή προγραμματίζονται.

n Άξονας Προτεραιότητας 1: Ανάπτυξη και Προώθηση Ενεργών Πολιτικών για την καταπολέμηση και την πρόληψη της ανεργίας, για την αποφυγή της μακροχρόνιας ανεργίας και τη διευκόλυνση της επανένταξης των μακροχρόνια ανέργων.

n Μέτρα:

1.1 Ενίσχυση των κτιριακών υποδομών, των υπηρεσιών απασχόλησης, παρακολούθησης και υποστήριξης των παρεμβάσεων στην αγορά εργασίας.

1.2 Ενίσχυση του εξοπλισμού, της λειτουργίας ή και των δράσεων των υπηρεσιών απασχόλησης, παρακολούθησης και υποστήριξης των παρεμβάσεων στην αγορά εργασίας. Στο πλαίσιο του Μέτρου έχουν υλοποιηθεί τα παρακάτω προγράμματα κατάρτισης στην ΠΒΑ²⁵:

ΒΟΡΕΙΟ ΑΙΓΑΙΟ

:	ΛΕΣΒΟΥ		84 άτομα	263.893 €	
	ΕΡΓΟΝ ΚΕΝΤΡΟ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ				
1051 (ΑΜΚΕ)	83.06	ΚΑΛΛΟΝΗΣ	ΚΑΛΛΟΝΗ	23	72.256,80
	ΕΡΓΟΝ ΚΕΝΤΡΟ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ				
1051 (ΑΜΚΕ)	83.10	ΜΟΥΔΡΟΥ	ΜΟΥΔΡΟΣ	23	72.256,80
			ΕΥΡΥΤΕΡΗ		
	ΔΙΟΝ - ΕΥΡΩΠΑΙΚΟ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ	83.12 -	ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ - ΠΕΡΙΟΧΗ		
1176 ΚΕΝΤΡΟ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ	83.04	ΕΡΕΣΣΟΥ -	ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ	38	119.379,66
	ΑΝΤΙΣΣΑΣ - ΕΡΕΣΣΟΥ - ΑΝΤΙΣΣΑΣ				
:	ΣΑΜΟΥ		40 άτομα	145.666 €	
	ΤΕΧΝΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΚΕΝΤΡΟ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ				
1830 ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑ	84.02	ΒΑΘΕΟΣ	ΣΑΜΟΣ	20	72.833,00
	ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΕΝΗΣ ΕΥΘΥΝΗΣ				
	ΤΕΧΝΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΚΕΝΤΡΟ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ				
1830 ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑ	84.04	ΚΑΡΛΟΒΑΣΙΩΝ	ΣΑΜΟΣ	20	72.833,00
	ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΕΝΗΣ ΕΥΘΥΝΗΣ				
:	ΧΙΟΥ		40 άτομα	125.663 €	
1007 ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ	85.09	ΧΙΟΥ	ΧΙΟΣ	40	125.662,80

²⁵ πηγή: Απόφαση Κατακύρωσης, .8.- 10 –2002 Αρ. Πρ.: 174209, ΕΥΣΕΚΤ, ΥΠΕΡΚΑ.

1.3 Ενίσχυση και αναβάθμιση των παρεμβάσεων και ενεργειών υπέρ των ανέργων για την προσαρμογή των δεξιοτήτων τους στις ανάγκες της αγοράς εργασίας. Στο Μέτρο 1.3 εντάσσονται δράσεις συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης ανέργων σε αντικείμενα προσαρμοσμένα στις απαιτήσεις της αγοράς εργασίας και ανάλογα των αναγκών κάθε ανέργου, όπως αυτές θα προκύπτουν από την εξατομικευμένη προσέγγιση του, στα πλαίσια της λειτουργίας των ΚΠΑ και τη σύνδεσή τους με τους φορείς κατάρτισης. Οι στόχοι που αναμένεται να επιτευχθούν από την υλοποίηση του έργου αυτού είναι οι εξής:

- n η αντιμετώπιση της ανεργίας μέσω της κατάρτισης ή/ και επανακατάρτισης των ανέργων σε ειδικότητες που έχει ανάγκη η αγορά εργασίας
- n η αύξηση της απασχολησιμότητας και της προσαρμοστικότητας των ανέργων και ιδιαίτερα των νέων με στόχο την πρόληψη της ανεργίας
- n η σύνδεση της κατάρτισης των ανέργων με την ευκαιρία άμεσης απασχόλησής τους και με τις προσδοκίες των ανέργων
- n η αύξηση της απασχόλησης των γυναικών ώστε να επιτευχθούν χαμηλότερα επίπεδα ανεργίας καθώς και της συμμετοχής τους στην αγορά εργασίας ώστε να μειωθεί το ποσοστό των μη ενεργών γυναικών
- n η πρόληψη και η καταπολέμηση της ανεργίας μακράς διάρκειας συνολικά και ιδιαίτερα των γυναικών
- n η πρόληψη και η καταπολέμηση της ανεργίας μακράς διάρκειας για άτομα μεγάλης ηλικίας και χαμηλού εκπαιδευτικού επιπέδου
- n η ποιοτική αναβάθμιση και η προσαρμογή των προγραμμάτων κατάρτισης στα σύγχρονα δεδομένα της παραγωγικής δομής και της οικονομίας.

Βασικό κριτήριο αποτελεσματικότητας των προγραμμάτων είναι τόσο η πρακτική άσκηση των καταρτιζομένων στις επιχειρήσεις, ή σε ειδικές περιπτώσεις πλήρως αιτιολογημένες στα εργαστήρια των ΚΕΚ, όσο και η τοποθέτησή τους σε θέσεις εργασίας μέσα σε διάστημα ενός εξαμήνου από το τέλος του προγράμματος κατάρτισης. Ιδιαίτερο βάρος δίνεται στα ακόλουθα:

- n Στις σύγχρονες εκπαιδευτικές μεθόδους και στο εκπαιδευτικό υλικό.
- n Στην αναβάθμιση της ποιότητας των εκπαιδευτικών προγραμμάτων και ανταπόκρισή τους στις ανάγκες της αγοράς εργασίας και των επιχειρήσεων με έμφαση στην ανάπτυξη ενός φάσματος «κομβικών δεξιοτήτων» (Key skills) και την εξοικείωση των καταρτιζομένων με την χρήση Η/Υ.
- n Στην ένταξη στα εκπαιδευτικά προγράμματα των νέων μεθόδων οργάνωσης της παραγωγής και της εργασίας.
- n Στην ευελιξία των εκπαιδευτικών προγραμμάτων ανάλογα με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας και σε συνδυασμό με τις επιμέρους ανάγκες της εκπαιδευτικής ομάδας.
- n Στην εξοικείωση των καταρτιζομένων με τις πραγματικές συνθήκες εργασίας στο χώρο της παραγωγής, στο πλαίσιο της πρακτικής άσκησης.
- n Στην τοποθέτηση των καταρτισθέντων σε κατάλληλες θέσεις εργασίας εντός εξαμήνου μετά το τέλος της κατάρτισης.

Στο πλαίσιο του μέτρου 1.3 έχουν ήδη ενεργοποιηθεί οι διαδικασίες ένταξης έργων, καθώς βρισκόμαστε στην 2η φάση προκήρυξης ενεργειών. Κατά την 1η φάση προκήρυξης του έργου που αφορά την περίοδο υλοποίησης ενεργειών κατάρτισης για τα έτη 2002-2003, αντικείμενο του προκηρυσσόμενου έργου ήταν η υλοποίηση 1.160 προγραμμάτων συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης ανέργων στο σύνολο της επικράτειας, σε εκπαιδευτικά αντικείμενα προσαρμοσμένα στις απαιτήσεις της αγοράς εργασίας και στις ανάγκες κάθε ανέργου. Για την ΠΒΑ είχαν ενταχθεί οι παρακάτω κατηγορίες θεματικών αντικειμένων για κατάρτιση²⁶.

Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου								
Νομός Λέσβου								
Α/Α	ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΠΕΔΙΟ	Θ	ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	ΠΛ	ΚΩΔ	Προγράμματα (ενδεικτικά)	Συνιστώμενο επίπεδο εκπαίδευσης	
1	ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	12	Διαχείριση φυσικού περιβάλλοντος	1	12.02	Ανάδειξη προστατευόμενων περιοχών και συντήρηση απολιθωμάτων	Γυμνάσιο - Λύκειο - ΤΕΙ - ΑΕΙ	
						5	ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ	54
6	ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ	61	Ανάπτυξη Συστημάτων (Προγραμματισμός-Ανάλυση)	1	61.02	Τεχνικές οργάνωσης γραφείου, αρχειοθέτησης και εφαρμογές word-excel	Λύκειο - ΙΕΚ - ΤΕΙ	
						53	Πωλήσεις	3
7	ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΛΟΙΠΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	71	Τουριστικά επαγγέλματα	5	71.02	Ανάπτυξη εφαρμογών στο διαδίκτυο - Σχεδιασμός ιστοσελίδων	ΙΕΚ - ΤΕΙ - Λύκειο	
						63	Τεχνική Υποστήριξη	1
7	ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΛΟΙΠΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	71	Τουριστικά επαγγέλματα	5	71.02	Service καταστημάτων μαζικής εστίασης	Γυμνάσιο - Λύκειο - ΤΕΙ	
						71.03	Δημόσιες σχέσεις και εξυπηρέτηση πελατών ξενοδοχειακών εγκαταστάσεων	Γυμνάσιο - Λύκειο - ΙΕΚ
						71.04	Προώθηση εναλλακτικών μορφών τουρισμού	ΑΕΙ - ΤΕΙ - ΙΕΚ - Λύκειο
						71.09	Οργάνωση τουριστικού πρακτορείου - τεχνικές επικοινωνίας με το κοινό	Λύκειο - ΙΕΚ - ΤΕΙ

²⁶ Πηγή: Παραρτήματα, Αναλυτικό τεύχος προκήρυξης Μέτρου 1.3, ΕΥΣΕΚΤ, ΥΠΕΡΚΑ, Αύγουστος 2001

8	ΑΓΡΟΤΙΚΑ	81	Οργάνωση - παραγωγή - επεξεργασία - διακίνηση - τυποποίηση και εν γένει προώθηση προϊόντων αγροτικής παραγωγής	1	81.10	Συγχρόνες βιολογικές καλλιέργειες	Γυμνάσιο - Λύκειο - ΤΕΙ - ΑΕΙ
		82	Οργάνωση - παραγωγή - επεξεργασία - διακίνηση - τυποποίηση και εν γένει προώθηση προϊόντων κτηνοτροφίας	1	82.01	Βασικές εφαρμογές ζωοτεχνίας στην παραγωγή και βελτίωση ποιότητας κρέατος	Γυμνάσιο - Λύκειο - ΤΕΙ - ΑΕΙ
		83	Οργάνωση - παραγωγή - επεξεργασία - διακίνηση - τυποποίηση και εν γένει προώθηση προϊόντων πρωτογενούς παραγωγής	1	83.01	Έλεγχος ποιότητας στην παραγωγή γαλακτοκομικών προϊόντων	ΤΕΙ
9	ΤΕΧΝΙΚΑ ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ	98	Χειρισμός μηχανημάτων	1	98.06	Χειριστές μηχανημάτων έργων	Λύκειο - ΤΕΕ - ΤΕΙ
ΣΥΝΟΛΟ				17			
Νομός Σάμου							
5	ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ	54	Υποστηρικτικές διοικητικές και τεχνικές υπηρεσίες με χρήση Η/Υ	2	54.03	Μηχανογραφημένα μέλη λογιστική	ΑΕΙ - ΤΕΙ - ΙΕΚ - Λύκειο
					54.07	Τεχνικές οργάνωσης γραφείου, αρχειοθέτησης και εφαρμογές word-excel	Λύκειο - ΙΕΚ - ΤΕΙ
6	ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ	64	Χρήση Πακέτων Πληροφορικής	2	64.01	Αυτοματισμός Γραφείου με τη χρήση Η/Υ(επεξεργασία κειμένου, λογιστικά φύλλα, βάσεις δεδομένων, προγράμματα παρουσίασης, λειτουργικό σύστημα, διαδίκτυο)	Λύκειο - ΙΕΚ - ΤΕΙ - ΑΕΙ

7	ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΛΟΙΠΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	71	Τουριστικά επαγγέλματα	4	71.02	Service καταστημάτων μαζικής εστίασης	Γυμνάσιο - Λύκειο - ΤΕΙ
					71.03	Δημόσιες σχέσεις και εξυπηρέτηση πελατών ξενοδοχειακών εγκαταστάσεων	Γυμνάσιο - Λύκειο - ΙΕΚ
9	ΤΕΧΝΙΚΑ ΜΕΤΑΦΟΡΕ Σ	91	Επεξεργασία υλικών	1	91.12	Τεχνίτες πέτρας - Αναποκατάστα ση παραδοσιακών οικισμών	ΤΕΙ - ΙΕΚ - Λύκειο
ΣΥΝΟΛΟ				9			
Νομός Χίου							
5	ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ Σ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ	54	Υποστηρικτικές διοικητικές και τεχνικές υπηρεσίες με χρήση Η/Υ	2	54.03	Μηχανογραφη μένα λογιστική	ΑΕΙ - ΤΕΙ - ΙΕΚ - Λύκειο
					54.07	Τεχνικές οργάνωσης γραφείου, αρχαιοθέτησης και εφαρμογές word-excel	Λύκειο - ΙΕΚ - ΤΕΙ
		53	Πωλήσεις	1	53.02	Ανάπτυξη δεξιοτήτων πωλήσεων	ΑΕΙ - ΤΕΙ - ΙΕΚ - Λύκειο
6	ΠΛΗΡΟΦΟΡΙ ΚΗΣ	64	Χρήση Πακέτων Πληροφορικής	1	64.01	Αυτοματισμός Γραφείου με τη χρήση Η/Υ(επεξεργασ ία κειμένου, λογιστικά φύλλα, βάσεις δεδομένων, προγράμματα παρουσίασης, λειτουργικό σύστημα, διαδίκτυο)	Λύκειο - ΙΕΚ - ΤΕΙ - ΑΕΙ
7	ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΛΟΙΠΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	71	Τουριστικά επαγγέλματα	2	71.02	Service καταστημάτων μαζικής εστίασης	Γυμνάσιο - Λύκειο - ΤΕΙ
					71.03	Δημόσιες σχέσεις και εξυπηρέτηση πελατών ξενοδοχειακών εγκαταστάσεων	Γυμνάσιο - Λύκειο - ΙΕΚ
8	ΑΓΡΟΤΙΚΑ	81	Οργάνωση - παραγωγή - επεξεργασία - διακίνηση -	1	81.07	Παραγωγή - Επεξεργασία - Τυποποίηση και εμπορία	Γυμνάσιο - Λύκειο - ΙΕΚ - ΤΕΙ

8	ΑΓΡΟΤΙΚΑ	81	Οργάνωση - παραγωγή - επεξεργασία - διακίνηση - τυποποίηση και εν γένει προώθηση προϊόντων αγροτικής παραγωγής	1	81.07	Παραγωγή - Επεξεργασία - Τυποποίηση και εμπορία μαστίχας	Γυμνάσιο - Λύκειο - ΙΕΚ - ΤΕΙ
9	ΤΕΧΝΙΚΑ ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ	91	Επεξεργασία υλικών	1	91.12	Τεχνίτες πέτρας - Αναποκατάσταση παραδοσιακών οικισμών	ΤΕΙ - ΙΕΚ - Λύκειο
ΣΥΝΟΛΟ				8			
ΣΥΝΟΛΟ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ				34			

Το μέτρο βρίσκεται σε δεύτερη φάση προκήρυξης με κατανομή προϋπολογισμού για την ΠΒΑ²⁷:

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	2.180.000
ΛΕΣΒΟΥ	1.050.735
ΣΑΜΟΥ	608.823
ΧΙΟΥ	520.441

Σε ότι αφορά τη γεωγραφική και θεματική κατανομή κατάρτισης στο ΒΑ στην υπό προκήρυξη ενέργεια του Μέτρου 1.3²⁸, τα στοιχεία είναι τα ακόλουθα:

²⁷ Αναλυτικό τεύχος 2^{ης} Προκήρυξης Μέτρου 1.3, ΕΥΣΕΚΤ, ΥΠΕΡΚΑ, Μάιος 2003

²⁸ Παράρτημα 1, Αναλυτικό τεύχος 2^{ης} προκήρυξης Μέτρου 1.3, ΕΥΣΕΚΤ, ΥΠΕΡΚΑ, Μάιος 2003

Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου				
Νομός Λέσβου				
2	ΥΓΕΙΑ ΠΡΟΝΟΙΑ	21	Επαγγέλματα Υγείας	1
5	ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ	54	Υποστηρικτικές διοικητικές και τεχνικές υπηρεσίες με χρήση Η/Υ	2
7	ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΛΟΙΠΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	53	Πωλήσεις	2
		71	Τουριστικά επαγγέλματα	6
8	ΑΓΡΟΤΙΚΑ	81	Οργάνωση - παραγωγή - επεξεργασία - διακίνηση - τυποποίηση και εν γένει προώθηση προϊόντων αγροτικής κτηνοτροφικής παραγωγής και ιχθυοτροφίας.	1
9	ΤΕΧΝΙΚΑ ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ	91	Επεξεργασία υλικών	1
ΣΥΝΟΛΟ				13
Νομός Σάμου				
5	ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ	54	Υποστηρικτικές διοικητικές και τεχνικές υπηρεσίες με χρήση Η/Υ	2
7	ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΛΟΙΠΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	71	Τουριστικά επαγγέλματα	3
8	ΑΓΡΟΤΙΚΑ	81	Οργάνωση - παραγωγή - επεξεργασία - διακίνηση - τυποποίηση και εν γένει προώθηση προϊόντων αγροτικής κτηνοτροφικής παραγωγής και ιχθυοτροφίας	2
9	ΤΕΧΝΙΚΑ ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ	91	Επεξεργασία υλικών	1
ΣΥΝΟΛΟ				8
Νομός Χίου				
5	ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ	54	Υποστηρικτικές διοικητικές και τεχνικές υπηρεσίες με χρήση Η/Υ	1
		53	Πωλήσεις	2
7	ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΛΟΙΠΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	71	Τουριστικά επαγγέλματα	2
8	ΑΓΡΟΤΙΚΑ	81	Οργάνωση - παραγωγή - επεξεργασία - διακίνηση - τυποποίηση και εν γένει προώθηση προϊόντων αγροτικής κτηνοτροφικής παραγωγής και ιχθυοτροφίας.	1
9	ΤΕΧΝΙΚΑ ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ	91	Επεξεργασία υλικών	1
ΣΥΝΟΛΟ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ				28

1.4 Ενίσχυση και αναβάθμιση των προγραμμάτων προώθησης της απασχόλησης ανέργων²⁹.

1.5 Ανάπτυξη των δεξιοτήτων & προώθηση της απασχόλησης ανέργων στους τομείς φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος. Στο πλαίσιο του μέτρου έχει ήδη ενεργοποιηθεί η 1η πρόσκληση με αντικείμενο την υλοποίηση 345 προγραμμάτων συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης ανέργων, σε θεματικές ενότητες του Θεματικού Πεδίου 1 «Επαγγέλματα Περιβάλλοντος». Στο πλαίσιο του Μέτρου προβλέπονται οι παρακάτω κατηγορίες κατάρτισης για την ΠΒΑ³⁰:

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ

ΝΟΜΟΣ ΛΕΣΒΟΥ

Θ.Ε.	ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	ΠΛΗΘΟΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ	ΚΩΔ.ΑΝΤΙΚ. ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ	ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ	ΑΡ. ΑΤΟΜΩΝ	ΩΡΕΣ	ΕΚΠΑΙΔ. ΕΠΙΠΕΔΟ
16	ΥΔΑΤΙΚΟΙ ΠΟΡΟΙ – ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΥΓΡΩΝ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ	1	16.03	ΤΕΧΝΙΤΕΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΚΑΙ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ	10 - 20	150 – 400	ΓΥΜΝ.- ΛΥΚ.- ΙΕΚ
		1	16.04	ΥΠΕΥΘΥΝΟΙ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ ΥΔΑΤΙΝΩΝ ΑΠΟΔΕΚΤΩΝ ΚΑΙ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΠΟΣΙΜΟΥ ΝΕΡΟΥ	10 – 20	150 – 400	ΑΕΙ – ΤΕΙ
17	ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΣΤΕΡΕΩΝ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ	1	17.04	ΣΤΕΛΕΧΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΗΣ – ΕΥΑΙΣΘΗΤΟΠΟΙΗΣΗΣ ΚΟΙΝΟΥ	10 - 20	150 – 400	ΛΥΚ.-ΙΕΚ
18	ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΒΙΟΤΟΠΩΝ ΚΑΙ ΦΥΣΙΚΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ	1	18.02	ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΦΥΣΙΚΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ	10 – 20	150 – 400	ΑΕΙ – ΤΕΙ

ΝΟΜΟΣ ΣΑΜΟΥ

Θ.Ε.	ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	ΠΛΗΘΟΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ	ΚΩΔ.ΑΝΤΙΚ. ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ	ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ	ΑΡ. ΑΤΟΜΩΝ	ΩΡΕΣ	ΕΚΠΑΙΔ. ΕΠΙΠΕΔΟ
16	ΥΔΑΤΙΚΟΙ ΠΟΡΟΙ – ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΥΓΡΩΝ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ	1	16.03	ΤΕΧΝΙΤΕΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΚΑΙ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ	10 - 20	150 – 400	ΓΥΜΝ.- ΛΥΚ.- ΙΕΚ
17	ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΣΤΕΡΕΩΝ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ	1	17.03	ΤΕΧΝΙΤΕΣ ΧΥΤΑ ΚΑΙ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΗΣ	10 - 20	150 – 400	ΓΥΜΝ.- ΛΥΚ.- ΙΕΚ

²⁹ αναλυτικά στοιχεία των ενεργειών προώθησης ανέργων στην αγορά εργασίας μέσω ΚΠΑ-ΟΑΕΔ παρατίθενται στο κεφ. 5

³⁰ πηγή: Αναλυτικό τεύχος προκήρυξης Μέτρου 1.5, 1/2003, ΕΥΣΕΚΤ, ΥΠΕΡΚΑ, Φεβρουάριος 2003

ΝΟΜΟΣ ΧΙΟΥ

Θ.Ε.	ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	ΠΛΗΘΟΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ	ΚΩΔ.ΑΝΤΙΚ. ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ	ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ	ΑΡ.ΑΤΟΜΩΝ	ΩΡΕΣ	ΕΚΠΑΙΔ. ΕΠΙΠΕΔΟ
16	ΥΔΑΤΙΚΟΙ ΠΟΡΟΙ – ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΥΓΡΩΝ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ	1	16.03	ΤΕΧΝΙΤΕΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΚΑΙ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ	10 - 20	150 – 400	ΓΥΜΝ.- ΛΥΚ.- ΙΕΚ
17	ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΣΤΕΡΕΩΝ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ	1	17.03	ΤΕΧΝΙΤΕΣ ΧΥΤΑ ΚΑΙ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΗΣ	10 - 20	150 – 400	ΓΥΜΝ.- ΛΥΚ.- ΙΕΚ

n Άξονας Προτεραιότητας 2: Προώθηση της Ισότητας των Ευκαιριών Πρόσβασης στην αγορά εργασίας για όλους και ιδιαίτερα για εκείνους που απειλούνται με κοινωνικό αποκλεισμό

n Μέτρα:

2.1 Υποστηρικτικές, Προπαρασκευαστικές (προκατάρτιση), καθώς και Συνοδευτικές ενέργειες προώθησης της ισότητας των ευκαιριών. Για την ΠΒΑ στο πλαίσιο του μέτρου 2.1, προβλέπεται η υλοποίηση του παρακάτω σχεδίου δράσης με χαρακτήρα ολοκληρωμένης παρέμβασης και αντικείμενο την ενίσχυση των ΑΜΕΑ για την προώθηση τους στην αγορά εργασίας:

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ						
ΑΡ. ΠΡΩΤ.	Τίτλος Σχεδίου Δράσης	ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ	ΕΤΑΙΡΟΙ	ΝΟΜΟΣ	ΟΜΑΔΕΣ-ΣΤΟΧΟΙ	ΣΥΝΟΛΟ ΩΦΕΛΩΝΩΝ ΑΝΑ Σ.Δ.
15739	Σχέδιο Δράσης Βορείου Αιγαίου: Άτομα νησιωτικών Περιοχών και Άτομα με Ειδικές Ανάγκες – Κοινωνική Στήριξη και Ολοκληρωμένη Παρέμβαση	Δήμος Μυτιλήνης	Γ.Ν.Νοσοκομείο Μυτιλήνης (Βοσπάνειο) Δήμος Ερεσού Ηλιαχτίδα (ΚΥΥ) Ευρωπαϊκό Πολιτιστικό & Ερευνητικό Κέντρο Αθηνών (ΕΠΕΚΑ) Γ.Ν.Νοσοκομείο Χίου (Σκυλίτσειο) Σύλλογος Γονέων & Κηδεμόνων ΑΜΕΑ Ν. Χίου Κέντρο Ψυχικής Υγιεινής Γ.Ν.Νοσοκομείο Σάμου «Αγ. Παντελεήμων»	Λέσβου Χίου Σάμου	1.1-Άτομα με αναπηρίες 1.2- Άτομα με ψυχικές ασθένειες που διαβιούν εκτός ιδρυμάτων 10-Λοιπές κατηγορίες ατόμων που απειλούνται με αποκλεισμό από την αγορά εργασίας 1.1-Άτομα με αναπηρίες 1.2- Άτομα με ψυχικές ασθένειες που διαβιούν εκτός ιδρυμάτων 10-Λοιπές κατηγορίες ατόμων που απειλούνται με αποκλεισμό από την αγορά εργασίας 1.1-Άτομα με αναπηρίες 1.2- Άτομα με ψυχικές ασθένειες που διαβιούν εκτός ιδρυμάτων 10-Λοιπές κατηγορίες ατόμων που απειλούνται με αποκλεισμό από την αγορά εργασίας	225

2.2 Προώθηση στην απασχόληση ατόμων ευπαθών κοινωνικών ομάδων³¹.

2.3 Ολοκληρωμένες Παρεμβάσεις υπέρ ειδικών μειονεκτουσών ομάδων και υπέρ των ανέργων σε περιοχές ή τομείς υψηλής ανεργίας. Στο πλαίσιο του

³¹ αναλυτικά στοιχεία των ενεργειών προώθησης ατόμων ευπαθών κοινωνικών ομάδων στην αγορά εργασίας παρατίθενται στο κεφ. 5

μέτρου³² σχεδιάζεται η υλοποίηση ολοκληρωμένων παρεμβάσεων υπέρ μειοεκτουσών ομάδων, όπως οι τσιγγάνοι και οι έλληνες μουσουλμάνοι.

Τα Σχέδια Ολοκληρωμένων Παρεμβάσεων περιλαμβάνουν υποχρεωτικά ενέργειες Κατάρτισης και Συνοδευτικών Υποστηρικτικών Υπηρεσιών για τις ομάδες στόχου α) τσιγγάνοι και β) έλληνες μουσουλμάνοι. Στόχος τους είναι η διευκόλυνση της πρόσβασης των συγκεκριμένων ευπαθών ομάδων στην αγορά εργασίας και η ένταξή τους σε ενεργητικές πολιτικές απασχόλησης, ανάλογα με τις ανάγκες του κάθε ατόμου. Ο στόχος του έργου είναι διπτός: αφενός η προώθηση των ίσων ευκαιριών για τη συμμετοχή ατόμων με πολιτισμικές ιδιαιτερότητες όπως των Τσιγγάνων, των Ελλήνων Μουσουλμάνων, στην αγορά εργασίας και αφετέρου η προώθηση της κοινωνικής ενσωμάτωσης. Ειδικότεροι στόχοι ανά δράση, όπως αυτές αναλύονται παρακάτω:

- n Στόχος του πρώτου μέρους της Κατάρτισης, είναι αφενός η λειτουργική χρήση της γλώσσας και των αριθμών, καθώς και η χρήση επαγγελματικής ορολογίας, ώστε να διευκολυνθεί η παρακολούθηση του δεύτερου μέρους της επαγγελματικής Κατάρτισης, και αφετέρου η ανάπτυξη αναγκαίων κοινωνικών δεξιοτήτων που διευκολύνουν την επικοινωνία στην καθημερινή ζωή και προετοιμάζουν τους ωφελούμενους για την ένταξή τους στην εκπαιδευτική διαδικασία.
- n Στόχος του δεύτερου μέρους της Κατάρτισης είναι η απόκτηση των επαγγελματικών γνώσεων και η ανάπτυξη νέων δεξιοτήτων μέσω των οποίων διευκολύνεται η ένταξή τους στην αγορά εργασίας.
- n Στόχος των Συνοδευτικών Υποστηρικτικών Υπηρεσιών και ενεργειών προώθησης στην απασχόληση είναι η κοινωνική και εργασιακή προετοιμασία, η άρση των διακρίσεων, μέσω της υποστήριξης και της ενδυνάμωσης του κάθε ατόμου αλλά και η ευαισθητοποίηση και ενημέρωση της τοπικής κοινωνίας και των εργοδοτών.

Ειδικότερα για την ΠΒΑ, προβλέπεται η υλοποίηση ενός ολοκληρωμένου σχεδίου παρέμβασης:

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	ΝΟΜΟΣ	ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ ΣΧΕΔΙΩΝ
ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	ΛΕΣΒΟΥ	ΜΥΤΙΛΗΝΗ	188.900	1

- n Άξονας Προτεραιότητας 3: Προώθηση και Βελτίωση της Επαγγελματικής Κατάρτισης και της παροχής συμβουλών.

n Μέτρα:

3.1. Ενίσχυση των δράσεων πιστοποίησης (μονάδων, φορέων, προγραμμάτων και εκπαιδευτών κατάρτισης), καθώς και υπηρεσιών δημιουργίας και τυποποίησης προγραμμάτων κατάρτισης³³.

- n Άξονας Προτεραιότητας 4: Ανάπτυξη και προώθηση της Επιχειρηματικότητας και Προσαρμοστικότητας του εργατικού δυναμικού.

n Μέτρα:

4.1. Ενίσχυση ανέργων για αυτοαπασχόληση και σύσταση νέων Επιχειρήσεων³⁴.

³² πηγή: Αναλυτικό τεύχος προκήρυξης Μέτρου 2.3, 4/2003, ΕΥΣΚΕΚΤ, ΥΠΕΡΚΑ, Ιούλιος 2003

³³ στοιχεία που αφορούν τις πιστοποιημένες δομές κατάρτισης στην ΠΒΑ παρατίθενται στο κεφ. 5

4.2. Ενίσχυση και υποστήριξη της συμμετοχής των αυτοαπασχολουμένων σε προγράμματα αναβάθμισης των δεξιοτήτων τους³⁵.

4.3 Αναβάθμιση των δεξιοτήτων των εργαζομένων σε επιχειρήσεις. Το Μέτρο βρίσκεται σε διαδικασία προκήρυξης και περιλαμβάνει 2 βασικά υποπρογράμματα: Υποπρόγραμμα Ι. Κατάρτιση εργαζομένων σε μικρές επιχειρήσεις που απασχολούν 1-50 εργαζόμενους Προϋπολογισμός: 49.000.000 ευρώ, (70% του προϋπολογισμού) και Υποπρόγραμμα ΙΙ. Κατάρτιση εργαζομένων σε μεσαίες και μεγάλες επιχειρήσεις που απασχολούν 51 εργαζόμενους και άνω Προϋπολογισμός: 21.000.000 ευρώ, (30% του προϋπολογισμού). Σε ότι αφορά την περιφερειακή κατανομή, τα μέχρι τώρα στοιχεία αφορούν τον προϋπολογισμό και είναι τα ακόλουθα:

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	ΥΠΟΠΡΟΓΡΑΜΜΑ Ι	ΥΠΟΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΙΙ
	1.345.307	130.191
N. ΛΕΣΒΟΥ	607.558	86.794
N. ΣΑΜΟΥ	347.176	-
N. ΧΙΟΥ	390.573	43.397

Τα ενδεικτικά αντικείμενα κατάρτισης που προβλέπονται στο πλαίσιο της πρόσκλησης είναι:

ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ-ΔΙΟΙΚΗΣΗ (Θ.Π. 5)
ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ
ΣΥΣΤΗΜΑ HACCP
ΜΗΧΑΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ ΜΕ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΟΥΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥΣ
ΜΗΧΑΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ
ΘΕΜΑΤΑ ΣΥΓΧΡΟΝΟΥ MANAGEMENT
ΚΟΣΤΟΛΟΓΗΣΗ
ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗ ΠΕΛΑΤΩΝ
ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗ ΠΕΛΑΤΩΝ ΜΕΤΑ ΤΗ ΠΩΛΗΣΗ (AFTER SALES)
ΔΙΚΑΙΟΧΡΗΣΗ (FRANCHISING)
ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΕΠΙΚΙΝΔΥΝΟΤΗΤΑΣ
ΠΩΛΗΣΕΙΣ – MARKETING
ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ
ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ
ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗ (Θ.Π. 6)
ΕΙΔΙΚΟΙ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟΥ (INTERNET SPECIALISTS)/ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΔΙΚΤΥΩΝ (WEB DEVELOPERS)/ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ (E-COMMERCE)
ΕΦΟΔΙΑΣΤΙΚΗ (LOGISTICS)
ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΜΕΝΗ ΜΗΧΑΝΟΓΡΑΦΗΣΗ
ACCESS-ΒΑΣΕΙΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ
ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΕΙΚΟΝΑΣ

³⁴ το μέτρο δεν έχει ενεργοποιηθεί

³⁵ δεν υπάρχουν αναλυτικά στοιχεία για τις ενέργειες του μέτρου σε επίπεδο ΠΒΑ. Γενικά στοιχεία για την προώθηση αυτοαπασχολουμένων στην αγορά εργασίας παρατίθενται στο κεφ. 5

ΠΟΛΥΜΕΣΑ (MULTIMEDIA)
ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ-ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ
ΣΤΕΛΕΧΗ ΜΗΧΑΝΟΓΡΑΦΗΣΗΣ
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ
ΤΕΧΝΙΚΑ (Θ.Π. 9)
ΑΥΤΟΜΑΤΙΣΜΟΙ-PLC
ΕΡΓΑΛΕΙΟΜΗΧΑΝΕΣ-CNC
ΗΛΕΚΤΡΟΠΝΕΥΜΑΤΙΚΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ
ΠΡΟΗΓΜΕΝΕΣ ΕΡΓΑΛΕΙΟΜΗΧΑΝΕΣ
CAD-CAM
ΠΡΟΛΗΠΤΙΚΗ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ
ΣΥΓΚΟΛΛΗΣΕΙΣ
ΤΡΙΣΔΙΑΣΤΑΤΗ ΣΧΕΔΙΑΣΗ
ΤΥΠΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΕΛΕΓΧΟΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ
ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ & ΠΑΡΟΧΗ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ (Θ.Π. 7)
ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ
ΟΡΟΦΟΚΟΜΟΙ
ΓΕΥΣΙΓΝΩΣΙΑ-ΟΙΝΟΓΝΩΣΙΑ
ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ
ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΑ ΓΡΑΦΕΙΑ
ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΑ ΠΑΚΕΤΑ
ΞΕΝΑΓΟΙ
ΑΓΡΟΤΙΚΑ (Θ.Π. 8)
ΣΥΣΚΕΥΑΣΙΑ-ΤΥΠΟΠΟΙΗΣΗ ΔΙΑΚΙΝΗΣΗ ΠΡΟΙΟΝΤΩΝ ΠΡΩΤΟΓΕΝΟΥΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ
ΚΑΝΟΝΕΣ ΑΣΦΑΛΟΥΣ ΣΥΣΚΕΥΑΣΙΑΣ ΚΑΤΕΨΥΓΜΕΝΩΝ ΠΡΟΙΟΝΤΩΝ ΠΡΩΤΟΓΕΝΟΥΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ-ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΚΑΙ ΥΓΙΕΙΝΗ-ΔΙΑΚΙΝΗΣΗ
ΟΡΓΑΝΩΣΗ -ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΤΗΣ ΠΡΩΤΟΓΕΝΟΥΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ
ΥΓΕΙΑ-ΠΡΟΝΟΙΑ (Θ.Π.2)
ΠΡΟΛΗΨΗ ΑΤΥΧΗΜΑΤΩΝ ΣΕ ΑΝΘΥΓΙΕΙΝΑ ΚΑΙ ΒΑΡΕΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ ΠΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΖΟΝΤΑΙ ΑΠΟ ΜΕΓΑΛΗ ΕΠΙΚΙΝΔΥΝΟΤΗΤΑ
ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΑ (Θ.Π.4)
ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΣΤΟΝ ΕΡΓΑΣΙΑΚΟ ΧΩΡΟ
ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ-ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ-ΜΜΕ (Θ.Π. 3)
ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΑΘΛΗΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΩΝ ΕΚΔΗΛΩΣΕΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

4.4. Αναβάθμιση των δεξιοτήτων των εργαζομένων στο Δημόσιο Τομέα³⁶.

- n Άξονας Προτεραιότητας 5: Βελτίωση της Πρόσβασης και της Συμμετοχής των Γυναίκων στην αγορά εργασίας.

n Μέτρα:

³⁶ δεν υπάρχουν αναλυτικά στοιχεία για τις ενέργειες κατάρτισης των στελεχών του δημοσίου τομέα σε επίπεδο ΠΒΑ.

5.1. Θετικές δράσεις για την ισότητα των ευκαιριών μεταξύ ανδρών και γυναικών στις ΜΜΕ και στις μεγάλες επιχειρήσεις³⁷.

5.2. Λειτουργία και ποιοτική αναβάθμιση υπηρεσιών εξυπηρέτησης παιδιών, ηλικιωμένων και λοιπών χρηζόντων φροντίδας ομάδων³⁸.

5.3. Ολοκληρωμένες παρεμβάσεις υπέρ των γυναικών³⁹.

Δ.1.2.2.1.2 ΕΠ «Εκπαίδευση και Αρχική Επαγγελματική Κατάρτιση»

Η εθνική στρατηγική ανάπτυξης της εκπαίδευσης, που περιγράφεται στο ΚΠΣ, αποτέλεσε τη βάση για το σχεδιασμό του παρόντος Επιχειρησιακού Προγράμματος. Επιχειρεί να αντιμετωπίσει τις αδυναμίες που παρουσιάζει το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα, ώστε να μπορέσει να ανταποκριθεί στις νέες προκλήσεις οι οποίες προβλέπεται να επηρεάσουν την ελληνική κοινωνία όπως άλλωστε γίνεται και στις υπόλοιπες χώρες-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Μέσα στα πλαίσια μιας ολοκληρωμένης πολιτικής ανάπτυξης ανθρώπινου δυναμικού η εκπαιδευτική στρατηγική καλύπτει τις μεσοπρόθεσμες πολιτικές αρχικής εκπαίδευσης και κατάρτισης ευθύνης του ΥπΕΠΘ, που συμπληρώνονται από τις βραχυχρόνιες πολιτικές της συνεχιζόμενης επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, ευθύνης του Υπουργείου Εργασίας.

Η συμπληρωματικότητα των δύο επιμέρους Επιχειρησιακών Προγραμμάτων για την ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού είναι προφανής, αφού η διαδικασία της εκπαίδευσης και η αντίστοιχη της επαγγελματικής κατάρτισης αποτελούν αναπόσπαστα μέρη μιας ολοκληρωμένης πολιτικής δια βίου μάθησης για την ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού.

Αναλυτικά, οι άξονες του ΕΠ προβλέπουν:

η Άξονας 1: Προώθηση της ισότητας ευκαιριών πρόσβασης στην αγορά εργασίας για όλους και ιδιαίτερα για όσους νέους ευπαθών ομάδων απειλούνται με κοινωνικό αποκλεισμό.

Ο Άξονας Προτεραιότητας 1, που ταυτίζεται με το 2ο πεδίο πολιτικής του ΕΚΤ, έχει σαν στόχο αφενός την πρόληψη του κοινωνικού αποκλεισμού μέσα από μέτρα που δίνουν σε όλους ίσες ευκαιρίες αρχικής ένταξης στο σύστημα εκπαίδευσης με στόχο την αποφυγή της σχολικής αποτυχίας και διαρροής με την απόκτηση των απαραίτητων επαγγελματικών εφοδίων και αφετέρου την καταπολέμησή του, βελτιώνοντας την απασχολησιμότητα των ατόμων προσφέροντάς τους το αναγκαίο εκπαιδευτικό συμπλήρωμα μέσα από διαδικασία δια βίου εκπαίδευσης.

Στο πλαίσιο των δράσεων του Άξονα Προτεραιότητας 1 γίνεται μια ολοκληρωμένη παρέμβαση για την υποστήριξη των μαθητών αυτών, με σκοπό να παραμείνουν στο εκπαιδευτικό σύστημα για όσο γίνεται μεγαλύτερο χρονικό διάστημα, να βελτιώνουν συνεχώς την εκπαιδευτική τους επίδοση και να ενσωματωθούν το ταχύτερο δυνατόν με το κύριο σώμα των μαθητών (mainstreaming).

Στον Άξονα Προτεραιότητας 1, εμπíπτον επίσης και διάφορες ομάδες μαθητικού πληθυσμού, κάθε μία από τις οποίες αντιμετωπίζεται με εξειδικευμένες δράσεις που περιγράφονται στη συνέχεια. Για τους μαθητές με ειδικές ανάγκες π.χ. προβλέπονται δράσεις προετοιμασίας για την ομαλή τους ένταξη στο

³⁷ δεν έχει ενεργοποιηθεί

³⁸ δεν υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία για την ΠΒΑ.

³⁹ το μέτρο βρίσκεται υπό διαδικασία προκήρυξης, χωρίς όμως να υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία

εκπαιδευτικό σύστημα, όπου αυτό είναι δυνατό, καθώς και για την επαγγελματική τους εξέλιξη.

Για ευπαθείς μαθητικές ομάδες, που περιλαμβάνουν μαθητές με χαμηλή επίδοση στα μαθήματα, μαθητές που αντιμετωπίζουν μαθησιακές δυσκολίες, καθώς και μαθητές που προέρχονται από οικονομικά ασθενείς οικογένειες, προβλέπονται ειδικές δράσεις ενδυνάμωσης και συμπλήρωσης των εκπαιδευτικών τους γνώσεων και των ατομικών τους δεξιοτήτων.

Οι δράσεις που υλοποιούνται στο πλαίσιο του Άξονα Προτεραιότητας 1 εντάσσονται σε δύο Μέτρα. Το πρώτο αφορά την Ένταξη Ατόμων Ειδικών Κατηγοριών στο Εκπαιδευτικό Σύστημα και το δεύτερο την καταπολέμηση της σχολικής αποτυχίας και διαρροής με τη βοήθεια εναλλακτικών μορφών μάθησης.

n Άξονας 2: Προώθηση και Βελτίωση της εκπαίδευσης και της αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης στο πλαίσιο της δια βίου μάθησης.

Ο άξονας 2 έχει σαν στόχο την ανάπτυξη και βελτίωση της επαγγελματικής κατάρτισης στο πλαίσιο ενός ολοκληρωμένου συστήματος δια βίου εκπαίδευσης, που προάγει τις γνώσεις και δεξιότητες των νέων.

Ο Άξονας Προτεραιότητας 2, που ταυτίζεται με το 3ο πεδίο πολιτικής του ΕΚΤ, στοχεύει στην ανάπτυξη και βελτίωση της εκπαίδευσης και της επαγγελματικής κατάρτισης στο πλαίσιο ενός ολοκληρωμένου συστήματος δια βίου μάθησης, το οποίο θα επιτρέπει τη συνεχή ανανέωση των γνώσεων, των δεξιοτήτων και των δυνατοτήτων προσαρμογής των ατόμων, νέων και ενήλικων, βελτιώνοντας την απασχολησιμότητά τους καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής τους.

Στον Άξονα Προτεραιότητας 2 εντάσσονται Μέτρα οι δράσεις των οποίων έχουν καινοτομικό χαρακτήρα και αφορούν την βελτίωση της ποιότητας της παρεχόμενης εκπαίδευσης σε όλες τις βαθμίδες του εκπαιδευτικού συστήματος, με στόχο την αύξηση της αποτελεσματικότητας και ανταγωνιστικότητας του εκπαιδευτικού συστήματος, που σημαίνει καλύτερη προετοιμασία των νέων για την εκπαιδευτική και επαγγελματική τους εξέλιξη.

Ειδικότερα, προβλέπεται η αναμόρφωση των προγραμμάτων σπουδών με στόχο την στενότερη σύνδεση της εκπαίδευσης με την απασχόληση και η δημιουργία ειδικών προγραμμάτων τόσο της αρχικής επαγγελματικής όσο και της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης που θα προσανατολίζονται προς τις προοπτικές ζήτησης εξειδικευμένου ανθρώπινου δυναμικού, σύμφωνα και με τις κατευθύνσεις του ΕΣΔΑ, και θα αυξάνουν τις δυνατότητες απασχόλησης των νέο-εισερχομένων στην αγορά εργασίας.

Η σύνδεση της εκπαίδευσης με την απασχόληση ενισχύεται με την υλοποίηση δράσεων που αφορούν 1) την ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών δια βίου εκπαίδευσης, 2) τον επαγγελματικό προσανατολισμό και την συμβουλευτική που προσφέρονται σε όσους παρακολουθούν εκπαιδευτικά προγράμματα, και 3) την επέκταση των προγραμμάτων πρακτικής άσκησης και την εφαρμογή καινοτομικών προγραμμάτων ανάπτυξης δεξιοτήτων.

n Άξονας 3: Ανάπτυξη και προώθηση της επιχειρηματικότητας και προσαρμοστικότητας των νέων.

Ο Άξονας Προτεραιότητας 3, που ταυτίζεται με το 4ο πεδίο πολιτικής του ΕΚΤ, στόχο έχει να αναπτύξει στα μελλοντικά στελέχη τις γνώσεις και τις δεξιότητες εκείνες που αναπτύσσουν και προωθούν την επιχειρηματικότητα και αυξάνουν την προσαρμοστικότητα των νέων στις μετεξελίξεις της αγοράς εργασίας. Ανάμεσα στις δεξιότητες που επιχειρείται να αναπτυχθούν είναι ο εκσυγχρονισμός των διοικητικών διαδικασιών, η ανάπτυξη επιχειρηματικού πνεύματος και η ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού σε θέματα έρευνας και τεχνολογίας.

Στον Άξονα Προτεραιότητας 3 εντάσσεται ένα μόνο Μέτρο που αφορά την ενθάρρυνση της επιχειρηματικής δράσης και των καινοτομικών εφαρμογών. Το Μέτρο αυτό, στοχεύει στην κατάλληλη αρχική προετοιμασία ή και στην συμπληρωματική εκπαίδευση των νέων, ώστε να μπορούν να εργαστούν σε μικρές επιχειρήσεις ή να αναπτύξουν ατομικές επαγγελματικές δραστηριότητες (αυτο-απασχόληση). Τα εκπαιδευτικά προγράμματα που υποστηρίζονται καλλιεργούν την καινοτόμο επιχειρηματική σκέψη και δράση, ώστε οι αποφοιτούν από αυτά να είναι σε θέση να συμβάλλουν, ως εργαζόμενοι, στην ενίσχυση της αποτελεσματικότητας και της ανταγωνιστικότητας των φορέων που θα τους προσλάβουν, ή να είναι σε θέση να ξεκινήσουν την δική τους δουλειά.

n Άξονας 4: Βελτίωση της πρόσβασης των νέων γυναικών στην αγορά εργασίας

Ο Άξονας Προτεραιότητας 4, που ταυτίζεται με το 5ο πεδίο πολιτικής του ΕΚΤ, στόχο έχει τη βελτίωση της εκπαιδευτικής προετοιμασίας των γυναικών η οποία θα υποβοηθήσει την επαγγελματική τους σταδιοδρομία, βοηθώντας τις να ξεπεράσουν τα όποια εμπόδια συναντούν για να εισέλθουν στην αγορά εργασίας και να εξελιχθούν επαγγελματικά. Η βελτίωση της εκπαιδευτικής προετοιμασίας των νέων γυναικών θα συντελέσει στην αύξηση της απασχόλησής τους και στην πρόσβαση των γυναικών σε νέα πεδία εργασίας. Επιπλέον, μια σειρά από δράσεις, σε συνεργασία με δράσεις άλλων Ένεργειών, αποσκοπούν στη μείωση της υποχρεωτικής εξάρτησης των γυναικών από οικογενειακές υποχρεώσεις.

Ο στόχος της «βελτίωσης της πρόσβασης των γυναικών στην αγορά εργασίας» γίνεται με τη βοήθεια δράσεων που στοχεύουν: 1) στην ενίσχυση της συμμετοχής των γυναικών στην τεχνική και επαγγελματική εκπαίδευση (ΤΕΕ, ΙΕΚ, ΤΕΙ, Πολυτεχνικές Σχολές) προσφέροντας ειδικά κίνητρα και αξιοποιώντας τις δράσεις για τον επαγγελματικό προσανατολισμό, 2) στην απελευθέρωση της γυναίκας από τις οικογενειακές υποχρεώσεις που τη δεσμεύουν ως προς το ωράριο εργασίας, την αναζήτηση εργασίας ή και την περαιτέρω εκπαίδευσή της 3) στην εισαγωγή της ισότητας των φύλων στη σχολική διαπαιδαγώγηση, 4) στην αύξηση της επιχειρηματικότητας των νέων γυναικών και την καταπολέμηση της διατακτικότητας των γυναικών να αναλάβουν ανώτερα διοικητικά καθήκοντα κλπ. Με βάση το κριτήριο αυτό, οι πόροι που συνδέονται με τις δράσεις υπέρ των γυναικών ξεπερνούν το 10% των διαθέσιμων κονδυλίων του ΕΚΤ.

n Άξονας 5: Δημιουργία και ενίσχυση υποδομών για την υλοποίηση των Μέτρων ΕΚΤ

Ο Άξονας Προτεραιότητας 5 δεν ταυτίζεται με συγκεκριμένο πεδίο πολιτικής του ΕΚΤ, αλλά υποστηρίζει τις δράσεις του Άξονα Προτεραιότητας 1, που συντελούν στη διευκόλυνση της πρόσβασης όλων (και ιδιαιτέρως εκείνων που απειλούνται με κοινωνικό αποκλεισμό) στην αγορά εργασίας, και του Άξονα Προτεραιότητας 2, που στόχο έχουν την ποιοτική αναβάθμιση της παρεχόμενης εκπαίδευσης και αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης.

Δ.1.2.2.1.3 ΕΠ «Ανταγωνιστικότητα»

Στο πλαίσιο του ΕΠΑν (2000-2006) που υλοποιεί το Υπουργείο Ανάπτυξης με στόχο την αύξηση της παραγωγικότητας και της ανταγωνιστικότητας της ελληνικής οικονομίας, σχεδιάζονται και υλοποιούνται δράσεις τόνωσης της απασχόλησης και της ενδυνάμωσης του ανθρώπινου δυναμικού με σύγχρονες και ανταγωνιστικές δεξιότητες σε μια προσπάθεια εναρμόνισης της ανάπτυξης υποδομών και ανθρώπινων πόρων. Συγκεκριμένα ο Άξονας 8 του ΕΠΑν («Ανθρώπινοι Πόροι») είναι σχεδιασμένος ώστε να υποστηρίξει τις αναπτυξιακές ενέργειες των υπολοίπων μέτρων του προγράμματος τόσο διακλαδικά όσο και θεματικά, με έμφαση σε ειδικές κατηγορίες που παρουσιάζουν υψηλή ζήτηση αλλά και αποτελούν την αιχμή της

ανάπτυξης και των επενδύσεων σε εθνικό επίπεδο (υπηρεσίες, μεταποίηση).
Αναλυτικά:

Μέτρο 8.1 Εκπαίδευση και κατάρτιση στον τομέα του Τουρισμού

Το Μέτρο περιλαμβάνει 7 δράσεις:

-Σχέδιο Δράσης, μελέτες και έρευνες για την αναδιάρθρωση και αναβάθμιση της τουριστικής εκπαίδευσης και κατάρτισης.

-Ανάπτυξη δικτύων Εθνικών και Διεθνικών συνεργασιών

-Αναμόρφωση και εκσυγχρονισμός των προγραμμάτων σπουδών της τουριστικής εκπαίδευσης και κατάρτισης- Πιλοτικές εφαρμογές

-Διασύνδεση της εκπαίδευσης με την παραγωγή

-Προγράμματα κατάρτισης στα πλαίσια ολοκληρωμένων σχεδίων εξυπηρέτησης των στόχων της τουριστικής πολιτικής, όπως αυτοί αναφέρονται στο ΕΠΑΝ

-Κατάρτιση εργαζομένων σε επιχειρήσεις του τουριστικού τομέα

-Δράσεις Δημοσιότητας

Μέτρο 8.2 Ανθρώπινοι Πόροι στη Μεταποίηση & Υπηρεσίες

Το Μέτρο, αποβλέπει άμεσα στην κατάρτιση ατόμων και την δημιουργία νέων θέσεων εργασίας με σκοπό να επιτευχθούν οι ακόλουθοι στόχοι:

-Στήριξη των δυναμικών ΜΜΕ, ώστε να ξεπεράσουν διαπιστωμένες διαρθρωτικές αδυναμίες να εξελιχθούν σε απόλυτα ανταγωνιστικές επιχειρήσεις σε διεθνές επίπεδο και να αποτελέσουν μοχλό ανάπτυξης και για άλλες επιχειρήσεις.

-Κάλυψη ελλείψεων σε συγκεκριμένους επιχειρηματικούς τομείς η ύπαρξη των οποίων θα στηρίξει την ανάπτυξη του συνόλου του επιχειρηματικού ιστού της χώρας.

-Ενθάρρυνση της δημιουργίας νέων επιχειρήσεων, ειδικότερα από νέους, γυναίκες, ΑΜΑ, άτομα από άλλες πολιτισμικές ομάδες.

-Ενθάρρυνση και εμπύχωση των ΜΜΕ & ΠΜΕ στο ηλεκτρονικό επιχειρείν

-Πλαισίωση των υποστηρικτικών δομών και φορέων με καταρτισμένα άτομα που θα εμπλακούν στην επίτευξη των παραπάνω στόχων

Για την αναβάθμιση του ανθρώπινου δυναμικού των ΜΜΕ & ΠΜΕ το Μέτρο περιλαμβάνει τις παρακάτω Δράσεις:

-Δράση 8.2.1: Ενισχύσεις επιχειρήσεων προκειμένου να καταρτίσουν το ανθρώπινο δυναμικό τους σε θέματα τεχνολογικού και οργανωτικού εκσυγχρονισμού.

-Δράση 8.2.2: Ενέργειες κατάρτισης - μεταφοράς τεχνογνωσίας που σχετίζονται με την εκκίνηση επιχειρηματικής δραστηριότητας του Μέρους 2.8.

-Δράση 8.2.3: Ενέργειες κατάρτισης του προσωπικού της ΓΓΒ, της ΓΓ Εμπορίου και εποπτευόμενων φορέων σε ειδικά θέματα αιχμής καθώς και του ανθρώπινου δυναμικού που θα στελεχώσει τους μηχανισμούς και τις δομές, που θα δραστηριοποιηθούν στο πλαίσιο των Μέτρων 1.2, 1.3 1.4 και 2.9 του Προγράμματος (π.χ. Έλεγχος Αγοράς, Κέντρα Υποδοχής Επενδυτών, Δομές Στήριξης ΜΜΕ).

-Δράση 8.2.4: Ενέργειες κατάρτισης και μεταφοράς τεχνογνωσίας που αφορούν τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των ΜΜΕ & ΠΜΕ μέσω της αναβάθμισης του ανθρώπινου δυναμικού τους.

-Δράση 8.2.5: Εκπαίδευση / υποστήριξη επιχειρήσεων για την εξοικείωση με το Διαδίκτυο και τα οφέλη που προκύπτουν από τη χρήση των υπηρεσιών του, σε συνέργια με το Πρόγραμμα "Δικτυωθείτε" του Ε.Π. "Κοινωνία της Πληροφορίας". Η Δράση αυτή θα υλοποιηθεί από την ΕΔΕΤ Α.Ε., η οποία μέσω ανταγωνιστικών διαδικασιών θα επιλέξει κοινοπραξίες /ενώσεις ΑΕΙ, ΤΕΙ, Επιμελητηρίων και άλλων φορέων του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα σε περιφερειακό και σε εθνικό επίπεδο, οι οποίες θα λειτουργήσουν τον μηχανισμό μεταφοράς τεχνογνωσίας κυρίως προς τις επιχειρήσεις, που θα ενισχυθούν από το Πρόγραμμα "Δικτυωθείτε" αλλά και προς άλλες με συναφή χαρακτηριστικά και ανάγκες.

Μέτρο 8.3 Ανθρώπινο Ερευνητικό και Τεχνολογικό Δυναμικό

Οι βασικοί στόχοι του Μέτρου είναι:

-Η διεύρυνση και αναβάθμιση των δεξιοτήτων του ελληνικού ερευνητικού και τεχνολογικού δυναμικού μέσω της κατάρτισης και της προσέλκυσης ερευνητών στην Ελλάδα

-Η ενίσχυση του ερευνητικού δυναμικού των επιχειρήσεων μέσω τοποθέτησης προσωπικού σε αυτές

-Η παρακολούθηση της αγοράς εργασίας στην έρευνα και την τεχνολογία

-Η επιμόρφωση του προσωπικού και η διάχυση των επιστημονικών και τεχνολογικών υπηρεσιών, μέσω ανθρώπινων δικτύων ή με άλλους τρόπους.

Οι προβλεπόμενες Δράσεις στο πλαίσιο του μέτρου 8.3 είναι οι παρακάτω:

-Πρόγραμμα Ενίσχυσης Ερευνητικού Δυναμικού (ΠΕΝΕΔ)

-Τοποθέτηση Ερευνητικού Προσωπικού στις Επιχειρήσεις (ΗΡΩΝ)

-Ένταξη Ερευνητών από το Εξωτερικό

-Παρακολούθηση των κενών σε Ε&Τ της Αγοράς Εργασίας και Εντοπισμός Ελλείψεων σε Ε&Τ Ειδικότητες

-Εκπαίδευση στη Διαχείριση της Έρευνας και της Τεχνολογίας

-Δίκτυα Ε&Τ Επιμόρφωσης

Δ.1.2.2.1.4 ΕΠ «Υγεία»⁴⁰

Άξονας προτεραιότητας 4 «ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΙ ΠΟΡΟΙ»

Στον Άξονα των Ανθρώπινων Πόρων, ο βασικός στόχος είναι η ανάπτυξη δράσεων δια βίου κατάρτισης με στόχο τη βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών σ' όλους τους τομείς και για όλες τις ειδικότητες εργαζομένων ή νεοπροσλαμβανόμενων. Η στρατηγική που ακολουθείται για την επίτευξη των στόχων του προγράμματος βασίζεται στις εξής αρχές:

⁴⁰ πηγή: ΣΠ ΕΠ «Υγεία».

-Έμφαση σε τύπους δράσεων οι οποίοι ενισχύουν τη μεταρρυθμιστική και εκσυγχρονιστική διαδικασία.

-Συνέργια και συμπληρωματικότητα μεταξύ των δράσεων (π.χ. συνδυασμός οργανωτικών – διοικητικών και λειτουργικών αλλαγών, υιοθέτηση νέων μοντέλων και εισαγωγή νέων τεχνολογιών).

-Ολοκληρωμένη προσέγγιση (π.χ. αλλαγή λειτουργικού προτύπου ή αποασυλοποίηση και παράλληλη δημιουργία ανοιχτών κοινοτικών δομών πρόληψης).

-Πρώθηση της καινοτομίας (σε περιεχόμενο δράσεων και λειτουργία δομών).

-Ενίσχυση της απασχόλησης

-Προστασία του περιβάλλοντος

-Ισότητα των δύο φύλων και ισότητα ευκαιριών σε όλους.

Οι κυριότεροι στόχοι του Άξονα προτεραιότητας 4 είναι:

-Η σύνδεση των εκπαιδευτικών προγραμμάτων με τους στρατηγικούς στόχους της μεταρρύθμισης και η εναρμόνιση του περιεχομένου της εκπαίδευσης προς τις διοικητικές, οργανωτικές και λειτουργικές αλλαγές του Εθνικού Συστήματος Υγείας και του Εθνικού Συστήματος Κοινωνικής Φροντίδας

-Η συμβολή του προσωπικού στη βελτίωση της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών στους πολίτες

-Η αύξηση της παραγωγικότητας και αποτελεσματικότητας των υπηρεσιών

-Η προώθηση της ισότιμης πρόσβασης των πολιτών στις υπηρεσίες υγείας και πρόνοιας ανεξαρτήτως φύλου, ηλικίας και πολιτισμικής ομάδας

-Η στήριξη της απασχόλησης και η δημιουργία νέων ευκαιριών και δυνατοτήτων εργασιακής ένταξης

Ο Άξονας 4 περιλαμβάνει 2 Μέτρα:

Μέτρο 4.1: «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού του τομέα της Υγείας»

Ιδιαίτερα στον τομέα των υπηρεσιών υγείας, λόγω του κρίσιμου ρόλου που διαδραματίζει το ανθρώπινο δυναμικό στην παραγωγή και διανομή των σχετικών υπηρεσιών, η σημασία της ποιότητας είναι απόλυτα καθοριστική. Η ομαλή λειτουργία και αποτελεσματικότητα των υγειονομικών μονάδων, μονάδων κατά κύριο λόγο έντασης εργασίας και υψηλού καταμερισμού των έργων, εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από την ποιότητα των ανθρώπινων πόρων. Σήμερα, επιπλέον, λόγω της μεταβολής του επιδημιολογικού προτύπου του ελληνικού πληθυσμού (επικράτηση νοσημάτων φθοράς, επανεμφάνιση νοσημάτων που έτειναν να εξαφανιστούν), των αυξημένων απαιτήσεων των χρηστών (η βελτίωση του επιπέδου ζωής αυξάνει ποσοτικά και ποιοτικά τη ζήτηση), της εισαγωγής τεχνολογιών αιχμής, της αλματώδους εξέλιξης της ιατρικής επιστήμης και των διαγνωστικών μεθόδων οι οποίες επιφέρουν ταχεία απαξίωση της υπάρχουσας γνώσης, αλλά και της διεθνούς επικράτησης σύγχρονων προτύπων παροχής υπηρεσιών υγείας, καθίσταται αναγκαία η δια βίου κατάρτιση όλου του προσωπικού.

Εξάλλου, δεδομένης της ιδιότυπης σύνδεσης των αγορών εκπαίδευσης και απασχόλησης του τομέα της υγείας αλλά και της άνισης γεωγραφικής κατανομής και δημογραφίας των επαγγελματιών υγείας, η απόκτηση και αναβάθμιση εξειδικευμένων γνώσεων και δεξιοτήτων των ήδη εργαζομένων, των νεοπροσλαμβανομένων αλλά και των άνεργων επαγγελματιών του υγειονομικού τομέα, μπορεί να συμβάλλει

ουσιαστικά στη βελτίωση της αποτελεσματικότητας και ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών.

Οι βασικοί στόχοι του Μέτρου είναι:

-Η συμβολή του προσωπικού στη βελτίωση της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών

-Η αύξηση της αποδοτικότητας και αποτελεσματικότητας των υπηρεσιών υγείας

Σ' αυτό το πλαίσιο, οι δράσεις που θα αναπτυχθούν αφορούν στην υλοποίηση ενεργειών κατάρτισης του προσωπικού του ΕΣΥ, στην κατάρτιση του νεοπροσλαμβανόμενου προσωπικού και μικρού ποσοστού άνεργων επαγγελματιών υγείας. Η φιλοσοφία, ο προγραμματισμός και το περιεχόμενο των ενεργειών κατάρτισης θα ανταποκρίνεται στις υπάρχουσες ανάγκες για κατάρτιση και εξειδίκευση σε καίρια αντικείμενα ειδικού ή / και γενικού ενδιαφέροντος. Οι παρεμβάσεις, θα έχουν οριζόντια διάσταση και θα λειτουργούν συμπληρωματικά ως προς την επίτευξη των γενικών στόχων του Επιχειρησιακού Προγράμματος, οι οποίοι συνδέονται με τις ιδιαίτερες ανάγκες και προοπτικές του τομέα του ανθρώπινου δυναμικού. Οι προτεραιότητες που τίθενται στο πλαίσιο αυτού του Μέτρου αφορούν:

-Στην υλοποίηση ενεργειών κατάρτισης στελεχών όλων των κατηγοριών προσωπικού του Ε.Σ.Υ. και του Ε.Κ.Α.Β. Θα δοθεί, κατ' αρχήν, προτεραιότητα στην κατάρτιση στελεχών με αυξημένες διοικητικές αρμοδιότητες σε θέματα που εναρμονίζονται με τις εφαρμοζόμενες νέες παρεμβάσεις στο επίπεδο διοίκησης, οργάνωσης, διαχείρισης και λειτουργίας των μονάδων υγείας, στο πλαίσιο της Μεταρρύθμισης του ΕΣΥ.

-Στην υλοποίηση ενεργειών κατάρτισης για το νεοπροσλαμβανόμενο προσωπικό σε καίριας σημασίας αντικείμενα του κλάδου τους, προκειμένου να ενσωματωθούν αποτελεσματικά στο υγειονομικό σύστημα.

-Στην υλοποίηση ενεργειών κατάρτισης άνεργων επαγγελματιών υγείας.

-Στην αξιοποίηση του προσωπικού των υπηρεσιών Υγείας (ΕΣΥ, ΕΚΑΒ)

Όσον αφορά στα αντικείμενα κατάρτισης, προτεραιότητα θα δοθεί, μεταξύ άλλων, στην υλοποίηση ενεργειών κατάρτισης σε αντικείμενα τα οποία αφορούν σε θέματα υγείας του γυναικείου πληθυσμού της χώρας (π.χ. εξέταση μαστού, οστεοπόρωση, αλλά και κακοποίηση, μητρικός θηλασμός, κλπ)

Μέτρο 4.2: «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού του τομέα της Πρόνοιας»

Η μεγάλη ανεπάρκεια προνοιακών υποδομών στη δεκαετία του '80 και οι αδυναμίες σε επίπεδο σχεδιασμού και οργάνωσης των υπηρεσιών κοινωνικής φροντίδας στην Ελλάδα οδήγησαν στην αποσπασματική ανάπτυξη παραδοσιακών δομών κοινωνικής προστασίας, με αρνητικές επιπτώσεις σε άτομα και ομάδες (απομόνωση, κοινωνικός αποκλεισμός και ιδρυματισμός). Αυτήν τη στιγμή βρίσκεται ήδη σε εξέλιξη ο λειτουργικός και οργανωτικός εκσυγχρονισμός των υπηρεσιών κοινωνικής φροντίδας, η αναμόρφωση δηλαδή των παραδοσιακών δομών με την υιοθέτηση και εφαρμογή σύγχρονων αντιλήψεων και μεθόδων παροχής προνοιακών υπηρεσιών. Στόχος είναι η μετάβαση από το ιδρυματικό – προστατευτικό μοντέλο σε υπηρεσίες ημιαυτόνομες και αυτόνομες διαβίωσης των χρηστών των υπηρεσιών, κάτι που προϋποθέτει ολοκληρωμένες παρεμβάσεις σε όλα τα επίπεδα του τομέα της Πρόνοιας. Έτσι ο τομέας της κοινωνικής προστασίας αρχίζει να οργανώνεται στα πρότυπα των άλλων ευρωπαϊκών χωρών τόσο με θεσμικές ρυθμίσεις όσο και με την οργανωτική και λειτουργική αναδιοργάνωση των υπηρεσιών του. Οι βασικοί στόχοι του Μέτρου είναι:

-Η συμβολή του προσωπικού στη βελτίωση της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών

-Η αύξηση της αποδοτικότητας και αποτελεσματικότητας των υπηρεσιών πρόνοιας.

Σ' αυτό το πλαίσιο, οι δράσεις που θα αναπτυχθούν αφορούν στην υλοποίηση ενεργειών κατάρτισης του προσωπικού του τομέα της Πρόνοιας, στην κατάρτιση του νεοπροσλαμβανόμενου προσωπικού και μικρού ποσοστού άνεργων επαγγελματιών του τομέα. Η φιλοσοφία, ο προγραμματισμός και το περιεχόμενο των ενεργειών κατάρτισης θα ανταποκρίνεται στις υπάρχουσες ανάγκες για κατάρτιση και εξειδίκευση σε καίρια αντικείμενα ειδικού ή / και γενικού ενδιαφέροντος. Οι παρεμβάσεις θα έχουν οριζόντια διάσταση και θα λειτουργούν συμπληρωματικά ως προς την επίτευξη των γενικών στόχων του Επιχειρησιακού Προγράμματος, οι οποίοι συνδέονται με τις ιδιαίτερες ανάγκες και προοπτικές του τομέα του ανθρώπινου δυναμικού. Οι προτεραιότητες που τίθενται στο πλαίσιο αυτού του Μέτρου αφορούν:

-στην υλοποίηση ενεργειών κατάρτισης στελεχών όλων των κατηγοριών προσωπικού. Θα δοθεί προτεραιότητα: στην κατάρτιση στελεχών με αυξημένες διοικητικές αρμοδιότητες σε θέματα που εναρμονίζονται με τις εφαρμοζόμενες μεταρρυθμιστικές παρεμβάσεις στο επίπεδο διοίκησης, οργάνωσης, διαχείρισης και λειτουργίας των υπηρεσιών Πρόνοιας και στην κατάρτιση του επιστημονικού προσωπικού σε νέες μεθόδους και τεχνικές κοινωνικής υποστήριξης και φροντίδας.

-στην υλοποίηση ενεργειών κατάρτισης στελεχών του τομέα Πρόνοιας σε αντικείμενα που σχετίζονται με την προώθηση - συστηματοποίηση και οργάνωση του εθελοντισμού.

-στην υλοποίηση ενεργειών κατάρτισης άνεργων επαγγελματιών του τομέα της Πρόνοιας και τέλος, στην αξιοποίηση του προσωπικού του τομέα Πρόνοιας

Δ.1.2.2.1.5 ΕΠ «Κοινωνία της Πληροφορίας»⁴¹

Στο πλαίσιο του ΕΠ «Κοινωνία της Πληροφορίας» προγραμματίζονται, πέρα από την οριζόντια ανάπτυξη των υποδομών και των υπηρεσιών σε όλους τους τομείς της οικονομίας και της κοινωνίας, σειρά μέτρων για την εκπαίδευση και κατάρτιση του ανθρώπινου δυναμικού που θα στελεχώσει τις νέες υπηρεσίες και δομές ΤΠΕ. Δύο από τους βασικούς στόχους που έχουν τεθεί από το ΕΠ ΚτΠ αφορούν:

- τη δημιουργία νέων θέσεων απασχόλησης, που διαθέτουν μακροπρόθεσμη προοπτική και προσφέρουν σύγχρονες και ανταγωνιστικές δεξιότητες για τους εργαζόμενους και τους νέους

- την ισότητα ευκαιριών μεταξύ των δύο φύλων και των κοινωνικών στρωμάτων, μέσα από τη διασφάλιση αξιοκρατικών διαδικασιών και ίσων ευκαιριών στην αγορά εργασίας, την κατάρτιση και την εκπαίδευση του ανθρώπινου δυναμικού

Επιγραμματικά, τα μέτρα του ΕΠ ΚτΠ που διαμορφώθηκαν με βάση τους παραπάνω προγραμματικούς στόχους και αφορούν την εν γένει ενίσχυση του ανθρώπινου δυναμικού μέσα ενέργειες ανάπτυξης των δεξιοτήτων τους στις ΤΠΕ είναι τα ακόλουθα:

Μέτρο 2.5: Κατάρτιση του ανθρώπινου δυναμικού της ΔΔ και μελέτες υποστήριξης του εκσυγχρονισμού της

Μέτρο 2.7: Κατάρτιση και Θεσμικά Μέτρα στην Υγεία και Πρόνοια

Μέτρο 3.4: Αναβάθμιση των δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού

Μέτρο 3.5: Προώθηση της Απασχόληση στην Κοινωνία της Πληροφορίας

⁴¹ Πηγή: ΣΠ ΕΠ ΚτΠ, ΕΥΔ ΕΠ ΚτΠ, Ιούλιος 2002

Μέτρο 4.5: Κατάρτιση του ανθρώπινου δυναμικού στον τομέα των Επικοινωνιών

Σε επίπεδο κατηγοριών πράξεων τα παραπάνω μέτρα περιλαμβάνουν:

Μέτρο	Κατηγορία πράξεων
2.5.	Προγράμματα Κατάρτισης για την ανάπτυξη «βασικών δεξιοτήτων χρήσης των νέων Τεχνολογιών της Πληροφορίας (ΤΠ)»
	Κατάρτιση χρηστών πληροφοριακών συστημάτων
	Ανάπτυξη δεξιοτήτων διοικητικής εργασίας σε ψηφιακό περιβάλλον ΤΠΕ
3.4.	ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ ΣΕ ΒΑΣΙΚΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ ΧΡΗΣΗΣ ΤΩΝ ΤΠΕ
	Προγράμματα κατάρτισης και εναλλασσόμενης κατάρτισης για την ανάπτυξη εξειδικευμένων δεξιοτήτων ΤΠΕ
	Προγράμματα κατάρτισης εκπαιδευτών και ανάπτυξης εργαλείων κατάρτισης και εκπαιδευτικών προγραμμάτων
	Προώθηση της χρήσης ευέλικτων μορφών κατάρτισης
3.5.	Προγράμματα απόκτησης επαγγελματικής εμπειρίας (Stage) σε ειδικότητες Πληροφορικής και Επικοινωνιών για άνεργους πτυχιούχους
	Προώθηση επιχειρηματικότητας με χρήση ΤΠΕ
	Προώθηση της τηλε-εργασίας
4.5.	Εκπαίδευση / Κατάρτιση φορέων σε θέματα Επικοινωνιών
	Εκπαίδευση / Κατάρτιση Ανθρώπινου Δυναμικού των ΕΛΤΑ

Η ΕΥΔ ΕΠ ΚτΠ, στην ετήσια έκθεση απολογισμού της πορείας του προγράμματος, συμπεριέλαβε ειδική θεματική ενότητα που αφορά στα στοιχεία υλοποίησης των παραπάνω μέτρων και το συσχετισμό τους με το ΕΣΔΑ. Σύμφωνα με τη ΕΥΔ, ο γενικός στόχος του προγράμματος είναι η προώθηση της απασχόλησης στην ΚτΠ, η βελτίωση των δεξιοτήτων των ανέργων και των απασχολουμένων, η καταπολέμηση των διακρίσεων και δημιουργία ευνοϊκού κλίματος πρόσβασης σε όλους τους πολίτες. Τέλος, γίνεται μέριμνα για την προσαρμογή στην ΚτΠ των ευαίσθητων και ειδικών ομάδων πληθυσμού που πλήττονται από τις επιπτώσεις της ανεργίας. Σε επιχειρησιακό επίπεδο, η προσπάθεια αυτή ενσωματώθηκε στους 4 πυλώνες της πολιτικής για την απασχόληση όπως αυτή προκύπτει από το ΕΣΔΑ. Αναλυτικά⁴²:

ΠΥΛΩΝΑΣ 1: Βελτίωση της απασχολησιμότητας

-Αντιμετώπιση της ανεργίας των νέων και πρόληψη της μακροχρόνιας ανεργίας με την υλοποίηση προγραμμάτων κατάρτισης δεξιοτήτων σε ΤΠΕ.

-Επανάταξη μακροχρονίων ανέργων στην αγορά εργασίας μέσω προγράμματος απόκτησης εργασιακής εμπειρίας.

-Ανάπτυξη εξειδικευμένου δυναμικού σε τομείς ΤΠΕ

-Αναβάθμιση των σχολικών συστημάτων και των συντελεστών αυτών με το πρόγραμμα της εκπαίδευσης των εκπαιδευτικών.

-Ενίσχυση του εκπαιδευτικού συστήματος με υλικές και άυλες δράσεις στην κατεύθυνση της ΚτΠ (εξοπλισμός σχολείων, κατάρτιση εκπαιδευτικών)

-Άρση των ανισοτήτων που προέρχεται από το ψηφιακό χάσμα και καταπολέμηση του αποκλεισμού από την Αγορά εργασίας με την ενίσχυση στην γνώση των ειδικών ομάδων πληθυσμού. (ΑΜΕΑ, Γυναίκες)

ΠΥΛΩΝΑΣ 2: Ανάπτυξη Επιχειρηματικού Πνεύματος

-Αύξηση της αυτοαπασχόλησης με την ενίσχυση των νέων για την δημιουργία μικρών επιχειρήσεων σε τομέα ΤΠΕ.

⁴² πηγή: Ετήσια Έκθεση Εκτέλεσης ΕΠ ΚτΠ, ΕΥΔ ΕΠ ΚτΠ, Ιούνιος 2003.

-Ενίσχυση μικρών επιχειρήσεων για την προσαρμογή τους στις τεχνολογικές αλλαγές (δικτυωθείτε, επιχειρείτε ηλεκτρονικά, e-business forum κλπ).

-Αναβάθμιση των δεξιοτήτων των ελεύθερων επαγγελματιών με την υλοποίηση προγραμμάτων κατάρτισης.

ΠΥΛΩΝΑΣ 3: Ενθάρρυνση της προσαρμοστικότητας των επιχειρήσεων και των απασχολουμένων τους.

-Προγράμματα κατάρτισης απασχολουμένων

ΠΥΛΩΝΑΣ 4: Ενίσχυση των πολιτικών ίσων ευκαιριών για γυναίκες και άνδρες

-Ενίσχυση της συμμετοχής των γυναικών στην απασχόληση με τα προγράμματα απόκτησης εργασιακής εμπειρίας και με ευέλικτες μορφές απασχόλησης.

-Ενίσχυση των γνώσεων με την υλοποίηση ειδικών προγραμμάτων κατάρτισης για την αντιμετώπιση του ψηφιακού χάσματος.

Στον πίνακα που ακολουθεί γίνεται μια συσχέτιση των Πυλώνων και των κατευθυντηρίων γραμμών με τους Άξονες του ΕΠ ΚτΠ:

	Άξονας 1	Άξονας 2	Άξονας 3	Άξονας 4	Άξονας 5
Πυλώνας I ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΗΣ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΕΝΤΑΞΗΣ (ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΙΜΟΤΗΤΑ)	χ	χ	χ	χ	
Κ.Γ 1 Αντιμετώπιση της ανεργίας των νέων και πρόληψη της μακροχρόνιας ανεργίας			X		
Κ.Γ 4&5 Ανάπτυξη δεξιοτήτων για τη νέα αγορά εργασίας στο πλαίσιο της δια βίου μάθησης	χ	χ	X	χ	
ΚΓ 6 Εντοπισμός και πρόληψη Ελλείψεων σε δεξιότητες			χ		
ΚΓ 7 Καταπολέμηση των διακρίσεων			χ		
Πυλώνας II ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΥ ΠΝΕΥΜΑΤΟΣ(ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ)					
Κ.Γ 8&9 Διευκόλυνση της σύστασης και της διαχείρισης επιχειρήσεων			χ		
Κ.Γ 10 Νέες ευκαιρίες απασχόλησης στην βασισμένη στην γνώση κοινωνία και στον τομέα παροχής υπηρεσιών			χ		
Πυλώνας III ΕΝΘΑΡΡΥΝΣΗ ΤΗΣ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑΣ ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗΣ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΤΟΥΣ (ΠΡΟΣΑΡΜΟΣΤΙΚΟΤΗΤΑ)					
Κ.Γ 13&14 Εκσυγχρονισμός της οργάνωσης της εργασίας. Υγεία και ασφάλεια της εργασίας	χ	χ	χ	χ	
Κ.Γ. 15 Προσαρμοστικότητα ως στοιχείο της δια βίου μάθησης	χ	χ	χ	χ	
Πυλώνας IV ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΤΩΝ ΕΥΚΑΙΡΙΩΝ ΑΝΔΡΩΝ ΚΑΙ ΓΥΝΑΙΚΩΝ (ΙΣΕΣ ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ)					
16 Η ενσωμάτωση της διάστασης της ισότητας σε όλες τις πολιτικές	χ	χ	χ	χ	
17 Αντιμετώπιση της ψαλίδας μεταξύ των δύο φύλων			χ		

Παρακάτω παρατίθενται τα στοιχεία που αφορούν την πορεία υλοποίησης των σχετικών μέτρων μέχρι το τέλος του 2002 και σύμφωνα με την ετήσια έκθεση του ΕΠ⁴³:

Στο Μέτρο 1.2:

- Επιμόρφωση Εκπαιδευτικών στην Αξιοποίηση των ΤΠΕ στην εκπαίδευση, Προϋπ. 89.661.162€ Μέχρι τα τέλη 2002 επιμορφώθηκαν 52.412 εκπαιδευτικοί πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (σε σύνολο 76.000 που πρέπει να επιμορφωθούν). Η επιμόρφωση των υπολοίπων αναμένεται να ολοκληρωθεί μέσα στο πρώτο τρίμηνο του 2003. Παράλληλα, το δεύτερο μεγάλο πακέτο δραστηριοτήτων του έργου που αφορά στην πιστοποίηση των εκπαιδευτικών αναμένεται να ξεκινήσει τον Ιανουάριο 2003.

Στο Μέτρο 2.5

- έχουν ενταχθεί 5 έργα συνολικού προϋπολογισμού 7,5Μ€ όλα τα έργα αφορούν στην «κατάρτιση χρηστών Ολοκληρωμένων Πληροφοριακών Συστημάτων που υλοποιήθηκαν ή θα υλοποιηθούν στο μέτρο 2.2. Από το σύνολο των ενταγμένων έχει υλοποιηθεί ένα έργο που αφορά στην κατάρτιση χρηστών ΟΠΣ της ΓΓ ΕΣΥΕ.

Στο Μέτρο 3.4 έχουν ενταχθεί δύο έργα

- Βασικές δεξιότητες σε ΤΠΕ που απευθύνεται σε 20.000 άνεργους (εκ των οποίων οι 2.000 είναι στρατεύσιμοι) απόφοιτους δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Το έργο είναι συνολικού προϋπολογισμού 21Μ€ και ο τελικός μας δικαιούχος είναι η ΕΥ Εφαρμογής του ΥΠΕΡΚΑ.

- Εξειδικευμένες δεξιότητες σε ΤΠΕ που αφορά στην κατάρτιση 3.000 άνεργων πτυχιούχων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης Το έργο είναι συνολικού προϋπολογισμού 30Μ€ και ο τελικός μας δικαιούχος είναι ο ΟΑΕΔ

Στο Μέτρο 3.5 έχουν ενταχθεί 2 έργα:

- απόκτηση εργασιακής εμπειρίας (stage) για 4.100 άνεργους πτυχιούχους σε επιχειρήσεις και Κέντρα Εξυπηρέτησης Πολιτών. Ο συνολικός προϋπολογισμός του ενταγμένου έργου είναι 16,6Μ€ και Τελικός Δικαιούχος είναι ο ΟΑΕΔ. Μέχρι το τέλος του 2002 έχει ολοκληρωθεί η επιλογή των επιχειρήσεων και των ανέργων και έχουν αρχίσει να υπογράφονται συμβάσεις με τους άνεργους και τις επιχειρήσεις,

- η απασχόληση 300 ανέργων διδασκόντων και βοηθητικού προσωπικού (ΗΡΩΝ-Π) σε επιχειρήσεις ΤΠΕ με σκοπό την πραγματοποίηση έρευνας. Το έργο έχει απόφαση εξαίρεσης χρηματοδότησης από την Δ/ση Ανταγωνισμού της ΕΕ. Μέχρι το τέλος του 2002 έχει προκηρυχθεί ο πρώτος κύκλος υποβολής προτάσεων και έχουν καταθέσει αιτήσεις οι επιχειρήσεις ενώ έχει ολοκληρωθεί και η αξιολόγηση.

Δ.1.2.2.2 Περιφερειακές Δράσεις του Γ' ΚΠΣ

Ο γενικός αναπτυξιακός στόχος της Περιφέρειας, όπως έχει ορισθεί στο Γ' ΠΕΠ Βορείου Αιγαίου 2000-2006, είναι:

- Η άρση της γεωγραφικής απομόνωσης, της φθίνουσας πληθυσμιακής εξέλιξης και της οικονομικής υστέρησης που έχει προκαλέσει ο παραμεθόριος νησιωτικός χαρακτήρας της Περιφέρειας.

⁴³ πηγή: Ετήσια Έκθεση Εκτέλεσης ΕΠ ΚτΠ, ΕΥΔ ΕΠ ΚτΠ, Ιούνιος 2003.

Ο γενικός αυτός αναπτυξιακός στόχος εξειδικεύεται στους κύριους στρατηγικούς στόχους, όπως έχουν ορισθεί στο ΣΠΑ 2000-2006:

- Την αναστροφή της πληθυσμιακής συρρίκνωσης και της περιθωριοποίησης της νησιωτικής οικονομίας, με την αξιοποίηση της τεχνολογίας και των τοπικών πλεονεκτημάτων.
- Εξασφάλιση ίσων ευκαιριών πρόσβασης σε αναβαθμισμένες υπηρεσίες υγείας και πρόνοιας, εκπαίδευσης και πολιτισμού - αναψυχής.
- Διαφοροποίηση της νησιωτικής οικονομίας από την αποκλειστική εκμετάλλευση του τουρισμού, με την αξιοποίηση της κοινωνίας της πληροφορίας.

Στα πλαίσια του Γ' Κ.Π.Σ. η Περιφέρεια έχει λάβει σοβαρά υπόψη στο σχεδιασμό της αναπτυξιακής πολιτικής της τους παραπάνω στόχους, αλλά και όλους εκείνους τους παράγοντες που αναμένεται να έχουν επιπτώσεις και που αποτελούν πραγματικές προκλήσεις ή ευκαιρίες στη νέα προγραμματική περίοδο 2000-2006. Ο σχεδιασμός αυτός κατά συνέπεια λαμβάνει υπόψη:

- τις εξελίξεις στο διεθνές περιβάλλον όπως π.χ. παγκοσμιοποίηση αγορών, εξελίξεις στο άμεσο γεωπολιτικό περιβάλλον της Περιφέρειας, εξελίξεις στις Κοινοτικές Πολιτικές, διεύρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης, νέες διεθνείς συμφωνίες σε διάφορα θέματα,
- τις εξελίξεις στην τεχνολογία και ιδιαίτερα των νέων τεχνολογιών στους τομείς των επικοινωνιών, της πληροφόρησης κλπ., η χρήση των οποίων είναι βέβαιοι ότι αίρουν την απομόνωση των νησιών και παράλληλα επιτρέπουν τη δημιουργία δυναμικών παραγωγικών μονάδων σε όλους τους τομείς της οικονομίας. Η πορεία προς την κοινωνία της πληροφορίας αναδεικνύει τις νέες τεχνολογίες και την πληροφορική σε στρατηγικό εργαλείο ανταγωνισμού,
- τις εξελίξεις στην Ελληνική οικονομία συνολικά (π.χ. χαμηλός πληθωρισμός, περιορισμός των ελλειμμάτων του Δημοσίου Τομέα, η πτώση των επιτοκίων κλπ.) καθώς και τις εξελίξεις μετά την ένταξη της χώρας στην Ο.Ν.Ε. οι οποίες μπορούν να επηρεάσουν θετικά την ανάπτυξη της Περιφέρειας καθώς και τις αντιλήψεις που αφορούν την ποιότητα ζωής, την προστασία και την διαχείριση του φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος.

Ιδιαίτερα, σε επίπεδο μέτρων που αφορούν άμεσα ή έμμεσα την τόνωση της απασχόλησης και την καταπολέμηση της ανεργίας, στο Περιφερειακό Πρόγραμμα του Βορείου Αιγαίου 2000-2006 εντάσσονται τα παρακάτω μέτρα:

Μέτρο 1.4: Αντιμετώπιση της Ανεργίας⁴⁴

Στόχος του Μέτρου είναι η αναβάθμιση των δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού και η αύξηση της ευελιξίας της αγοράς εργασίας, ώστε να καλυφθούν οι ανάγκες όλων των επιμέρους αγορών, που δεν καλύπτονται επαρκώς από τις τομεακές πολιτικές (συμπληρωματικότητα με το εθνικό σκέλος) και να αναδειχθούν τα συγκριτικά πλεονεκτήματα της Περιφέρειας με τη δημιουργία θέσεων εργασίας σε νέα πεδία απασχόλησης, όπως το περιβάλλον και ιδιαίτερα το φυσικό περιβάλλον, ο πολιτισμός, οι νέες τεχνολογίες κλπ. Το Μέτρο αφορά δράσεις εξειδικευμένης επαγγελματικής κατάρτισης και προώθησης της απασχόλησης, σε συνέργια με τις δράσεις που αναπτύσσονται από τα άλλα Διαρθρωτικά Ταμεία (ΕΤΠΑ, ΕΓΤΠΕ) στο πλαίσιο του ΠΕΠ Βορείου Αιγαίου 2000 – 2006. Συγκεκριμένα οι ενέργειες που περιλαμβάνονται, αφορούν την κατάρτιση και την επιδότηση της απασχόλησης.

Προτεραιότητα του Μέτρου είναι η αναβάθμιση του ανθρώπινου δυναμικού της Περιφέρειας, με την υλοποίηση ενεργειών ποιοτικής, εξειδικευμένης και ευέλικτης επαγγελματικής κατάρτισης. Ταυτόχρονα, η επιδότηση της απασχόλησης σε τομείς

⁴⁴ Πηγή: Συμπλήρωμα Προγραμματισμού ΠΕΠ ΒΑ, Ιούνιος 2002

προτεραιότητας για τη Περιφέρεια όπως το περιβάλλον (φυσικό και ανθρωπογενές), ο πολιτισμός και η ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς, ενώ δύο είναι οι προβλεπόμενες κατηγορίες πράξεων, η κατάρτιση και η προώθηση στην απασχόληση. Σύμφωνα με την προκήρυξη που υλοποιήθηκε στο πλαίσιο του μέτρου από την ΔΙΣΑ της ΓΓ ΠΒΑ το Δεκέμβριο του 2002⁴⁵, τα επιμέρους στοιχεία που προκύπτουν από την ενεργοποίηση του μέτρου είναι τα ακόλουθα:

- Αντικείμενο του προκηρυσσόμενου έργου είναι η υλοποίηση ογδόντα πέντε (-85-) προγραμμάτων συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης ανέργων, εργαζομένων και αυτοαπασχολούμενων, σε εκπαιδευτικά αντικείμενα προσαρμοσμένα στις απαιτήσεις της αγοράς εργασίας και στις ανάγκες των απασχολησιμων, βάσει των συγκεκριμένων προτεραιοτήτων του ΠΕΠ

- το εν λόγω έργο έχει ενταχθεί στο Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων, στην ΣΑΕΠ 088/3, με συνολικό προϋπολογισμό (εθνική και κοινοτική συμμετοχή) επτά εκατομμύρια επτακόσιες έντεκα χιλιάδες εξακόσια ενενήντα τρία ευρώ (7.711.693 €) και πίστωση έτους 2002 ποσού ύψους τρεις χιλιάδες ευρώ (3000 €).

- Η γεωγραφική κατανομή του έργου κατάρτισης είναι η ακόλουθη:

ΘΕΜΑΤΙΚΑ ΠΕΔΙΑ / ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ ΝΟΜΟΙ	ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	ΥΓΕΙΑ ΠΡΟΝΟΙΑ	ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ΣΩΜΑΤΙΚΗ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ	ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΑ	ΤΕΧΝΙΚΑ	ΑΓΡΟΤΙΚΑ	ΣΥΝΟΛΑ
ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	15	8	12	8	16	26	85
ΛΕΣΒΟΥ	7	4	6	4	8	12	41
ΧΙΟΥ	4	2	3	2	4	7	22
ΣΑΜΟΥ	4	2	3	2	4	7	22

- Η προκήρυξη παραπέμπει στο Συμπλήρωμα Προγραμματισμού του ΠΕΠ ΒΑ (Ιούνιος 2002) και στο μέτρο 1.3 του ΕΠ «Απασχόληση και Επαγγελματική Κατάρτιση, σημειώνοντας ότι η παραπάνω γεωγραφική και θεματική κατανομή έχει υπολογισθεί με βάση την αρχή της συμπληρωματικότητας και αποφεύγει τυχόν επικαλύψεις

- Ο σχεδιασμός και η υλοποίηση του μέτρου λαμβάνει υπόψη τις κατευθύνσεις του ΕΣΔΑ, υποχρεώνοντας τους φορείς υλοποίησης να τηρήσουν τις προδιαγραφές του ΥΠΕΡΚΑ για την κατάρτιση⁴⁶ καθώς και τις κατευθύνσεις του Γ' ΠΕΠ ΒΑ⁴⁷, οι οποίες μεταξύ άλλων προβλέπουν ότι η επιλογή των καταρτιζομένων θα γίνει με βάση τις παρακάτω παραμέτρους⁴⁸:

- Οι άνεργοι καταρτιζόμενοι θα πρέπει να είναι εγγεγραμμένοι στα Μητρώα Ανεργίας του ΟΑΕΔ και να έχουν περάσει τη διαδικασία εξατομικευμένη προσέγγισης μέσω των ΚΠΑ ή (όπου δεν υπάρχει ΚΠΑ) των Τοπικών Υπηρεσιών Απασχόλησης του ΟΑΕΔ. Η επιλογή τους γίνεται από Τριμελή Επιτροπή Επιλογής στην οποία συμμετέχουν δύο εκπρόσωποι του αντίστοιχου ΚΕΚ ανά πρόγραμμα και ένας κοινωνικός εταίρος. Ο κοινωνικός εταίρος θα είναι εκπρόσωπος του μεγαλύτερου

⁴⁵ πηγή: Αναλυτικό Τεύχος Προκήρυξης 01/2002, ΔΙΣΑ ΠΒΑ, Δεκέμβριος 2002

⁴⁶ βλ: ΚΥΑ ΕΣΔΕΚ, ΦΕΚ 787/Β/26-6-2002, ΥΠΕΡΚΑ/ΥΠΟΙΚΟ

⁴⁷ ΣΠ ΠΕΠ ΒΑ, Ιούνιος 2002

⁴⁸ πηγή: Αναλυτικό Τεύχος Προκήρυξης 01/2002, ΔΙΣΑ ΠΒΑ, Δεκέμβριος 2002

κοινωνικού φορέα της περιφέρειας (ο φορέας αυτός θα προσδιορίζεται με απόφαση της Γενικής Γραμματέας της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου).

- Πρόληψη: Προώθηση των νέων κάτω των 25 ετών και πριν συμπληρώσουν 6 μήνες ανεργίας και των άνω των 25 ετών πριν συμπληρώσουν 12μηνη διάρκεια ανεργίας, για ένταξή τους στην αγορά εργασίας, με την προσφορά ευκαιριών κατάρτισης, απόκτησης εργασιακής εμπειρίας, απασχόλησης κ.α.,

- Θεραπεία: Για ανέργους με διαστήματα ανεργίας μεγαλύτερα των ανωτέρω,

- Συμμετοχή γυναικών,

- Συμμετοχή ατόμων που προέρχονται από πληθυσμιακές ομάδες που αποκλείονται ή απειλούνται με αποκλεισμό από την αγορά εργασίας (άτομα με κινητικές αναπηρίες, άτομα με βαριές κινητικές ή πολλαπλές αναπηρίες, άτομα με νοητική στέρωση, άτομα με προβλήματα αισθητηρίων οργάνων, άτομα με ψυχικές ασθένειες που διαβιούν εκτός ιδρυμάτων, παλιννοστούντες, πρόσφυγες, μετανάστες, φυλακισμένοι, αποφυλακισμένοι, ανήλικοι παραβάτες, πρώην χρήστες ουσιών ή άτομα που βρίσκονται σε διαδικασία απεξάρτησης, ειδικές πολιτισμικές ομάδες, άτομα που απειλούνται με αποκλεισμό από την αγορά εργασίας σε περιοχές ή κλάδους υψηλής ανεργίας, άνεργοι άνω των 55 ετών, μακροχρόνια άνεργοι άνω των 45 ετών, ειδικές κατηγορίες γυναικών που απειλούνται με κοινωνικό αποκλεισμό).

Μέτρο 1.5: Υπηρεσίες Φροντίδας για την Προώθηση των Ίσων Ευκαιριών μεταξύ των Δύο Φύλων⁴⁹.

Κύριος στόχος του Μέτρου είναι η δημιουργία κατάλληλων συνθηκών, μέσω της υποστήριξης εξαρτώμενων ατόμων (παιδιά, ηλικιωμένοι, ΑΜΕΑ, κλπ), για την διευκόλυνση της ένταξης των γυναικών στην αγορά εργασίας και την εξασφάλιση ίσων ευκαιριών απασχόλησης γυναικών – ανδρών. Ειδικότερα το Μέτρο προβλέπει τύπους δράσεων όπως :

- βελτίωση ή/και λειτουργία δομών /υποδομών που εξυπηρετούν βρέφη, νήπια, παιδιά, ηλικιωμένους και άλλες πληθυσμιακές ομάδες που χρήζουν ιδιαίτερης φροντίδας.

- Κατάρτιση και αναβάθμιση του προσωπικού των δομών κοινωνικής υποστήριξης.

Η δομή και το περιεχόμενο των παρεμβάσεων εναρμονίζεται με την Ευρωπαϊκή και Εθνική Πολιτική στην Απασχόληση και συγκεκριμένα με τον άξονα 5 «Βελτίωση της πρόσβασης και της συμμετοχής των γυναικών στην αγορά εργασίας» του εθνικού Ε.Π. «Απασχόληση και Επαγγελματική Κατάρτιση». Προτεραιότητα έχει δοθεί στην ανάπτυξη υπηρεσιών του τύπου «βοήθεια στο σπίτι», στην ίδρυση και λειτουργία βρεφονηπιακών σταθμών, καθώς και στην υποστήριξη ηλικιωμένων ατόμων και ΑΜΕΑ, ώστε να διευκολυνθεί η πρόσβαση των γυναικών στην αγορά εργασίας. Κύριος στόχος του Μέτρου είναι η κάλυψη των αναγκών σε υποδομές εξυπηρέτησης εξαρτημένων ατόμων, σε συνέργια με το αντίστοιχο τομεακό πρόγραμμα. Οι επιλέξιμες δράσεις που σχεδιάζονται ή έχουν ενταχθεί και υλοποιούνται στα πλαίσια του μέτρου αναλύονται σε δύο κατηγορίες :

-1- Έχουν προκηρυχθεί και υλοποιούνται δράσεις κοινωνικής φροντίδας & κοινωνικής ενσωμάτωσης, όπως :

⁴⁹ πηγή: ΕΥΔ ΠΕΠ ΒΑ, Ιούνιος 2003

- ανάπτυξη Κέντρων Ημερήσιας Φροντίδας Ηλικιωμένων (ΚΗΦΗ) – έχουν ενταχθεί δύο δομές στους Δήμους Βαθέως Σάμου και Χίου με συνολικό προϋπολογισμό 453.924,32 €, με πρόβλεψη δημιουργίας 8 θέσεων απασχόλησης και εξυπηρέτησης 40 ωφελουμένων.

- ανάπτυξη κέντρων δημιουργικής απασχόλησης παιδιών με αναπηρία (ΚΔΑΠ ΜΕΑ) – έχει ενταχθεί η δημιουργία μίας δομής στο δήμο Χίου με προϋπολογισμό 512.041,88 €, με πρόβλεψη δημιουργίας 12 θέσεων απασχόλησης και εξυπηρέτησης 30 ωφελουμένων.

- ανάπτυξη κέντρων δημιουργικής απασχόλησης παιδιών (ΚΔΑΠ) – έχει ενταχθεί η δημιουργία μίας δομής στο δήμο Χίου με συνολικό προϋπολογισμό 356.470,30 €, με πρόβλεψη δημιουργίας 5 θέσεων απασχόλησης και εξυπηρέτησης 40 ωφελουμένων.

- ανάπτυξη προγραμμάτων τύπου «Βοήθεια στο Σπίτι» - έχουν ενταχθεί 52 προγράμματα με συνολικό προϋπολογισμό 9.113.052 €, με πρόβλεψη δημιουργίας 164 θέσεων απασχόλησης και σύνολο 1425 ωφελουμένων.

- την ανάπτυξη νέων βρεφονηπιακών σταθμών – έχει ενταχθεί η δημιουργία μίας δομής στο δήμο Χίου με συνολικό προϋπολογισμό 389.934,67 €, με πρόβλεψη δημιουργίας 6 θέσεων απασχόλησης και εξυπηρέτησης 40 ωφελουμένων

Αναλυτικά τα στοιχεία που αφορούν το σύνολο των ενταγμένων πράξεων στο πλαίσιο του μέτρου είναι⁵⁰:

Γ' ΚΠΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΣΤΟ ΠΕΠ ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ (ΕΝΤΑΓΜΕΝΑ)								
Α/Α	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	ΝΟΜΟΣ	ΟΤΑ	ΤΕΛΙΚΟΣ ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΣ	ΔΡΑΣΗ	Π/Υ	ΑΠΑΣΧΟΛΟΥ ΜΕΝΟΙ	ΔΥΝΑΜΙΚΟΤΗΤΑ
1	Β. ΑΙΓΑΙΟΥ	ΧΙΟΥ	Δ. ΧΙΟΥ	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΧΙΟΥ (ΔΑΕΧ)	Βρεφονηπιακός Σταθμός	389.934,67	6	30
2	Β. ΑΙΓΑΙΟΥ	ΣΑΜΟΥ	Δ. ΠΥΘΑΓΟΡΕΙΟΥ (ΜΥΤΙΛΗΝΙΟΙ-ΧΩΡΑ-ΠΥΘΑΓΟΡΙΟ)	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΔΗΜΟΥ ΠΥΘΑΓΟΡΕΙΟΥ (ΔΕΑΠ)	ΒςΣ	100.260,45	3	58
3	Β. ΑΙΓΑΙΟΥ	ΧΙΟΥ	Δ. ΟΜΗΡΟΥΠΟΛΗΣ (ΛΑΓΚΑΔΑ - ΣΥΚΙΑΔΑ)	ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΔΗΜΟΥ ΟΜΗΡΟΥΠΟΛΗΣ - ΠΡΟΜΗΘΕΥΤΙΚ Η Α.Ε. ΔΗΜΟΥ ΒΡΟΝΤΑΔΟΥ	ΒαΣ	102.036,68	4	241
4	Β. ΑΙΓΑΙΟΥ	ΧΙΟΥ	Δ. ΟΜΗΡΟΥΠΟΛΗΣ (ΚΑΡΥΕΣ-ΑΥΓΩΝΥΜΑ-ΑΝΑΒΑΤΟΣ-ΣΙΔΗΡΟΥΝΤΑ)	ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΔΗΜΟΥ ΟΜΗΡΟΥΠΟΛΗΣ - ΠΡΟΜΗΘΕΥΤΙΚ Η Α.Ε. ΔΗΜΟΥ ΒΡΟΝΤΑΔΟΥ	ΒαΣ	105.206,16	3	96

⁵⁰ πηγή: ΕΥΣΕΚΤ, ΥΠΕΡΚΑ, Ιούνιος 2003

Γ΄ ΚΠΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΣΤΟ ΠΕΠ ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ (ΕΝΤΑΓΜΕΝΑ)								
Α/Α	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	ΝΟΜΟΣ	ΟΤΑ	ΤΕΛΙΚΟΣ ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΣ	ΔΡΑΣΗ	Π/Υ	ΑΠΑΣΧΟΛΟΥ ΜΕΝΟΙ	ΔΥΝΑΜΙΚΟΤΗΤΑ
5	Β. ΑΙΓΑΙΟΥ	ΧΙΟΥ	Δ. ΚΑΡΔΑΜΥΛΩΝ (ΠΥΤΙΟΥΣ)	ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΔΗΜΟΥ ΚΑΡΔΑΜΥΛΩΝ	ΒσΣ	107.895,07	3	199
6	Β. ΑΙΓΑΙΟΥ	ΧΙΟΥ	Δ. ΚΑΡΔΑΜΥΛΩΝ	ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΔΗΜΟΥ ΚΑΡΔΑΜΥΛΩΝ	ΒσΣ	107.895,07	4	221
7	Β. ΑΙΓΑΙΟΥ	ΛΕΣΒΟΥ	Δ. ΠΟΛΙΧΝΙΤΟΥ	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ & ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΔΗΜΟΥ ΠΟΛΙΧΝΙΤΟΥ	ΒσΣ	143.328,99	3	130
8	Β. ΑΙΓΑΙΟΥ	ΧΙΟΥ	Δ. ΟΜΗΡΟΥΠΟΛΗΣ (ΒΡΟΝΤΑΔΟΣ)	ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΔΗΜΟΥ ΟΜΗΡΟΥΠΟΛΗΣ - ΠΡΟΜΗΘΕΥΤΙΚ Η Α.Ε. ΔΗΜΟΥ ΒΡΟΝΤΑΔΟΥ	ΒσΣ	145.748,34	3	110
9	Β. ΑΙΓΑΙΟΥ	ΣΑΜΟΥ	Δ. ΠΥΘΑΓΟΡΕΙΟΥ (ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΣΑΜΟΣ)	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΔΗΜΟΥ ΠΥΘΑΓΟΡΕΙΟΥ (ΔΕΑΠ)	ΒσΣ	148.173,14	4	34
10	Β. ΑΙΓΑΙΟΥ	ΧΙΟΥ	Δ. ΟΙΝΟΥΣΩΝ	ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΧΙΟΥ (ΕΤΑΧ)	ΒσΣ	160.278,57	4	150
11	Β. ΑΙΓΑΙΟΥ	ΧΙΟΥ	Δ.ΙΩΝΙΑΣ	ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΧΙΟΥ (ΕΤΑΧ)	ΒσΣ	160.705,62	5	40
12	Β. ΑΙΓΑΙΟΥ	ΧΙΟΥ	Δ.ΑΜΑΝΗΣ	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ & ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΔΗΜΟΥ ΑΜΑΝΗΣ	ΒσΣ	160.705,62	4	100
13	Β. ΑΙΓΑΙΟΥ	ΧΙΟΥ	Δ. ΑΜΑΝΗΣ	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ & ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΔΗΜΟΥ ΑΜΑΝΗΣ	ΒσΣ	160.705,62	4	20
14	Β. ΑΙΓΑΙΟΥ	ΛΕΣΒΟΥ	ΜΟΥΔΡΟΥ	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΔΗΜΟΥ ΜΟΥΔΡΟΥ	ΒσΣ	161.059,70	4	20
15	Β. ΑΙΓΑΙΟΥ	ΛΕΣΒΟΥ	ΑΓΙΑΣΟΣ	ΑΣΤΙΚΗ ΜΗ ΚΕΡΔΟΣΚΟΠΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΔΗΜΟΥ ΑΓΙΑΣΟΥ	ΒσΣ	165.000,59	4	20

Γ΄ ΚΠΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΣΤΟ ΠΕΠ ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ (ΕΝΤΑΓΜΕΝΑ)								
Α/Α	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	ΝΟΜΟΣ	ΟΤΑ	ΤΕΛΙΚΟΣ ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΣ	ΔΡΑΣΗ	Π/Υ	ΑΠΑΣΧΟΛΟΥ ΜΕΝΟΙ	ΔΥΝΑΜΙΚΟΤΗΤΑ
16	Β. ΑΙΓΑΙΟΥ	ΣΑΜΟΥ	Δ. ΒΑΘΕΟΣ	ΣΑΜΙΑΚΗ ΑΓΟΡΑ- ΑΜΙΓΗΣ ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΔΗΜΟΥ ΒΑΘΕΟΣ	ΒαΣ	165.214,97	5	26
17	Β. ΑΙΓΑΙΟΥ	ΣΑΜΟΥ	Δ. ΒΑΘΕΟΣ	ΣΑΜΙΑΚΗ ΑΓΟΡΑ-ΑΜΙΓΗΣ ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΔΗΜΟΥ ΒΑΘΕΟΣ	ΒαΣ	165.214,97	5	40
18	Β. ΑΙΓΑΙΟΥ	ΣΑΜΟΥ	Δ. ΕΥΔΗΛΟΥ ΙΚΑΡΙΑΣ	ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΙΚΑΡΙΑΣ Α.Ε.	ΒαΣ	165.474,94	5	195
19	Β. ΑΙΓΑΙΟΥ	ΧΙΟΥ	Δ. ΨΑΡΩΝ	ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΧΙΟΥ (ΕΤΑΧ)	ΒαΣ	169.161,00	5	80
20	Β. ΑΙΓΑΙΟΥ	ΛΕΣΒΟΥ	Δ. ΜΗΘΥΜΝΑΣ	ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΔΗΜΟΥ ΜΗΘΥΜΝΑΣ	ΒαΣ	172.000,00	5	100
21	Β. ΑΙΓΑΙΟΥ	ΛΕΣΒΟΥ	ΑΓΙΑΣ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΣ	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ-ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΔΗΜΟΥ ΑΓΙΑΣ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΣ	ΒαΣ	172.000,59	6	46
22	Β. ΑΙΓΑΙΟΥ	ΛΕΣΒΟΥ	ΝΕΑ ΚΟΥΤΑΛΗ	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΔΗΜΟΥ ΜΟΥΔΡΟΥ	ΒαΣ	172.000,59	6	40
23	Β. ΑΙΓΑΙΟΥ	ΛΕΣΒΟΥ	Δ. ΠΕΤΡΑΣ	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΚΑΤΑΣΚΕΥΩΝ ΔΗΜΟΥ ΠΕΤΡΑΣ	ΒαΣ	172.000,59	6	40
24	Β. ΑΙΓΑΙΟΥ	ΛΕΣΒΟΥ	Δ. ΕΡΕΣΟΥ - ΑΝΤΙΣΣΗΣ	ΑΜΙΓΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΔΗΜΟΥ ΕΡΕΣΟΥ-ΑΝΤΙΣΣΗΣ	ΒαΣ	175.197,59	6	45
25	Β. ΑΙΓΑΙΟΥ	ΛΕΣΒΟΥ	ΕΥΕΡΓΕΤΟΥΛΑ	ΑΣΤΙΚΗ ΜΗ ΚΕΡΔΟΣΚΟΠΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΚΟΛΠΟΣ ΓΕΡΑΣ	ΒαΣ	179.000,59	6	40
26	Β. ΑΙΓΑΙΟΥ	ΛΕΣΒΟΥ	ΠΛΩΜΑΡΙΟΥ	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ-ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΔΗΜΟΥ ΠΛΩΜΑΡΙΟΥ	ΒαΣ	179.000,59	6	40
27	Β. ΑΙΓΑΙΟΥ	ΛΕΣΒΟΥ	ΓΕΡΑΣ	ΑΣΤΙΚΗ ΜΗ ΚΕΡΔΟΣΚΟΠΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΔΗΜΟΥ ΓΕΡΑΣ "ΚΟΛΠΟΣ ΓΕΡΑΣ"	ΒαΣ	179.000,59	6	50

Γ΄ ΚΠΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΣΤΟ ΠΕΠ ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ (ΕΝΤΑΓΜΕΝΑ)								
Α/Α	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	ΝΟΜΟΣ	ΟΤΑ	ΤΕΛΙΚΟΣ ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΣ	ΔΡΑΣΗ	Π/Υ	ΑΠΑΣΧΟΛΟΥ ΜΕΝΟΙ	ΔΥΝΑΜΙΚΟΤΗΤΑ
28	Β. ΑΙΓΑΙΟΥ	ΛΕΣΒΟΥ	ΛΟΥΤΡΟΠΟΛΕΩ Σ ΘΕΡΜΗΣ	ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΔΗΜΟΥ ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ (ΑΔΕΜ Α.Ε.)	Βασ	179.000,59	6	57
29	Β. ΑΙΓΑΙΟΥ	ΛΕΣΒΟΥ	Δ. ΜΑΝΤΑΜΑΔΟΥ	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ-ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΔΗΜΟΥ ΑΓΙΑΣ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΣ	Βασ	179.000,59	6	50
30	Β. ΑΙΓΑΙΟΥ	ΛΕΣΒΟΥ	ΜΥΡΙΝΑΣ	ΑΜΙΓΗΣ ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΔΗΜΟΥ ΜΥΡΙΝΑΣ	Βασ	179.000,59	6	250
31	Β. ΑΙΓΑΙΟΥ	ΛΕΣΒΟΥ	Δ. ΠΕΤΡΑΣ	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΚΑΤΑΣΚΕΥΩΝ ΔΗΜΟΥ ΠΕΤΡΑΣ	Βασ	179.600,59	6	50
32	Β. ΑΙΓΑΙΟΥ	ΧΙΟΥ	Δ. ΑΓΙΟΥ ΜΗΝΑ	ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΧΙΟΥ (ΕΝΑ ΧΙΟΥ Α.Ε)	Βασ	181.273,66	4	15
33	Β. ΑΙΓΑΙΟΥ	ΛΕΣΒΟΥ	Δ. ΕΡΕΣΟΥ - ΑΝΤΙΣΣΗΣ	ΑΜΙΓΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΔΗΜΟΥ ΕΡΕΣΟΥ-ΑΝΤΙΣΣΗΣ	Βασ	181.536,44	5	0
34	Β. ΑΙΓΑΙΟΥ	ΧΙΟΥ	Δ. ΜΑΣΤΙΧΩΡΙΩΝ	ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΧΙΟΥ (ΕΝΑ ΧΙΟΥ Α.Ε)	Βασ	181.860,60	9	100
35	Β. ΑΙΓΑΙΟΥ	ΛΕΣΒΟΥ	ΚΑΛΛΟΝΗΣ	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΛΛΟΝΗΣ (ΔΕΠΤΑΚ)	Βασ	183.386,31	9	20
36	Β. ΑΙΓΑΙΟΥ	ΛΕΣΒΟΥ	Δ. ΠΟΛΙΧΝΙΤΟΥ	ΑΜΙΓΗΣ ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ & ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΔΗΜΟΥ ΠΟΛΙΧΝΙΤΟΥ	Βασ	185.550,59	8	100
37	Β. ΑΙΓΑΙΟΥ	ΛΕΣΒΟΥ	ΠΛΩΜΑΡΙΟΥ	ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗΣ ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ ΔΗΜΟΥ ΠΛΩΜΑΡΙΟΥ	Βασ	185.550,59	3	20
38	Β. ΑΙΓΑΙΟΥ	ΣΑΜΟΥ	Δ. ΜΑΡΑΘΟΚΑΜΠΟΥ	ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΔΗΜΟΥ	Βασ	185.798,57	4	25

Γ΄ ΚΠΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΣΤΟ ΠΕΠ ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ (ΕΝΤΑΓΜΕΝΑ)								
Α/Α	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	ΝΟΜΟΣ	ΟΤΑ	ΤΕΛΙΚΟΣ ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΣ	ΔΡΑΣΗ	Π/Υ	ΑΠΑΣΧΟΛΟΥ ΜΕΝΟΙ	ΔΥΝΑΜΙΚΟΤΗΤΑ
				ΜΑΡΑΘΟΚΑΜΠΟΥ ΣΑΜΟΥ				
39	Β. ΑΙΓΑΙΟΥ	ΣΑΜΟΥ	Δ. ΚΑΡΛΟΒΑΣΙΟΥ	ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΔΗΜΟΥ ΜΑΡΑΘΟΚΑΜΠΟΥ	ΒσΣ	185.798,57	5	30
40	Β. ΑΙΓΑΙΟΥ	ΧΙΟΥ	Δ. ΧΙΟΥ	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΧΙΟΥ (ΔΑΕΧ)	ΒσΣ	195.099,18	13	90
41	Β. ΑΙΓΑΙΟΥ	ΛΕΣΒΟΥ	ΕΥΕΡΓΕΤΟΥΛΑ	ΑΣΤΙΚΗ ΜΗ ΚΕΡΔΟΣΚΟΠΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ "ΚΟΛΠΟΣ ΓΕΡΑΣ"	ΒσΣ	195.202,61	3	35
42	Β. ΑΙΓΑΙΟΥ	ΣΑΜΟΥ	Δ. ΒΑΘΕΟΣ	ΣΑΜΙΑΚΗ ΑΓΟΡΑ-ΑΜΙΓΗΣ ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΔΗΜΟΥ ΒΑΘΕΟΣ	ΒσΣ	197.966,30	3	35
43	Β. ΑΙΓΑΙΟΥ	ΧΙΟΥ	Δ. ΚΑΜΠΟΧΩΡΩΝ	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΚΑΜΠΟΧΩΡΩΝ (ΔΑΕΚ)	ΒσΣ	206.594,23	3	35
44	Β. ΑΙΓΑΙΟΥ	ΧΙΟΥ	Δ.ΚΑΜΠΟΧΩΡΩΝ	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΚΑΜΠΟΧΩΡΩΝ (ΔΑΕΚ)	ΒσΣ	206.594,23	3	35
45	Β. ΑΙΓΑΙΟΥ	ΣΑΜΟΥ	Δ. ΡΑΧΩΝ ΙΚΑΡΙΑΣ	ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΙΚΑΡΙΑΣ Α.Ε.	ΒσΣ	208.218,29	3	35
46	Β. ΑΙΓΑΙΟΥ	ΛΕΣΒΟΥ	ΜΥΡΙΝΑΣ	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΔΗΜΟΥ ΜΥΡΙΝΑΣ	ΒσΣ	211.751,87	3	35
47	Β. ΑΙΓΑΙΟΥ	ΛΕΣΒΟΥ	ΑΓΙΑΣ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΣ	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΔΗΜΟΥ ΑΓΙΑΣ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΣ	ΒσΣ	211.751,87	3	50
48	Β. ΑΙΓΑΙΟΥ	ΛΕΣΒΟΥ	Δ. ΜΑΝΤΑΜΑΔΟΥ	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΔΗΜΟΥ ΑΓΙΑΣ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΣ	ΒσΣ	211.751,87	3	40
49	Β. ΑΙΓΑΙΟΥ	ΛΕΣΒΟΥ	ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ - ΒΟΡΕΙΑ ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ	ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΔΗΜΟΥ ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ (ΑΔΕΜ Α.Ε.)	ΒσΣ	215.751,87	3	40

Γ' ΚΠΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΣΤΟ ΠΕΠ ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ (ΕΝΤΑΓΜΕΝΑ)								
Α/Α	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	ΝΟΜΟΣ	ΟΤΑ	ΤΕΛΙΚΟΣ ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΣ	ΔΡΑΣΗ	Π/Υ	ΑΠΑΣΧΟΛΟΥ ΜΕΝΟΙ	ΔΥΝΑΜΙΚΟΤΗΤΑ
50	Β. ΑΙΓΑΙΟΥ	ΛΕΣΒΟΥ	ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ - ΝΟΤΙΑ ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ	ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΔΗΜΟΥ ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ (ΑΔΕΜ Α.Ε.)	ΒσΣ	215.751,87	3	40
51	Β. ΑΙΓΑΙΟΥ	ΛΕΣΒΟΥ	ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ ΔΗΜΟΥ ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ	ΒσΣ	215.751,87	3	40
52	Β. ΑΙΓΑΙΟΥ	ΛΕΣΒΟΥ	ΓΕΡΑΣ	ΑΣΤΙΚΗ ΜΗ ΚΕΡΔΟΣΚΟΠΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ "ΚΟΛΠΟΣ ΓΕΡΑΣ"	ΒσΣ	218.202,00	3	40
53	Β. ΑΙΓΑΙΟΥ	ΛΕΣΒΟΥ	ΚΑΛΛΟΝΗΣ	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΔΗΜΟΥ ΚΑΛΛΟΝΗΣ	ΒσΣ	221.039,62	3	40
54	Β. ΑΙΓΑΙΟΥ	ΧΙΟΥ	Δ. ΧΙΟΥ	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΧΙΟΥ (ΔΑΕΧ)	ΚΔΑΠ	356.470,30	4	20
55	Β. ΑΙΓΑΙΟΥ	ΧΙΟΥ	Δ. ΧΙΟΥ	ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΝΟΜΑΡΧΙΑΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ Α.Ε.	ΚΔΑΠ ΜΕΑ	512.041,88	5	20
56	Β. ΑΙΓΑΙΟΥ	ΣΑΜΟΥ	Δ. ΒΑΘΕΟΣ	ΣΑΜΙΑΚΗ ΑΓΟΡΑ-ΑΜΙΓΓΗΣ ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΔΗΜΟΥ ΒΑΘΕΟΣ	ΚΗΦΗ	221.335,42	3	25
57	Β. ΑΙΓΑΙΟΥ	ΧΙΟΥ	Δ. ΧΙΟΥ	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΧΙΟΥ (ΔΑΕΧ)	ΚΗΦΗ	231.958,90	4	25

-2- Σχεδιάζονται δράσεις για την ενίσχυση της γυναικείας επιχειρηματικότητας, όπως :

- ενέργειες κατάρτισης και τεχνικής υποστήριξης
- υποστήριξη συλλογικής γυναικείας επιχειρηματικότητας (γυναικείων συνεταιρισμών)
- προώθηση δικτύων συνεργασίας
- ενέργειες προβολής γυναικείας επιχειρηματικότητας

Από την εφαρμογή των πιο πάνω προγραμμάτων προβλέπεται να ωφεληθούν συνολικά 165 άνεργοι και να εξυπηρετηθούν τουλάχιστον 1500 ηλικιωμένα άτομα και άτομα με αναπηρίες. Πέραν όμως της άμεσης δημιουργίας νέων θέσεων εργασίας, σημαντική επίπτωση από την εφαρμογή τους θα προκύψει και από την

«απελευθέρωση» των ατόμων, στην πλειοψηφία τους γυναίκες, οι οποίες αυτή τη στιγμή δεν μπορούν να αποδεσμευτούν και να ενταχθούν στην αγορά εργασίας ενώ με την εφαρμογή του προγράμματος θα μπορέσουν να προχωρήσουν στις απαραίτητες ενέργειες οι οποίες θα τους επιτρέψουν να εργαστούν εκτός του σπιτιού τους και να τονωθεί έτσι η γυναικεία απασχόληση. Παρά τα θετικά στοιχεία τα οποία προκύπτουν από την εφαρμογή αυτών των προγραμμάτων στον χώρο της κοινωνικής οικονομίας, ένα κρίσιμο σημείο το οποίο χρήζει προσοχής, είναι η εξασφάλιση της βιωσιμότητας των δομών αυτών καθώς και η προηγούμενη εμπειρία αλλά και πρόσφατες μελέτες έχουν δείξει ότι ενδέχεται να παρουσιαστούν προβλήματα στη μακροχρόνια χρηματοδότηση τους αφού οι Δήμοι αρνούνται να υποστηρίξουν αυτές τις δομές.

Μέτρο 1.6 : Τοπικές Πρωτοβουλίες για την Απασχόληση⁵¹

Το Μέτρο είναι συναφές με τον ειδικό στόχο του 1ου άξονα προτεραιότητας για την πρόληψη και καταπολέμηση της ανεργίας, καθώς και με τον ειδικό στόχο για την «αξιοποίηση των τοπικών συγκριτικών πλεονεκτημάτων και δομών και η εφαρμογή των νέων τεχνολογιών» αλλά και υποστηρικτικό των στόχων των υπόλοιπων αξόνων του ΠΕΠ Βορείου Αιγαίου. Το Μέτρο ακολουθεί τις κατευθυντήριες γραμμές των ΕΣΔΑ 2000-2002 και ενσωματώνει τη λογική της τοπικής διάστασης στην πολιτική για την απασχόληση όπως αυτή διατυπώνεται στην ΕΣΑ και κατά συνέπεια στο ΕΣΔΑ. Έτσι, το μέτρο σχεδιάστηκε ώστε να αναδείξει τις τοπικές ιδιαιτερότητες και να επενδύσει στα συγκριτικά πλεονεκτήματα της τοπικής αναπτυξιακής δυναμικής με στόχο την αποτελεσματικότερη αντιμετώπιση των τοπικών προβλημάτων και συνθηκών. Από την άλλη πλευρά, πρέπει κανείς να παρατηρήσει ότι ο σχεδιασμός του μέτρου είναι υποχρεωμένος να ακολουθήσει τις γενικές κατευθύνσεις που έχουν δοθεί μέσα από μια σειρά ΚΥΑ⁵² και τον σχετικό Οδηγό Σχεδιασμού, που εκδόθηκε από την Ειδική Υπηρεσία Συντονισμού και Παρακολούθησης Δράσεων ΕΚΤ (ΕΥΣΕΚΤ). Οι παραπάνω προδιαγραφές έχουν συχνά ως αποτέλεσμα τον περιορισμό του βαθμού παραμετροποίησης των πρωτοβουλιών στις τοπικές συνθήκες και την ομογενοποίηση των δράσεων διαπεριφερειακά. Βέβαια, είναι απαραίτητο να επισημανθεί ότι η διαδικασία αυτή είναι απαραίτητη, καθώς χωρίς τις παρεμβάσεις των κεντρικών οργάνων, τα περιφερειακά και τοπικά κέντρα λήψης αποφάσεων συχνά αδυνατούν να υλοποιήσουν τις προγραμματικές δεσμεύσεις τους, γεγονός που τις περισσότερες φορές οφείλεται στη δυσκαμψία του θεσμικού πλαισίου.

Ο προγραμματισμός των παρεμβάσεων με βάση την αξιοποίηση των ιδιαιτεροτήτων της κάθε νησιωτικής γεωγραφικής περιοχής, μπορεί να αναδείξει νέες πηγές απασχόλησης σε όλους τους κλάδους της οικονομίας και κυρίως στη τοπική βιοτεχνία, τα παραδοσιακά προϊόντα, το περιβάλλον και τον πολιτισμό. Τα βασικά χαρακτηριστικά των παρεμβάσεων θα είναι, αφενός ο τοπικός εξειδικευμένος χαρακτήρας, η τοπική κλίμακα και αφετέρου η ολοκληρωμένη προσέγγιση, ενώ θα επικεντρωθούν κυρίως σε περιοχές με έντονα προβλήματα προκειμένου να ενισχυθεί η κοινωνική και επαγγελματική ενσωμάτωση του πληθυσμού. Κύριος στόχος του Μέτρου είναι η στήριξη της τοπικής ανάπτυξης με ολοκληρωμένες ενέργειες αναβάθμισης της απασχόλησης, σε τοπικό επίπεδο. Οι παρεμβάσεις θα γίνουν σε περιοχές ή/και τομείς που αντιμετωπίζουν συνθήκες υποβάθμισης ή παραγωγικής αναδιάρθρωσης. Το Μέτρο περιλαμβάνει δύο κατηγορίες δράσεων:

- Η πρώτη κατηγορία απευθύνεται σε εργαζόμενους, υποαπασχολούμενους και ανέργους υποβαθμισμένων περιοχών. Ο οικονομικά ενεργός πληθυσμός των περιοχών αυτών, αντιμετωπίζει ιδιαίτερα προβλήματα απασχόλησης και οι δράσεις που θα προωθηθούν, θα πρέπει να περιλαμβάνουν διάγνωση αναγκών, συμβουλευτική, προσανατολισμό, κατάρτιση, επανακατάρτιση, επιδότηση της απασχόλησης και της αυτοαπασχόλησης.
- Εξειδικευμένες παρεμβάσεις τοπικής κλίμακας, για την αύξηση των ευκαιριών απασχόλησης πληθυσμιακών ομάδων με ιδιαίτερα χαρακτηριστικά που

⁵¹ πηγή: ΣΠ ΠΕΠ ΒΑ, Ιούνιος 2002

⁵² ΒΛ.: ΦΕΚ 787/Β/26-6-2002, ΦΕΚ 1295 / Β' / 4-10-2002

χρηρίζουν ειδικής αντιμετώπισης, ώστε να διευκολυνθούν οι συνθήκες ένταξής τους στην τοπική αγορά εργασίας.

Οι δράσεις αυτές θα υλοποιηθούν στο πλαίσιο τοπικών συμφώνων απασχόλησης ή άλλου τύπου ολοκληρωμένων προγραμμάτων και προϋποθέτουν την ενεργό συμμετοχή των τοπικών φορέων. Επίσης θα αναπτυχθούν συμπληρωματικά με εκείνες του αντίστοιχου τομεακού προγράμματος, ενώ θα πρέπει να εναρμονίζονται με τον τοπικό χαρακτήρα της απασχόλησης και να λαμβάνουν υπόψη τις οικονομικές και κοινωνικές ιδιαιτερότητες των προς αναβάθμιση περιοχών.

Προτεραιότητα του Μέτρου είναι η ανάπτυξη ολοκληρωμένων παρεμβάσεων σε τοπική κλίμακα και σε συνεργασία με τους τοπικούς φορείς, ώστε να εξασφαλιστεί η οικονομική και κοινωνική βιωσιμότητα των δράσεων. Οι δράσεις που θα υλοποιηθούν αφορούν κατάρτιση, προώθηση της απασχόλησης, συμβουλευτική – υποστήριξη – πληροφόρηση, επιδότηση της απασχόλησης και της αυτοαπασχόλησης. Οι δράσεις αυτές θα αναπτυχθούν στο πλαίσιο ολοκληρωμένων παρεμβάσεων, οι οποίες μπορούν να έχουν την μορφή :

- προγραμμάτων απασχόλησης σε τοπικό επίπεδο
- προγραμμάτων κοινωνικής ενσωμάτωσης και απασχόλησης για ευπαθείς ομάδες πληθυσμού (στην κατηγορία αυτή συμπεριλαμβάνονται και οι έλληνες σιγγάνοι)
- συμφώνων απασχόλησης

Μέτρο 3.6: Ενέργειες αναβάθμισης του ανθρώπινου δυναμικού – Προώθηση της απασχόλησης⁵³

Στόχος του Μέτρου είναι η αναβάθμιση των δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού και η αύξηση της ευελιξίας της αγοράς εργασίας, ώστε να καλυφθούν οι ανάγκες όλων των επιμέρους αγορών, που δεν καλύπτονται επαρκώς από τις τομεακές πολιτικές (συμπληρωματικότητα με το εθνικό σκέλος) και να αναδειχθούν τα συγκριτικά πλεονεκτήματα της Περιφέρειας με τη δημιουργία θέσεων εργασίας σε νέα πεδία απασχόλησης, όπως το περιβάλλον και ιδιαίτερα το φυσικό περιβάλλον, ο πολιτισμός, οι νέες τεχνολογίες κλπ.

Το Μέτρο αφορά δράσεις εξειδικευμένης επαγγελματικής κατάρτισης και προώθησης της απασχόλησης. Συγκεκριμένα οι ενέργειες που περιλαμβάνονται, αφορούν κατάρτιση και επιδότηση της απασχόλησης. Προτεραιότητα του Μέτρου είναι η αναβάθμιση του ανθρώπινου δυναμικού της Περιφέρειας, με την υλοποίηση ενεργειών ποιοτικής, εξειδικευμένης και ευέλικτης επαγγελματικής κατάρτισης, κυρίως στο θεματικό πεδίο της πληροφορικής αλλά και στην Οικονομία & Διοίκηση. Σε πεδία όπως η σύγχρονη λογιστική – φοροτεχνικά – κοστολόγηση, οργάνωση γραφείου, οργάνωση και διοίκηση μονάδων παραγωγής τοπικών παραδοσιακών / υπηρεσιών, διαχείρισης και οργάνωσης ΜΜΕ και συνεταιρισμών, κ.α. αλλά και στον ΤΟΥΡΙΣΜΟ σε πεδία όπως ο σχεδιασμός και οργάνωση ταξιδιωτικών γραφείων, σύγχρονες μορφές τουρισμού και σχεδιασμός ολοκληρωμένων τουριστικών πακέτων, εναλλακτικές μορφές τουρισμού (ιαματικός, περιηγητικός, οικοτουριστικός, πολιτιστικός, συνεδριακός κ.λ.π.) Ταυτόχρονα, η επιδότηση της απασχόλησης σε τομείς προτεραιότητας για τη Περιφέρεια όπως :

- οι νέες τεχνολογίες, η έρευνα, η επιχειρηματικότητα, η καινοτομία
- ο δευτερογενής τομέας και ειδικότερα η μεταποίηση
- ο τριτογενής τομέας και ειδικότερα οι εφαρμογές της Κοινωνίας της Πληροφορίας

⁵³ πηγή: ΣΠ ΠΕΠ ΒΑ, Ιούνιος 2002 – σημειώνεται ότι το μέτρο περιλαμβάνει και τις ενέργειες κατάρτισης για τις ΤΠΕ, όπως αυτές έχουν περιγραφεί στο ΕΣ ΚιΠ της ΠΒΑ, Φεβρουάριος 2002.

- τα επαγγέλματα του περιβάλλοντος
- ο πολιτισμός και η ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς

Η ενεργοποίηση του Μέτρου 3.6 έγινε παράλληλα με το μέτρο 1.4, δεδομένης της συνάφειας του φυσικού αντικείμενου και της κατηγορίας τελικού δικαιούχου. Σύμφωνα με την προκήρυξη που υλοποιήθηκε στο πλαίσιο του μέτρου από την ΔΙΣΑ της ΓΤ ΠΒΑ το Δεκέμβριο του 2002⁵⁴, τα επιμέρους στοιχεία που προκύπτουν από την ενεργοποίηση του μέτρου είναι τα ακόλουθα:

- Αντικείμενο του έργου είναι η υλοποίηση σαράντα τριών (-43-) προγραμμάτων συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης ανέργων, εργαζομένων και αυτοαπασχολούμενων, σε εκπαιδευτικά αντικείμενα προσαρμοσμένα στις απαιτήσεις της αγοράς εργασίας και στις ανάγκες των απασχολησιμων, βάσει των συγκεκριμένων προτεραιοτήτων του ΠΕΠ.

- Το εν λόγω έργο έχει ενταχθεί στο Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων, στην ΣΑΕΠ 088/3, με συνολικό προϋπολογισμό (εθνική και κοινοτική συμμετοχή) τρία εκατομμύρια πεντακόσιες πενήντα δύο χιλιάδες εξακόσια σαράντα έξι ΕΥΡΩ (3.552.646 €) και πίστωση έτους 2002 ποσού ύψους τριακόσια ευρώ (300 €).

- Η γεωγραφική και θεματική κατανομή των προγραμμάτων κατάρτισης είναι:

ΘΕΜΑΤΙΚΑ ΠΕΔΙΑ / ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ ΝΟΜΟΙ	ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗ	ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ	ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗ	ΣΥΝΟΛΟ
ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	16	12	15	43
ΛΕΣΒΟΥ	8	6	7	21
ΧΙΟΥ	4	3	4	11
ΣΑΜΟΥ	4	3	4	11

- Η προκήρυξη παραπέμπει στο Συμπλήρωμα Προγραμματισμού του ΠΕΠ ΒΑ (Ιούνιος 2002) και στο μέτρο 1.3 του ΕΠ «Απασχόληση και Επαγγελματική Κατάρτιση, σημειώνοντας ότι η παραπάνω γεωγραφική και θεματική κατανομή έχει υπολογισθεί με βάση την αρχή της συμπληρωματικότητας και αποφεύγει τυχόν επικαλύψεις

- Ο σχεδιασμός και η υλοποίηση του μέτρου λαμβάνει υπόψη τις κατευθύνσεις του ΕΣΔΑ, υποχρεώνοντας τους φορείς υλοποίησης να τηρήσουν τις προδιαγραφές του ΥΠΕΡΚΑ για την κατάρτιση⁵⁵ καθώς και τις κατευθύνσεις του Γ' ΠΕΠ ΒΑ⁵⁶, οι οποίες μεταξύ άλλων προβλέπουν ότι η επιλογή των καταρτιζομένων θα γίνει με βάση τις παρακάτω παραμέτρους⁵⁷:

- Οι άνεργοι καταρτιζόμενοι θα πρέπει να είναι εγγεγραμμένοι στα Μητρώα Ανεργίας του ΟΑΕΔ και να έχουν περάσει τη διαδικασία εξατομικευμένη προσέγγισης μέσω των ΚΠΑ ή (όπου δεν υπάρχει ΚΠΑ) των Τοπικών Υπηρεσιών Απασχόλησης του ΟΑΕΔ. Η επιλογή τους γίνεται από Τριμελή Επιτροπή Επιλογής στην οποία συμμετέχουν δύο εκπρόσωποι του αντίστοιχου ΚΕΚ ανά πρόγραμμα και ένας κοινωνικός εταίρος. Ο κοινωνικός εταίρος θα είναι εκπρόσωπος του μεγαλύτερου

⁵⁴ πηγή: Αναλυτικό Τεύχος Προκήρυξης 02/2002, ΔΙΣΑ ΠΒΑ, Δεκέμβριος 2002

⁵⁵ βλ: ΚΥΑ ΕΣΔΕΚ, ΦΕΚ 787/Β/26-6-2002, ΥΠΕΡΚΑ/ΥΠΟΙΚΟ

⁵⁶ πηγή: ΣΠ ΠΕΠ ΒΑ, Ιούνιος 2002

⁵⁷ πηγή: Αναλυτικό Τεύχος Προκήρυξης 01/2002, ΔΙΣΑ ΠΒΑ, Δεκέμβριος 2002

κοινωνικού φορέα της περιφέρειας (ο φορέας αυτός θα προσδιορίζεται με απόφαση της Γενικής Γραμματέας της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου).

- Πρόληψη: Προώθηση των νέων κάτω των 25 ετών και πριν συμπληρώσουν 6 μήνες ανεργίας και των άνω των 25 ετών πριν συμπληρώσουν 12μηνη διάρκεια ανεργίας, για ένταξή τους στην αγορά εργασίας, με την προσφορά ευκαιριών κατάρτισης, απόκτησης εργασιακής εμπειρίας, απασχόλησης κ.α.,

- Θεραπεία: Για ανέργους με διαστήματα ανεργίας μεγαλύτερα των ανωτέρω,

- Συμμετοχή γυναικών,

- Συμμετοχή ατόμων που προέρχονται από πληθυσμιακές ομάδες που αποκλείονται ή απειλούνται με αποκλεισμό από την αγορά εργασίας (άτομα με κινητικές αναπηρίες, άτομα με βαριές κινητικές ή πολλαπλές αναπηρίες, άτομα με νοητική στέρση, άτομα με προβλήματα αισθητηρίων οργάνων, άτομα με ψυχικές ασθένειες που διαβιούν εκτός ιδρυμάτων, παλιννοστούντες, πρόσφυγες, μετανάστες, φυλακισμένοι, αποφυλακισμένοι, ανήλικοι παραβάτες, πρώην χρήστες ουσιών ή άτομα που βρίσκονται σε διαδικασία απεξάρτησης, ειδικές πολιτισμικές ομάδες, άτομα που απειλούνται με αποκλεισμό από την αγορά εργασίας σε περιοχές ή κλάδους υψηλής ανεργίας, άνεργοι άνω των 55 ετών, μακροχρόνια άνεργοι άνω των 45 ετών, ειδικές κατηγορίες γυναικών που απειλούνται με κοινωνικό αποκλεισμό).

Δ.1.2.2.3 Συμπεράσματα από τις δράσεις του Γ' ΚΠΣ για την ΠΒΑ⁵⁸

Από την εξέταση των τομεακών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων του Γ' ΚΠΣ και των ενεργειών που αυτά περιλαμβάνουν για δράσεις στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου, καθώς των δράσεων του Γ' ΠΕΠ, βλέπουμε ότι υπάρχουν τόσο συνέχειες όσο και ασυνέχειες από το ένα επιχειρησιακό πρόγραμμα στο άλλο. Οι συνέχειες αφορούν τόσο συγκεκριμένα έργα τα οποία περιλαμβάνονται σε περισσότερα από ένα πρόγραμμα, αλλά και στους γενικότερους στόχους τους.

Όπως έχει ειπωθεί επανειλημμένα, η Ελλάδα υστερεί σε μεγάλο βαθμό στον τομέα της κοινωνικής οικονομίας, και το ΕΣΔΑ του 2001 και 2002 κάνουν ιδιαίτερη αναφορά σε αυτό. Στο Γ' ΚΠΣ, συμπεριλαμβάνονται μορφές κοινωνικής εργασίας, κυρίως μέσω των προγραμμάτων «Βοήθεια στο Σπίτι», της δημιουργίας των Κέντρων Δημιουργικής Απασχόλησης (ΚΔΑΠ) καθώς και των Κέντρων Ημερήσιας Φροντίδας Ηλικιωμένων αλλά τα περιθώρια βελτίωσης είναι ακόμη μεγάλα αφού χρειάζεται περαιτέρω αναβάθμιση και επέκταση τους.

Ο στόχος είναι η δημιουργία ενός αποτελεσματικού δικτύου υπηρεσιών κοινωνικής φροντίδας το οποίο στοχεύει στην καταπολέμηση των διακρίσεων και του κοινωνικού αποκλεισμού. Όσο αφορά το πρόγραμμα «Βοήθεια στο Σπίτι» η οποία αποτελεί από τις πλέον ισχυρότερες δραστηριότητες της εφαρμογής πολιτικών κοινωνικής μέριμνας, από το φθινόπωρο του 2002 μέχρι σήμερα, έχουν ενταχθεί και λειτουργούν με την υποστήριξη των φορέων της Τοπικής Αυτοδιοίκησης 35 μονάδες σε ολόκληρη την Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου ενώ στη δεύτερη φάση έχουν ενταχθεί άλλες 17 μονάδες οι οποίες προβλέπεται να ξεκινήσουν άμεσα. Από την εφαρμογή των πιο πάνω προγραμμάτων προβλέπεται να απασχολήσουν συνολικά 165 ανέργους και θα ωφελήσουν άμεσα τουλάχιστον 1500 ηλικιωμένα άτομα και άτομα με αναπηρίες. Πέραν όμως της άμεσης δημιουργίας νέων θέσεων εργασίας, σημαντική επίπτωση

⁵⁸ τα συμπεράσματα που αναφέρονται στις επιπτώσεις των δράσεων που αφορούν στις δομές στήριξης της απασχόλησης

από την εφαρμογή τους θα προκύψει και από την «απελευθέρωση» των ατόμων, στην πλειοψηφία τους γυναίκες, οι οποίες αυτή τη στιγμή δεν μπορούν να αποδεσμευτούν και να ενταχθούν στην αγορά εργασίας ενώ με την εφαρμογή του προγράμματος θα μπορέσουν να προχωρήσουν στις απαραίτητες ενέργειες οι οποίες θα τους επιτρέψουν να εργαστούν εκτός του σπιτιού τους και να τονωθεί έτσι η γυναικεία απασχόληση.

Παρά τα θετικά στοιχεία τα οποία προκύπτουν από την εφαρμογή αυτών των προγραμμάτων στον χώρο της κοινωνικής οικονομίας, ένα κρίσιμο σημείο το οποίο χρήζει προσοχής, είναι η εξασφάλιση της βιωσιμότητας των δομών αυτών καθώς και η προηγούμενη εμπειρία αλλά και πρόσφατες μελέτες έχουν δείξει ότι ενδέχεται να παρουσιαστούν προβλήματα στη μακροχρόνια χρηματοδότηση τους αφού οι Δήμοι αρνούνται να υποστηρίξουν αυτές τις δομές.

Σημαντική πάντως πρόοδος έχει σημειωθεί με την ενεργοποίηση των μέτρων κατάρτισης και προώθησης του ανθρώπινου δυναμικού στην απασχόληση, τόσο σε τομεακό επίπεδο (Μέτρο 1.3 ΕΠ «Απασχόληση και Επαγγελματική Κατάρτιση»), όσο και σε περιφερειακό (Μέτρα 1.4, 3.6 ΠΕΠ ΒΑ). Οι δράσεις κατάρτισης και προώθησης του δυναμικού στην απασχόληση αποτελούν την αιχμή ανάπτυξης των δεξιοτήτων και της ανταγωνιστικότητας του ανθρώπινου δυναμικού και παρά στις όποιες καθυστερήσεις που οφείλονται στις αναπροσαρμογές του θεσμικού πλαισίου και στην ρύθμιση των μηχανισμών αξιολόγησης των δομών κατάρτισης (ΕΚΕΠΙΣ), τα αποτελέσματα της ενεργοποίησης των δράσεων αναμένεται να ανταποκριθούν στις τοπικές ανάγκες και να δημιουργήσουν ένα σύγχρονο και ανταγωνιστικό ανθρώπινο δυναμικό. Βασική εξέλιξη στον τομέα αυτό αποτελεί ο ολοκληρωμένος χαρακτήρας των παρεμβάσεων που έχει προσδιοριστεί με βάση τις κατευθύνσεις της ΕΣΑ και λειτουργεί με διπλό σκοπό: την ανάπτυξη ανταγωνιστικών δεξιοτήτων και την παράλληλη και άμεση προώθηση του κατόχου τους σε θέση ενεργής απασχόλησης. Κατά αυτόν τον τρόπο, η μάθηση δεν είναι αποκομμένη από την εργασιακή εμπειρία, αλλά δρα προσανατολισμένη στις συνθήκες της αγοράς εργασίας και των τοπικών ιδιαιτεροτήτων.

Η λογική των ολοκληρωμένων παρεμβάσεων διέπει και τις δράσεις των ΤΠΑ (Μέτρο 1.6 ΠΕΠ ΒΑ), όπου αντίστοιχα εντοπίζεται η ανάπτυξη ενός ολοκληρωμένου μηχανισμού ενίσχυσης της κατάρτισης και της απασχόλησης που περιλαμβάνει σταδιακά προκατάρτιση, εκπαίδευση, δικτύωση και προώθηση στην απασχόληση για όλους τους ωφελούμενους των ενεργειών που θα υλοποιηθούν στο πλαίσιο του μέτρου. Η μεγαλύτερη όμως συνεισφορά που προκύπτει από την ενεργοποίηση των ΤΠΑ, αφορά στην δημιουργία των Ομάδων Συνεργαζόμενων Φορέων (ΟΣΦ). Οι ΟΣΦ αποτελούν την επιτομή των ενεργειών δημιουργίας τοπικών εταιρικών σχέσεων καθώς συνδυάζουν την διοικητική και κοινωνική εκπροσώπηση σημαντικών φορέων και θεσμών, περιλαμβάνοντας αυτοδιοικητικές αρχές, υπηρεσίες κοινωνικής και ιατρικής μέριμνας, μη-κυβερνητικές οργανώσεις με αντικείμενο την παροχή κοινωνικών υπηρεσιών, δημόσιες υπηρεσίες απασχόλησης κ.ά. Οι δράσεις αυτές ισχυροποιούν το μοντέλο παράλληλης οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης, δίνουν έμφαση στην ανάπτυξη του «τρίτου συστήματος» (κοινωνική οικονομία), ενδυναμώνουν τις σχέσεις των τοπικών παραγόντων και την κοινωνική και θεσμική συνοχή μέσα από πρακτική και επιχειρησιακή εμπειρία, και τέλος, υλοποιούν έργα με υψηλά προστιθέμενη κοινωνική αξία.

Δ.2 Κοινοτικές Πρωτοβουλίες για την Απασχόληση και την Καταπολέμηση της Ανεργίας

Δ.2.1 Πλαίσιο

Οι βασικοί στόχοι των Διαρθρωτικών Ταμείων για την περίοδο 1994-1999, ορισμένοι εκ των οποίων χρηματοδοτούνταν εξολοκλήρου από το ΕΚΤ όπως οι Στόχοι 3 και 4, ή και εν μέρει όπως οι υπόλοιποι, ήταν:

- n Στόχος 1: Ανάπτυξη των λιγότερο ανεπτυγμένων περιοχών
- n Στόχος 2: Περιφέρειες όπου παρουσιάστηκε βιομηχανική μείωση
- n Στόχος 3: Ένταξη των νέων στην αγορά εργασίας, καταπολέμηση της μακροχρόνιας ανεργίας και προώθηση της ισότητας
- n Στόχος 4: Προώθηση της προσαρμογής του εργατικού δυναμικού στις βιομηχανικές αλλαγές
- n Στόχος 5: Επιτάχυνση της αναδιοργάνωσης της γεωργίας και της αλιείας και ανάπτυξη των αγροτικών περιοχών
- n Στόχος 6: Ανάπτυξη των πιο αραιοκατοικημένων περιοχών

Μια από τις βασικές προϋποθέσεις επιτυχίας της αναδιαμόρφωσης ήταν η διεύρυνση της συμμετοχής των κοινωνικών και άλλων οικονομικών εταίρων, ιδιαίτερα των Στόχων 3 και 4, αφού κρίθηκε ότι η αντιμετώπιση τέτοιων προβλημάτων δεν μπορεί να περιοριστεί σε μια παραδοσιακή οικονομική ή πολιτική προσέγγιση. Άλλωστε, η εμπειρία από προηγούμενες εφαρμογές και παρεμβάσεις έδειξε ότι η πολυπλοκότητα των προβλημάτων του κοινωνικού αποκλεισμού και της βιομηχανικής αλλαγής επιβάλλουν την υιοθέτηση νέων εργαλείων και μεθόδων προσέγγισης με έμφαση σε διαδικασίες σχεδιασμού ακολουθώντας μια μέθοδο από κάτω προς τα πάνω συνδυασμένη με μια ευρεία συμμετοχή όλων των κοινωνικών εταίρων σε τοπικό επίπεδο. Οι κύριες προτεραιότητες που αφορούσαν τις δράσεις του ΕΚΤ κατανεμήθηκαν σε τρεις θεματικές ενότητες:

- n την βελτίωση της πρόσβασης και της ποιότητας της εκπαίδευσης και της επαγγελματικής κατάρτισης καθώς και την βελτίωση των ειδικοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού όσο αφορά την έρευνα, την επιστήμη και την τεχνολογία με ιδιαίτερη έμφαση στους νέους οι οποίοι δεν διαθέτουν τα απαραίτητα εφόδια για την ομαλή μετάβαση από την εκπαίδευση στην αγορά εργασίας
- n τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και την μείωση της ανεργίας μέσω της προσαρμοστικότητας του εργατικού δυναμικού στις αλλαγές μέσω μιας συστηματικής προσέγγισης στην συνεχή επαγγελματική κατάρτιση
- n βελτίωση των ευκαιριών απασχόλησης των ατόμων που βρίσκονται σε καθεστώς μακροχρόνιας ανεργίας και αποκλεισμού με την ανάπτυξη πακέτου μέτρων με στόχο την ενσωμάτωση

Να σημειώσουμε ότι η διάσταση της ισότητας στην πρόσβαση στην εκπαίδευση, την κατάρτιση και τις ευκαιρίες απασχόλησης διατρέχει όλες τις κατηγορίες προτεραιοτήτων.

Κατά την περίοδο 1994-1999 τα κύρια εργαλεία χρηματοδότησης δράσεων του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου αποτέλεσαν οι Κοινοτικές Πρωτοβουλίες ADAPT (Προσαρμοστικότητα) και EMPLOYMENT (Απασχόληση) η οποία διαιρέθηκε σε τέσσερις άξονες: τις πρωτοβουλίες Horizon, Integra, Youthstart και Now. Η εφαρμογή τους ξεκίνησε το 1995 και βασίστηκαν σε τέσσερις βασικές αρχές. Πρώτο, στην αρχή της διακρατικής συνεργασίας μεταξύ των εταίρων, δεύτερο, στην αρχή της καινοτομίας σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο με την προώθηση του πειραματισμού με νέες ιδέες, νέες μεθόδους προσέγγισης και νέου τύπου συνεργασίες, τρίτο, την έμφαση στην τοπική διάσταση και την ανάγκη προώθησης της συνεργασίας μεταξύ όλων των εμπλεκόμενων φορέων σε τοπικό επίπεδο και τέταρτο, στην αρχή της διάχυσης των αποτελεσμάτων και των αξιολογήσεων προς άλλους ενδιαφερόμενους και στο ευρύ κοινό.

Οι Κοινοτικές Πρωτοβουλίες αποτέλεσαν τον μοχλό πολιτικής εφαρμογής των αποφάσεων του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του Εδιμβούργου το 1993 όπου αποφασίστηκε ο επανασχεδιασμός των Διαρθρωτικών Ταμείων ο οποίος συνδυάστηκε με τον διπλασιασμό σχεδόν του συνολικού κονδυλίου για την περίοδο 1994-1999 του οποίου το 70% θα κατευθυνόταν προς τις χώρες του Στόχου 1.59. Επηρεασμένες από τη δημοσίευση της «Λευκής Βίβλου για την Ανάπτυξη, την Ανταγωνιστικότητα και την Απασχόληση», οι νέες πρωτοβουλίες επικεντρώθηκαν στα προβλήματα της ανεργίας, ιδιαίτερα μεταξύ των νέων και των μακροχρόνια ανέργων καθώς επίσης και στην προώθηση της ισότητας μεταξύ ανδρών και γυναικών στο εργασιακό περιβάλλον. Επιπρόσθετα, έμφαση δόθηκε στην ανάγκη προώθησης ενεργητικών πολιτικών για την καταπολέμηση της ανεργίας και της τόνωσης της απασχόλησης, ενώ επιπλέον, προσοχή δόθηκε και στο ζήτημα της καταπολέμησης του κοινωνικού αποκλεισμού το οποίο δεν θεωρήθηκε απλά ένα θέμα εισοδηματικής ανεπάρκειας και άνισης κατανομής, αλλά κάτι πολύ πιο πολυδιάστατο και πολύπλοκο το οποίο περιλαμβάνει και κοινωνικές αλλά και πολιτιστικές παραμέτρους.

Με βάση αυτό τον προβληματισμό, πάρθηκε η απόφαση για την αναδιάρθρωση των Διαρθρωτικών Ταμείων και ιδιαίτερα του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου και των στόχων του για την περίοδο 1994-1999.⁶⁰

Οι βασικές αρχές και των δύο πρωτοβουλιών ήταν η αρχή της διεθνικότητας, όπου απαιτούνταν η σύμπραξη μεταξύ παρόμοιων φορέων σε ευρωπαϊκό επίπεδο, η αρχή της καινοτομίας, της προσπάθειας δηλαδή για τον πειραματισμό με νέες ιδέες και μεθόδους καθώς και με νέους τρόπους σύνθεσης των ήδη υφιστάμενων μεθόδων, η αρχή της τοπικής εμπλοκής όπου επιδιώχθηκε η συμμετοχή όσο το δυνατό περισσότερων τοπικών κοινωνικών φορέων τόσο δημόσιων όσο και ιδιωτικών για την παραγωγή της καλύτερης δυνατής ποιότητας της κατάρτισης, υποστήριξης και προώθησης της απασχόλησης, και τέλος, η αρχή των πολλαπλασιαστικών οφελών η οποία αποσκοπούσε στη διάχυση των αποτελεσμάτων στο ευρύ κοινό.

Η κοινοτική πρωτοβουλία ADAPT αποτέλεσε μία από τις 13 πρωτοβουλίες των διαρθρωτικών ταμείων της Κοινότητας για την περίοδο 1994-1999. Η ADAPT αναπτύχθηκε σε εφαρμογή του στόχου 4 των διαρθρωτικών ταμείων, ο οποίος προωθεί τη πρόληψη της ανεργίας μέσω της προσαρμογής του εργατικού δυναμικού και των συστημάτων παραγωγής στη βιομηχανική μεταβολή και οι στόχοι της κινήθηκαν πάνω στις κατευθύνσεις της Λευκής Βίβλου για την ανάπτυξη, την ανταγωνιστικότητα και την απασχόληση.

Πιο συγκεκριμένα η πρωτοβουλία ADAPT είχε τέσσερις αλληλοεξαρτώμενους στόχους: πρώτο, την επιτάχυνση της μεταβολής του εργατικού δυναμικού στις βιομηχανικές μεταβολές, δεύτερο, την αύξηση της ανταγωνιστικότητας της βιομηχανίας, των υπηρεσιών και του εμπορίου, τρίτο, τη βελτίωση των προσόντων, καθώς και την αύξηση της ευελιξίας και της κινητικότητας των εργαζομένων, προκειμένου να προληφθεί η ανεργία και τέταρτο, την πρόβλεψη και επιτάχυνση της δημιουργίας νέων θέσεων εργασίας και νέων δραστηριοτήτων, κυρίως αυτών που προϋποθέτουν ένταση εργασίας και με έμφαση στις ΜΜΕ. Κύριο αντικείμενο της πρωτοβουλίας ήταν το ζήτημα της βιομηχανικής μεταβολής και των συνεπειών της στη λειτουργία της αγοράς εργασίας και στο ανθρώπινο δυναμικό. Μέσω των ενεργειών που χρηματοδοτήθηκαν στο πλαίσιο της ADAPT αναμένεται να αναπτυχθούν και να εφαρμοστούν νέες ιδέες και προσεγγίσεις για τη διαχείριση του φαινομένου της βιομηχανικής μεταβολής, με τέτοιο τρόπο ώστε να προωθηθούν καινοτόμες προσεγγίσεις για την κατάρτιση και τον προσανατολισμό του ανθρώπινου

⁵⁹ Οι αποφάσεις λήφθηκαν λαμβάνοντας υπόψη την μελλοντική πρόνοια για κοινωνική και οικονομική συνοχή της Συνθήκης του Μάαστριχ και περιλάμβαναν τη δημιουργία του Ταμείου Συνοχής για την χρηματοδότηση προγραμμάτων περιβάλλοντος και των πανευρωπαϊκών δικτύων μεταφορών για τις χώρες του στόχου 1 καθώς επίσης και τη δημιουργία ενός νέου ταμείου για την Αλιεία.

⁶⁰ Οι αλλαγές περιλάμβαναν την διεύρυνση των περιοχών του Στόχου 1, την αναδιάρθρωση των κύριων αξόνων παρέμβασης, αλλαγές στη διαδικασία προγραμματισμού, διεύρυνση των συνεργασιών καθώς επίσης και την υιοθέτηση νέων μεθόδων αξιολόγησης και παρακολούθησης, συνέργια με άλλες κοινοτικές πρωτοβουλίες καθώς και την αμεσότερη εμπλοκή του Ευρωκοινωνικού στον έλεγχο και παρακολούθηση των προγραμμάτων.

δυναμικού και να βελτιωθούν οι επαγγελματικές προοπτικές των εργαζομένων και δομές υποστήριξης των επιχειρήσεων. Η πρωτοβουλία ADAPT βασίστηκε στην εμπειρία από την εφαρμογή των προγραμμάτων Eurotechnet και Euroform και συμπλήρωσε τον Στόχο 4 με κύρια επιδίωξη του να προετοιμάσει το εργατικό δυναμικό στην προσαρμογή στη βιομηχανική αλλαγή, συμπεριλαμβανομένου και των επιπτώσεων από την εφαρμογή των νέων τεχνολογιών της πληροφορικής ο οποίος αποτέλεσε την ξεχωριστή κατά κάποιο τρόπο ενότητα ADAPT-Bis.

Ο στόχος της Κοινοτικής Πρωτοβουλίας EMPLOYMENT, ήταν η συμβολή στην ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού, η βελτίωση των μηχανισμών λειτουργίας της αγοράς εργασίας με στόχο την τόνωση της ανάπτυξης της απασχόλησης και την προώθηση της κοινωνικής αλληλεγγύης στην Ε.Ε. Από την άποψη αυτή αποτέλεσε άμεση συνέπεια της Λευκής Βίβλου της Επιτροπής σχετικά με την ανάπτυξη, την ανταγωνιστικότητα και την απασχόληση, βασικός στόχος της οποίας ήταν να δοθεί η μεγαλύτερη δυνατή προτεραιότητα σε ενεργά μέτρα της αγοράς εργασίας και να ενθαρρυνθεί η ανάπτυξη με ένταση απασχόλησης.

Οι άξονες της Κ.Π περιλαμβάνουν συντονισμένα μέτρα τα οποία αποσκοπούσαν :

- n στην προώθηση ίσων δυνατοτήτων απασχόλησης για τις γυναίκες, ιδίως όσον αφορά στα μέτρα κατάρτισης, την πρόσβαση σε θέσεις απασχόλησης του μέλλοντος και σε θέσεις ανωτέρων στελεχών
- n στη βελτίωση των προοπτικών απασχόλησης των ατόμων με ειδικές ανάγκες και άλλων μειονεκτικών ομάδων
- n στην προώθηση της ένταξης στην αγορά εργασίας των νέων και ιδιαίτερα εκείνων που δεν διαθέτουν βασικά προσόντα ή κατάρτιση.

Σκοπός του άξονα NOW της πρωτοβουλίας αυτής, ήταν η προώθηση της ισότητας των ευκαιριών ανδρών και γυναικών σχετικά με τον προσανατολισμό, την κατάρτιση και την απασχόληση. Στόχο είχε να περιορίσει την ανεργία των γυναικών, να βελτιώσει τη θέση όσων είναι ήδη ενταγμένες στο εργατικό δυναμικό και να αναπτύξει καινοτόμες στρατηγικές, ώστε να ανταποκριθεί στις μεταβολές, στην οργάνωση της εργασίας και τις απαιτήσεις για θέσεις απασχόλησης. Απευθυνόταν σε άνεργες γυναίκες με χαμηλά επαγγελματικά προσόντα, εργαζόμενες με χαμηλή ή ανεπάρκεια εξειδίκευση, εργαζόμενες που στοχεύουν σε θέσεις διοικητικής ευθύνης, γυναίκες επιχειρηματίες καθώς και όσες αντιμετωπίζουν πρόσθετα κοινωνικά εμπόδια.

Ο άξονας INTEGRA αποσκοπούσε στη βελτίωση της πρόσβασης στην αγορά εργασίας και της δυνατότητας απασχόλησης των πιο ευάλωτων κοινωνικών ομάδων, που είναι αποκλεισμένοι ή κινδυνεύουν ν' αποκλεισθούν. Στόχοι αυτού του άξονα ήταν αφενός μεν να βελτιωθούν οι δυνατότητες απασχόλησης των ευάλωτων κοινωνικών ομάδων και αφετέρου να αναπτυχθούν νέες στρατηγικές κατάρτισης, προσανατολισμού, δημιουργίας θέσεων απασχόλησης που θα ανταποκρίνονται στις διαφορετικές ανάγκες των ευάλωτων κοινωνικών ομάδων ιδίως όσων κατοικούν σε υποβαθμισμένες αστικές περιοχές. Για να υπάρξει σε μεγάλο βαθμό η επίτευξη των στόχων αυτών, δόθηκε ιδιαίτερη βαρύτητα στην εξασφάλιση ολοκληρωμένων παρεμβάσεων μέσα από τα τέσσερα μέτρα, καθώς και στη διακρατική συνεργασία, τα καινοτομικά στοιχεία, τη συμμετοχή των χρηστών και τη συμπληρωματικότητα. Ο άξονας INTEGRA αφορούσε τους Μετανάστες, τους Παλινοστούντες και τους Ομογενείς, τα άτομα με πολιτισμικές και θρησκευτικές ιδιαιτερότητες τσιγγάνους και ορεινούς πληθυσμούς (Πομάκους), τα άτομα που κατοικούν σε απομακρυσμένες, φθίνουσες, νησιωτικές και ορεινές περιοχές, τα εξαρτημένα και απεξαρτημένα άτομα από ναρκωτικές και άλλες ουσίες, τους αρχηγούς μονογονεϊκών οικογενειών και τέλος τους φυλακισμένους, αποφυλακισμένους και τους ανήλικους παραβάτες.

Σκοπός του άξονα HORIZON ήταν η βελτίωση της δυνατότητας πρόσβασης των ατόμων με ειδικές ανάγκες στην αγορά εργασίας και η προώθηση σταθερών

προοπτικών απασχόλησής τους. Ομάδα στόχος του Άξονα ήταν τα άτομα με ειδικές ανάγκες (κωφοί και βαρήκοοι, τυφλοί, άτομα με κινητικά προβλήματα, άτομα με νοητικά προβλήματα, άτομα με ψυχικά νοσήματα, σπαστικά άτομα, αυτιστικοί, άτομα με χρόνιες παθήσεις), ενώ οι υλοποιούμενες ενέργειες αφορούσαν και αρμόδια στελέχη φορέων του Δημόσιου και Ιδιωτικού τομέα όπως εκπαιδευτικούς, εκπαιδευτές, συνδικαλιστές, στελέχη Οργανισμών κ.α.

Η στρατηγική του άξονα YOUTHSTART της Κοινοτικής Πρωτοβουλίας «ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ» επεδίωκε την πιλοτική παρέμβαση, διαμέσου ολοκληρωμένων σχεδίων, για την υποστήριξη των νέων ηλικίας 16 μέχρι 24 ετών, χωρίς ή με ανεπαρκή βασικά επαγγελματικά προσόντα με ορίζοντα την ένταξή τους στην αγορά εργασίας ή την επανένταξή τους σε κατάλληλη εκπαιδευτική βαθμίδα. Οι νέοι στους οποίους αναφερόταν η παρέμβαση ήταν οι απόφοιτοι Α΄θμιας, Β΄θμιας και Γ΄θμιας εκπαίδευσης καθώς και όσους έχουν εγκαταλείψει το εκπαιδευτικό σύστημα ανεξαρτήτως γεωγραφικής περιφέρειας ή πολιτιστικών χαρακτηριστικών. Κατά την πρώτη φάση υλοποίησης των σχεδίων η ηλικία της ομάδας στόχου ήταν από 16 μέχρι 20 ετών. Μετά από αξιολόγηση προτάθηκε από το Υπουργείο στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή και έγινε αποδεκτή η αύξηση του ορίου ηλικίας στα 24 χρόνια εξαιτίας της υποχρεωτικής στράτευσης των ανδρών, γεγονός που επέδρασε αρνητικά στις ολοκληρωμένες παρεμβάσεις για την υποστήριξη των νέων. Οι στόχοι του άξονα Youthstart αναλύθηκαν σε δύο κύριες συνιστώσες, στο βραχυπρόθεσμο σχεδιασμό με στόχο την πιλοτική κατάρτιση και την απασχόληση ορισμένου αριθμού επωφελούμενων της ομάδας στόχου, καθώς και στο μακροπρόθεσμο σχεδιασμό, με στόχο την άρση των συνθηκών αποκλεισμού των νέων από τον κοινωνικό ιστό και ένταξη στην αγορά εργασίας ή την επανένταξή τους στο εκπαιδευτικό σύστημα με τη δημιουργία δομών επαγγελματικού προσανατολισμού, συμβουλευτικής και υποστήριξης των νέων, στελεχωμένες με καταρτισμένο προσωπικό. Επίσης, αποσκοπούσε στη δημιουργία τοπικών, περιφερειακών, εθνικών, ευρωπαϊκών δικτύων με τη συμμετοχή φορέων, της Νομαρχιακής και της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, επιχειρήσεων, κοινωνικών εταίρων, μη κυβερνητικών οργανώσεων και διακρατικών φορέων. Επιπρόσθετα, στόχευε στη σύνδεση της επαγγελματικής κατάρτισης με την αγορά εργασίας και τη διαμόρφωση νέας αντίληψης σχετικά με το ρόλο των εργοδοτών και των επιχειρήσεων για την αντιμετώπιση της ανεργίας της ομάδας στόχου. Περαιτέρω, στόχευε στη δημιουργία ανοιχτών συναντήσεων (Forum) για την καταγραφή των προβληματισμών των νέων και την δημοσιοποίησή τους, διαμέσου των τοπικών μέσων μαζικής ενημέρωσης ή άλλων ελκυστικών τρόπων, γεγονός που μπορεί να συμβάλει στην κινητοποίηση των τοπικών παραγόντων για τη θετική αντιμετώπιση των προβλημάτων των νέων.

Δ 2.2 ΚΠ Adapt & Employment (1994-1999)

Στο Βόρειο Αιγαίο έγιναν στα πλαίσια της κοινοτικής πρωτοβουλίας ADAPT και της πρωτοβουλίας EMPLOYMENT και στις δυο περιόδους εφαρμογής, τα εξής προγράμματα τα οποία διαχειρίστηκαν φορείς που εδρεύουν στην περιφέρεια Βορείου Αιγαίου:

Στα πλαίσια του ADAPT είχαμε το 1995 το Πρόγραμμα 'IMPACT 9000: INTERACTIVE MULTIMEDIA PACKAGED TRAINING ON ISO 9000 CERTIFICATION' με φορέα υλοποίησης το Επιμελητήριο Λέσβου. Την ίδια περίοδο είχαμε το πρόγραμμα με τίτλο «Γεόραμα» το οποίο υλοποίησε η Αναπτυξιακή Εταιρία Λήμνου, ενώ στα πλαίσια της δεύτερης φάσης εφαρμογής των πρωτοβουλιών το 1997, είχαμε το πρόγραμμα «Επιχειρηματικότητα σε Νησιωτικές Περιοχές» το οποίο διαχειρίστηκε η Εταιρία Τοπικής Ανάπτυξης Λέσβου (ΕΤΑΛ), το πρόγραμμα «Πήγασος» με φορέα υλοποίησης το Επιμελητήριο Λέσβου σε συνεργασία και με την εταιρία Ergorlan, καθώς επίσης και το πρόγραμμα «Ανάπτυξη και συνεργασία μεταξύ μικρομεσαίων επιχειρήσεων» το οποίο διαχειρίστηκε και υλοποίησε η εταιρία Mistral ΑΕ Χίου.

Στα πλαίσια του προγράμματος YOUTHSTART, το 1997 είχαμε το πρόγραμμα «Φίλος Τόπος» το οποίο υλοποίησε η Εταιρία Τοπικής Ανάπτυξης Λέσβου (ΕΤΑΛ), ενώ στα πλαίσια του προγράμματος INTEGRA, είχαμε το 1997 το πρόγραμμα «Οδύσσεια» του οποίου φορέας υλοποίησης ήταν το Επιμελητήριο Λέσβου.

Στα πλαίσια του προγράμματος HORIZON είχαμε δύο πρωτοβουλίες, πρώτα το 1995 την πρωτοβουλία «Καλλιέργεια και επεξεργασία αρωματικών φυτών» και το 1997 την πρωτοβουλία «ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΗ» τα οποία υλοποιήθηκαν από την Αναπτυξιακή Δημοτική Εταιρία Μυτιλήνης.

Δ 2.2.1 ADAPT

Το 1995 είχαμε στη Λήμνο το πρόγραμμα «ΓΕΟΡΑΜΑ» το οποίο υλοποιήθηκε από την Αναπτυξιακή Εταιρία Λήμνου και στόχευε στην παροχή υπηρεσιών κατάρτισης σε επιχειρηματίες και διευθυντές που αφορούσαν τεχνικές τυποποίησης και διάθεσης αγροτικών προϊόντων. Ο σκοπός ήταν να αντιμετωπιστούν τα προβλήματα τα οποία προκύπτουν από τις ραγδαίες αλλαγές στις διαδικασίες παραγωγής και τυποποίησης και να ερευνηθούν οι ανάγκες του ανθρώπινου δυναμικού και οι επιπτώσεις της βιομηχανικής αλλαγής στην τοπική οικονομία και αγορά εργασίας. Οι δράσεις του αφορούσαν την παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών και προγραμμάτων κατάρτισης καθώς και έρευνα πεδίου για τις επιπτώσεις των αλλαγών ενώ οι επωφελούμενοι συμπεριλάμβαναν διευθυντές επιχειρήσεων, εργαζομένους σε μικρομεσαίες επιχειρήσεις και άλλους μικρούς οργανισμούς καθώς και άλλοι ενδιαμέσοι φορείς και επιχειρήσεις. Στα πλαίσια του προγράμματος έγιναν συνολικά 160 ώρες κατάρτισης τις οποίες παρακολούθησαν 15 άτομα.

Την ίδια περίοδο, είχαμε το πρόγραμμα «IMPACT 9000: INTERACTIVE MULTIMEDIA PACKAGED TRAINING ON ISO 9000 CERTIFICATION» το οποίο υλοποιήθηκε από το Επιμελητήριο Λέσβου και σκοπός του ήταν η παροχή κατάρτισης σε μικρομεσαίες επιχειρήσεις του Βορείου Αιγαίου και η δημιουργία ενός «πακέτου» κατάρτισης σε θέματα ποιοτικής διαχείρισης και απόκτησης πιστοποιητικού ISO 9000 σε συνεργασία με αντίστοιχους φορείς σε άλλες χώρες μέλη της Ε.Ε. Το πακέτο αυτό σχεδιάστηκε ειδικά για τις ανάγκες εργαζομένων σε μικρομεσαίες επιχειρήσεις και βασίστηκε στη χρήση πολυμέσων και νέων τεχνολογιών. Οι δράσεις που προβλέφθηκαν περιελάμβαναν τη οργάνωση σεμιναρίων κατάρτισης, δημιουργίας επιχειρηματικών σχεδίων κατάρτισης στο αντικείμενο, η δικτύωση σε τοπικό, περιφερειακό και εθνικό επίπεδο, η έρευνα σε σχετικά ζητήματα και η διάχυση των αποτελεσμάτων.

Το πρόγραμμα περιελάμβανε επίσης την δημιουργία ερευνητικών μελετών και εκθέσεων, υλικό κατάρτισης σε θέματα ποιότητας και τη δημιουργία πακέτου ενημέρωσης με τη χρήση της νέας τεχνολογίας των πολυμέσων. Η δράσεις του προγράμματος οδήγησαν στην βελτίωση της γνώσης γύρω από θέματα οργάνωσης της εργασίας συμπεριλαμβανομένης και της τηλε-εργασίας ενώ επωφελούμενοι του προγράμματος, εκτός από τους εργαζομένους, ήταν και άλλοι ενδιαμέσοι φορείς και επιχειρήσεις.

Το 1997 είχαμε το πρόγραμμα «Επιχειρηματικότητα σε νησιωτικές περιοχές» το οποίο είχε ως βασική προβληματική του την προσπάθεια εξασφάλισης όρων αποτελεσματικής αξιοποίησης του ανθρώπινου δυναμικού και δημιουργίας προϋποθέσεων εφαρμογής πολιτικών για την αντιμετώπιση των συνεπειών της βιομηχανικής αλλαγής στην τοπική επιχειρηματική δραστηριότητα και στην απασχόληση. Η πρόταση βασίστηκε στο γεγονός ότι ο νησιωτικός χαρακτήρας της Περιφέρειας ακύρωνε σε μεγάλο βαθμό τις επιχειρούμενες μέχρι τότε παρεμβάσεις των Εθνικών και Κοινοτικών πολιτικών, οι οποίες δεν είχαν σχεδιαστεί με κριτήριο την δυνατότητα εφαρμογής σε χώρους με γεωγραφική ασυνέχεια. Επιπλέον, τονίστηκε ότι η αξιοποίηση των δυνατοτήτων της τεχνολογίας των επικοινωνιών από τους τοπικούς

φορείς, τις επιχειρήσεις και τους εργαζόμενους, είναι δυνατό να αμβλύνει τις αρνητικές επιπτώσεις της απομόνωσης και να συμβάλλει στην αποτελεσματική εφαρμογή πολιτικών ενίσχυσης της επιχειρηματικής δραστηριότητας και αντιμετώπισης των προβλημάτων απασχόλησης. Με βάση τα ανωτέρω τέθηκαν οι βασικοί στόχοι της παρούσας πρότασης, η οποία αναπτύχθηκε στους εξής κύριους άξονες:

- n Δημιουργία Περιφερειακού Παρατηρητηρίου απασχόλησης.
- n Σχεδιασμός, δημιουργία υποδομής και υλοποίηση προγραμμάτων επαγγελματικής κατάρτιση από απόσταση.
- n Συνεργασία ομάδων επιχειρήσεων για την αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών σε κλάδους ιδιαίτερης σημασίας για την τοπική οικονομία

Βασικοί στόχοι των παρεμβάσεων ήταν:

- n Η δημιουργία τοπικού μηχανισμού ανάλυσης και πρόβλεψης των τάσεων και εξελίξεων στην αγορά εργασίας προσαρμοσμένου στις γεωγραφικές ιδιαιτερότητες της περιοχής.
- n Η ενημέρωση των τοπικών φορέων, των υπηρεσιών της Δημόσιας Διοίκησης και της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, των επιχειρηματιών και των εργαζομένων για τις νέες συνθήκες και δυνατότητες.
- n Η δημιουργία ενός ευέλικτου συστήματος επαγγελματικής κατάρτισης το οποίο βασίζεται στην αξιοποίηση των δυνατοτήτων της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης και αντιμετωπίζει τα προβλήματα έλλειψης δυνατοτήτων απόκτησης και αναβάθμισης επαγγελματικών προσόντων των κατοίκων των νησιών.
- n Η προώθηση της συνεργασίας των τοπικών επιχειρήσεων

Οι δράσεις οι οποίες υλοποιήθηκαν περιλάμβαναν:

- n Ανάπτυξη εκπαιδευτικών πακέτων με θέματα "Βασικές Τηλεπικοινωνιακές αρχές" και "Διαχείριση ποιότητας" η οποία στόχο είχε την ενημέρωση και κατάρτιση των επιχειρηματιών της περιοχής Β. Αιγαίου σε θέματα νέων τεχνολογιών και κυρίως των τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών και των εφαρμογών τους καθώς επίσης και σε θέματα διαχείρισης ποιότητας και προέβλεπε την ανάπτυξη δύο εκπαιδευτικών "πακέτων" με θέματα "Βασικές Τηλεπικοινωνιακές Αρχές" και "Διαχείριση ποιότητας" αντίστοιχα.
- n Πρόγραμμα Κατάρτισης στελεχών λουτρικών εγκαταστάσεων με αντικείμενο την κατάρτιση και εκπαίδευση στελεχών των Επιχειρήσεων Αξιοποίησης Θερμοπηγών και εργαζομένων ή εποχιακά απασχολούμενων ως τεχνικών φροντίδων υδροθεραπείας. Ο στόχος της ενέργειας ήταν η εξασφάλιση προϋποθέσεων σύγχρονης, ασφαλούς και επιμελημένης παροχής υπηρεσιών υδροθεραπείας από τις πέντε λειτουργούσες επιχειρήσεις στην Λέσβο, την Λήμνο και την Ικαρία αφού ο ιαματικός ή θεραπευτικός τουρισμός έχει σημαντική παράδοση στα νησιά αυτά, τα οποία λόγω της ύπαρξης πλήθους θερμοπηγών είχαν αναπτύξει σημαντική δραστηριότητα, η οποία συνδυάστηκε με την πρώιμη ανάπτυξη ειδικών μορφών τουρισμού.
- n Κατάρτιση στελεχών επιχειρήσεων σε θέματα πληροφορικής και εφαρμογής νέων τηλεπικοινωνιακών τεχνολογιών στις ΜΜΕ. Στόχος της δράσης αυτής ήταν να καταρτίσει και να βελτιώσει τις δεξιότητες των στελεχών των επιχειρήσεων των νησιών του Βορείου Αιγαίου σε θέματα πληροφορικής και εφαρμογής νέων τηλεπικοινωνιακών τεχνολογιών στις ΜΜΕ. Μέσω του προτεινόμενου προγράμματος κατάρτισης τα στελέχη είχαν την ευκαιρία να εξοικειωθούν με τις βασικές αρχές λειτουργίας των ηλεκτρονικών υπολογιστών και των τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών.

- n Πρόγραμμα Κατάρτισης σε θέματα Συστημάτων Διασφάλισης Ποιότητας με αντικείμενο την κατάρτιση και εξειδίκευση επιχειρηματιών και στελεχών επιχειρήσεων εγκατεστημένων στο Βόρειο Αιγαίο σε θέματα διαχείρισης συστημάτων διασφάλισης ποιότητας ανταποκρινόμενη στην ανάγκη βελτίωσης της ανταγωνιστικότητας των τοπικών προϊόντων μέσω της καθιέρωσης ποιοτικών κριτηρίων σχεδιασμού και κατασκευής τους αλλά και λόγω των αντίστοιχων Ευρωπαϊκών απαιτήσεων για εξαγωγές ποιοτικών προϊόντων.
- n Κατάρτιση νέων επιχειρηματιών σε θέματα πληροφορικής και εφαρμογής νέων τηλεπικοινωνιακών τεχνολογιών με στόχο την εκπαίδευση νέων επιχειρηματιών (κάτω των 29 ετών) και ανέργων νέων που επιθυμούσαν να ενταχθούν στην αγορά εργασίας ως αυτοαπασχολούμενοι σε θέματα πληροφορικής και εφαρμογής νέων τηλεπικοινωνιακών τεχνολογιών. Ο μεγαλύτερος αριθμός συμμετεχόντων ήταν νέες γυναίκες μέλη του Γυναικείου Αγροτουριστικού Συνεταιρισμού Πέτρας Λέσβου. Η ανάγκη κατάρτισης νέων επιχειρηματιών στο πιο πάνω αντικείμενο κρίθηκε αναγκαία λόγω της έλλειψης δυνατοτήτων απόκτησης επαγγελματικών προσόντων και εξειδίκευσης στον τόπο κατοικίας και άσκησης της επαγγελματικής δραστηριότητας.
- n Δημιουργία του Παρατηρητηρίου Απασχόλησης Β. Αιγαίου για την υποστήριξη της οργάνωσης και λειτουργίας του οποίου σχεδιάστηκε η εκπόνηση μελέτης "οργάνωσης και λειτουργίας του Παρατηρητηρίου Απασχόλησης Βορείου Αιγαίου" , η ανάπτυξη Πληροφοριακού Συστήματος υποστήριξης των λειτουργιών του Παρατηρητηρίου και τέλος η πιλοτική λειτουργία του Παρατηρητηρίου.
- n Μελέτη Οργάνωσης και Λειτουργίας του Παρατηρητηρίου με αντικείμενο την ανάλυση των λειτουργιών και υπηρεσιών του, τον προσδιορισμό των απαιτήσεων και των προϋποθέσεων για την οργάνωση και λειτουργία του Παρατηρητηρίου, με ιδιαίτερη έμφαση στο Πληροφοριακό Σύστημα στήριξης των υπηρεσιών του Παρατηρητηρίου και η διερεύνηση της βιωσιμότητας του φορέα.
- n Συνεργασία επιχειρήσεων για την ανάπτυξη του θεραπευτικού τουρισμού με σκοπό τη διαφοροποίηση του τουριστικού προϊόντος στη Λέσβο και στην αξιοποίηση των δυνατοτήτων ανάπτυξης του ιαματικού ή θεραπευτικού τουρισμού αφού η ύπαρξη πολλών γεωθερμικών πηγών, η υπάρχουσα παράδοση στον χώρο της λουτροθεραπείας και η ύπαρξη εγκαταστάσεων λουτρών αρχιτεκτονικού ενδιαφέροντος, σε συνδυασμό με την υποαπασχόληση της υφιστάμενης ξενοδοχειακής υποδομής για περιόδους εκτός τουριστικής αιχμής δημιουργούν το απαιτούμενο ευνοϊκό περιβάλλον για την ανάπτυξη σημαντικών δραστηριοτήτων στο πεδίο του ιαματικού τουρισμού.

Στη Λέσβο και πάλι, το 1997 άρχισε η υλοποίηση του προγράμματος «Πήγασος» το οποίο υλοποιήθηκε σε συνεργασία του Επιμελητηρίου Λέσβου, της Εταιρίας Ergorlan με στόχο την πιλοτική εφαρμογή μεθόδων τηλεεργασίας μέσω της δημιουργίας «τηλεοικοτεχνικών» κέντρων σε περιοχές με σημαντικά προβλήματα απασχολησιμότητας έτσι ώστε να καταστεί δυνατή η εξυπηρέτηση επιχειρήσεων και επιχειρηματιών οι οποίοι βρίσκονται σε απόσταση. Επίσης, στόχος ήταν η πραγματοποίηση ολοκληρωμένης μελέτης σχετικά με τις δυνατότητες εφαρμογής και εξάπλωσης του θεσμού της τηλεεργασίας. Στο πρόγραμμα, εκτός από το Επιμελητήριο Λέσβου όπου εγκαταστάθηκε το σύστημα, συμμετείχαν ο Δήμος Σαπών του Ν. Ροδόπης και ο Δήμος Πλαταιών του Ν. Βοιωτίας όπου επίσης εγκαταστάθηκαν τηλεοικοτεχνικά κέντρα. Οι κύριες δράσεις του προγράμματος περιελάμβαναν:

- n την πιλοτική ανάπτυξη και λειτουργία μορφών τηλεεργασίας,
- n τη δημιουργία υποδομών ανταλλαγής εμπειριών και εκπαίδευσης εκπαιδευτών,
- n την κατάρτιση νέων επιχειρηματιών,
- n τη μελέτη γύρω από ζητήματα σχετικά με τις συνέπειες από την εισαγωγή νέων μορφών εργασίας και ειδικότερα της τηλεεργασίας

n ενέργειες ευαισθητοποίησης στη βιομηχανική αλλαγή.

Ειδικότερα, σχεδιάστηκαν, οργανώθηκαν και αναπτύχθηκαν 3 τηλεοικοτεχνικά κέντρα στους Δήμους που αναφέραμε πιο πάνω και τα οποία παρέχουν εκπαίδευση στις βασικές ικανότητες χρήσης Η/Υ και στη χρήση δικτύων με σκοπό τη δικτύωση με τοπικές επιχειρήσεις που ενδιαφέρονται να αξιοποιήσουν τις ικανότητες και τα προσόντα των εκπαιδευομένων καθώς επίσης, και για να εξασφαλιστεί η δικτύωση με άλλες επιχειρήσεις οι οποίες βρίσκονται σε αστικά κέντρα. Στα πλαίσια του προγράμματος έγιναν σεμινάρια κατάρτισης σε θέματα διαχείρισης και αξιοποίησης απομακρυσμένων δικτύων, οργάνωσης και λειτουργίας τηλεοικοτεχνικών κέντρων όπως επίσης και στις δυνατότητες εφαρμογής της τηλεεργασίας. Επίσης, έγινε εκπαίδευση εκπαιδευτών στις νέες τεχνολογίες πληροφορικής και επικοινωνιών καθώς και εκπαίδευση εξειδικευμένων συμβούλων προσανατολισμού σε θέματα που έχουν σχέση με τους τρόπους εισαγωγής της νέας τεχνολογίας πληροφορικής στους χώρους εργασίας. Τα κέντρα αυτά ήταν προγραμματισμένα να στελεχωθούν από ομάδες εργασίας αποτελούμενες από νέους επιχειρηματίες καθώς και νέων ανέργων οι οποίοι επιθυμούσαν την είσοδο τους στην αγορά εργασίας ως αυτοαπασχολούμενοι, και ειδικότερα δε, τοπικούς επιστήμονες όπως οικονομολόγους και κοινωνιολόγους με σχετική εμπειρία στην ανάπτυξη προγραμμάτων κατάρτισης και υποβολής προτάσεων χρηματοδότησης σε θέματα τοπικής και περιφερειακής ανάπτυξης και διαχείρισης κοινοτικών προγραμμάτων. Στη βάση της πιλοτικής εφαρμογής του προγράμματος αυτού, σχεδιάστηκε η παραγωγή ολοκληρωμένης μελέτης που αφορούσε τις δυνατότητες εξάπλωσης του θεσμού της τηλεεργασίας και η οποία θα καταλήγει σε συγκεκριμένες προτάσεις. Συνολικά καταρτίστηκαν ή εκπαιδεύτηκαν 30 άτομα στο θεματικό πεδίο της τηλεεργασίας και 20 άτομα στην οργάνωση, διαχείριση και λειτουργία τηλεοικοτεχνικών κέντρων.

Την περίοδο 1997 είχαμε επίσης το πρόγραμμα για την «Ανάπτυξη της Συνεργασίας μεταξύ μικρομεσαίων επιχειρήσεων» του οποίου φορέας υλοποίησης ήταν η εταιρία Mistral Χίου, και το οποίο στόχο είχε να προωθήσει την ανάπτυξη της ιχθυοκαλλιέργειας ως καινοτόμου λύσης στο πρόβλημα της εποχικής απασχόλησης και της πολυαπασχόλησης των αλιέων στο Νομό Χίου. Το πρόβλημα αυτό είναι ιδιαίτερα οξύ για τους ελεύθερους ψαράδες του Νομού οι οποίοι μέσα από το πρόγραμμα αυτό θα μπορούσαν να συνδυάσουν το ελεύθερο ψάρεμα με την οργανωμένη ιχθυοκαλλιέργεια κάτι το οποίο είναι εξαιρετικά δύσκολο για τους ντόπιους ανεξάρτητους ψαράδες. Επίσης, στόχος ήταν να προωθηθεί η ευέλικτη εργασία των ψαράδων σε σταθμούς ιχθυοκαλλιέργειας κατά την περίοδο του ψαρέματος και η πλήρης απασχόληση τους σε αυτές τις μονάδες την περίοδο της απαγόρευσης του ελεύθερου ψαρέματος οπότε και το εισόδημα τους μειώνεται δραματικά. Οι προβλεπόμενες δράσεις περιλάμβαναν την παροχή υπηρεσιών σε επιχειρήσεις, τη ανταλλαγή πληροφοριών και εμπειριών με άλλες συνεργαζόμενες επιχειρήσεις άλλων κρατών μελών, τη βελτίωση του επαγγέλματος του ψαρά και η προώθηση εναλλακτικών μορφών εκμετάλλευσης της αλιείας και τέλος, η προώθηση και ευαισθητοποίηση σε νέες ευέλικτες σχέσεις εργασίας στον συγκεκριμένο κλάδο.

Οι ωφελούμενοι του προγράμματος αυτού περιελάμβαναν ψαράδες άνω των 40 ετών, τεχνικούς και επιβλέποντες, διαχειριστές και επιχειρηματίες, συμβούλους, κοινωνικούς λειτουργούς και εργαζομένους σε μικρομεσαίες επιχειρήσεις και προέβλεπε την ενδυνάμωση των τοπικών συνεταιρισμών καθώς και τη δημιουργία νέων μορφών συνεταιρισμών με έμφαση στο καταμερισμό της εργασίας και την τηλε-εργασία.

Δ 2.3.2 INTEGRA

Στα πλαίσια του Άξονα INTEGRA της κοινοτικής πρωτοβουλίας «ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ», υλοποιήθηκε το πρόγραμμα «Οδύσσεια» με επίβλεψη του Επιμελητηρίου Λέσβου κεντρικοί στόχοι του οποίου ήταν η ευαισθητοποίηση και η κινητοποίηση των νέων επιχειρηματιών αλλά και όσους θα ήθελαν στο μέλλον να δραστηριοποιηθούν επιχειρηματικά στην κατεύθυνση της ανάπτυξης επιχειρηματικών δραστηριοτήτων σε τομείς οι οποίοι είναι αναγκαίοι και βιώσιμοι για την τοπική οικονομία. Επίσης, στόχος

ήταν η ευαισθητοποίηση των επιχειρηματιών με παλαιότερη εμπειρία του νομού Λέσβου στην κατεύθυνση της συνεχούς υποστήριξης, βοήθειας και συμπαράστασης προς τους νέους αυτούς επιχειρηματίες.

Οι προτεραιότητες για την υλοποίηση των στόχων ήταν η ανάπτυξη διακρατικής συνεργασίας συστημάτων παροχής συμβουλών μέσω «μονάδας εξυπηρέτησης» προς συνεταιρισμούς και άλλες μικρές επιχειρήσεις και η δημιουργία ενοτήτων (modules) σε τομείς επαγγελματικής κατάρτισης με βάση μεθόδους ανοικτής και εξ αποστάσεως εκπαίδευσης καθώς επίσης και η παροχή κατάρτισης μέσω της διακρατικής συνεργασίας σε θέματα ανάπτυξης επιχειρηματικότητας και σε θέματα τοπικής ανάπτυξης και επιχειρηματικής συμβουλευτικής. Αναλυτικότερα, οι δράσεις του προγράμματος ήταν οι εξής:

- n Δημιουργία κοινών δομών «μονάδων εξυπηρέτησης» για την υποβοήθηση συνεταιρισμών και μικρών επιχειρήσεων
- n δημιουργία εκπαιδευτικών ενοτήτων σε θέματα ανάπτυξης της επιχειρηματικότητας και συμβουλευτικής
- n παροχή προγραμμάτων κατάρτισης μέσω διακρατικών συνεργασιών, επιχειρηματικής εκπαίδευσης και ανάπτυξης της επιχειρηματικής δημιουργικότητας
- n η οργάνωση και λειτουργία αυτοδιαχειριζόμενου παραγωγικού δικτύου-συνεταιρισμού εργασίας από νέους επιχειρηματίες
- n υλοποίηση σεμιναρίων πληροφόρησης και εργαστήρια ευαισθητοποίησης και προγράμματα διάχυσης της πληροφόρησης μέσω ηλεκτρονικών δικτύων

Τα παραδοτέα του έργου περιελάμβαναν υλικό κατάρτισης, οπτικό υλικό σε μορφή βίντεο καθώς επίσης και άλλο πληροφοριακό υλικό καθώς ενώ υπήρχε και η πρόβλεψη για τη γενικότερη διάχυση του υλικού. Οι επωφελούμενοι από το πρόγραμμα ήταν άνεργοι και από την εφαρμογή του προγράμματος αναμενόταν η προώθηση των ίσων ευκαιριών μεταξύ των φύλων, η δημιουργία διευρυμένων τοπικών συνεργασιών, η τοπική οικονομική ανάπτυξη και ακολουθήθηκε μια συμμετοχική προσέγγιση η οποία θα μπορούσε να κινητοποιήσει ευκολότερα και γρηγορότερα τον ντόπιο επιχειρηματικό κόσμο στους τομείς της εκπαίδευσης και της παροχής κοινωνικών και προσωπικών υπηρεσιών. Άλλοι εταίροι του προγράμματος αποτέλεσαν τα Forendes Ayto de Pontedeume και Rete Telematica Sociale εξασφαλίζοντας έτσι και μια Ευρωπαϊκή διάσταση στη πρωτοβουλία αυτή.

Δ 2.2.3 YOUTHSTART

Η ΕΤΑΛ σχεδίασε και υλοποίησε το πρόγραμμα με το διακριτικό τίτλο "ΦΙΛΟΣ – ΤΟΠΟΣ μέσω του οποίου 20 νέοι και νέες της Λέσβου καταρτίστηκαν σε δύο ομάδες στις εναλλακτικές μορφές τουρισμού και βιολογικές καλλιέργειες μέσω επιδοτούμενων προγραμμάτων επαγγελματικής κατάρτισης. Ο βασικός στόχος ήταν η ανάδειξη και η διαμόρφωση συνθηκών προώθησης εναλλακτικών μορφών απασχόλησης που θα οδηγήσουν στην κοινωνική ένταξη ενεργό συμμετοχή και πρόοδο στον απομακρυσμένο τόπο διαμονής τους. Στο πρόγραμμα εντάχθηκαν κέντρα δημιουργικής στήριξης των νέων τα οποία ήδη έχουν υλοποιηθεί στην Ερεσό και στο Πολιχνίτο, με στόχο την διαρκή και μόνιμη επικοινωνία των νέων και των τοπικών φορέων, την πρόσβαση και επικοινωνία με άλλα αντίστοιχα δίκτυα, την παροχή πληροφοριών. Στις δράσεις του προγράμματος εντάχθηκαν προσπάθειες διάδοσης των πληροφοριών που απέκτησαν αυτοί οι νέοι ούτως ώστε να μπορέσουν να τις μεταφέρουν και σε άλλους νέους της περιοχής.

Δ 2.2.4 HORIZON

Το πρόγραμμα «Ανακύκλωση» υλοποιήθηκε στα πλαίσια του άξονα HORIZON και είχε ως τελικό στόχο την επαγγελματική αποκατάσταση 10 ατόμων με ψυχολογικά προβλήματα. Το θέμα της κατάρτισης που επιλέχθηκε ήταν η ανακύκλωση χαρτιού, ένα θέμα που άπτεται του ενδιαφέροντος του γενικού πληθυσμού αλλά και γιατί στο νησί απουσίαζαν οι υποδομές ανακύκλωσης. Ακόμα, επιχειρήθηκε να υπάρξει ευαισθητοποίηση του κοινού στις ιδιαιτερότητες των ατόμων με ψυχολογικά προβλήματα τα οποία ασχολήθηκαν με ένα θέμα πρωτίστης σημασίας για την προστασία του υπερβάλλοντος, ενώ ταυτόχρονα, τους δόθηκε η ευκαιρία να βγούνε έξω από την ατομική και κοινωνική τους απομόνωση και έξω από το στενό οικογενειακό περιβάλλον. Αναλυτικότερα, τα Μέτρα ήταν:

Μέτρο 1: Ανάπτυξη συστημάτων κατάρτισης, προσανατολισμού και παροχής συμβουλών για απασχόληση και είχε τις εξής επιμέρους δράσεις:

- n Προπαρασκευαστικές ενέργειες για την προετοιμασία της υλοποίησης όλων των μέτρων του προγράμματος από όλους τους εταίρους του προγράμματος
- n Δημιουργία βάσης δεδομένων και τοπικό δίκτυο πληροφόρησης για ύπαρξη θέσεων εργασίας. Καταγραφή των ατόμων με ψυχολογικά προβλήματα του νησιού ικανά για εργασία
- n Ενημέρωση εκπαιδευτών και εκπαιδευομένων στην χρήση νέων τεχνολογιών και δικτύων για θέσεις απασχόλησης .

Κατά την υλοποίηση του μέτρου αυτού, ιδιαίτερη προσπάθεια δόθηκε στην προσέλκυση και στην ενεργή συμμετοχή των εμπλεκόμενων φορέων της τοπικής κοινότητας, κάτι το οποίο και επιτεύχθηκε ύστερα από πολλές συναντήσεις με τους υπευθύνους των αρμόδιων φορέων. Οργανώθηκε ημερίδα με θέμα : «Η τοπική κοινωνία στηρίζει τα άτομα με ειδικές ανάγκες», η οποία απευθυνόταν κυρίως στους αιρετούς των δήμων του νησιού και η οποία έγινε σε συνεργασία με τον Δήμο Συκεών της Θεσσαλονίκης. Επίσης, έγινε καταγραφή των ΑΜΕΑ με ψυχολογικά προβλήματα και νοητική υστέρηση σε συνεργασία με την Ένωση Δήμων και Κοινοτήτων (ΤΕΔΚ) του νομού Λέσβου.

Επιπρόσθετα, υλοποιήθηκε εκπαίδευση εκπαιδευτών 150 ωρών, η οποία περιελάμβανε, ενημέρωση που αφορά στις ιδιαιτερότητες των ατόμων που παρακολούθησαν το πρόγραμμα κατάρτισης, την χρήση νέων τεχνολογιών και την ορολογία του προγράμματος στην αγγλική γλώσσα (η κοινή γλώσσα του διακρατικού προγράμματος). Οργανώθηκαν επίσης συνοδευτικές υπηρεσίες υγείας οι οποίες παρέχονταν καθ' όλη την διάρκεια του προγράμματος σε όλα τα μέτρα και δράσεις και οι οποίες επικεντρώθηκαν στην συνεχή θεραπευτική παρέμβαση που είναι απαραίτητη προϋπόθεση για την κοινωνική και επαγγελματική αποκατάσταση των χρόνιων ψυχιατρικών αρρώστων, στον εντοπισμό των εκπαιδευτικών προϋποθέσεων και δυνατοτήτων τους και την ανάπτυξη των ανθρωπίνων πόρων που διαθέτουν. Επιπρόσθετα, οργανώθηκαν συνοδευτικές υπηρεσίες που αφορούν την ατομική, οικογενειακή και κοινωνική στήριξη των ΑΜΕΑ, τη βοήθεια για παροχή υπηρεσιών υγείας, την ενίσχυση και ενθάρρυνση για συμμετοχή στο πρόγραμμα, την ενίσχυση των ικανοτήτων τους για αυτόνομη διαβίωση, υπηρεσίες αυτοφροντίδας και τήρησης των κανόνων υγιεινής, την εκμάθηση βασικών κανόνων κοινωνικής συμπεριφοράς, την παρακολούθηση των επιδόσεων και κατά περίπτωση ενίσχυση και την ευαισθητοποίηση των επιχειρήσεων για επαγγελματική απασχόληση των ΑΜΕΑ. Επίσης, στα πλαίσια του προγράμματος έγινε ενημέρωση των ιδίων και των οικογενειών τους για την νομοθεσία που προστατεύει τα ΑΜΕΑ καθώς και ενημέρωση των ιδίων και των οικογενειών τους για τα ειδικά προγράμματα του ΟΑΕΔ που υπάρχουν για τα ΑΜΕΑ.

Επίσης, έγινε διερεύνηση της τοπικής αγοράς εργασίας για τον εντοπισμό δυνητικών και καταλλήλων απασχολήσεων για τα ΑΜΕΑ, έγινε ευαισθητοποίηση και πληροφόρηση του κοινού για την καταπολέμηση του κοινωνικού σιγματισμού, την ενημέρωση των εκπαιδευομένων για την πρόληψη ατυχημάτων εργασίας και τέλος, την προώθηση των εκπαιδευομένων στην αγορά εργασίας.

Μέτρο 2: Επαγγελματική κατάρτιση σε θέματα ανακύκλωσης και ειδικότερα σε θέματα ανακύκλωσης χαρτιού.

Η επαγγελματική κατάρτιση πραγματοποιήθηκε μέσα στο 1999 και είχε διάρκεια 600 ωρών και περιελάμβανε θεωρητική και πρακτική άσκηση. Ο σκοπός της κατάρτισης ήταν: α) να μπορέσει να προσφέρει ικανές γνώσεις ώστε οι εκπαιδευόμενοι να είναι σε θέση μετά το πέρας της να εξασφαλίσουν επαγγελματική αποκατάσταση β) την δημιουργία προστατευμένου εργαστηρίου για τις ανάγκες της πρακτικής άσκησης.

Το γενικό περιεχόμενο της κατάρτισης ήταν, η πληροφόρηση γύρω από γενικά ζητήματα ανακύκλωσης και προστασίας του περιβάλλοντος και στην ανακύκλωση χαρτιού. Επίσης, κατάρτιση όσο αφορά τη γραμματειακή και διοικητική υποστήριξη γραφείου και της μεταποιητικής μονάδας, τους τρόπους διασφάλισης της υγιεινής στους χώρους εργασίας και στην πρόληψη εργατικών ατυχημάτων, καθώς επίσης και πρακτική άσκηση στην παραγωγή χειροποίητου χαρτιού σε προστατευμένο εργαστήριο.

Μέτρο 3: Δημιουργία μονάδας ανακύκλωσης χαρτιού και υποστήριξη της απασχόλησης με σύμπραξη της τοπικής κοινωνίας το οποίο διαχωρίζεται σε τρεις επιμέρους δράσεις:

- n Δημιουργία προστατευμένης μονάδας ανακύκλωσης χαρτιού
- n Λειτουργία συστημάτων εργασιακής υποστήριξης για κάθε άτομο με ψυχικό νόσημα που εντάσσεται σε θέση εργασίας . Επιδότηση.
- n Προγράμματα συνεργασίας φορέων απασχόλησης για τον εντοπισμό δυσκολιών που δημιουργεί η παραδοσιακή οργάνωση εργασίας .

Η δημιουργία της μονάδας ανακύκλωσης χαρτιού από τον Δήμο Μυτιλήνης είναι ουσιαστικά η εφαρμογή στην πράξη του κύριου σκοπού του προγράμματος, δηλαδή η επίτευξη του συνδυασμού ενός θέματος γενικού προβληματισμού και ενδιαφέροντος όπως η ανακύκλωση και η προστασία του περιβάλλοντος, με την ανάπτυξη των δυνατοτήτων των ατόμων με ψυχολογικά προβλήματα, και η ενσωμάτωσή τους στην κοινωνία.

Οι Συνοδευτικές Υποστηρικτικές Υπηρεσίες που ήδη έχουν αναπτυχθεί, θα παίξουν καθοριστικό ρόλο για την διατήρηση της θέσης εργασίας των ατόμων που παρακολούθησαν την κατάρτιση. Επίσης, σε συνδυασμό με την υλοποίηση του 4ου μέτρου δόθηκε προσοχή στην ευαισθητοποίηση των εργοδοτών και στην εφαρμογή του νόμου 2643/98 καθώς και προσπάθεια αλλαγής της νοοτροπίας προς αυτά τα άτομα. Σημαντικό ρόλο για την επαγγελματική αποκατάσταση των ατόμων που παρακολούθησαν την κατάρτιση έπαιξε η ίδρυση, για τις ανάγκες του προγράμματος Αστικής μη-κερδοσκοπικής Εταιρείας με την επωνυμία ΗΛΙΑΧΤΙΔΑ η οποία, όπως θα δούμε και στο Πρόγραμμα Equal, δραστηριοποιείται για την απασχόλησή των ΑΜΕΑ στην παραγωγή χειροποίητου ανακυκλωμένου χαρτιού και κατασκευή καρτών, ημερολογίων, κατασκευές με την τέχνη του press paper κλπ, στην περισυλλογή, διαλογή και πώλησή του χαρτιού σε χαρτοποιίες των Αθηνών και Θεσσαλονίκης, η απασχόλησή τους σε εργαστήριο αγγειοπλαστικής και η απασχόλησή τους σε συνεργείο καθαρισμού και καλλωπισμού κήπων, και γενικά με την προώθηση της ισότητας στην πρόσβαση στην αγορά εργασίας για άτομα με ειδικές ανάγκες.

Μέτρο 4: Ενέργειες πληροφόρησης διάδοσης και ευαισθητοποίησης

- n Δημιουργία υλικού πληροφόρησης
- n Πρόγραμμα διάχυσης της πληροφόρησης μέσα από τα Μ.Μ.Ε.

Ο στόχος του μέτρου αυτού ήταν η ευαισθητοποίηση και πληροφόρηση της τοπικής κοινωνίας, των εργοδοτών, των τοπικών φορέων τόσο για τα προβλήματα, τις δυνατότητες και τις ιδιαιτερότητες των ατόμων με ψυχολογικά νοσήματα, όσο και για θέματα ανακύκλωσης και ενεργού συμμετοχής της τοπικής κοινότητας μέσω ημερίδων, άρθρων στον τύπο, διαφημιστικά φυλλάδια κλπ.

Όσο αφορά τη διακρατική συνεργασία –η οποία είναι ικανή και αναγκαία συνθήκη για το πρόγραμμα HORIZON- υπογράφηκε διακρατική συνεργασία με τον οργανισμό IAL (Istituto della CISL per la Formazione Professionale) της Ιταλίας και τον οργανισμό DRK-jugendho Fg GmbH (Γερμανικός Ερυθρός Σταυρός της πόλης του Borken.

Η διακρατική συνεργασία δεν θεωρήθηκε ως ξεχωριστή δράση, αλλά ως μια παράλληλη ενέργεια, με την ανταλλαγή πληροφοριών και τεχνογνωσίας, με την γνώση των διαφορετικών νοσοκομείων και κουλτούρας άλλων χωρών, και τέλος η γνώση της αντιμετώπισης των ίδιων προβλημάτων, όσον αφορά τα ΑΜΕΑ. Στα πλαίσια της συνεργασίας αυτής, πραγματοποιήθηκαν ενδιαφέρουσες συναντήσεις στις χώρες των εταίρων και εγκαταστάθηκαν δίκτυα επικοινωνίας.

Τον Απρίλιο του 2000 οι επικεφαλής του προγράμματος αντιπροσώπευσαν την Ελλάδα στο Ευρωπαϊκή συνάντηση New Jobs που έγινε στην Φλωρεντία όπου παρουσιάστηκε το τοπικό πρόγραμμα του νοσοκομείου με στόχο την προώθηση των ΑΜΕΑ στην αγορά εργασίας και την ανάπτυξη κοινωνικών και οικονομικών επιχειρήσεων. Επίσης τα αποτελέσματα του προγράμματος παρουσιάστηκαν στην ημερίδα που οργάνωσε η εταιρεία IDEC (ΚΕΝΤΡΟ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ & ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ) με θέμα «Διασύνδεση εκπαιδευτικών οργανισμών και επιχειρήσεων με σκοπό την απασχόληση», στην Λάρισα στην ημερίδα που οργάνωσε το ΚΕΚ η ΕΥΡΩΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ και στην συνάντηση των διακρατικών μας εταίρων που έγινε τον Δεκέμβριο στην Βενετία της Ιταλίας

Τα τελικά παραδοτέα του προγράμματος περιλαμβάνουν εγχειρίδιο με τίτλο «Οδηγός πληροφόρησης των οικογενειών για την αντιμετώπιση της σχιζοφρένειας», VIDEO με θέμα την ανακύκλωση χαρτιού, ένα CD ROM με θέμα την παρουσίαση της αστικής μη κερδοσκοπικής εταιρείας Ηλιαχτίδα και ένα CD ROM και ιστοσελίδα στο διαδίκτυο με θέμα την παρουσίαση των προγραμμάτων των διακρατικών εταίρων.

Δ. 2.3 Κ.Π EQUAL 2000-2006

Η πρωτοβουλία EQUAL αποτελεί συνέχεια των προηγούμενων κοινοτικών πρωτοβουλιών ADAPT και EMPLOYMENT και βασίζεται σε μεγάλο βαθμό στις εμπειρίες από την εφαρμογή τους κατά την περίοδο 1994-1999. Η βασική της διαφορά σε σχέση με τις άλλες πρωτοβουλίες του ΕΚΤ επικεντρώνεται στην καινοτόμο διάσταση και την έμφαση η οποία δίνεται στην ενεργή συνεργασία μεταξύ των διαφόρων κρατών μελών. Η Κοινοτική πρωτοβουλία EQUAL σχεδιάστηκε για να ενισχύσει την Ευρωπαϊκή Στρατηγική Απασχόλησης η οποία δίνει έμφαση στη δημιουργία περισσότερων και καλύτερων θέσεων απασχόλησης με ίση πρόσβαση για όλους και αποτελεί επί της ουσίας, ένα πεδίο πειραματισμού με νέες μορφές συνεργασίας σε τοπικό, περιφερειακό, εθνικό και Ευρωπαϊκό επίπεδο με κύριο στόχο την αντιμετώπιση των διακρίσεων και των ανισοτήτων στην αγορά εργασίας. Η αντιμετώπιση αυτών των διακρίσεων γίνεται μέσα από νέες μορφές εταιρικών σχημάτων, τις λεγόμενες «Αναπτυξιακές Συμπράξεις» οι οποίες θα ενισχύσουν την συνεργασία όλων των εμπλεκόμενων φορέων και των τοπικών συντελεστών και να ενισχυθεί η ανταλλαγή διαφορετικών εμπειριών πάνω σε κοινά προβλήματα. Ιδιαίτερα για το ζήτημα της δικτύωσης, η πρωτοβουλία προβλέπει την κοινή δράση με ένα ή και

περισσότερα εταιρικά σχήματα άλλων κρατών μελών και την σύνδεση όλων όσων ασχολούνται στην ίδια θεματική ενότητα. Επιπρόσθετα, τα αποτελέσματα των δράσεων θα είναι προσβάσιμα σε όλους τους ενδιαφερόμενους, συμπεριλαμβανομένων και των σχεδιαστών πολιτικής, όσο και εκείνων που είναι εμπλεκόμενοι σε άλλα εταιρικά σχήματα προκειμένου να ωφεληθούν και στην δική τους προσπάθεια. Η EQUAL χρηματοδοτείται από το ΕΚΤ με 2.847 εκ. ΕΥΡΩ για την περίοδο 2000-2006, από το οποίο στην Ελλάδα αντιστοιχούν 104.1 εκ. ΕΥΡΩ.

Αυτή τη στιγμή, στο Βόρειο Αιγαίο έχουμε δύο Αναπτυξιακές Συμπράξεις και δύο προγράμματα των οποίων οι φορείς υλοποίησης εδρεύουν στη Περιφέρεια και στις οποίες συμμετέχουν φορείς οι οποίοι δρουν κυρίως σε περιφερειακό επίπεδο. Επιπρόσθετα, έχουμε τρεις αναπτυξιακές συμπράξεις τις οποίες υλοποιούν φορείς οι οποίοι εδρεύουν σε άλλα μέρη της Ελλάδας αλλά στις οποίες συμμετέχουν και φορείς από το Βόρειο Αιγαίο και οι οποίες αφιερώνουν ένα μόνο μέρος τους σε δράσεις οι οποίες υλοποιούνται ή θα υλοποιηθούν στο Βόρειο Αιγαίο. Στη συνέχεια, θα περιγράψουμε πρώτα τις συμπράξεις οι οποίες επικεντρώνονται στο Βόρειο Αιγαίο και στη συνέχεια θα περιγράψουμε με αδρές γραμμές τις συμπράξεις στις οποίες συμμετέχουν και φορείς από το Βόρειο Αιγαίο.

Δ. 2.3.1 Προγράμματα που υλοποιούνται σήμερα:

Δ.2.3.1.1 «Γυναίκες, Απασχόληση και Τοπική Οικονομία στο Αιγαίο - MEVEL GR»

Το πρόγραμμα αυτό υλοποιείται από το Κέντρο Επαγγελματικής Κατάρτισης Τεχνική Εκπαιδευτική ΑΕ και καλύπτει τόσο το Βόρειο όσο και το Νότιο Αιγαίο ενώ από την Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου συμμετέχουν οι παρακάτω εταίροι:

- n -Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου
- n -Επιμελητήριο Σάμου
- n -Δημοτική Εταιρία Ανάπτυξης Χίου (ΔΕΑΧ)
- n -Αναπτυξιακή Εταιρία Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Λέσβου (ΑΕΝΑΛ)
- n -Κέντρο Επαγγελματικής Κατάρτισης Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Λέσβου (ΚΕΚΑΝΑΛ)
- n -Νομαρχιακή Εταιρία Ανάπτυξης Νομού Σάμου (ΝΕΑΝΣ)
- n -ΚΕΚ Σάμου Α.Ε.

Το πρόγραμμα έχει ως στόχο ενέργειες που θα οδηγήσουν στην ενσωμάτωση της αρχής της ισότητας στην εργασία και στην ενθάρρυνση της γυναικείας απασχόλησης στους τομείς της νέας οικονομίας. Την τελευταία πενταετία έχει σημειωθεί μια σημαντική πτώση της απασχόλησης σε όλες τις κατηγορίες και ειδικότερα στις γυναίκες όπου τα ποσοστά ανεργίας είναι υπερδιπλάσια από αυτά των ανδρών ενώ η μακροχρόνια ανεργία πλήττει περισσότερο τις γυναίκες. Επίσης, η εποχική ανεργία αποτελεί ένα από τα χαρακτηριστικά της Περιφέρειας λόγω της σχετικά μικρής τουριστικής περιόδου. Και σε αυτό τον τομέα πλήττονται περισσότερο οι γυναίκες ιδιαίτερως οι αφανώς εργαζόμενες. Αντίστοιχα, και στο Νότιο Αιγαίο παρατηρείται η ίδια κατάσταση. Έχει αποδειχθεί ότι η άνιση θέση των γυναικών στην αγορά εργασίας οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στις διακρίσεις που αντιμετωπίζουν οι γυναίκες ως προς την κατάληψη θέσεων εργασίας αλλά και στους μισθούς.

Στόχος του προγράμματος είναι η καταπολέμηση του επαγγελματικού διαχωρισμού βάσει του φύλου, η ενίσχυση της ενσωμάτωσης της αρχής της ισότητας στο χώρο εργασίας, η προώθηση των γυναικών σε υψηλές θέσεις της επαγγελματικής ιεραρχίας

καθώς και η εκμετάλλευση των ευκαιριών απασχόλησης σε νέους τομείς της οικονομίας προς όφελος των γυναικών. Πρωτεύουσες δράσεις του σχεδίου είναι:

- n Η δημιουργία Δικτύου για την ευαισθητοποίησης ενθάρρυνση συμβουλευτική υποστήριξη της γυναικείας επιχειρηματικότητας σε νέους τομείς της οικονομίας, για την προώθηση στην απασχόληση και για την τηλεπληροφόρηση – ενημέρωση στις περιφέρειες Β. και Ν. Αιγαίου
- n Έρευνα – καταγραφή της αφανούς εργασίας των γυναικών στις περιφέρειες Νοτίου και Βορείου Αιγαίου
- n Κατάρτιση γενικά σε θέματα τουρισμού και ειδικότερα σε εναλλακτικές, νέες και ειδικές μορφές τουρισμού (6 προγράμματα κατάρτισης)
- n Ενθάρρυνση, υποστήριξη και ευαισθητοποίηση των γυναικών που θα καταρτιστούν με τη μορφή παροχής συμβουλευτικών υπηρεσιών.
- n Μεθοδολογία πιστοποίησης προσόντων και εργαλεία πιστοποίησης ποιότητας προϊόντων – υπηρεσιών σε νέες μορφές τουρισμού
- n Παραγωγή οδηγού καλών πρακτικών σε θέματα σχετικά με τη φιλική διαχείριση περιβάλλοντος και με έμφαση σε επαγγέλματα γυναικών
- n Δημιουργία εργαλείων εξατομικευμένης προσέγγισης των αφανώς εργαζομένων γυναικών, των εργοδοτών τους και του οικογενειακού τους περιβάλλοντος από κλιμάκια συμβούλων – εμπυχωτών /τριων καθώς και πιλοτική εφαρμογή δράσης επιμόρφωσης – ευαισθητοποίησης των κλιμακίων
- n Δημιουργία εκπαιδευτικών εργαλείων και μοντέλων ευαισθητοποίησης για την εφαρμογή των πολιτικών ισότητας σε εργασιακούς χώρους καθώς και ευαισθητοποίηση – επιμόρφωση των κλιμακίων συμβούλων – εμπυχωτών/τριων
- n Εξατομικευμένη προσέγγιση από τα κλιμάκια συμβούλων εμπυχωτών/τριων των αφανώς εργαζομένων γυναικών, των εργοδοτών και του οικογενειακού τους περιβάλλοντος
- n Πιλοτική εφαρμογή workshops σε επιχειρήσεις της περιοχής
- n Καμπάνια ενημέρωσης ευαισθητοποίησης - βράβευση εργοδοτών επιχειρήσεων, γυναικών επιχειρηματιών – διοργάνωση διακρατικών συνεδρίων
- n Σύστημα εξωτερικής αξιολόγησης
- n Σύστημα εσωτερικής αξιολόγησης
- n Συντονισμός έργου

Το σχέδιο περιλαμβάνει αρκετές ενέργειες για τις «αφανώς εργαζόμενες γυναίκες», για την επαγγελματική πιστοποίηση της εργασίας τους και την κατοχύρωση των νόμιμων αποδοχών τους και περιλαμβάνει:

- n Ενημέρωση και ευαισθητοποίηση όλων των αρμοδίων φορέων, επιχειρηματιών, των τοπικών αρχών, καθώς και των ίδιων των αφανώς εργαζομένων γυναικών. Τα προηγούμενα αποτελούν καινοτομία, καθώς η συγκεκριμένη ομάδα – στόχος δεν έχει μελετηθεί ξανά ούτε σε περιφερειακό ούτε σε εθνικό επίπεδο.
- n Λειτουργία του δικτύου των ΚΕΓΑΗ. Η πιλοτική εφαρμογή των ΚΕΓΑ θα αποτελεί πυρήνα προσφοράς mentoring από γυναίκες με εμπειρία στη δημιουργία και λειτουργία γυναικείων συνεταιριστικών και ατομικών επιχειρήσεων με στόχο την προσφορά πολύτιμων συμβουλών στις νέες επαγγελματίες.

- n Έρευνα – καταγραφή της αφανούς εργασίας των γυναικών στην περιοχή Θα προκύψει καταγραφή – έρευνα για την αφανή εργασία των γυναικών στην συγκεκριμένη περιοχή. Δεδομένου ότι υπάρχουν ελάχιστα στοιχεία για το φαινόμενο αυτό στην Ελλάδα και γνωρίζοντας τις δυσκολίες που αντιμετωπίσουμε για πρώτη φορά θα επιχειρηθεί καταγραφή – μελέτη των ατόμων αυτών. Τα στοιχεία που θα συλλεχθούν από την μελέτη αυτή θα απολέσουν τη βάση για άλλες δράσεις του Σχεδίου. Ακόμη, για πρώτη φορά θα επιχειρηθεί και μια μελέτη του φαινομένου στην Ελλάδα σε σχέση με άλλες χώρες της Ε.Ε. (Γαλλία – Ισπανία διακρατικοί εταίροι.)
- n Δημιουργία μηχανισμού εξατομικευμένης προσέγγισης των αφανώς εργαζομένων γυναικών και των εργοδοτών που τις απασχολούν στις επιχειρήσεις τους και του οικογενειακού τους περιβάλλοντος από κλιμάκια συμβούλων – εμπυκχωτών /τριών και πιλοτική εφαρμογή δράσης επιμόρφωσης – ευαισθητοποίησης των κλιμακίων αυτών.
- n Δημιουργία εξειδικευμένων εκπαιδευτικών εργαλείων, μοντέλων εκπαίδευσης και ευαισθητοποίησης για την εφαρμογή των πολιτικών ισότητας σε εργασιακούς χώρους
- n Βράβευση εργοδοτών, επιχειρήσεων γυναικών επιχειρηματιών.

Οι επωφελούμενοι από τα μέτρα του προγράμματος επικεντρώνονται κυρίως στις γυναίκες ανέργους, τις εργαζόμενες γυναίκες, μετανάστες και μέλη εθνικών μειονοτήτων. Όσο αφορά την ηλικιακή κατανομή της βοήθειας, το 60% θα κατευθυνθεί σε νέες < 25 ετών, 35% σε άτομα από 25 - 50 ετών και ένα μικρό ποσοστό 5% σε άτομα πάνω από τα 50. Η έμφαση θα δοθεί στην καταπολέμηση των διακρίσεων και της ανισότητας στην απασχόληση, στην καταπολέμηση της ανεργίας, την ανάπτυξη επιχειρηματικού πνεύματος και στην καταπολέμηση των διακρίσεων λόγω φύλου. Η συμμετοχή της ομάδας στόχου θεωρείται απαραίτητη για την επιτυχή υλοποίηση του Έργου. Η ομάδα στόχος θα συμμετέχει σε αυτό είτε άμεσα είτε μέσω αντιπροσώπων. Τα υποέργα είναι με τέτοιο τρόπο σχεδιασμένα ώστε οι γυναίκες που αποτελούν και την ομάδα στόχο να είναι σε θέση να παρέμβουν στην όλη διαδικασία υλοποίησης του σχεδίου καθώς και στη λήψη αποφάσεων. Επιπλέον οι γυναικείες οργανώσεις – φορείς του Έργου θα εκπροσωπούν και θα μεταφέρουν τα προβλήματα και τις απόψεις των γυναικών του Αιγαίου. Με αυτόν τον τρόπο οι γυναίκες θα έχουν ενεργό ρόλο καθ' όλη τη διάρκεια του έργου. Μέσα από τα Κ.Ε.Γ.Α οι γυναίκες της περιοχής θα ευαισθητοποιηθούν και θα ενθαρρυνθούν στην ανάληψη επιχειρηματικής δραστηριότητας. Το δίκτυο τηλε-πληροφόρησης θα προωθήσει και θα ενισχύσει την πληροφόρηση και την ενημέρωση των γυναικών. Μέσα από τον ηλεκτρονικό κόμβο που θα δημιουργηθεί οι άνεργες γυναίκες θα έχουν σύνδεση με τη βάση δεδομένων που θα τους προμηθεύει με πληροφορίες σχετικές με την απασχόληση στην περιοχή. Οι ενέργειες των υποέργων 349 και 351.2 θα ενισχύσουν, θα στηρίξουν και θα ευαισθητοποιήσουν μέσα από υπηρεσίες συμβουλευτικής και κατάρτισης στις θεματικές ενότητες του γενικού τουρισμού αλλά και πιο συγκεκριμένα του πολιτιστικού τουρισμού, του περιβαλλοντικού τουρισμού και του e-τουρισμού, τις ομάδες στόχου. Τα υποέργα που αναφέρονται στην δημιουργία εργαλείων εξατομικευμένης προσέγγισης και η εφαρμογή της, αποτελούν ενέργειες ολοκληρωμένης παρέμβασης και συμβουλευτικής των ομάδων στοχεύουν και θα μεταφέρουν τα προβλήματα και τις απόψεις των γυναικών.

Οι γυναικείες οργανώσεις που συμμετέχουν στην Αναπτυξιακή Σύμπραξη καλούνται να συνδράμουν όχι μόνο στην εκτέλεση του σχεδίου αλλά και στην επισήμανση των συγκεκριμένων προβλημάτων που αντιμετωπίζουν οι γυναίκες του Αιγαίου. Η προσπάθεια είναι να ενταχθούν γυναικείες τοπικές αλλά εθνικές οργανώσεις όχι μόνο στις συζητήσεις αλλά και στη διαδικασία των αποφάσεων. Το δίκτυο ευαισθητοποίησης και στήριξης θα παρέχει στις γυναίκες πληροφορίες για την αγορά εργασίας και τους νέους τομείς της οικονομίας. Άνεργες γυναίκες θα βρίσκονται σε επαφή με εργαζόμενες και θα ανταλλάσσουν απόψεις, γυναίκες επιχειρηματίες με υπαλλήλους οι οποίες θα παίρνουν χρήσιμες πληροφορίες από την εμπειρία των πρώτων. Μέσα από τον ηλεκτρονικό κόμβο, θα υποστηριχθεί η επικοινωνία μεταξύ

των ήδη υπαρχόντων γυναικείων επιχειρήσεων και των υποψήφιων γυναικών επιχειρηματιών έτσι ώστε να στηρίζονται στις προσπάθειες τους. Σχετικά με τις μελέτες, οι γυναικείοι οργανισμοί που συμμετέχουν και θα προσφέρουν την εμπειρία τους και τις γνώσεις τους μια και αυτή προέρχεται από τον κοινωνικό τομέα και συνδέεται με τα επαγγέλματα που θα ενδιαφέρουν τις γυναίκες στην περιοχή όπου ζουν. Οι ενέργειες των υποέργων 349 και 351.2 θα ενισχύσουν και θα στηρίξουν τις γυναίκες με την προσφορά συμβουλευτικών υπηρεσιών και προγραμμάτων κατάρτισης.

Δ 2.3.1.2 «Νέα επιχειρηματικότητα για το Βόρειο Αιγαίο - προοπτική ζωής»

Η πρωτοβουλία αυτή υλοποιείται από την Αναπτυξιακή Εταιρία Λέσβου (ΕΤΑΛ) και στη σύμπραξη συμμετέχουν μεταξύ άλλων και οι πιο κάτω τοπικοί φορείς:

- n -Συνεταιριστική Τράπεζα Λέσβου-Λήμνου
- n -ΚΕΚ Καλογριδης-Κομνηνός
- n -ΚΕΚ Όμηρος
- n -ΚΕΚ Ν.Α Λέσβου
- n -ΚΕΚ Ν.Α Σάμου
- n -Επιμελητήρια Λέσβου, Χίου και Σάμου
- n -Εταιρία Τοπικής Ανάπτυξης Χίου (ΕΤΑΧ ΑΕ)
- n -Αναπτυξιακή Εταιρία Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Λέσβου
- n -Γενικό Νοσοκομείο Μυτιλήνης
- n -Ιλιαχτίδα ΑΜΚΕ
- n -Αναπτυξιακή Εταιρία Λήμνου (ΑΝΕΛ)
- n -Δήμος Μυτιλήνης
- n -Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου
- n -Σύλλογος Γονέων και Κηδεμόνων Ανάπηρων Ατόμων Χίου
- n -Εταιρία Τοπικής Ανάπτυξης Σάμου
- n -Πανεπιστήμιο Αιγαίου
- n -ΤΕΔΚ Χίου
- n -ΤΕΔΚ Λέσβου
- n -ΤΕΔΚ Σάμου

Το σχέδιο μοιράζεται σε δύο κυρίαρχα και ισοβαρή σκέλη. Όσον αφορά το σκέλος της «ΝΕΑΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ» η προτεινόμενη Αναπτυξιακή σύμπραξη δημιουργήθηκε με στόχο να αντιμετωπίσει το γνωστό πρόβλημα της ανισότητας στο επίπεδο της εμπύχωσης και της συμβουλευτικής ώστε να μπορέσει ο ενεργός πληθυσμός των νησιών του Βορείου Αιγαίου μας να ξεπεράσει την αντίληψη της απομόνωσης, να χρησιμοποιήσει τις δυνατότητες των νέων τεχνολογιών, να αποκτήσει εμπιστοσύνη και αυτοπεποίθηση στις δυνάμεις του για την

δραστηριοποίησή του και ένταξή του στην ενεργή απασχόληση. Η Α.Σ. καλείται έτσι να αντιμετωπίσει την πρόκληση της μόχλευσης για την δημιουργία προϊόντων και υπηρεσιών υψηλής προστιθέμενης αξίας ικανά να ανταγωνιστούν ισότιμα σε ένα περιβάλλον υπό συνεχή δυναμική διαμόρφωση.

Όσον αφορά το σκέλος που αναφέρεται ως «ΠΡΟΟΠΤΙΚΗ ΖΩΗΣ», αυτό αφορά την σύμπραξη των φορέων που έχουν σαν πρώτο μέλημα την εφαρμογή Πολιτικών ίσων ευκαιριών και ισότητας που θα καταλήγουν σε Κοινωνική και επαγγελματική αποκατάσταση των ΑΜΕΑ. Οι φορείς αυτοί, με την τεχνογνωσία που διαθέτουν, παρέχουν τη δυνατότητα προσαρμογής των ΑΜΕΑ σε νέα συστήματα και μεθόδους εκπαίδευσης, Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης που έμπρακτα ευαισθητοποιημένοι στηρίζουν την προσπάθεια με χρηματοδότηση και διάδοση και ιδιωτικές επιχειρήσεις με πολύ μεγάλη εμπειρία στο προτεινόμενο έργο που ως εταίροι έχουν καθορίσει σαν στόχο τη στήριξη των ΑΜΕΑ στο Κοινωνικό σύνολο μέσω της ένταξής τους στην αγορά εργασίας.

Το προτεινόμενο έργο προσανατολίζεται στην υποστήριξη της ανάπτυξης του ενδογενούς δυναμικού της τοπικής κοινωνίας (πόροι, δεξιότητες ανθρώπινου δυναμικού, τεχνογνωσία, παράδοση) που είναι κρίσιμος παράγοντας για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας, καθώς επίσης και στην ανάπτυξη αντίστοιχων επιχειρηματικών πρωτοβουλιών, με δεδομένο ότι οι υπόλοιποι παράγοντες καλύπτονται ικανοποιητικά, τόσο από το ΠΕΠ, όσο και από τα αντίστοιχα τομεακά προγράμματα. Το έργο υποστηρίζει την πιλοτική εφαρμογή προγραμμάτων δημιουργίας και λειτουργίας επιχειρήσεων σε νέους τομείς σε τοπικό επίπεδο με τη συμμετοχή αποκλεισμένων ή ευάλωτων ομάδων και την παροχή καινοτόμων υπηρεσιών διαρκούς υποστήριξης των νέων επιχειρηματιών. Το σχέδιο στηρίζεται στις εμπειρίες που έχουν αναπτυχθεί κατά την διάρκεια της υλοποίησης προηγούμενων κοινοτικών πρωτοβουλιών, αλλά και άλλων παρεμβάσεων, και περιλαμβάνει μια δέσμη ολοκληρωμένων ενεργειών οι οποίες στοχεύουν σε μια συνολική παρέμβαση σε επίπεδο Περιφέρειας Β. Αιγαίου προκειμένου να καλλιεργηθεί, αναπτυχθεί και προωθηθεί μια «νέου τύπου επιχειρηματικότητα» στους τοπικούς πληθυσμούς, οι οποίοι σαν κάτοικοι νησιωτικών και ορεινών περιοχών απειλούνται από μια σειρά αποκλεισμούς και δυσκολίες πρόσβασης στην αγορά εργασίας. Βασικό χαρακτηριστικό του έργου, είναι η κινητοποίηση και δικτύωση μιας σειράς δυνάμεων, δομών, φορέων αλλά και ενεργών πολιτών οι οποίες αυτή την στιγμή δραστηριοποιούνται στην κατεύθυνση τοπικής ανάπτυξης και της ανάπτυξης της επιχειρηματικότητας, ενώ ταυτόχρονα το έργο προτάσσει την ανάπτυξη μιας νέας επιχειρηματικής κουλτούρας στα νησιά του Β. Αιγαίου εισάγοντας την έννοια της «νέας επιχειρηματικότητας», η οποία ανταποκρίνεται στις ιδιαιτερότητες και τα συγκριτικά πλεονεκτήματα του νησιωτικού χώρου σε συνδυασμό με τις δυνατότητες που δίνει η χρήση των νέων τεχνολογιών. Οι προτεινόμενες Δράσεις είναι οι ακόλουθες:

- n ΔΡΑΣΗ 1.1 - αναμόρφωση δομών στήριξης και συμβουλευτικής
- n ΔΡΑΣΗ 1.2 - δικτύωση και συνεργασία σε τοπικό - περιφερειακό και κεντρικό επίπεδο
- n ΔΡΑΣΗ 1.3 - ανάπτυξη ειδικών εκπαιδευτικών πακέτων
- n ΔΡΑΣΗ 2.1- παροχή εξειδικευμένων υπηρεσιών πληροφόρησης - συμβουλευτικής και καθοδήγησης
- n ΔΡΑΣΗ 2.2 - ανάπτυξη καινοτόμων τραπεζικών προϊόντων
- n ΔΡΑΣΗ 3.2 - ανάπτυξη εικονικού cluster
- n ΔΡΑΣΗ 3.1 - παροχή κατάρτισης με την χρήση εξειδικευμένων μεθόδων προσαρμοσμένων στις τοπικές ανάγκες
- n ΔΡΑΣΗ 4.1 - αξιολόγηση (εσωτερική - εξωτερική)

n ΔΡΑΣΗ 4.2 - διακρατική συνεργασία

Σχετικά με τη εφαρμογή καινοτόμων διαδικασιών και στόχων, η σύμπραξη αυτή στηρίζεται στο τρίπτυχο: α) Κινητοποίηση των τοπικών κοινωνιών β) Νέα επιχειρηματικότητα γ) Χρηματοδοτικά εργαλεία προσαρμοσμένα στις ανάγκες των τοπικών κοινωνιών.

Με την πρωτοβουλία αυτή, επιχειρείται η ύπαρξη μηχανισμών ενθάρρυνσης, υποστήριξης και κινητοποίησης των τοπικών κοινωνιών και των επιχειρηματιών, που παίζουν ενεργό παρεμβατικό ρόλο στην υποστήριξη των κατοίκων που βρίσκονται όσο το δυνατό κοντύτερα στις τοπικές κοινωνίες και παίζουν τον ρόλο του εμψυχωτή - «ενεργοί πολίτες». Η ανάπτυξη του επιχειρηματικού πνεύματος και της επιχειρηματικότητας στις νέες συνθήκες της παγκοσμιοποίησης, περνάει μέσα και από την ανάπτυξη μιας νέας επιχειρηματικής κουλτούρας στους υποψήφιους νέους επιχειρηματίες που θα πρέπει να ανταποκρίνεται στις ιδιαιτερότητες και τα συγκριτικά πλεονεκτήματα του νησιωτικού χώρου και θα συνδυάζει την χρήση των νέων τεχνολογιών. Προτείνεται η γενίκευση της χρήσης πειραματικών χρηματοδοτικών εργαλείων π.χ. οι μηχανισμοί χρηματοδότησης με την λογική των μικροδανείων. Προτείνεται η ανάπτυξη καινοτόμων και νέων προϊόντων όπως ανάπτυξη ειδικών εκπαιδευτικών πακέτων επιχειρηματικής τεχνολογίας και προσωπικής ανάπτυξης για την «νέα επιχειρηματικότητα», καινοτόμων τραπεζικών προϊόντων (Χρηματοδοτική μίσθωση και ανάστροφη Χρηματοδοτική μίσθωση, μικροδάνεια) εικονικού cluster (αλυσίδα) επιχειρήσεων της «νέας επιχειρηματικότητας» μεθόδων και πρακτικών «δικτυακού μάρκετινγκ».

Στο σκέλος που αφορά στην τομεακή προσέγγιση για άτομα με διαφορετικότητα (ΑΜΕΑ), η δημιουργία πρότυπων – καινοτομικών μορφών επιχειρηματικότητας με δυνατότητα επέκτασης σε όλη την Ελλάδα. Η καινοτομία βασίζεται αφ' ενός στην σύνδεση των ΑΜΕΑ με τον γενικό πληθυσμό σε αντιστοιχία 80% με 20% και αφ' ετέρου στην επαγγελματική εκπαίδευση ΑΜΕΑ σε πραγματικές συνθήκες δουλειάς. Η Καινοτομική –Πιλοτική εφαρμογή της κοινωνικοοικονομικής σύνδεσης ΟΤΑ – Ιδιωτικών επιχειρήσεων- ΑΜΕΑ. Αυτό θα συμβεί με την δημιουργία μονάδας περισυλλογής και ανακύκλωσης πλαστικού και αλουμινίου με πόρους ανεξάρτητους από την EQUAL. Η καινοτομική – πιλοτική πιστοποίηση επαγγελματικών δυνατοτήτων των ΑΜΕΑ στις συγκεκριμένες επαγγελματικές ειδικότητες από αναγνωριζόμενους Ευρωπαϊκούς (Αγγλικούς) φορείς και Συμβούλους πιστοποίησης.

Με γνώμονα τις προηγούμενες παρεμβάσεις που έχουν εμπλουτίσει αυτή τη πρόταση, η μεθοδολογία θα κινηθεί πάνω στον άξονα της συνεχούς προώθησης και διάχυσης σε όλα τα επίπεδα της πληροφόρησης έτσι ώστε αυτή να είναι επεξεργασμένη σύμφωνα με τις ανάγκες των ίδιων των συμμετεχόντων με τρόπους που οι ίδιοι θα επιδείξουν. Η ομάδα των εμψυχωτών θα είναι η ίδια προϊόν της ίδιας της ομάδας στόχου και με τις δικές της εμπειρίες και την εξειδικευμένη της κατάρτιση θα προσπαθήσει να μεταβιβάσει οριζόντια τις γνώσεις και την εμπειρία της. Η ενημέρωση, κινητοποίηση και εμψύχωση των τοπικών κοινωνιών, είναι απαραίτητη προϋπόθεση για την υλοποίηση των στόχων του έργου και θα επιτευχθεί με ενεργητικές, παρεμβατικές ενέργειες γνωστοποίησης και δημοσιοποίησης των δυνατοτήτων του έργου. Βασικό εργαλείο θα είναι οι συνεχείς συναντήσεις ενημέρωσης και συζήτησης σε επίπεδο κοινότητας και μικρών κλαδικών ομάδων. Τα μέσα αφορούν παρουσίαση ειδικών θεμάτων επιχειρηματικότητας και παρουσίαση καλών πρακτικών μέσα από ενότητες εκπομπών, παρουσιάσεις εκπροσώπων της αναπτυξιακής σύμπραξης, και η μαγνητοσκόπηση και προβολή ολοκληρωμένων ενημερωτικών εκδηλώσεων και ημερίδων από τα τοπικά ΜΜΕ με κύριο βάρος στην δημοσιοποίηση και στην ολοκληρωμένη παρουσίαση καλών πρακτικών «νέας επιχειρηματικότητας – προοπτικής ζωής».

Από την ενδιάμεση έκθεση παρακολούθησης του έργου προκύπτει ότι ο συνολικός αριθμός των ωφελουμένων του έργου μέσω των υποέργων των ενεργειών 1 και 2 για το 2002 φτάνει συνολικά τους 68 ανθρωπομήνες εκ των οποίων οι 12 αναφέρονται σε άνεργους και οι 56 σε εργαζόμενους εκ των οποίων το 35% περίπου ήταν κάτω των 25 ετών και το 65% περίπου ήταν άτομα μεταξύ 25 και 50 ετών.

Όσο αφορά την κατανομή των δαπανών για το 2002, βλέπουμε ότι η καθοδήγηση και η συμβουλευτική απορρόφησε ένα ποσοστό περίπου 34%, η δημιουργία και υποστήριξη απασχόλησης ένα 5%, η βελτίωση των δομών προώθησης στην απασχόληση ένα 25%, η ευαισθητοποίηση, η πληροφόρηση και η δημοσιότητα ένα 10%, οι μελέτες και η ανάλυση παραγόντων που οδηγούν σε διακρίσεις ένα ποσοστό 16% και τέλος, η ανταλλαγή πληροφοριών και εμπειριών μέσω διακρατικών συνεργασιών ένα ποσοστό περίπου 10%.

Η υλοποίηση του έργου ξεκίνησε το Ιανουάριο του 2002 με την ΕΝΕΡΓΕΙΑ I στην οποία πραγματοποιήθηκε η δικτύωση των εταιρών για τη σύσταση του νομικού προσώπου της Αναπτυξιακής Σύμπραξης, πραγματοποιήθηκε η οριστικοποίηση του περιεχομένου της ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ II, η οριστικοποίηση της Διακρατικής Συνεργασίας και επίσης ξεκίνησε η δημόσια προβολή του προγράμματος.

Αναλυτικότερα μόλις έγινε γνωστή η έναρξη υλοποίησης του προγράμματος είδαν στο φως δημοσιεύματα στον τοπικό τύπο σχετικά για το πρόγραμμα της EQUAL, σε ημερίδα που έγινε στην Χίο με θέμα : « Ανάπτυξη- Δημιουργία Δομών για Άτομα με Ειδικές Ανάγκες στο Νοσοκομείο Χίου» αναλύθηκαν οι δράσεις του σκέλους Β' και δόθηκαν τα σημεία εκείνα που υπάρχει προοπτική συνεργασίας με τους τοπικούς φορείς ανεξαρτήτως αν είναι εταίροι στο πρόγραμμα κλπ.

Η υλοποίηση της Ενέργειας II ξεκίνησε στις 24/9/2002 .Οι εθνικές δραστηριότητες που έλαβαν χώρα κατά το διάστημα 24/9/2002- 31/12/2003 είναι οι εξής :

- n Ξεκίνησε η δράση 2.1.1.1 δίκτυο των εμπλεκόμενων φορέων & δομών επιχειρηματικότητας εθνικών & διακρατικών εταιρών και η ενδυνάμωση του δικτύου με τους φορείς της τοπικής κοινωνίας.
- n Έχει σχεδιαστεί από την ΩMEGA TECHNOLOGY – Β. ΑΛΕΞΑΝΔΡΙΔΗΣ ιστοσελίδα για το διαδίκτυο [www. aktina-zois.gr](http://www.aktina-zois.gr) και έχει ξεκινήσει τόσο η προβολή των εταιρών μέσα από την ιστοσελίδα όσο και η συλλογή προφίλ των δομών και των φορέων που δραστηριοποιούνται στην επιχειρηματικότητα, εκπαίδευση και παροχής υπηρεσιών των ΑΜΕΑ, με σκοπό την προβολή τους στο διαδίκτυο.
- n Ξεκίνησε η δράση 2.1.1.2 έρευνα – μελέτη για την πολιτισμική προσέγγιση ως προς την αντιμετώπιση των ατόμων με ειδικές ανάγκες με τη σχεδίαση από το Πανεπιστήμιο Αιγαίου, Τμήμα Πολιτισμικής Τεχνολογίας & Επικοινωνίας, ερωτηματολογίου και έχει ξεκινήσει στην συλλογή συνεντεύξεων του δείγματος των ΑΜΕΑ, των οικογενειών τους, και του γενικού πληθυσμού, στην Μυτιλήνη.
- n Ξεκίνησε η δράση 2.1.1.3 έρευνα – ανάλυση - μελέτη των διαθέσεων των εργοδοτών για τη χρησιμοποίηση ΑΜΕΑ και ειδικότητες που χρειάζονται οι επιχειρήσεις τους και δημιουργία για τον τρόπο αντιμετώπισης από τους εργοδότες το Πανεπιστήμιο Αιγαίου - Τμήμα Πολιτισμικής Τεχνολογίας & Επικοινωνίας, σχεδίασε ερωτηματολόγιο το οποίο απευθύνεται στο δείγμα εργοδοτών των νησιών Λέσβου και Χίου.
- n Έχει σχεδιαστεί από την ΩMEGA TECHNOLOGY – Β. ΑΛΕΞΑΝΔΡΙΔΗΣ η δράση 2.1.2.4 για τη δημιουργία τράπεζας πληροφοριών
- n Ξεκίνησαν οι πρόδρομες διεργασίες της δράσης 2.1.3.1 ανάπτυξη των ήδη υπάρχουσων κοινωνικών επιχειρήσεων και δημιουργία νέων-ΕΤΓΑ καθώς και δομών προώθησης στην αγορά εργασίας με αλληπάλληλες διαβουλεύσεις της ΗΛΙΑΧΤΙΔΑΣ και του Συλλόγου Γονέων και Κηδεμόνων ΑΜΕΑ Χίου, ανάλυση της νομικής μορφής της υπό ίδρυση επιχείρησης στην Χίο, ενδυνάμωση των στελεχών προς το εγχείρημα αυτό κλπ.
- n Ξεκίνησε η δράση 2.1.3.2 μελέτη για την δημιουργία εκπαιδευτικού συστήματος για ΑΜΕΑ ειδικό για ανακύκλωση και δημιουργία εκπαιδευτικών εργαλείων - δημιουργία CD-ROM με την συγγραφή του εκπαιδευτικού υλικού από το Πανεπιστήμιο Αιγαίου Εργαστήρια Ανάλυσης Ποιότητας Υδάτων και Αέρα.

- n Εκπονήθηκε οδηγός για την δημοσιοποίηση - προβολή- ενέργειες ευαισθητοποίησης του κοινού. Και μέσα στο χρονικό διάστημα 24/9/2002-31/12/2002 κυκλοφόρησε έντυπο της ΗΛΙΑΧΤΙΔΑ που ενημερώνει για τις δραστηριότητές ως « ήδη υπάρχουσα κοινωνική οικονομική επιχείρηση», έγινε ορισμός υπευθύνων για την πληροφόρηση \δημοσιότητα και στην πύλη που σχεδιάστηκε στο διαδίκτυο γίνεται αναφορά της κοινοτικής συμβολής αλλά και του συμμετέχοντος Ταμείου στην αρχική σελίδα.
- n Όσο αφορά τη διαχείριση του έργου, έγιναν όλες οι προβλεπόμενες οικονομικές, λογιστικές και διοικητικές ενέργειες και ολοκληρώθηκε η αποπληρωμή της ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ I . Έχουν δοθεί οδηγίες προς τους εταίρους να κρατούν ημερολόγιο των δραστηριοτήτων τους στα πλαίσια του προγράμματος. Επίσης, έχει αρχίσει η διαχείριση της ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ II.

Δ. 2.3.1.3 Άλλες συμπράξεις

Στο Βόρειο Αιγαίο, όπως αναφέραμε και στην αρχή αυτής της ενότητας, έχουμε και πρωτοβουλίες EQUAL στις οποίες οι φορείς υλοποίησης είναι εγκατεστημένοι σε άλλες περιοχές της Ελλάδας αλλά στις οποίες συμμετέχουν και ορισμένοι εταίροι από την Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου. Αναλυτικότερα, αυτές οι συμπράξεις είναι:

Δ. 2.3.1.3.1 Η πρωτοβουλία «Συν – Επιχειρώντας»

Το έργο υλοποιείται υπό την ευθύνη της Δημοτική Αναπτυξιακής Εταιρίας Άνω Λιοσίων και στην οποία συμμετέχει και Εταιρία Τοπικής Ανάπτυξης Χίου. Το βασικό πρόβλημα που η Αναπτυξιακή Σύμπραξη έρχεται να αντιμετωπίσει είναι η έλλειψη πολιτικών σε τοπικό επίπεδο καθώς και η έλλειψη ή ανεπάρκεια θεσμών και πολιτικών για τη στήριξη των νέων (ιδιαίτερα των νέων που απειλούνται ή ζουν σε κοινωνικό αποκλεισμό) προκειμένου να δημιουργήσουν τις δικές τους κερδοφόρες επιχειρήσεις. Αποτέλεσμα του παραπάνω προβλήματος είναι το γεγονός ότι η νεανική επιχειρηματικότητα είναι πολύ περιορισμένη και στις περισσότερες περιπτώσεις μη βιώσιμη και επιτυχημένη αφού υπάρχουν πολλά εμπόδια στη δημιουργία και ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας σε τοπικό επίπεδο όπως π.χ. έλλειψη μηχανισμών πρόληψης των αναγκών για νέους επιχειρηματίες σε τοπικό επίπεδο, απουσία τοπικών Κέντρων Στήριξης της Επιχειρηματικότητας, μη αποτελεσματικές πολιτικές απέναντι στους νέους άνεργους νέους προκειμένου να ιδρύσουν τη δική τους επιχείρηση καθώς και μη αποτελεσματική συνεργασία ανάμεσα σε τοπικούς- περιφερειακούς- διεθνείς οργανισμούς που εμπλέκονται σε θέματα απασχόλησης/ επιχειρηματικότητας.

Βασικός σκοπός της Αναπτυξιακής Σύμπραξης είναι η ανάπτυξη και εφαρμογή ενός πιλοτικού μοντέλου πρόληψης και υποστήριξης για νέους επιχειρηματίες, σε υποβαθμισμένα προάστια της Αθήνας σε συνεργασία με ημιαστικές περιοχές με αγροτική παραγωγή.

Η Αναπτυξιακή Σύμπραξη αφορά σε: α) δικτύωση και συνεργασία μεταξύ οργανισμών και δομών επιχειρηματικότητας σε κεντρικό και τοπικό επίπεδο, β) ανάπτυξη υπηρεσιών και πληροφοριακών συστημάτων σχετικά με κοινωνικά αποκλεισμένες ομάδες, γ) παροχή διεθνούς στήριξης για τη δημιουργία νέων επιχειρηματιών μέσα από τη δημιουργία ενός Κέντρου Επιχειρηματικότητας και των παραρτημάτων του σε συμμετέχουσες περιοχές.

Οι δράσεις περιλαμβάνουν τα ακόλουθα: α) Ίδρυση ενός Θεματικού Πάρκου για εμπορία βιολογικών και παραδοσιακών προϊόντων, το οποίο θα περιλαμβάνει επίσης: Κέντρο Ενίσχυσης και Στήριξης της Επιχειρηματικότητας, 15 Επιχειρήσεις με βιολογικά και παραδοσιακά προϊόντα, Γραφείο Ελέγχου και Πιστοποίησης βιολογικών προϊόντων, Χώρο Δημιουργικής Απασχόλησης Παιδιών β) Ίδρυση Γραφείων Στήριξης της Επιχειρηματικότητας τα οποία θα περιλαμβάνουν 5 Γραφεία στις Νομαρχίες της

Ημαθίας, Ρεθύμνου, Μετσόβου, Χίου και Εύβοιας γ) Λειτουργία Προγραμμάτων Κατάρτισης σχετικά με: τη στελέχωση των Κέντρων Επιχειρηματικότητας, την κατάρτιση άνεργων νέων ή νέων επιχειρηματιών για την ανάληψη επιχειρηματικής ευθύνης και δράσης, την κατάρτιση άνεργων νέων για την ανάληψη επιχειρηματικής ευθύνης και δράσης στον τομέα των βιολογικών και παραδοσιακών προϊόντων δ) Εκπόνηση Ερευνών - Μελετών σχετικών με: την ανάπτυξη ειδικών μεθόδων και εργαλείων προσδιορισμού των εκπαιδευτικών αναγκών των νέων για την ανάληψη επιχειρηματικής ευθύνης και δράσης, τη χαρτογράφηση των βιολογικών και παραδοσιακών προϊόντων και των επιχειρήσεων βιολογικών και παραδοσιακών προϊόντων σε 6 περιοχές, τα Επιχειρησιακά Σχέδια για 15 προστατευμένες επιχειρήσεις, Σύστημα παρακολούθησης της επιχειρηματικότητας, τον Οδηγό του μοντέλου «ΣΥΝ-ΕΠΙΧΕΙΡΩΝΤΑΣ» ε) Ίδρυση Τηλεματικού Κέντρου διαχείρισης και διάδοσης της πληροφορίας στ) Δημιουργία Τράπεζας Πληροφοριών με ανάπτυξη Βάσεων Δεδομένων που θα περιλαμβάνουν την καταγραφή νέων επιχειρηματιών, εκπαιδευτικών αναγκών κ.α.

Δ 2.3.1.1.2 «Κοινωνία της Πληροφορίας και προσαρμοστικότητα γυναικείων γεωργο-συνεταιριστικών επιχειρήσεων»

Φορέας υλοποίησης της πρωτοβουλίας αυτής είναι το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης στην οποία συμμετέχει και ο Γυναικείος Αγροτουριστικός Συνεταιρισμός Αγίας Παρασκευής «Σελάδα». Ο κεντρικός στόχος του έργου αυτού είναι η προσαρμογή των γυναικείων μικρομεσαίων γεωργοσυνεταιριστικών επιχειρήσεων στις νέες μεθόδους προώθησης των προϊόντων τους μέσω της εκπαίδευσης/κατάρτισης των εργαζομένων - μελών τους στη χρήση νέων τεχνολογιών και τη δημιουργία δικτύων και υποστηρικτικών μηχανισμών. Οι στόχοι του έργου περιλαμβάνουν:

- n Προσαρμογή των ΜΜΕ σε μια επιλεκτική ανταγωνιστική αγορά με την εφαρμογή σύγχρονων μεθόδων προώθησης/εμπορίας των προϊόντων και εισαγωγής νέων τεχνολογιών,
- n Δημιουργία προϋποθέσεων συνδυασμού οικογενειακής και επαγγελματικής ζωής του γυναικείου ενεργού πληθυσμού σε ορεινές / μειονεκτικές αγροτικές περιοχές,
- n εξοικείωση των μελών των συνεταιριστικών ΜΜΕ σε σύγχρονους τρόπους οργάνωσης και αξιοποίησης της κοινωνίας της πληροφορίας,
- n δημιουργία δικτύων και σχέσεων συνεργασίας για τη μεταφορά τεχνογνωσίας και πληροφόρησης μεταξύ των 4 γυναικείων μικρομεσαίων γεωργοσυνεταιριστικών επιχειρήσεων και των αντίστοιχων της Ένωσης Αγροτουριστικών - Βιοτεχνικών και Οικοτεχνικών Συνεταιρισμών Ελλάδος, μεταξύ τους αλλά και αντίστοιχων ΜΜΕ των Διακρατικών Αναπτυξιακών Συμπράξεων Eco- jobs / Rural women / Γερμανία και Greek- Portuguese Agro-Rural Development/ Πορτογαλία,
- n δημιουργία πιλοτικού υποστηρικτικού μηχανισμού για την απασχόληση σε αγροτικές μειονεκτικές περιοχές από τους συμμετέχοντες Δήμους, το Α.Π.Θ. και το Υπουργείο Γεωργίας,
- n δημιουργία εκπαιδευτικών προγραμμάτων επαγγελματικής κατάρτισης και τηλεκατάρτισης μέσω τηλεόρασης προσαρμοσμένων στις ανάγκες των εργαζομένων / μελών/ στελεχών των συνεταιριστικών ΜΜΕ, ώστε να αποκτήσουν επαγγελματικά προσόντα σε θέματα επιχειρηματικότητας / προσαρμοστικότητας / χρήσης νέας τεχνολογίας / αειφόρου ανάπτυξης,
- n διάδοση των αποτελεσμάτων του Έργου με τη βοήθεια της Ένωσης, του Υπουργείου Γεωργίας, των ΟΤΑ, των Διακρατικών Εταίρων, των Πανεπιστημίων κλπ.

Δ 2.3.1.1.3 «ΠΕΙΡΑΝ - Πρόγραμμα Εφαρμογής Κοινωνικής Δικαιόχρησης για άνεργους νέους»

Η πρωτοβουλία υλοποιείται από την Mentor ΑΕ και στην οποία συμμετέχουν -από την Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου- η Νομαρχιακή Αναπτυξιακή Εταιρία Λέσβου και η Νομαρχιακή Αναπτυξιακή Εταιρία Σάμου. Αξίζει να αναφέρουμε ότι κατά τη συγκρότηση της προτεινόμενης Αναπτυξιακής Σύμπραξης, δόθηκε ιδιαίτερη βαρύτητα στην κάλυψη της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου, λόγω της νησιωτικότητας και του γεωγραφικού ανάγλυφου των περιοχών που περιλαμβάνει και για το λόγο αυτό συμμετέχουν στην προτεινόμενη Αναπτυξιακή Σύμπραξη οι αναπτυξιακές εταιρείες των δύο μεγαλύτερων νομών της Περιφέρειας. Το κεντρικό πρόβλημα το οποίο θα αντιμετωπιστεί μέσα από τις δράσεις αυτής της συνεργασίας είναι η διαμόρφωση του κατάλληλου επιχειρηματικού κλίματος και η ανάδειξη νέων καινοτόμων επιχειρηματικών δραστηριοτήτων στον τρίτο τομέα της οικονομίας σε απομακρυσμένες ημιαστικές και αγροτικές περιοχές των Διοικητικών περιφερειών Δυτικής Ελλάδας, Ιόνιων Νήσων, Ηπείρου, Πελοποννήσου και Βορείου Αιγαίου. Συγκεκριμένα το κεντρικό πρόβλημα οριοθετείται από:

- n Τη δυσκολία ανάληψης επιχειρηματικής δραστηριότητας στον τομέα της κοινωνικής οικονομίας από νέους απομακρυσμένων περιοχών της χώρας.
- n Την έλλειψη δομών στήριξης της κοινωνικής επιχειρηματικότητας.
- n Την ελλιπή πρόσβαση των ανέργων νέων αυτών των περιοχών στις υπηρεσίες ενημέρωσης, χρηματοδότησης και κάλυψης των ελλειμμάτων επαγγελματικής κατάρτισης.
- n Την έλλειψη ποιοτικών θέσεων εργασίας σε εναλλακτικούς τομείς της κοινωνικής οικονομίας.
- n Την απουσία επικοινωνίας και δικτύωσης των δραστηριοτήτων που αναπτύσσονται στους τομείς αυτούς.

Η συγκρότηση της προτεινόμενης Αναπτυξιακής Σύμπραξης στοχεύει στην αντιμετώπιση των παραπάνω ζητημάτων, μέσω της πολυεπίπεδης και αντιπροσωπευτικής της σύνθεσης, ειδικά ως προς την προηγούμενη εμπειρία και τεχνογνωσία των φορέων που τη συγκροτούν, αλλά και τις δυνατότητές τους να συμβάλλουν αποτελεσματικά στην επίτευξη του κεντρικού σκοπού και των βασικών στόχων της προτεινόμενης Αναπτυξιακής Σύμπραξης και ειδικότερα:

- n Στην προώθηση της εναλλακτικής κοινωνικής επιχειρηματικότητας ανέργων νέων με ελλιπή προσόντα, με έμφαση σε νέες γυναίκες και άτομα με κινητικές δυσκολίες, οι οποίοι ζουν σε απομακρυσμένες ημιαστικές και αγροτικές περιοχές των Περιφερειών Δυτικής Ελλάδας, Ηπείρου, Ιονίων Νήσων, Πελοποννήσου και Βορείου Αιγαίου.
- n Στη δημιουργία και λειτουργία νέων κοινωνικών επιχειρήσεων, με την εφαρμογή καινοτομικού συστήματος κοινωνικής δικαιοχρήσης.
- n Στην αξιοποίηση τοπικών πόρων και εναλλακτικών κοιτασμάτων απασχόλησης για την ανάπτυξη συνεταιριστικής επιχειρηματικής δραστηριότητας.
- n Στην ανάπτυξη μηχανισμών προώθησης, μεταφοράς και ανταλλαγής της επιχειρηματικής τεχνογνωσίας στον τρίτο τομέα.
- n Στην ενεργοποίηση φορέων άσκησης πολιτικής σε τοπικό, αλλά κυρίως σε περιφερειακό και εθνικό επίπεδο στην κατεύθυνση της ευρύτερης δυνατής διάδοσης των βασικών καινοτομικών στοιχείων του προτεινόμενου έργου, και κυρίως του συστήματος της κοινωνικής δικαιοχρήσης.

Κεντρικός σκοπός του έργου «ΠΕΙΡΑΝ» είναι η ανάπτυξη ολοκληρωμένων μηχανισμών δημιουργίας και υποστήριξης εναλλακτικής κοινωνικής επιχειρηματικότητας στους τομείς της παραγωγής, τυποποίησης και εμπορίας παραδοσιακών και εναλλακτικών προϊόντων, με παράλληλες δράσεις ανάδειξης και αξιοποίησης των τοπικών πολιτιστικών και εναλλακτικών τουριστικών χαρακτηριστικών. Επωφελούμενοι του έργου είναι άνεργοι νέοι και νέες, κάτοικοι απομακρυσμένων ορεινών και νησιωτικών περιοχών των Περιφερειών Δυτικής Ελλάδας, Ηπείρου, Ιονίων Νήσων, Πελοποννήσου, Βόρειου Αιγαίου, που αντιμετωπίζουν προβλήματα πρόσβασης στην αγορά εργασίας. Σε ένα τέτοιο πλαίσιο, το έργο ΠΕΙΡΑΝ συνιστά ολοκληρωμένη καινοτομική παρέμβαση στην κατεύθυνση της ανάπτυξης του συνεταιριστικού κοινωνικώς επιχειρείν, μέσω ενός συστήματος κοινωνικής δικαιοχρησίας. Πρόκειται για ένα σύστημα προωθημένης προσέγγισης, μετεξέλιξης και επέκτασης παραδοσιακών αστικών συνεταιρισμών, με τη δημιουργία ενός πλέγματος κοινωνικών επιχειρήσεων - συνεταιρισμών (δικαιοδόχοι φορείς) που θα συντονίζονται και θα υποστηρίζονται από τον δικαιοπάροχο φορέα, στον οποίο θα συμμετέχουν ισότιμα όλοι οι δικαιοδόχοι. Ο δικαιοπάροχος φορέας προβλέπεται να συγκροτηθεί από τρεις ήδη υπάρχοντες συνεταιρισμούς νέων οι οποίοι θα είναι και οι πρώτοι δικαιοδόχοι φορείς. Οι τρεις αυτοί συνεταιρισμοί νέων έχουν δημιουργηθεί και λειτουργούν με επιτυχία έως σήμερα, στο πλαίσιο της προηγούμενης Κοινωνικής Πρωτοβουλίας «ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ». Στο πλαίσιο του έργου «ΠΕΙΡΑΝ» οι παραπάνω συνεταιρισμοί προβλέπεται να ομογενοποιήσουν κατ' αρχήν τις επιχειρηματικές τους φυσιογνωμίες διευρύνοντας την κάθε μια από αυτές και να δημιουργήσουν μια νέα κοινωνική επιχείρηση, τον φορέα δικαιοπαροχής στον οποίο θα συμμετέχουν και οι τρεις ισότιμα. Ο δικαιοπάροχος φορέας θα έχει τον κλασικό ρόλο του μητρικού φορέα σε ένα δίκτυο δικαιοπαροχής, με μέλη κοινωνικές επιχειρήσεις. Το δίκτυο θα επεκτείνεται και θα λειτουργεί με το σύστημα δικαιοχρησίας, με δικαιοδόχους φορείς του δικτύου νέες κοινωνικές επιχειρήσεις - συνεταιρισμούς νέων από τις περιοχές εφαρμογής του «ΠΕΙΡΑΝ». Οι νέες αυτές κοινωνικές επιχειρήσεις θα χρησιμοποιούν ενιαίο όνομα, ενιαία επιχειρηματική τεχνογνωσία, ενιαία διαφήμιση, ενιαίο σύστημα προμηθειών και χρηματοδοτήσεων κ.λ.π., ώστε να αντιμετωπίσουν ευκολότερα τις συνήθεις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι επιχειρήσεις νέων, και συνεπώς να αυξήσουν στο μέγιστο βαθμό τις πιθανότητες επιτυχίας τους. Κάθε μια νέα τέτοια επιχείρηση ταυτόχρονα με την έναρξη λειτουργίας της, θα συμμετέχει και στην επιχείρηση δικαιοπαροχής με ίσο μερίδιο με όλες τις υπόλοιπες κοινωνικές επιχειρήσεις του δικτύου. Συνεπώς, η επιχείρηση δικαιοπαροχής θα είναι πάντοτε κοινή επιχείρηση των κοινωνικών επιχειρήσεων του δικτύου στη βάση της ισότητας και θα αποτελεί ένα μόνιμο φορέα συνεχούς δημιουργίας νέας επιχειρηματικότητας στον τομέα της κοινωνικής οικονομίας, η οποία θα στηρίζεται στην ίδια την επιχειρηματικότητα των νέων στον τομέα αυτό (ανάπτυξη της κοινωνικής επιχειρηματικότητας δια του κοινωνικού επιχειρείν). Οι στόχοι, οι δραστηριότητες και τα προϊόντα του προτεινόμενου έργου «ΠΕΙΡΑΝ» περιλαμβάνουν:

- n Προώθηση της εναλλακτικής κοινωνικής επιχειρηματικότητας νέων με ελλιπή προσόντα, με έμφαση σε νέες γυναίκες και άτομα με κινητικές δυσκολίες που διαμένουν σε απομακρυσμένες ημιαστικές και αγροτικές περιοχές των Περιφερειών Δυτικής Ελλάδας, Ηπείρου, Ιονίων Νήσων, Πελοποννήσου και Βόρειου Αιγαίου.
- n Ενίσχυση της συμμετοχής των πολιτών, της αλληλεγγύης και της κοινωνικής συνοχής.
- n Αξιοποίηση νέων, εναλλακτικών κοιτασμάτων απασχόλησης στον τρίτο τομέα, σε επιχειρηματική βάση. Πρόκειται για αξιοποίηση των τοπικών πόρων στους τομείς των παραδοσιακών και εναλλακτικών προϊόντων, με παράλληλες δράσεις ανάδειξης των τοπικών πολιτιστικών και παραδοσιακών χαρακτηριστικών.
- n Ανάδειξη νέων, ποιοτικών θέσεων εργασίας και επιχειρηματικών πεδίων σε τοπικό επίπεδο μέσω της εφαρμογής μεθόδων ελέγχου, αξιολόγησης και πιστοποίησης τους.

- n Εφαρμογή ολιστικής στήριξης για δημιουργία και λειτουργία νέων κοινωνικών επιχειρήσεων με το καινοτομικό σύστημα της «κοινωνικής δικαιοχρήσης».
- n Ανάπτυξη μηχανισμών προώθησης, μεταφοράς και ανταλλαγής της επιχειρηματικής τεχνογνωσίας στον τρίτο τομέα.
- n Δημιουργία και στελέχωση κοινωνικών επιχειρήσεων με σκοπό την προώθηση και τη στήριξη της επιχειρηματικότητας στον τρίτο τομέα.
- n Δικτύωση και ενεργοποίηση των αρμοδίων φορέων για την ανάπτυξη και τυποποίηση μηχανισμών πολυεπίπεδης στήριξης της επιχειρηματικότητας ανέργων νέων απομακρυσμένων περιοχών στον τρίτο τομέα και διάδοσή τους σε τοπικό, περιφερειακό, κεντρικό και ευρωπαϊκό επίπεδο με στόχο την προώθηση της αειφόρου ανάπτυξης μέσω του κοινωνικώς επιχειρείν.
- n Δημοσιοποίηση και διάδοση της καινοτομικής επιχειρηματικής πρακτικής του συστήματος της «κοινωνικής δικαιοχρήσης» και προώθηση της ενσωμάτωσής του στις κεντρικές πολιτικές και πρακτικές απασχόλησης.
- n Ανάπτυξη καινοτόμων εκπαιδευτικών εργαλείων και μεθοδολογιών για υποψήφιους επιχειρηματίες στον τρίτο τομέα με χρήση των Νέων Τεχνολογιών και της Πληροφορικής.
- n Διερεύνηση και εφαρμογή καινοτόμων μέσων και μεθόδων για την εξασφάλιση της βιωσιμότητας και την ενδυνάμωση της ανταγωνιστικότητας νέων κοινωνικών επιχειρήσεων.
- n Σχεδιασμό και ανάπτυξη καινοτόμου προγράμματος κατάρτισης αφενός για την ομάδα-στόχο και, αφετέρου για εξειδικευμένους συμβούλους επιχειρηματικότητας για νέους υποψήφιους επιχειρηματίες του τρίτου τομέα.

Δ 2.4 Συμπεράσματα από τις εμπειρίες υλοποίησης των Κοινοτικών Πρωτοβουλιών ΠΒΑ⁶¹

Δ 2.4.1 Προβλήματα Τεκμηρίωσης και Συλλογής Δεδομένων

Μια τεκμηριωμένη αξιολόγηση των επιπτώσεων των Κοινοτικών Πρωτοβουλιών οι οποίες στόχο είχαν την καταπολέμηση της ανεργίας και την τόνωση της απασχόλησης της περιόδου 1994-1999 και η οποία περιλαμβάνει τόσο τις βραχυπρόθεσμες, μεσοπρόθεσμες και μακροπρόθεσμες συνέπειες από την εφαρμογή τους στο τοπικό ή περιφερειακό επίπεδο, αναγκαστικά περιορίζεται από την έλλειψη σε πυκνότητα και έκταση υλικού και στατιστικών στοιχείων. Να σημειώσουμε ότι δεν υπάρχουν αυτή τη στιγμή ερευνητικοί φορείς οι οποίοι δραστηριοποιούνται στη συλλογή και επεξεργασία τέτοιου είδους υλικού σε περιφερειακό επίπεδο, ενώ και αυτοί οι οποίοι δημιουργήθηκαν πρόσφατα με την απόφαση για την αναδιοργάνωση των Δημόσιων Υπηρεσιών Απασχόλησης, όπως για παράδειγμα το Π.Α.Ε.Π (θυγατρική εταιρία του ΟΑΕΔ), δεν έχουν ακόμη προχωρήσει στην ενσωμάτωση της διάστασης των Περιφερειών και των Νομών ως ανεξάρτητες γεωγραφικές οντότητες και ως εκ τούτου δεν έχουν ακόμα προκύψει έρευνες και μελέτες οι οποίες θα μπορούσαν να στηρίξουν ένα τέτοιο φιλόδοξο σχέδιο για το Βόρειο Αιγαίο. Επίσης, να αναφέρουμε ότι πολλοί από τους ήδη υφιστάμενους κρατικούς φορείς καταγραφής σχετικών στοιχείων, δεν έχουν αυτόνομη οντότητα. Ακόμη, τα μεθοδολογικά εργαλεία καταγραφής και επεξεργασίας ποσοτικών δεδομένων που χρησιμοποιούν είναι προσαρμοσμένα στις προτεραιότητες του κεντρικού κράτους και πολλές φορές αφορούν άλλο επίπεδο διακυβέρνησης, με αποτέλεσμα να μην βοηθούν ουσιαστικά στην ολοκληρωμένη

⁶¹ σημειώνεται ότι τα συμπεράσματα που παρουσιάζονται εδώ αφορούν κυρίως τα αποτελέσματα και τις επιπτώσεις των ΚΠ της περιόδου 1994-1999 και όχι αυτών της τρέχουσας προγραμματικής περιόδου, καθώς δεν υπάρχουν ακόμη στοιχεία για την ολοκληρωμένη αξιολόγησή τους

κατανόηση της λειτουργίας της αγοράς εργασίας και στην ανάδειξη των τοπικών ιδιαιτεροτήτων της.

Ένα άλλο προβληματικό στοιχείο είναι η έλλειψη αξιόπιστων στατιστικών στοιχείων από την αξιολόγηση των προγραμμάτων και των πρωτοβουλιών της περιόδου μέχρι το 2000. Ακόμη μεγαλύτερη είναι η έλλειψη αξιολογήσεων με ανάλυση και αποτύπωση ποιοτικών δεδομένων που προκύπτουν από την εφαρμογή πρωτοβουλιών. Είναι ξεκάθαρο ότι η επιμονή στην απορροφητικότητα ως κριτήριο επιτυχίας αφορά κυρίως το διαχειριστικό τμήμα του έργου και λιγότερο την συνολική του επίδραση σε μια τοπική κοινωνία.

Οι ελλείψεις στις οποίες αναφερθήκαμε πιο πάνω, είναι σίγουρα σημαντικές, αυτό όμως δεν σημαίνει ότι δεν μπορούμε να αντλήσουμε κάποια περισσότερο ή λιγότερο χρήσιμα συμπεράσματα από τη μελέτη των υπαρχόντων στοιχείων. Πάντα όμως πρέπει να λαμβάνουμε υπόψη μας ότι οφείλουμε να είμαστε ιδιαίτερα προσεκτικοί στη σύγκριση και την εξαγωγή συστηματικά τεκμηριωμένων συμπερασμάτων.

Μια πιθανή πηγή πληροφόρησης για τις ευρύτερες επιπτώσεις των Κοινοτικών Πρωτοβουλιών σε περιφερειακό επίπεδο, είναι οι αξιολογήσεις οι οποίες γίνονται κατόπιν εντολής της Ε. Επιτροπής ή του Ε. Συμβουλίου, καθώς και οι προτάσεις οι οποίες γίνονται προς τα κράτη μέλη στα πλαίσια της ετήσιας επισκόπησης των εξελίξεων για την απασχόληση. Τέλος, σημαντικά στοιχεία μπορεί να αντληθούν από τις κοινές αναφορές για την απασχόληση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Βέβαια, αυτές επικεντρώνονται κυρίως στο εθνικό επίπεδο, με εξαίρεση τα στοιχεία τα οποία συλλέγονται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης και περιλαμβάνονται στις Εκθέσεις του για την Οικονομική και Κοινωνική Συνοχή, στοιχεία όμως τα οποία βασίζονται σε δεδομένα που συλλέγει και επεξεργάζεται ο ΟΑΕΔ, όπου παρουσιάζονται εννοιολογικά προβλήματα αφού οι δείκτες είναι σχεδιασμένοι κεντρικά και κατά κάποιο τρόπο επιβάλλονται από πάνω προς τα κάτω και έτσι δεν μπορούν να αναδείξουν πολλές ιδιαιτερότητες της τοπικής ζήτησης και προσφοράς εργασίας και να επιτρέψουν τον σχεδιασμό και υλοποίηση μιας πραγματικά τοπικής και ολοκληρωμένης παρέμβασης.⁶²

Δ 2.4.2 Τοπικές Δράσεις

Στο Βόρειο Αιγαίο, όπως αναφέραμε και σε άλλο σημείο της έκθεσης μας, την περίοδο 1994-1999 είχαμε πέντε προγράμματα της πρωτοβουλίας ADAPT τα οποία περιλάμβαναν την Λέσβο (3) τη Χίο (1) και τη Λήμνο (1). Στα πλαίσια της πρωτοβουλίας Youthstart, είχαμε μια εφαρμογή στη Λέσβο, στα πλαίσια του άξονα Integra είχαμε επίσης μια πρωτοβουλία ενώ στα πλαίσια του άξονα Horizon είχαμε δυο πρωτοβουλίες και πάλι στη Λέσβο.

Αυτό το οποίο παρατηρούμε εξ αρχής, είναι ότι η Λέσβος, προφανώς λόγω της παρουσίας της έδρας της Περιφέρειας και της έδρας του Υπουργείου Αιγαίου αλλά και της έδρας του Πανεπιστημίου Αιγαίου, υπερτερεί των άλλων νησιών της περιφέρειας όσο αφορά την συμμετοχή στις Ευρωπαϊκές Πρωτοβουλίες της περιόδου 1994-1999. Αυτό δείχνει ότι θα πρέπει να δοθεί περισσότερη έμφαση σε μια πιο αντιπροσωπευτική κατανομή των προγραμμάτων σε περιφερειακό επίπεδο, αλλά η διασπορά αυτή δεν μπορεί να προκύψει απλά μέσα από μια προσέγγιση από πάνω προς τα κάτω, καθώς η ολοκληρωμένη εφαρμογή τους σε περιφερειακό επίπεδο απαιτεί τη συμμετοχή όλων των τοπικών φορέων των περιοχών αυτών.

⁶²Για παράδειγμα και όπως έχει επισημανθεί επανειλημμένως τόσο σε Ευρωπαϊκό όσο και εθνικό επίπεδο, οι μέθοδοι και τα εργαλεία αποτύπωσης της «ημι-απασχόλησης» ή της «άτυπης εργασίας» χρειάζονται άμεσα βελτίωση αφού στην παρούσα φάση δεν είναι ικανά να αποτυπώσουν κρίσιμες διαστάσεις του φαινομένου αυτού, πόσο μάλλον των επιπτώσεων του σε τοπικό επίπεδο όπου η μεγάλη έκταση της γεωργικής απασχόλησης και του εποχικού τουρισμού, προσδίδει ένα δομικό και κρίσιμο ρόλο σε τέτοιου μορφής απασχόλησης. Είναι βέβαιο ότι μια ιεράρχηση των εργαλείων καταγραφής και ανάλυσης τέτοιων μορφών εργασίας στη βάση των τοπικών αναγκών θα είχε μέχρι τώρα πιθανότατα προχωρήσει σε πιο ικανοποιητικό βαθμό την προσαρμοστικότητα των εργαλείων καταγραφής και ανάλυσης αυτού του φαινομένου.

Μια ακόμα σημαντική παρατήρηση η οποία αφορά όλες σχεδόν τις κοινοτικές πρωτοβουλίες που υλοποιήθηκαν στο Βόρειο Αιγαίο, είναι ότι αυτές κινήθηκαν στη λογική των δράσεων κατάρτισης και εκπαίδευσης εργαζομένων/στελεχών επιχειρήσεων και άλλων φορέων που συμμετείχαν στα προγράμματα αυτά, επιβεβαιώνοντας την έμφαση η οποία δόθηκε σε εθνικό επίπεδο στη περίοδο 1994-1999⁶³. Ιδιαίτερη αναφορά θα πρέπει επίσης να γίνει για τις δράσεις κατάρτισης στις νέες τεχνολογίες πληροφορικής και επικοινωνίας, οι οποίες αποτέλεσαν αναπόσπαστο κομμάτι των δράσεων που υλοποιήθηκαν, καθώς οι ΤΠΕ αναγνωρίστηκαν ως ένας κλάδος που σημειώνει αλματώδη ανάπτυξη.

Δ. 2.4.3 Αδυναμίες

Όσο αφορά τις κύριες αδυναμίες ή ελλείψεις οι οποίες παρουσιάστηκαν, θα πρέπει να αναφέρουμε την μειωμένη συμμετοχή των επιχειρήσεων στις συνεργασίες υλοποίησης των προγραμμάτων αυτών. Το γεγονός αυτό μείωσε τις δυνατότητες διάχυσης των αποτελεσμάτων και των εμπειριών και την ένταξη του επιχειρηματικού κόσμου ως αναπόσπαστο μέρος μιας στρατηγικής για την ανάπτυξη και την απασχόληση. Οι πολιτικές ενίσχυσης των δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού προϋποθέτουν την προσέγγιση τους ως μακροχρόνια επένδυση και όχι όπως συνήθως γίνεται, δηλαδή ως συνάρτηση του εργατικού κόστους. Για να γίνει αυτή η αλλαγή απαιτείται η συμμετοχή των εργοδοτών και των συλλογικών τους φορέων στις συνεργασίες οι οποίες καλούνται να υλοποιήσουν ολοένα και πιο πολυσύνθετα προγράμματα και πρωτοβουλίες. Όπως έδειξε και η αξιολόγηση των προγραμμάτων της πρωτοβουλίας ADAPT της πρώτης φάσης εφαρμογής, τα προγράμματα της πρωτοβουλίας ADAPT είχαν άμεση συνεισφορά στην απόκτηση καινοτόμων ικανοτήτων από πλευράς των επιχειρήσεων και των φορέων, στις περιπτώσεις εκείνες όπου οι ίδιοι ήταν και οι τελικοί χρήστες των υπηρεσιών και των παραδοτέων των προγραμμάτων.⁶⁴

Σε γενικές γραμμές, αυτό το οποίο φαίνεται ξεκάθαρα, είναι η ύπαρξη μιας περιορισμένης αντίληψης για το τι είναι στην ουσία «καινοτομία», αφού δεν παρατηρήθηκε κάτι ουσιαστικά καινοτομικό σε σχέση και με την αξιοποίηση τοπικών πόρων ή την εφαρμογή τοπικής τεχνογνωσίας. Η μεταφορά της γνώσης και της καινοτομίας μέσα από τις διακρατικές συνεργασίες δεν φαίνεται να είναι αμοιβαία. Ακόμη και σε εκείνες τις περιπτώσεις όπου αποπειράθηκε να δημιουργηθούν καινοτόμες εφαρμογές, όπως για παράδειγμα το Παρατηρητήριο Απασχόλησης Βορείου Αιγαίου, δεν κατέστη δυνατή η ολοκληρωμένη διαχείριση και μακροχρόνια λειτουργία τους. Παρουσιάστηκαν επίσης προβλήματα τα οποία δεν επέτρεψαν την αφομοίωση των καινοτομιών, τόσο από το θεσμικό όσο και από το ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον, αλλά ούτε και την ουσιαστική διάχυση των αποτελεσμάτων στο ευρύ κοινό. Στο μεγαλύτερο τους μέρος οι προσπάθειες προς καινοτόμες ενέργειες σε εθνικό επίπεδο, κινήθηκαν προς την κατεύθυνση της οργάνωσης της εργασίας και των ικανοτήτων για την μεταφορά και προσαρμογή στις νέες τεχνολογίες πληροφορικής. Οι ενέργειες αυτές ενδυναμώθηκαν μέσα από τη συνέργια η οποία δημιουργήθηκε μεταξύ των προγραμμάτων της ADAPT και των άλλων κοινοτικών πρωτοβουλιών.

⁶³ "The European Social Fund, an overview of the programming period 1994-99". Όπως τονίστηκε στην έκθεση αυτή, στην Ελλάδα, παρόλο που το 50% των νέων αποτελούσαν νέους, μόνο το 3% του συνολικού προϋπολογισμού του ΕΚΤ κατευθύνθηκε σε αυτόν τον τομέα αφού το σύστημα καταγραφής που ακολουθούσε η Ελλάδα επικεντρώθηκε στην ενδυνάμωση της μάθησης και στη βελτίωση του εκπαιδευτικού συστήματος τα οποία συμπεριλήφθηκαν στις δράσεις για την ανάπτυξη του εκπαιδευτικού συστήματος και την κατάρτιση των εκπαιδευτών, ενώ επίσης, πολλοί από τους νέους άνεργους συμπεριλαμβάνονταν στην κατηγορία των μακροχρόνια ανέργων η οποία δεν διέθετε ηλικιακούς προσδιορισμούς. Η Ελλάδα και η Πορτογαλία ήταν οι μόνες χώρες που είχαν κατανέμει σχεδόν το 50% του προϋπολογισμού τους σε αυτόν τον τομέα σε σχέση με τις υπόλοιπες χώρες οι οποίες οι περισσότερες είχαν κατανέμει λιγότερο από 7%. Το κείμενο είναι προσβάσιμο στη σελίδα http://europa.eu.int/comm/employment_social/esf/en/public/overview/chap10.htm

⁶⁴ 'Evaluation of Innovation as a Process and Outcome of Community Initiatives: Findings from the ongoing Evaluation of Adapt in Greece', Prisma Planning, Research and Management Consultants, 1999.

Πρέπει ακόμη να τονίσουμε ότι παρά τις σημαντικότερες βελτιώσεις των τελευταίων ετών, υπήρξαν σημαντικές αδυναμίες από την πλευρά του θεσμικού πλαισίου στο να αφομοιώσει και να προωθήσει τις απαραίτητες ενέργειες προσαρμογής στα νέα δεδομένα. Αυτό κρίθηκε ως ένα από τα σημαντικότερα εμπόδια στην καλύτερη εκμετάλλευση των ευκαιριών οι οποίες προέκυψαν από τις Κοινοτικές Πρωτοβουλίες. Αυτή η αδυναμία του θεσμικού πλαισίου, ιδιαίτερα κατά τη διάρκεια της αρχικής φάσης των προγραμμάτων της περιόδου 1994-1999 είναι κάτι το οποίο έχει τονιστεί επανειλημμένα τόσο σε Ευρωπαϊκό όσο και εθνικό και τοπικό επίπεδο.

Όπως έχει υπογραμμιστεί και αλλού, η εφαρμογή των κοινοτικών πρωτοβουλιών ανέδειξε τις σημαντικές αδυναμίες του θεσμικού πλαισίου στην Ελλάδα για την ένταξη των νέων πρωτοβουλιών με τρόπο ο οποίος θα κατέληγε στη μέγιστη δυνατή εφαρμογή ενεργών καινοτόμων πολιτικών για την καταπολέμηση της ανεργίας.⁶⁵ Η έκθεση που συντάχθηκε για το Υπουργείο Εργασίας, υπογράμμισε επίσης τη μεγάλη έλλειψη και τις αδυναμίες στην διαδικασία αξιολόγησης των επιπτώσεων από την εφαρμογή της Ευρωπαϊκής Πολιτικής για την Απασχόληση και τόνισε ότι θα πρέπει να γίνουν μεγάλα βήματα για την βελτίωση των μηχανισμών παρακολούθησης και ανάλυσης των επιπτώσεων από την εφαρμογή των πρωτοβουλιών στο σύνολο τους, μέσα από επιτόπια έρευνα, εφαρμογή προσαρμοσμένων μακροοικονομικών και οικονομετρικών μοντέλων και βελτίωση των δυνατοτήτων ανάλυσης σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο.⁶⁶

Μια ακόμη αδυναμία η οποία παρουσιάστηκε, ήταν η ανεπαρκής συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων στη διαδικασία σχεδιασμού αλλά και υλοποίησης των δράσεων που αφορούσαν την καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού. Η πολυπλοκότητα του φαινομένου του κοινωνικού αποκλεισμού αντίθετα, επιβάλλει μια ευέλικτη διάσταση με τη συμμετοχή του συνόλου των τοπικών κοινωνικών εταίρων οι οποίοι δεν μπόρεσαν σε όλες τις περιπτώσεις να ξεπεράσουν τα εμπόδια που φυσιολογικά προέκυψαν μέσα από τις καινούργιες συνεργασίες.

Επίσης, πρέπει να σημειώσουμε την έλλειψη ποιοτικών στοιχείων αξιολόγησης των επιπτώσεων των προγραμμάτων πέραν από την αναφορά σε ποσοτικά δεδομένα όπως το ποσοστό απασχόλησης, ανεργίας, το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν κατά κεφαλή και τις μεταβολές σε αυτούς τους δείκτες σε βάθος χρόνου. Υπάρχει άμεση ανάγκη για την εμπλοκή των τελικών χρηστών και των επωφελομένων των δράσεων στη ίδια τη διαδικασία αξιολόγησης μέσω προσωπικών συνεντεύξεων και άλλων μέσων αποτύπωσης των εμπειριών τους, έτσι ώστε οι απόψεις τους να ενταχθούν ως οργανικό μέρος της προετοιμασίας για μελλοντικές δράσεις και πρωτοβουλίες.

Υπάρχει επίσης η ανάγκη αλλαγής της έννοιας της «Αξιολόγησης» προς την κατεύθυνση του ορισμού της ως πρώτο βήμα για τον σχεδιασμό των επόμενων βημάτων και όχι ως έννοιας μηχανισμού ελέγχου που εντέλει υποβαθμίζει τη σημασία της για την ανάπτυξη μιας τοπικής στρατηγικής για την απασχόληση.

Δ 2.4.4 Θετικά Αποτελέσματα

Ένα θετικό συμπέρασμα που προκύπτει από την ανάλυση των επιπτώσεων των κοινοτικών πρωτοβουλιών, είναι η βελτίωση της δυνατότητας διακρατικής συνεργασίας και δικτύωσης των τοπικών φορέων με άλλους αντίστοιχους φορείς σε Ευρωπαϊκό επίπεδο, κάτι στο οποίο η περιφέρεια Βορείου Αιγαίου υστερούσε σημαντικά. Η βελτίωση σε αυτόν τον τομέα γίνεται καλύτερα αντιληπτή εάν παρατηρήσουμε τις συνεργασίες και τα δίκτυα ανταλλαγής εμπειριών και πρακτικών τα οποία δραστηριοποιούνται σήμερα στα πλαίσια της νέας πρωτοβουλίας EQUAL και των υπόλοιπων προγραμμάτων τα οποία υλοποιούνται αυτή τη στιγμή, όπως για παράδειγμα το πρόγραμμα ΝΑΙΑΣ και το παρών πρόγραμμα ΟΡΦΕΑΣ. Τα

⁶⁵ *Evaluation of the Labour Market Policies and Assessment of the Influence of the European Employment Strategy in Greece During the Period 1997-2001, Final Report, VFA-METRON ANALYSIS, 2002.*

⁶⁶ Ο.π., σελ. 9

παραπάνω προγράμματα χρησιμοποιούν μέρος των δικτύσεων οι οποίες δημιουργήθηκαν στην προηγούμενη περίοδο, ενώ τα ίδια είναι σήμερα ακόμη πιο εξειδικευμένα, πυκνά και εκτεταμένα σε σχέση με τα παλιότερα. Γίνεται έτσι σαφές, ότι η εμπειρία μέσα από τις συνεργασίες της περιόδου 1994-1999 έδρασαν καταλυτικά στην καλύτερη προετοιμασία των προγραμμάτων της περιόδου 2000-2006. Βέβαια, ένας ολοκληρωμένος απολογισμός θα μπορέσει να γίνει μόνο μετά το τέλος της περιόδου αυτής, αλλά παρόλα αυτά, είναι εμφανές ότι οι τοπικοί φορείς οι οποίοι συμμετείχαν στις πρωτοβουλίες αυτές, αποκόμισαν σημαντικές εμπειρίες.

Επιπρόσθετα, δημιουργήθηκαν καινούργιες δομές όπως για παράδειγμα το «Επίκεντρο» το οποίο λειτουργεί στο Επιμελητήριο Λέσβου και συμμετέχει αυτή τη στιγμή στα προγράμματα ΝΑΙΑΣ και ΟΡΦΕΑΣ και ο ρόλος του οποίου γίνεται ολοένα και σημαντικότερος, καθώς βοηθά στην καλύτερη σύνδεση και γεφύρωση μεταξύ του επιχειρηματικού κόσμου, των φορέων υλοποίησης των κοινοτικών πρωτοβουλιών και του ευρύ κοινού, ενισχύει την συμμετοχή του ιδιωτικού τομέα στις μελλοντικές δράσεις και προγράμματα αλλά και έχει βελτιώσει τη διάχυση των αποτελεσμάτων προς το επιχειρηματικό κοινό της περιφέρειας. Παρατηρούμε επίσης μια βελτίωση της ποιότητας της σύνθεσης των συμπράξεων και των συνεργασιών μέσω της συνεργασίας μεταξύ κρατικών φορέων όπως η Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου, τα Εμπορικά Επιμελητήρια, την Συνεταιριστική Τράπεζα Λέσβου-Λήμνου καθώς επίσης και άλλων μη κερδοσκοπικών οργανισμών. Οι επιπτώσεις από τη βελτίωση της δυνατότητας συνεργασίας μεταξύ διαφορετικών φορέων σε περιφερειακό επίπεδο και η βελτίωση του κλίματος συνεργασίας μέσω της καταπολέμησης ορισμένων τοπικιστικών διαφορών και ιεράρχησης στόχων, μόνο θετικά αποτελέσματα μπορεί να επιφέρει.

Η παρουσία του Πανεπιστημίου του Αιγαίου αποδεικνύεται ως σημαντικότερος παράγοντας στη προώθηση και βελτίωση μιας πραγματικά τοπικής στρατηγικής ανάπτυξης και την εφαρμογή της καινοτομίας, αλλά υπάρχουν ακόμα πολλά βήματα να γίνουν στον τομέα της διασύνδεσης μεταξύ του πανεπιστημίου, των τοπικών φορέων και της τοπικής επιχειρηματικής κοινότητας, καθώς και των άλλων κοινωνικών εταίρων στην ανάπτυξη καινοτόμων προϊόντων, υπηρεσιών και τεχνολογιών.

Τέλος, παρατηρήθηκε μια θετική αλλαγή έμφασης όσο αφορά τα ΑΜΕΑ, καθώς με τα προγράμματα της περιόδου 1994-1999 βλέπουμε ότι η προσπάθεια γίνεται προς την κατεύθυνση της εισόδου τους στην αγορά εργασίας, σε αντίθεση με τις προσπάθειες των προηγούμενων ετών, οι οποίες επικεντρώθηκαν στην δημιουργία προστατευόμενων εργαστηρίων και δεν επέτρεπαν την σωστή ενσωμάτωσή τους στον κοινωνικό ιστό. Οι μακροχρόνιες επιπτώσεις από την αλλαγή του τρόπου προσέγγισης στο θέμα αυτό, ίσως λειτουργήσουν ως παράδειγμα για την ενσωμάτωση με τον ίδιο τρόπο και άλλων αποκλεισμένων ομάδων, οι οποίες ενισχύονται μέσα από τις πρωτοβουλίες EQUAL της περιόδου 2000-2006.

Ε. Δομές στήριξης της απασχόλησης στο Βόρειο Αιγαίο

Ε.1 Κέντρα επαγγελματικής κατάρτισης με δομές προώθησης της απασχόλησης

Η Συνεχιζόμενη Επαγγελματική Κατάρτιση, ως δραστηριότητα της δια βίου εκπαίδευσης θέτει στο επίκεντρό της την εξειδίκευση του εργατικού δυναμικού, την αξιοποίηση των δεξιοτήτων του και την ικανότητα προσαρμογής του στην συνεχώς μεταβαλλόμενη οικονομία, παραγωγή και αγορά εργασίας. Απευθύνεται σε ανέργους που διαθέτουν αρχική επαγγελματική κατάρτιση ή τεχνική κατάρτιση. Αφορά επίσης τη συμπληρωματική κατάρτιση για άτομα με ελλείψεις γνώσεις και προσόντα στις απαιτήσεις της αγοράς εργασίας, ιδιαίτερα στο χώρο νέων επαγγελμάτων, την επανειδίκευση για άτομα που επιθυμούν να αλλάξουν επαγγελματική κατεύθυνση ή την αναβάθμιση των γνώσεών τους στο ίδιο αντικείμενο εργασίας.

Σε μια σχηματική προσέγγιση η κατάρτιση λειτουργεί ως συμπληρωματική γνωστική διαδικασία για την κάλυψη των απαιτήσεων και των μεταβολών στο εργασιακό περιβάλλον. Η λειτουργία της έχει χαρακτήρα κατασταλτικό, με την έννοια ότι επιχειρεί να καταπολεμήσει την ανεργία, όσο και προληπτικό, με την έννοια ότι αντιμετωπίζει την απαξίωση ή την ακύρωση των δεξιοτήτων ενός μέρους του εργατικού δυναμικού.

Η συμπληρωματικότητα αυτή συνίσταται στο χαμηλό βαθμό σύνδεσης της τυπικής εκπαίδευσης με την αγορά εργασίας, γεγονός που δυσκολεύει ιδιαίτερα τη μετάβαση ατόμων με τυπικά προσόντα στην απασχόληση. Μέσω της επιμόρφωσης και της Συνεχιζόμενης Επαγγελματικής Κατάρτισης επιδιώκεται η επικαιροποίηση των δεξιοτήτων και των γνώσεων των ανέργων ή των εργαζομένων, ώστε να καθίστανται ανταγωνιστικοί και ικανοί να ανταποκριθούν στους νέους ρόλους του παραγωγικού συστήματος.

Στο πλαίσιο των τελευταίων (2001,2002) Εθνικών Σχεδίων Δράσης για την Απασχόληση η Συνεχιζόμενη Επαγγελματική Κατάρτιση κατέχει πρωταρχική θέση. Αναλυτικότερα το ΕΣΔΑ επικεντρώνεται σε πέντε άξονες δράσης, σύμφωνα με τους οποίους δραστηριοποιούνται πλέον οι φορείς που έχουν πιστοποιηθεί για την ανάληψη ενεργειών κατάρτισης και ενίσχυσης της απασχόλησης, που αντιμετωπίζονται εφεξής ως αναπόσπαστες δράσεις, υπαγόμενες σε μια ενιαία αντίληψη έργου. Σύμφωνα με την αντίληψη αυτή και σε εναρμονισμό με τις νέες κατευθύνσεις του ΕΣΔΑ να χαράζουν την στρατηγική τους και οι 15 δομές του Β. Αιγαίου, οι οποίες ανταποκρίθηκαν στους ερευνητικούς στόχους του Ορφέα, έδωσαν πληροφορίες σχετικά με το πως αντιμετωπίζουν θέματα που αφορούν την ενίσχυση της απασχόλησης στην περιφέρεια και ορισμένες από αυτές παρέθεσαν σημαντικά στοιχεία που καταδεικνύουν:

- τη σχέση ανάμεσα στην προσφορά και τη ζήτηση εργασίας στην Περιφέρεια
- τους τομείς επιχειρηματικής δραστηριότητας που απορροφούν τους περισσότερους από τους ανέργους, οι οποίοι ολοκληρώνουν τον κύκλο εκπαίδευσης
- τη συσχέτιση των πιστοποιημένων θεματικών πεδίων των φορέων κατάρτισης και ενίσχυσης της απασχόλησης προς τους επιχειρηματικούς κλάδους με τη μεγαλύτερη ζήτηση στην κάλυψη θέσεων εργασίας
- τον επιμερισμό των προκηρυχθέντων προγραμμάτων κατάρτισης σύμφωνα με τις πραγματικές ανάγκες της αγοράς εργασίας και των μορφών επιχειρηματικότητας στην Περιφέρεια

Οι φορείς αυτοί δραστηριοποιούνται στους βασικούς άξονες του ΕΣΔΑ που αφορούν:

- Την εφαρμογή διαρθρωτικών παρεμβάσεων στην αγορά εργασίας με στόχο την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων σε συνδυασμό με τη δημιουργία νέων θέσεων απασχόλησης.
- Τον εκσυγχρονισμό και την ενίσχυση των δομών εξατομικευμένης προσέγγισης των ανέργων καθώς και τη στήριξη των ενεργητικών πολιτικών απασχόλησης.
- Την ενίσχυση της πρόσβασης στην αγορά εργασίας των κοινωνικά ευαίσθητων ομάδων (γυναίκες, άτομα μεγάλης ηλικίας κλπ).
- Βελτίωση της ποιότητας της εργασίας.
- Ενίσχυση της συμμετοχής των κοινωνικών εταίρων στη διαδικασία σχεδιασμού και υλοποίησης των επιμέρους δράσεων.

Θα πρέπει να τονίσουμε ότι στην Ελλάδα παρατηρήθηκε έλλειψη ορθολογιστικής σχέσης ανάμεσα στα συστήματα απασχόλησης και επαγγελματικής εκπαίδευσης. Η ανάγκη της συνέχειας μεταξύ επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης και αρχικής και συνεχιζόμενης κατάρτισης αλλά και η άμεση ανάγκη σύνδεσης της κατάρτισης με τις πραγματικές ανάγκες της αγοράς εργασίας οδήγησε στη διαμόρφωση του Σχεδίου Νόμου για το Εθνικό Σύστημα Σύνδεσης της Επαγγελματικής Κατάρτισης και Κατάρτισης με την Απασχόληση. Τα βασικά του σημεία εστιάζονται στην παροχή εξειδικεύσεων στη βάση των εκροών του τυπικού συστήματος της δευτεροβάθμιας τεχνικής επαγγελματικής εκπαίδευσης, την σύγχρονη παροχή γνώσης με στόχο τη διευκόλυνση της απασχόλησης και την πιστοποίηση των προσόντων.

Ε.1.1 Συμβατικές υποχρεώσεις των φορέων κατάρτισης που έχουν συσταθεί για την ανάληψη ενεργειών ενίσχυσης της απασχόλησης

Συγκρίνοντας τα κριτήρια αξιολόγησης των φορέων κατάρτισης του Β΄ ΚΠΣ και του Γ΄ ΚΠΣ παρατηρούμε ότι πλέον δίνεται μεγάλη σημασία στην προώθηση των καταρτισθέντων ανέργων στην αγορά εργασίας από τους πιστοποιημένους φορείς επαγγελματικής κατάρτισης. Σύμφωνα με τα κριτήρια αξιολόγησης του Γ΄ΚΠΣ επιβάλλεται να ιδρυθούν Μονάδες ή Γραφεία Προώθησης στην Απασχόληση μέσα στους οργανισμούς κατάρτισης, που σκοπό έχουν την παρακολούθηση της εξέλιξης των καταρτισθέντων στην αγορά εργασίας και την καταγραφή όλων των στοιχείων που απορρέουν από αυτή σε ηλεκτρονική μορφή. Η ύπαρξη και η σωστή λειτουργία των Γραφείων Προώθησης στην Απασχόληση είναι βασική προϋπόθεση που οδηγεί στην επαναπιστοποίηση του φορέα κατάρτισης. Για το λόγο αυτό τα ΚΕΚ υποχρεώθηκαν να δηλώσουν στο Υπουργείο Εργασίας και να απασχολούν υπεύθυνο προώθησης στην απασχόληση και ειδικό στέλεχος για την υποστήριξη ατόμων που ανήκουν σε ευπαθείς ομάδες.

Σύμφωνα με το σχεδιασμό οι οργανισμοί αυτοί είναι φορείς εφαρμογής της εθνικής προληπτικής πολιτικής κατά της ανεργίας η οποία υλοποιείται με τα Κέντρα Προώθησης στην Απασχόληση (Κ.Π.Α) και με άλλες δομές προώθησης στην απασχόληση. Υποχρεούνται επιπλέον να διαθέτουν σύστημα σχεδιασμού, παρακολούθησης και αξιολόγησης της εκπαιδευτικής διαδικασίας συνολικά, αλλά και στοιχεία που αφορούν τις τοποθετήσεις ανέργων σε κλάδους επιχειρηματικής δραστηριότητας που προσιδιάζουν στα αντικείμενα της παρεχόμενης εκπαίδευσης.

Επιπλέον, και αυτό πλέον φαίνεται να είναι ιδιαίτερα σημαντικό στον προγραμματισμό του νέου διαχειριστικού συστήματος, η εκπαιδευτική διαδικασία συνδέεται άρρηκτα με τις διαφανόμενες θέσεις απασχόλησης.

Κατά αυτόν τον τρόπο, σύμφωνα με τα στοιχεία που προκύπτουν από τις πιστοποιημένες δομές κατάρτισης και προώθησης ατόμων στην αγορά εργασίας στο Β. Αιγαίο, οι ενέργειες ενίσχυσης της απασχόλησης που αναλαμβάνονται μέσα στους πιστοποιημένους φορείς κατάρτισης της περιφέρειας περιλαμβάνουν:

- Μεθόδους διάγνωσης των εκπαιδευτικών αναγκών, των αναγκών της αγοράς εργασίας και των νέων ειδικοτήτων.

- Μεθοδολογία σχεδιασμού προγραμμάτων θεωρητικής κατάρτισης και πρακτικής άσκησης που να περιλαμβάνει τους στόχους σχεδιασμού, κατάρτισης, τη σύνθεση της επιστημονικής ομάδας, την ενσωμάτωση των εκπαιδευτικών αναγκών και των αναγκών της αγοράς εργασίας.

- Σύστημα επιλογής, παρακολούθησης και αξιολόγησης των καταρτιζομένων, που σημαίνει σχεδιασμό κριτηρίων για τον τρόπο επιλογής των καταρτιζομένων, την εκπόνηση εργαλείων για την παρακολούθηση και την αξιολόγηση των καταρτιζομένων. Διαθέτουν επίσης Μητρώο Καταρτιζομένων με τα στοιχεία τους, την πηγή πληροφόρησης, τα προγράμματα κατάρτισης στα οποία συμμετείχαν, χρονική διάρκεια κατάρτισης κλπ.

- Σύστημα επιλογής, παρακολούθησης και αξιολόγησης των εκπαιδευτών/τριών που περιλαμβάνει τη σύνθεση της επιστημονικής ομάδας επιλογής, παρακολούθησης και αξιολόγησης, το σχεδιασμό κριτηρίων για τον τρόπο επιλογής των εκπαιδευτών/τριών, την εκπόνηση εργαλείων για την παρακολούθηση και την αξιολόγηση των εκπαιδευτών/τριών.

- Σύστημα, παρακολούθησης και αξιολόγησης του εκπαιδευτικού έργου ανά πρόγραμμα και σε όλο το φάσμα, που περιλαμβάνει τη σύνθεση της επιστημονικής ομάδας επιλογής, παρακολούθησης και αξιολόγησης, την εκπόνηση δεικτών και εργαλείων παρακολούθησης και αξιολόγησης, τη συμμετοχή όλων των συντελεστών κατάρτισης στην αξιολόγηση, τον τρόπο αξιοποίησης των αποτελεσμάτων και τη συστηματικότητα στην εφαρμογή.

- Σύστημα παρακολούθησης των καταρτισθέντων μετά το πέρας της κατάρτισης, που περιλαμβάνει σύνθεση επιστημονικής ομάδας παρακολούθησης, το σχεδιασμό κριτηρίων, την εκπόνηση δεικτών και εργαλείων παρακολούθησης, τον τρόπο αξιοποίησης των αποτελεσμάτων δίνοντας μεγάλη βαρύτητα στο είδος και το αντικείμενο της κατάρτισης, στην κατάσταση της απασχόλησης πριν και μετά το πρόγραμμα κατάρτισης.

- Περιγράφονται επίσης οι τρόποι αναζήτησης θέσεων εργασίας, ο τρόπος πληροφόρησης για τη θέση εργασίας και τοποθέτησης σε αυτήν, το διάστημα που μεσολάβησε ανάμεσα στην κατάρτιση και την εύρεση εργασίας, τη θέση που κατέλαβε μετά το πέρας της κατάρτισης ή τη δημιουργία επιχειρηματικής δραστηριότητας στο πλαίσιο της αυτοαπασχόλησης.

- Τέλος, περιγράφεται ο κλάδος οικονομικής δραστηριότητας της επιχείρησης, η συνάφεια κατάρτισης με τις ανάγκες της θέσης εργασίας, η μορφή και η διάρκεια της εργασιακής σχέσης και η κινητικότητα του καταρτιζομένου. Αξίζει να σημειωθεί ότι το σύστημα αυτό εφαρμόζεται έξι μήνες μετά το πέρας της κατάρτισης για όλους τους καταρτιζόμενους.

Πέρα από τα παραπάνω για την ποιοτική και αποτελεσματική παροχή υπηρεσιών κατάρτισης επισημαίνονται:

- η ύπαρξη προγραμματισμού και επιχειρησιακού σχεδιασμού των ενεργειών

- η ανάπτυξη και εφαρμογή καινοτόμων προσεγγίσεων

- η υλοποίηση και αξιοποίηση διακρατικών συνεργασιών

- η διάδοση, προβολή και αξιοποίηση των αποτελεσμάτων των ενεργειών και των παραγόμενων προϊόντων
- η συμμετοχή του εργατικού δυναμικού των φορέων σε αντίστοιχα προγράμματα επιμόρφωσης
- η εφαρμογή των συστημάτων αξιολόγησης
- η εμπειρία στο σχεδιασμό και την υλοποίηση
- η ευαισθητοποίηση σε θέματα ισότητας ευκαιριών.

Στο πλαίσιο των ενεργειών προώθησης στην απασχόληση, και σύμφωνα με όσα δηλώνουν οι φορείς, επιχειρείται η διασύνδεση με υπάρχοντες μηχανισμούς ανίχνευσης των αναγκών στην αγορά εργασίας πχ ΟΑΕΔ, ΚΠΑ, κλπ, η συνεργασία με κοινωνικούς εταίρους, η συνεργασία με επιχειρήσεις, η ανάπτυξη υπηρεσιών στήριξης των καταρτιζομένων για την απορρόφηση τους στη αγορά εργασίας. Ακόμη ιδιαίτερη θέση έχουν η εκπόνηση μελετών, η συμμετοχή και διοργάνωση ημερίδων, η εκπόνηση εκπαιδευτικών βοηθημάτων, η συμμετοχή σε ολοκληρωμένα προγράμματα και Κοινοτικές Πρωτοβουλίες, καθώς και η συμμετοχή σε εθνικά και ευρωπαϊκά δίκτυα.

Ε.2 Δράση των στελεχών των φορέων σε ενέργειες προώθησης στην απασχόληση

Σύμφωνα με τα στοιχεία των δομών κατάρτισης και ενίσχυσης της απασχόλησης στην περιφέρεια Β. Αιγαίου συντονιστικό ρόλο της υποστήριξης έχει το Γραφείο Υποδοχής και Προώθησης στην Απασχόληση, το οποίο λειτουργεί ήδη στους φορείς που αναλαμβάνουν το έργο της κατάρτισης.

Τα Γραφεία Προώθησης στην αγορά εργασίας των Φορέων Κατάρτισης είναι στελεχωμένα από άτομα με εξειδίκευση, πείρα, και επαγγελματική εμπειρία στο να αντιμετωπίζουν τις ιδιαίτερες ανάγκες που αφορούν στον επαγγελματικό προσανατολισμό και στις διαδικασίες διαμεσολάβησης ανάμεσα στους νέους που έχουν παρακολουθήσει προγράμματα κατάρτισης και των επιχειρήσεων με συναφές αντικείμενο οικονομικής δραστηριότητας.

Τα στελέχη των Γραφείων Προώθησης φροντίζουν για:

- την κινητοποίηση των χρηστών για τη βελτίωση των επαγγελματικών τους ικανοτήτων και ανάπτυξη δεξιοτήτων τους, για βελτίωση της απασχολησιμότητάς τους
- την παροχή πληροφόρησης για τις υπάρχουσες δυνατότητες κατάρτισης, όπου αυτό είναι αναγκαίο
- την συγκρότηση του αιτήματος εργασίας σε ρεαλιστική βάση
- την υποστήριξη στην αναζήτηση εργασίας, στην τοπική και ευρύτερη αγορά την εργασίας και την τοποθέτηση στην απασχόληση
- την ψυχολογική βοήθεια και συμβουλευτική παρακολούθηση της επαγγελματικής πορείας τους
- την ενημέρωση – κινητοποίηση της κοινής γνώμης και του εργοδοτικού κόσμου για τους σκοπούς του προγράμματος
- την ευαισθητοποίηση – ενημέρωση εμπλεκόμενων και της κοινής γνώμης μέσα από διοργάνωση ανάλογης ημερίδας για ίσες ευκαιρίες στην αγορά εργασίας

- ενέργειες για άρση των αρνητικών στάσεων προς τους νέους
- την πολύπλευρη στήριξη των ιδίων των νέων και των οικογενειών τους για αντιμετώπιση τυχόν δυσκολιών και προβλημάτων.

Ε.2.1 Λειτουργία των Γραφείων Υποδοχής και Προώθησης στην Απασχόληση

Τα συγκεκριμένα Γραφεία αναλαμβάνουν την υλοποίηση πολύπλευρων δράσεων διευκόλυνσης της επαγγελματικής αποκατάστασης και της κοινωνικής ένταξης των νέων ανέργων καταρτιζομένων αλλά και των συμμετεχόντων στο πρόγραμμα κατάρτισης νέων.

Οι παρεχόμενες υπηρεσίες ακολουθούν και συμπληρώνουν το σύστημα ψυχοκοινωνικής στήριξης, ιδιαίτερα σε νέους που ανήκουν σε ευπαθείς κοινωνικές ομάδες.

Οι ενέργειες που αναπτύσσουν τα Γραφεία Προώθησης στην αγορά εργασίας είναι μεταξύ άλλων οι παρακάτω:

- Έρευνα στο χώρο των εργοδοτών για την καταγραφή των προσφερόμενων θέσεων εργασίας, την ταξινόμηση των ειδικοτήτων, τα απαιτούμενα επαγγελματικά προσόντα, τους οικονομικούς όρους πρόσληψης. Η έρευνα αποτελεί βασικό εργαλείο για την προώθηση στην αγορά εργασίας των χρηστών του προγράμματος και διερευνά τη στρατηγική των επιχειρήσεων με τις οποίες διαμεσολαβεί. Στην κατεύθυνση αυτή επεξεργάζεται στοιχεία που προκύπτουν από δικτύωση με τις προσφερόμενες βάσεις δεδομένων (ΟΑΕΔ, - Κ.Π.Α., ΕΟΜΜΕΧ, Εθνικό Παρατηρητήριο ΑΔΕΔΥ, Επιμελητήρια, ΟΤΑ, ΕΚΑ, κ.ά.).
- Επαγγελματικό προσανατολισμό μέσα από τη διερεύνηση της επαγγελματικής φυσιογνωμίας των χρηστών και τη συμβουλευτική για τις δυνατές επαγγελματικές κατευθύνσεις.
- Εφαρμογή τεχνικών σε θέματα εξεύρεσης εργασίας μέσα από την λειτουργία κύκλων προετοιμασίας για την εργασία για την κάλυψη επιθυμητών θέσεων σε χώρους εργασίας.
- Αναζήτηση, καταγραφή και ταξινόμηση των θέσεων εργασίας και των χρηστών που κρίνονται έτοιμοι για απασχόληση. Διασταύρωση των δεδομένων και επιλογή λύσεων.
- Προώθηση στην Απασχόληση και τοποθέτηση σε θέσεις εργασίας μέσα από επαφές με εργοδότες, επισκέψεις στους χώρους εργασίας, μεσολάβηση για την επικοινωνία εργοδοτών – ανέργων, κλπ.
- Παρακολούθηση της εργασιακής σχέσης και παροχή συμβουλευτικής και υποστήριξης στους εργοδότες και τους εργαζομένους.
- Ενημέρωση και ευαισθητοποίηση εργοδοτών για την πρόσληψη νέων ατόμων που έχουν παρακολουθήσει Προγράμματα Κατάρτισης.
- Ανταλλαγή πληροφόρησης σε τοπικό, κυρίως, επίπεδο και σε συνεργασία με τα τοπικά Κέντρα Προώθησης στην Απασχόληση (Κ.Π.Α.), ώστε να ενημερωθούν οι πιθανοί εργοδότες και να απασχολήσουν τους εκπαιδευμένους νέους σε εργασίες συναφείς με το αντικείμενο απασχόλησής τους και σε σχέση με τις ικανότητες και δεξιότητες που μπορεί ν' αναπτύξουν για το συγκεκριμένο αντικείμενο απασχόλησης.

Ε.2.2 Υποστήριξη των Γραφείων υποδοχής και Προώθησης στην Απασχόληση.

Η λειτουργία των Γραφείων υποστηρίζεται από μια ολοκληρωμένη βάση δεδομένων, η οποία ενημερώνεται και τροφοδοτείται με νέα στοιχεία σε τακτά χρονικά διαστήματα

- επιτρέπει την επικοινωνία με τις ήδη υπάρχουσες βάσεις των παραπάνω πηγών και την αποθήκευση των απαραίτητων πληροφοριών
- επιτρέπει τη διαχείριση και διαρκή ενημέρωση όλων των παραπάνω καταχωρημένων στοιχείων
- αποθηκεύει τα στοιχεία που προκύπτουν από την έρευνα αγοράς εργασίας και διευκολύνει την ταχεία επεξεργασία τους και τέλος,
- αποθηκεύει τα στοιχεία των ατόμων που αναζητούν εργασία καθώς και τα στοιχεία που προκύπτουν από την δραστηριότητά τους μέσα σε συγκεκριμένους εργασιακούς χώρους σε μια προσβάσιμη και εύχρηστη μορφή.

Μεθοδολογία ανάπτυξης και τρόπος λειτουργίας των Γραφείων Υποστήριξης και Προώθησης στην Απασχόληση

Τα Γραφεία Προώθησης στην Απασχόληση πλαισιώνονται όπως προαναφέρθηκε, από έμπειρα στελέχη προώθησης στην απασχόληση, τα οποία, πέραν του ότι αναλαμβάνουν έναν διαμεσολαβητικό ρόλο με τους συναφείς με το αντικείμενο απασχόλησης, τις ιδιαίτερες δεξιότητες και ικανότητες που εκτιμάται ότι μπορεί ν' αναπτύξει ο συγκεκριμένος νέος που παρακολούθησε προγράμματα κατάρτισης σε συγκεκριμένο αντικείμενο, λαμβάνοντας υπόψη όλα τα ιδιαίτερα εξατομικευμένα χαρακτηριστικά των επιχειρηματικών κλάδων.

Επιπλέον έρχεται σε επαφή με τους υπεύθυνους των κλάδων αυτών που αποτελούν και τους εν δυνάμει υποψήφιους εργοδότες για τους νέους. Παράλληλα αναπτύσσουν και άλλες δράσεις όπως:

- αξιολόγηση και αποτύπωση προσωπικού προφίλ των ανέργων καταρτιζομένων (ικανότητες, επαγγελματική εμπειρία, εκπαιδευτικό προφίλ, προσδοκίες και επιθυμίες) καταγραφή των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών της ομάδας των καταρτιζομένων νέων
- προσέγγιση εργοδοτών, ευαισθητοποίηση για ίσες ευκαιρίες στην αγορά εργασίας, εντοπισμός ιδιαίτερων αναγκών και καταγραφή προσφερόμενων θέσεων εργασίας (άμεσων και μεσοπρόθεσμων)
- τοποθέτηση των ανέργων στις κατάλληλες θέσεις εργασίας
- παρακολούθηση της εργασιακής σχέσης και παροχή συμβουλευτική και υποστήριξης στους εργοδότες και τους εργαζόμενους
- καταγραφή και ενημέρωση των παραπάνω στοιχείων στην εσωτερική βάση δεδομένων.

Τρόπος υποστήριξης των καταρτισθέντων

α. Ός προς την ψυχοκοινωνική στήριξη, ο τρόπος στηρίζεται στην εξατομικευμένη προσέγγιση, και είναι αυτός που περιγράφηκε στο αντίστοιχο σημείο της στήριξης κατά τη διάρκεια της υλοποίησης του προγράμματος, με τις επί μέρους αποκλίσεις.

β. Ως προς τον τρόπο στήριξης των καταρτισθέντων σε σχέση με την ένταξη στην αγορά εργασίας. Εξειδικεύοντας τα όσα αναφέρθηκαν στο σημείο ανάπτυξης των στόχων και της λειτουργίας του Γραφείου υποδοχής και Προώθησης της Απασχόλησης, εντοπίζονται τα παρακάτω στοιχεία:

- Το καθένα Στέλεχος της Προώθησης στην Απασχόληση, έχοντας υπόψη όλα τα στοιχεία του φακέλου του καταρτισθέντος, σε συνεργασία με τον Σύμβουλο Επαγγελματικού Προσανατολισμού και με τον καταρτιζόμενο χωριστά, επικεντρώνονται σ' ένα συγκεκριμένο εργασιακό πλαίσιο που θα κινηθούν, προκειμένου, με την εν συνεχεία, συνεργασία με το τοπικό Κ.Π.Α. ή συναφή υπηρεσία του ΟΑΕΔ, να επικοινωνήσουν με τον αντίστοιχο εργοδότη. Στη περίπτωση αυτή, τον ενεργητικό ρόλο παίζει ο καταρτιζόμενος.

- Προηγείται η ανάλογη προετοιμασία του (παρουσίαση, συνέντευξη, διαπραγμάτευση, κλπ.) ενώ η συνεργασία όλων των παραπάνω εμπλεκόμενων εξακολουθεί, αλλά όσον αφορά την εργασιακή του θέση, η επικοινωνία γίνεται από τους υπευθύνους των Γραφείων Προώθησης στην Απασχόληση.

Πέραν αυτών, διενεργούνται και παράπλευρες ενέργειες, προς ενίσχυση της πολιτικής για την ένταξη των νέων στην αγορά εργασίας

Τέτοιες ενέργειες, είναι και οι παρακάτω:

- Δημοσιοποίηση των αποτελεσμάτων των προγραμμάτων κατάρτισης και η σύνδεσή τους με την αγορά εργασίας, με:

- Έκδοση πληροφοριακών – ενημερωτικών εντύπων προοριζόμενων για τον Επιχειρηματικό κόσμο (Επιχειρήσεις, Επαγγελματικές ενώσεις, Παρατηρητήρια Εργασίας, Συνδέσμους, κλπ.)

- Συναντήσεις-συνεργασίες με Φορείς (ΟΑΕΔ, Κ.Π.Α., Επιμελητήρια, Τοπική Αυτοδιοίκηση, Ε.Κ.Α. κλπ.) και με την παρουσία των ίδιων των καταρτισθέντων.

- Συνεργασίες με εργοδότες μετά την πρόσληψη των καταρτισθέντων καθώς και με Φορείς παροχής υπηρεσιών Υγείας και Πρόνοιας.

- Επικοινωνία με ΜΜΕ για τη γνωστοποίηση και συνδρομή στην προσπάθεια των ίσων ευκαιριών στην αγορά εργασίας. Δικτύωση με άλλα προγράμματα και Κοινωνικές πρωτοβουλίες.

- Διασύνδεση με Δομές στήριξης των Νέων.

- Διοργάνωση Ημερίδων, με στόχο την ευαισθητοποίηση, ενημέρωση και ανταλλαγή απόψεων και εμπειριών όλων των ενδιαφερομένων Φορέων (εμπλεκόμενοι Φορείς, Τοπική Αυτοδιοίκηση, Εκπαιδευόμενοι, ενδιαφερόμενο κοινό, φορείς που υλοποιούν ανάλογα προγράμματα και λοιποί παράγοντες) που θα βοηθούσαν να επιτευχθεί ο στόχος του προγράμματος.

Η υποστήριξη των καταρτιζομένων στις παραπάνω δράσεις τυπικά μεν λήγει τέσσερις μήνες από το τέλος της υλοποίησης του προγράμματος, ουσιαστικά όμως συνεχίζεται, χωρίς χρονικό ορίζοντα.

E.2.2.1 Συγκριτικά στοιχεία ως προς το χαρακτήρα, την εμβέλεια και τα θεματικά πεδία των φορέων κατάρτισης και ενίσχυσης της απασχόλησης. Το τοπίο στην Περιφέρεια Β. Αιγαίου

Το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Απασχόληση και Επαγγελματική Κατάρτιση» αποτελεί το πιο σημαντικό μέσο υλοποίησης της στρατηγικής του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων για την ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού.

Κυρίαρχος στόχος του Επιχειρησιακού Προγράμματος είναι η προώθηση της απασχόλησης και η άμβλυση των προβλημάτων της αγοράς εργασίας μέσω της πρόληψης της ανεργίας, της αύξησης της συμμετοχής των γυναικών και των ευαίσθητων ομάδων και της μείωσης της ανεργίας συγκεκριμένων ομάδων του εργατικού δυναμικού [νεοεισερχόμενοι, μεγάλης ηλικίας άνεργοι].

Ως αρμόδιο για τις δράσεις που συγχρηματοδοτούνται από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων έχει αναλάβει ενεργό συντονιστικό ρόλο σε όλες τις ενέργειες Συνεχιζόμενης Επαγγελματικής Κατάρτισης που υλοποιούνται στα πλαίσια των Τομεακών και Περιφερειακών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων. Στην κατεύθυνση αυτή, και σε μια προσπάθεια για τη συστηματοποίηση των διαδικασιών υλοποίησης των προγραμμάτων κατάρτισης ανέργων και εργαζομένων, σχεδιάστηκε το Ενιαίο Σύστημα Διαχείρισης Ενεργειών Κατάρτισης (Ε.Σ.Δ.Ε.Κ.). Η ανάπτυξη του Ε.Σ.Δ.Ε.Κ αποσκοπεί στη βελτίωση και ποιοτική αναβάθμιση της Επαγγελματικής Κατάρτισης κυρίως μέσω της σύνδεσης της Επαγγελματικής κατάρτισης με τις Συνοδευτικές Υποστηρικτικές Υπηρεσίες και τις ενέργειες προώθησης της Απασχόλησης.

Στο πλαίσιο του Γ' ΚΠΣ και αναφορικά με τις προβλεπόμενες ενέργειες κατάρτισης ιδιαίτερο ήταν το βάρος που δόθηκε στο σχεδιασμό προγραμμάτων που ανταποκρίνονται με ευκολία στις μεταβαλλόμενες συνθήκες στο χώρο της επιχειρηματικής δραστηριότητας. Κατ' αυτόν τον τρόπο έγινε προσπάθεια να συνδεθούν τα πιστοποιημένα θεματικά πεδία και τα επιμέρους έργα με τις πραγματικές ανάγκες της αγοράς εργασίας έτσι ώστε να διαμορφωθούν και να καταγραφούν τα επαγγελματικά προφίλ.

Οι προτεραιότητες που έχει θέσει η Ελλάδα στο πλαίσιο του Γ' ΚΠΣ εστιάζονται στο φυσικό και ανθρώπινο κεφάλαιο με στόχο την ανάπτυξη των Ανθρωπίνων Πόρων, μέσω των Ε.Π.:

- «Απασχόληση και Επαγγελματική Κατάρτιση»: Στοχεύει στην αύξηση της απασχολησιμότητας των ανέργων, στην προάσπιση των ίσων ευκαιριών και στη βελτίωση των δεξιοτήτων των εργαζομένων.
- «Κοινωνία της Πληροφορίας»: Στοχεύει στην ανάπτυξη των δεξιοτήτων των εργαζομένων και στον εκσυγχρονισμό των επιχειρήσεων ώστε να είναι ανταγωνιστικές.
- «Υγεία και Πρόνοια»: Στοχεύει στην αναβάθμιση των δεξιοτήτων των εργαζομένων στους τομείς υγείας και πρόνοιας.
- «Ανταγωνιστικότητα»: Στοχεύει στην ανάπτυξη βασικών και εξειδικευμένων δεξιοτήτων των ανέργων καθώς και την εκπαίδευση εκπαιδευτών σε τομείς των ΤΠΕ.
- «Αρχική Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση»: Στοχεύει στην ανάπτυξη των δεξιοτήτων των εκπαιδευτικών, στην προώθηση της δια βίου μάθησης.

- Τα 13 Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα.

Οι γενικοί στόχοι επικεντρώνουν :

- Στην ανάπτυξη ενεργών πολιτικών απασχόλησης
- Στην προώθηση ίσων ευκαιριών
- Στη βελτίωση της παρεχόμενης εκπαίδευσης και κατάρτισης
- Στην προώθηση της καινοτομίας και προσαρμοστικότητας στη οργάνωση της εργασίας
- Στην βελτίωση της πρόσβασης και συμμετοχής των γυναικών στην αγορά εργασίας.

Σημασία της επαγγελματικής κατάρτισης

Η ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού, ο εκσυγχρονισμός των δεξιοτήτων και η επέκταση της δια βίου εκπαίδευσης είναι αποφασιστικής σημασίας στην οικονομία που βασίζεται στη γνώση. Βασικός στόχος είναι η ανάπτυξη και βελτίωση των προσόντων και των ικανοτήτων των ανέργων. Οι ενέργειες κατάρτισης θα πρέπει να σχεδιάζονται με σκοπό να καλύψουν συγκεκριμένες ανάγκες των ανέργων. Ακόμη οι φορείς παροχής Συνοδευτικών Υποστηρικτικών Υπηρεσιών σε συνεργασία με τους εξειδικευμένους εργασιακούς συμβούλους απασχολούνται τόσο με την κινητοποίηση των ανέργων όσο και στην ανεύρεση εργασίας προσφέροντας ακόμη κοινωνική και ψυχολογική υποστήριξη των ευπαθών κοινωνικά ομάδων.

Επαγγελματική Κατάρτιση

- Προκατάρτιση/ προετοιμασία
- Εναλλασσόμενη Κατάρτιση
- Εξ Αποστάσεως Κατάρτιση
- Ενδοεπιχειρησιακή Κατάρτιση

Ωφελοούμενοι

- Νέοι -βραχυχρόνια άνεργοι
- Νέοι -μέλη ευπαθών κοινωνικών ομάδων
- Νεοεισερχόμενοι –Επαναεισερχόμενοι στην αγορά εργασίας
- Νέοι - Εργαζόμενοι όλων των τομέων της οικονομίας
- Νέοι -Αυτοαπασχολούμενοι σε όλους τους τομείς εργασίας.

Ε.3 Ενέργειες κατάρτισης ανέργων του εθνικού σκέλους. Υλοποιούμενες δράσεις στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου

Η Κατάρτιση των ανέργων εντάσσεται στο Μέτρο περί «προσαρμογής των δεξιοτήτων των ανέργων στις απαιτήσεις της αγοράς» (Μέτρο 3) του άξονα για την «ανάπτυξη και προώθηση ενεργητικών πολιτικών για την καταπολέμηση και την πρόληψη της ανεργίας, την αποφυγή της μακροχρόνιας ανεργίας και τη διευκόλυνση της επανένταξης των μακροχρόνια ανέργων στην αγορά εργασίας» (Άξονας 1) του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Απασχόληση και Επαγγελματική Κατάρτιση 2000-2006». Οι ενέργειες κατάρτισης λειτουργούν συμπληρωματικά με τις δράσεις του Μέρους περί «ενίσχυσης και αναβάθμισης των προγραμμάτων προώθησης της απασχόλησης ανέργων (Μέτρο 4) του ίδιου άξονα. Διαμορφώνουν δε ένα ολοκληρωμένο πλαίσιο παρεμβάσεων για την αντιμετώπιση των ανισορροπιών που δημιουργούνται στην αγορά εργασίας και την ανάπτυξη του ανθρώπινου κεφαλαίου

Στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Απασχόληση και Επαγγελματική Κατάρτιση» 2000-2006, ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 1: «Ανάπτυξη και προώθηση ενεργών πολιτικών για την καταπολέμηση και την πρόληψη της ανεργίας και τη διευκόλυνση της επανένταξης των μακροχρόνια \ ανέργων» υλοποιήθηκαν 1160

προγράμματα σε 9 θεματικά πεδία συνολικού προϋπολογισμού 102.714.600 Ευρώ, από τα οποία αναμένεται να ωφεληθούν 23.200 περίπου άνεργοι.

Στο πλαίσιο του Μέτρου «Ενίσχυση και αναβάθμιση των παρεμβάσεων και ενεργειών υπέρ των ανέργων για την προσαρμογή των δεξιοτήτων τους στις ανάγκες της αγοράς εργασίας» διεξήχθη έρευνα με ανάθεση από το Υπουργείο Εργασίας για τη ζήτηση θέσεων απασχόλησης σε επιχειρήσεις. Τα αποτελέσματα αξιοποιήθηκαν για τη διαμόρφωση στρατηγικών κατάρτισης και προώθησης των νέων στην αγορά εργασίας.

Μεθοδολογία και Ταυτότητα της έρευνας

Εταιρείες	Metron Analysis και VFA- Βάλτερ Φισσάμπερ και συνεργάτες
Ανάθεση	Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων
Τύπος έρευνας	Ποσοτική έρευνα σε επιχειρήσεις με ατομικές συνεντεύξεις είτε πρόσωπο με πρόσωπο (face to face) στις μεγαλύτερες επιχειρήσεις (με κύκλο εργασιών υψηλότερο των 2 δις), είτε τηλεφωνικά στις μικρότερες, στις έδρες των επιχειρήσεων.
Περιοχή έρευνας	Το σύνολο της χώρας, συμπεριλαμβανομένων όλων των νομών της χώρας.
Πληθυσμός έρευνας	Το σύνολο των επιχειρήσεων της χώρας με κύκλο εργασιών υψηλότερο των 10 εκατομμυρίων δραχών όπως αυτές είναι καταγεγραμμένες στο αρχείο Φ.Π.Α. των επιχειρήσεων του έτους 1998 του ΚΕΠΥΟ, που παραχωρήθηκε στο Υπουργείο Εργασίας. Ο πληθυσμός έρευνας περιελάμβανε 87.615 επιχειρήσεις.
Μεθοδολογικά Ζητήματα	Ένα από τα σημαντικότερα μεθοδολογικά προβλήματα που υπάρχουν στις έρευνες επιχειρήσεων στη χώρα μας, είναι η έλλειψη πλήρους και ενημερωμένου αρχείου επιχειρήσεων, η έλλειψη δηλαδή πλαισίου δειγματοληψίας, διαθέσιμου στους ερευνητές. Το πρόβλημα αυτό αντιμετωπίστηκε με τη διάθεση από την πλευρά του ΚΕΠΥΟ στο Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων του αρχείου Φ.Π.Α. των επιχειρήσεων του έτους 1998, το οποίο ήταν το πιο πρόσφατο και το πλέον ενημερωμένο αρχείο των επιχειρήσεων της χώρας και το οποίο περιείχε πληροφορίες αναγκαίες για τη δειγματοληψία (επωνυμία επιχειρήσεων, κλάδος οικονομικής δραστηριότητας, κλιμάκιο κύκλου εργασιών κλπ). Σημειώνεται ότι σε ό,τι αφορά τη γεωγραφική διάσταση, το αρχείο αυτό είναι οργανωμένο σε επίπεδο έδρας της επιχείρησης. Σε περιπτώσεις επιχειρήσεων που είχαν υποκαταστήματα εκτός των ορίων του νομού στον οποίο βρίσκεται η έδρα τους, η ζήτηση που καταγράφηκε στο επίπεδο του υποκαταστήματος ελήφθη υπόψη στο νομό που βρίσκεται το υποκατάστημα.
Μέγεθος έρευνας	Το επιτευχθέν μέγεθος του δείγματος ανέρχεται σε 6.228 επιχειρήσεις.
Επιλογή δείγματος	Η επιλογή του δείγματος των επιχειρήσεων πραγματοποιήθηκε με πιθανότητα επιλογής αναλογική με το μέγεθος των επιχειρήσεων σε επίπεδο κύκλου εργασιών. Για τις 2.792 επιχειρήσεις που παρουσίαζαν τζίρο άνω των 2 δις κατά το οικονομικό έτος 1998, επιδιώχθηκε η απογραφική συμμετοχή τους στο σχεδιασθέν δείγμα.
Υπεύθυνος συνέντευξης	Στο 43% των περιπτώσεων, η συνέντευξη παραχώρησε ο γενικό διευθυντής /ιδιοκτήτης της επιχείρησης, στο 33% κάποιος στέλεχος της διοίκησης και στο 24% ο υπεύθυνος λογιστηρίου.
Ποσοστό απόκρισης	Το ποσοστό απόκρισης έφθασε στο 89%.
Διάρκεια συνέντευξης	Οι προσωπικές συνεντεύξεις είχαν μέσο χρόνο διάρκειας 40 λεπτά και οι τηλεφωνικές συνεντεύξεις 15 λεπτά.
Σταθμίσεις δείγματος	Προκειμένου να εξισορροπηθούν τυχόν παράγοντες μεροληψίας, το δείγμα σταθμίστηκε εκ των υστέρων με βάση τον κλάδο δραστηριοποίησης σε επίπεδο νομού.
Περίοδος διεξαγωγής	15 Φεβρουαρίου – 27 Απριλίου 2001
Ερευνητικό προσωπικό	Για την πραγματοποίηση της έρευνας πεδίου εργάστηκαν συνολικά 9 επόπτες, 57 ερευνητές, 11 κωδικογράφοι και 11 ελεγκτές.

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ: ΣΥΝΟΨΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΕΡΕΥΝΑΣ ΑΓΟΡΑΣ ΚΑΤ' ΕΛΕΓΧΟ

ΣΥΝΔΕΣΗ ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΜΕΝΗΣ ΣΥΝΕΧΙΖΟΜΕΝΗΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ ΑΝΕΡΓΩΝ ΜΕ ΤΙΣ ΑΝΑΓΚΕΣ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ, ΑΘΗΝΑ 2001

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ

Επίπεδο υπάρχουσας ζήτησης ανά περιφέρεια της χώρας

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ	
ΑΝΑΤ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗΣ	39,6
ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	27,7
ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	35,9
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	26,9
ΗΠΕΙΡΟΥ	45,3
ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	37,1
ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ	35,2
ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΟΣ	28,6
ΑΤΤΙΚΗΣ	33,0
ΠΕΛΛΟΠΟΝΗΣΣΟΥ	31,1
ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	29,1
ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	
ΚΡΗΤΗΣ	29,7
ΣΥΝΟΛΟ	32,1

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΣΙ ΖΗΣΕΩΝ: ΣΥΝΟΨΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΕΡΕΥΝΑΣ ΑΓΟΡΑΣ ΚΑΤ ΜΕΛΕΤΗΣ:

ΣΥΝΔΕΣΗ ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΜΕΝΗΣ ΣΥΝΕΧΙΖΟΜΕΝΗΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ ΑΝΕΡΓΩΝ ΜΕ ΤΙΣ ΑΝΑΓΚΕΣ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ, ΑΘΗΝΑ 2001

Σε μια πρώτη ανάγνωση των στοιχείων που αφορούν τη ζήτηση εργασίας προκύπτει ότι στην Περιφέρεια Β. Αιγαίου η τελευταία εκδηλώνεται σε σχετικά χαμηλά επίπεδα.

Από την έρευνα προκύπτει επίσης ότι περίπου 3 στις 10 επιχειρήσεις (32,1%) δήλωσαν ότι υπάρχουν άμεσες ανάγκες κάλυψης συγκεκριμένων θέσεων εργασίας στην επιχείρησή τους ή ότι θα δημιουργηθούν νέες θέσεις εργασίας στο άμεσο μέλλον.

Το υψηλότερο επίπεδο της υπάρχουσας ζήτησης κατεγράφη στην Περιφέρεια Ηπείρου (45,3%) και το χαμηλότερο στην Περιφέρεια της Θεσσαλίας (26,9). Στην Περιφέρεια Αττικής περίπου οι 1 στις 3 επιχειρήσεις δήλωσαν άμεσες ανάγκες πρόσληψης προσωπικού

Σύνθεση ζήτησης ανά περιφέρεια της χώρας

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ	Εκτιμώμενη σύνθεση ζήτησης (%)	Σύνθεση δείγματος επιχειρήσεων (%)
ΑΝΑΤ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗΣ	1,2	3,2
ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	10,3	15,4
ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	0,8	3,2
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	1,4	3,9
ΗΠΕΙΡΟΥ	2,5	1,9
ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	1,1	1,9
ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ	1,7	2,8
ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΟΣ	3,3	3,3
ΑΤΤΙΚΗΣ	65,1	56,0
ΠΕΛΛΟΠΟΝΗΣΣΟΥ	1,1	2,7
ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	9,5	2,9

ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ		
ΚΡΗΤΗΣ	2,0	4,5
ΣΥΝΟΛΟ		

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ: ΣΥΝΟΨΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΕΡΕΥΝΑΣ ΑΓΟΡΑΣ ΚΑΙ ΜΕΛΕΤΗΣ: ΣΥΝΔΕΣΗ ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΜΕΝΗΣ ΣΥΝΕΧΙΖΟΜΕΝΗΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ ΑΝΕΡΓΩΝ ΜΕ ΤΙΣ ΑΝΑΓΚΕΣ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ, ΑΘΗΝΑ 2001

Σε ότι αφορά τη σύνθεση της ζήτησης ανά περιφέρεια, η Περιφέρεια Αττικής αντιπροσωπεύει το 65,1% της συνολικής ζήτησης. Η συνεισφορά της ζήτησης από τις περιφέρειες του Αιγαίου (ειδικότερα του Νοτίου), Στερεάς Ελλάδας και Ηπείρου εμφανίζεται υψηλότερη από τα αντίστοιχα ποσοστά αντιπροσώπευσης των Περιφερειών αυτών στο δείγμα των επιχειρήσεων. Στις περιφέρειες αυτές παρατηρούνται ορισμένες επιχειρήσεις από συγκεκριμένους κλάδους όπου εμφανίζουν ιδιαίτερα υψηλό μέγεθος ζήτησης όπως ξενοδοχειακά συγκροτήματα.

Ζήτηση νέων ή υφισταμένων θέσεων εργασίας ανά περιφέρεια

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ	Για νέες θέσεις εργασίας %	Για υφιστάμενες θέσεις εργασίας %	Σύνθεση ζήτησης ανά περιφέρεια %
ΑΝΑΤ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗΣ	84,5	15,5	1,2
ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	67,2	32,8	10,3
ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	78,5	21,5	0,8
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	66,0	34,0	1,4
ΗΠΕΙΡΟΥ	73,7	26,3	2,5
ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	58,7	41,3	1,1
ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ	73,5	26,5	1,7
ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΟΣ	67,0	33,0	3,3
ΑΤΤΙΚΗΣ	72,4	27,6	65,1
ΠΕΛΛΟΠΟΝΗΣΣΟΥ	92,2	7,8	1,1
ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	19,2	80,8	9,5
ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ			
ΚΡΗΤΗΣ	51,4	48,6	2,0
ΣΥΝΟΛΟ	65,7	34,3	100,0

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ: ΣΥΝΟΨΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΕΡΕΥΝΑΣ ΑΓΟΡΑΣ ΚΑΙ ΜΕΛΕΤΗΣ: ΣΥΝΔΕΣΗ ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΜΕΝΗΣ ΣΥΝΕΧΙΖΟΜΕΝΗΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ ΑΝΕΡΓΩΝ ΜΕ ΤΙΣ ΑΝΑΓΚΕΣ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ, ΑΘΗΝΑ 2001

Σύμφωνα με τους υπευθύνους των επιχειρήσεων και σε ότι αφορά τον τύπο της ζήτησης περίπου 2 στα 3 άτομα που ζητούνται πρόκειται να καλύψουν νέες θέσεις εργασίας. Περίπου 8 στα 10 άτομα ζητούνται για να καλύψουν μόνιμες θέσεις εργασίας και 2 στα ευκαιριακές/ εποχικές. Τέλος 9 στα 10 πρόκειται να καλύψουν θέσεις πλήρους απασχόλησης και 1 στα 10 μερικής. Στις νησιωτικές περιοχές μεγάλο τμήμα της ζήτησης αφορά υφιστάμενες θέσεις εποχιακής /ευκαιριακής απασχόλησης κυρίως σε τουριστικές και ξενοδοχειακές επιχειρήσεις, ενώ στη Στερεά Ελλάδα παρουσιάζεται ζήτηση σε υφιστάμενες θέσεις εποχιακής /ευκαιριακής απασχόλησης κυρίως στον πρωτογενή τομέα.

Ζήτηση μονίμων ή ευκαιριακών /εποχικών θέσεων εργασίας ανά περιφέρεια

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ	Για νέες θέσεις εργασίας %	Για ευκαιριακές/εποχιακές θέσεις εργασίας %	Σύνθεση ζήτησης ανά περιφέρεια %
ΑΝΑΤ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗΣ	86,3	13,7	1,2
ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	70,6	29,4	10,3
ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	90,0	10,0	0,8
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	76,0	24,0	1,4
ΗΠΕΙΡΟΥ	74,6	25,4	2,5
ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	38,5	61,5	1,1
ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ	93,6	6,4	1,7
ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΟΣ	56,3	43,7	3,3
ΑΤΤΙΚΗΣ	91,1	8,9	65,1
ΠΕΛΛΟΠΟΝΗΣΣΟΥ	83,8	16,2	1,1
ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	17,4	82,6	9,5
ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ			
ΚΡΗΤΗΣ	45,3	54,7	2,0
ΣΥΝΟΛΟ	77,9	22,1	100,0

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΣΤΓΖΙΣΕΩΝ: ΣΥΝΟΨΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΕΡΕΥΝΑΣ ΑΓΟΡΑΣ ΚΑΙ ΜΕΛΕΤΗΣ: ΣΥΝΔΕΣΗ ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΜΕΝΗΣ ΣΥΝΕΧΙΖΟΜΕΝΗΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ ΑΝΕΡΓΩΝ ΜΕ ΤΙΣ ΑΝΑΓΚΕΣ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ, ΑΘΗΝΑ 2001

Ζήτηση θέσεων εργασίας πλήρους /μερικής απασχόλησης ανά περιφέρεια

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ	Για θέσεις πλήρους απασχόλησης	Για θέσεις μερικής απασχόλησης	Σύνθεση ζήτησης ανά περιφέρεια
ΑΝΑΤ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗΣ	100,0	0,0	1,2
ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	96,7	3,3	10,3
ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	97,1	2,9	0,8
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	100,0	0,0	1,4
ΗΠΕΙΡΟΥ	84,1	15,9	2,5
ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	99,4	0,6	1,1
ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ	88,2	11,8	1,7
ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΟΣ	96,5	3,5	3,3
ΑΤΤΙΚΗΣ	90,0	10,0	65,1
ΠΕΛΛΟΠΟΝΗΣΣΟΥ	95,3	4,7	1,1
ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	98,9	1,1	9,5
ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ			
ΚΡΗΤΗΣ	98,0	2,0	2,0

ΣΥΝΟΛΟ	92,2	7,8	100,0
--------	------	-----	-------

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ: ΣΥΝΟΨΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΕΡΕΥΝΑΣ ΑΓΟΡΑΣ ΚΑΙ ΜΕΛΕΤΗΣ: ΣΥΝΔΕΣΗ ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΜΕΝΗΣ ΣΥΝΕΧΙΖΟΜΕΝΗΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ ΑΝΕΡΓΩΝ ΜΕ ΤΙΣ ΑΝΑΓΚΕΣ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ, ΑΘΗΝΑ 2001

Σύνθεση υπάρχουσας ζήτησης με την ηλικία ανά κλάδο

Κλάδοι δραστηριότητας	Κάτω από 25 ετών	Πάνω από 25 ετών	Δεν έχουν προτίμηση	Σύνολο
Πρωτογενής	1,6	24,6	73,8	100
Βιομηχανίες /ενέργεια	6,7	42,2	51,2	100
Κατασκευές	2,4	56,2	41,3	100
Εμπόριο	16,4	32,7	51,0	100
Λοιπές Υπηρεσίες	12,4	25,5	62,0	100
Σύνολο	12,2	32,6	55,2	100

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ: ΣΥΝΟΨΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΕΡΕΥΝΑΣ ΑΓΟΡΑΣ ΚΑΙ ΜΕΛΕΤΗΣ: ΣΥΝΔΕΣΗ ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΜΕΝΗΣ ΣΥΝΕΧΙΖΟΜΕΝΗΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ ΑΝΕΡΓΩΝ ΜΕ ΤΙΣ ΑΝΑΓΚΕΣ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ, ΑΘΗΝΑ 2001

Σε ότι αφορά τη δημογραφική σύνθεση, για το 50,5% των ατόμων που ζητούνται δεν εκφράστηκε κάποια ιδιαίτερη προτίμηση από τους υπευθύνους σχετικά με το φύλο και για το 55,2% δε διατυπώθηκε απαίτηση σχετικά με την ηλικία τους. Στις υπόλοιπες περιπτώσεις η ζήτηση επικεντρώνεται σε άνδρες ηλικίας άνω των 25 ετών, και εμφανίζεται ισχυρότερη στους κλάδους της μεταποιητικής βιομηχανίας και των κατασκευών. Η υπάρχουσα ζήτηση συνδέεται ισχυρά και με το εκπαιδευτικό επίπεδο, καθώς για 9 στα 10 περίπου άτομα ζητούνται σχετικές ελάχιστες απαιτήσεις.

Ε.3.1 Υλοποίηση επιλεγμένων προγραμμάτων τεχνικής και επαγγελματικής κατάρτισης ανέργων σύμφωνα με τα στοιχεία που προέκυψαν από την έρευνα

ΘΕΜΑΤΙΚΑ ΠΕΔΙΑ/ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ ΝΟΜΟΙ	ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΑΕΙ-ΤΕΙ-ΙΕΚ- ΛΥΚΕΙΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟ	ΥΓΕΙΑ & ΠΡΟΝΟΙΑ Α ΑΕΙ-ΤΕΙ- ΙΕΚ- ΛΥΚΕΙΟ	ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ ΜΜΕ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΕ Σ ΑΕΙ-ΤΕΙ-ΙΕΚ- ΛΥΚΕΙΟ	ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΑΕΙ-ΤΕΙ-ΙΕΚ- ΛΥΚΕΙΟ- ΓΥΜΝΑΣΙΟ	ΠΛΗΡΟΦ ΟΡΙΚΗ ΑΕΙ-ΤΕΙ- ΙΕΚ- ΛΥΚΕΙΟ	ΤΟΥΡΙΣΜΟ Σ ΠΑΡΟΧΗ ΥΠΗΡΕΣΙΩ Ν ΑΕΙ-ΤΕΙ- ΙΕΚ- ΛΥΚΕΙΟ	ΑΓΡΟΤΙΚ Α ΑΕΙ-ΤΕΙ- ΙΕΚ- ΛΥΚΕΙΟ- ΓΥΜΝΑΣΙ Ο	ΤΕΧΝΙΚΑ ΜΕΤΑΦΟΡΕΙΣ ΤΕΙ-ΙΕΚ- ΛΥΚΕΙΟ	ΣΥΝΟΛΑ
ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΘΡΑΚΗΣ	0	0	0	31	15	5	6	17	74
ΔΡΑΜΑΣ				7	2		1	3	13
ΕΒΡΟΥ				5	2	2	1	2	12
ΚΑΒΑΛΑΣ				9	6	1	1	5	22
ΞΑΝΘΗΣ				6	3	2	2	3	16
ΡΟΔΟΠΗΣ				4	2		1	4	11
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	4	3	3	71	25	21	9	38	174
ΗΜΑΘΙΑΣ				6	3	1	2	3	15
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚ ΗΣ	2	3	2	44	13	12		26	102
ΚΙΛΚΙΣ			1	2	1	2	1	1	8
ΠΕΛΛΑΣ				2	2	1	1	2	8
ΠΙΕΡΙΑΣ				7	2	1	2	3	15
ΣΕΡΡΩΝ	1			7	3	2	1	2	16
ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	1			3	1	2	2	1	10
ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	2	0	2	18	9	13	5	6	55

ΟΡΦΕΑΣ – ΤΟΠΙΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΑΕΙΦΟΡΙΑΣ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ

ΓΡΕΒΕΝΩΝ	1		1	2	2	2	1		9
ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ				6	2	2	1		11
ΚΟΖΑΝΗΣ				9	4	4		5	22
ΦΛΩΡΙΝΑΣ	1		1	1	1	5	3	1	13
ΗΠΕΙΡΟΥ	1	0	1	28	12	10	12	7	71
ΑΡΤΑΣ				2	2	2	2	1	9
ΘΕΣΣΠΡΩΤΙΑΣ				3	2	2	2	1	10
ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	1		1	18	6	4	6	4	40
ΠΡΕΒΕΖΑΣ				5	2	2	2	1	12
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	0	0	1	38	13	12	14	12	90
ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ				7	3	1	4		15
ΛΑΡΙΣΑΣ				14	4	2	4	6	30
ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ			1	11	3	6	2	6	29
ΤΡΙΚΑΛΩΝ				6	3	3	4		16
ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	3	1	3	35	14	12	11	10	89
ΑΙΤ/ΝΑΙ	1			11	4	2	3	3	24
ΑΧΑΪΑΣ	1	1	1	18	7	7	4	6	45
ΗΛΕΙΑΣ	1		2	6	3	3	4	1	20
ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	1	0	1	25	14	10	8	10	69
ΒΟΙΩΤΙΑΣ	1			6	3	1	3	4	18
ΕΥΒΟΙΑΣ			1	12	4	5	3	3	28
ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ				1	1	1			3
ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ				6	4		2	3	15
ΦΩΚΙΔΑΣ					2	3			5
ΑΤΤΙΚΗΣ	16	5	12	169	60	19	0	70	351
ΑΤΤΙΚΗΣ	16	5	12	169	60	19	0	70	351
ΠΕΛΛΟΠΟΝΗΣΟΥ	1	0	0	28	10	8	4	7	58
ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ				4	1	1	2	1	9
ΑΡΚΑΔΙΑΣ				8	1		1		10
ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	1			3	2	2	1	2	11
ΛΑΚΩΝΙΑΣ				3	1	2		1	7
ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ				10	5	3		3	21
ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	0	0	0	7	3	8	0	0	18
ΖΑΚΥΝΘΟΥ					1	2			3
ΚΕΡΚΥΡΑΣ				3	1	3			7
ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ				3	1	2			6
ΛΕΥΚΑΔΑΣ				1		1			2
ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	1	0	0	10	5	11	4	3	34
ΛΕΣΒΟΥ	1			5	2	5	3	1	17
ΣΑΜΟΥ				2	2	4		1	9
ΧΙΟΥ				3	1	2	1	1	8
ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	0	0	0	10	5	11	1	1	28
ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΣΟΥ				6	3	7			16
ΚΥΚΛΑΔΩΝ				4	2	4	1	1	12
ΚΡΗΤΗΣ	0	1	2	19	8	14	3	2	49
ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ		1	1	7	4	5	2	1	21
ΛΑΣΙΘΙΟΥ				3	1	3		1	8
ΡΕΘΥΜΝΟΥ				3	1	2			6
ΧΑΝΙΩΝ			1	6	2	4	1		14
ΣΥΝΟΛΟ	29	10	25	489	193	154	77	183	1160

Συνολικός πίνακας ενεργειών κατάρτισης για ανέργους των Περιφερειών

ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΑΝΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ
ΑΝΑΤ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗΣ	72
ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	166
ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	41
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	88
ΗΠΕΙΡΟΥ	65
ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	18
ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ	83
ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΟΣ	66
ΑΤΤΙΚΗΣ	342
ΠΕΛΛΟΠΟΝΗΣΣΟΥ	53
ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	34
ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	25
ΚΡΗΤΗΣ	49
ΣΥΝΟΛΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ	1.100

Το σύνολο των προς υλοποίηση προγραμμάτων στην Περιφέρεια Β. Αιγαίου ήταν 34. Από αυτά τα περισσότερα αφορούσαν τον άξονα Τουρισμός – Λοιπές Υπηρεσίες (11) και το θεματικό πεδίο Οικονομία – Διοίκηση (10). Τα υπόλοιπα επιμερίζονται στα πεδία της Πληροφορικής (5), των Αγροτικών (4) και Τεχνικών-Μεταφορών (3) και Περιβάλλοντος (1).

Από τα παραπάνω προγράμματα τα 17 υλοποιήθηκαν στο Νομό Λέσβου, τα 9 στο Νομό Σάμου και τα 8 στο Νομό Χίου.

Με τους ίδιους όρους, που αφορούν το ενιαίο Σύστημα διαχείρισης και Ελέγχου για την υλοποίηση δράσεων κατάρτισης και ενίσχυσης της απασχόλησης πραγματοποιήθηκαν και οι προκηρύξεις του ΠΕΠ Β. Αιγαίου (Μέτρα 1.4 και 3.6)

Ως προς τα Μέτρα 1.4 και 3.6 που αφορούν την «αντιμετώπιση της ανεργίας» και τις «ενέργειες αναβάθμισης του ανθρώπινου δυναμικού – Προώθηση στην απασχόληση σημειώνεται ότι το ποσό για την υλοποίηση του 1.4 σε σχέση με τη συνολική δημόσια δαπάνη του ΠΕΠ ανέρχεται στο 2,63 %, ενώ το ποσό της συνολικής δημόσιας δαπάνης σε σχέση με τον άξονα το 5,73%.. Τα αντίστοιχα ποσοστά για το 3.6 ανέρχονται σε 1,22 % και 6,56% αντίστοιχα

Σκοπός των Μέτρων ήταν να περιορισθεί η αυξητική τάση της ανεργίας , η σημαντική μείωση της συνολικής απασχόλησης και το χαμηλό επίπεδο εκπαίδευσης που παρατηρείται τα τελευταία χρόνια στην Περιφέρεια Β. Αιγαίου. Η διαπίστωση αυτή κατέστησε αναγκαία την εφαρμογή του Μέτρου για την αναστροφή όλων των αρνητικών παραγόντων της διαμορφωθείσας κατάστασης.

Στο πλαίσιο της ανάπτυξης και στήριξης των τοπικών συγκριτικών πλεονεκτημάτων της νησιώτικης οικονομίας του Β. Αιγαίου οι γενικοί στόχοι της Περιφερειακής Πολιτικής στον τομέα της απασχόλησης και της καταπολέμησης της ανεργίας είναι κυρίως η ανάπτυξη και εξειδίκευση των δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού και η προστασία των απειλούμενων από κοινωνικό αποκλεισμό.

Οι στόχοι αυτοί εναρμονίζονται πλήρως με την Ευρωπαϊκή Πολιτική για την απασχόληση και το Εθνικό Σχέδιο Δράσης ενώ παράλληλα οι επιλέξιμες δράσεις που αναπτύσσονται στο πλαίσιο του Μέτρου αφορούν :

- Την κατάρτιση, εξειδίκευση και ανάπτυξη δεξιοτήτων του Εργατικού Δυναμικού σύμφωνα με τους αναπτυξιακούς στόχους του ΠΕΠ 2000-2006
- Την ευαισθητοποίηση , ενημέρωση και εξοικείωση του Εργατικού δυναμικού αλλά και των ανέργων με τις νέες τεχνολογίες
- Την ανάδειξη του φυσικού περιβάλλοντος
- Παρεμβάσεις με συμβουλευτικό – υποστηρικτικό χαρακτήρα προς τις ευπαθείς ομάδες της Περιφέρειας
- Την προώθηση καινοτομιών σε κλάδους που συμβάλλουν στη διαφοροποίηση της οικονομικής βάσης της Περιφέρειας, όπως η ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας, ο Τουρισμός, η έρευνα κ.ά
- Τη διάσταση της ισότητας στις ευκαιρίες για ένταξη στην αγορά εργασίας των ατόμων και των ομάδων που μειονεκτούν με την ταυτόχρονη καταπολέμηση πάσης φύσεως διακρίσεων και ανισοτήτων σε σχέση με την απασχόληση.

Συγκεκριμένα, στην προκήρυξη του ΠΕΠ Β. Αιγαίου για το Μέτρο 1.4 περιλαμβάνονται 85 προγράμματα. Από αυτά τα 15 προκηρύχθηκαν στο θεματικό πεδίο του Περιβάλλοντος, 8 στην Υγεία-Πρόνοια, 12 στο Πολιτισμός – Αθλητισμός, 8 στα Παιδαγωγικά, 26 στα Αγροτικά και 16 στα Τεχνικά – Μεταφορές. Τα παραπάνω προγράμματα επιμερίζονται ως εξής στους τρεις Νομούς της Περιφέρειας: 41 θα υλοποιηθούν στο Νομό Λέσβου, 22 στο Νομό Χίου και 22 στο Νομό Σάμου.

Στη συνέχεια παρουσιάζονται στοιχεία που αφορούν τους φορείς που παράλληλα με το έργο της κατάρτισης αναλαμβάνουν και ενέργειες ενίσχυσης της απασχόλησης

ΠΙΝΑΚΑΣ 1: ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ –ΕΜΒΕΛΕΙΑ –ΘΕΜΑΤΙΚΑ ΠΕΔΙΑ Κ.Ε.Κ	
ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ Κ.Ε.Κ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΦΟΡΕΩΝ
ΚΛΑΔΙΚΑ Κ.Ε.Κ	5
ΘΕΜΑΤΙΚΑ Κ.Ε.Κ	276
ΥΓΙΕΙΝΗ & ΑΣΦΑΛΕΙΑ	1
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	282
ΘΕΜΑΤΙΚΟ ΠΕΔΙΟ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΦΟΡΕΩΝ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	116
ΥΓΕΙΑ & ΠΡΟΝΟΙΑ	59
ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ –ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ	118
ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΑ	72
ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ –ΔΙΟΙΚΗΣΗ	190
ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗ	193
ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ	176
ΑΓΡΟΤΙΚΑ	141
ΤΕΧΝΙΚΑ	141
ΕΜΒΕΛΕΙΑ ΦΟΡΕΩΝ ΠΕΔΙΟ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΦΟΡΕΩΝ
ΕΘΝΙΚΗΣ ΕΜΒΕΛΕΙΑΣ	70
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΕΜΒΕΛΕΙΑΣ	212
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	282
ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΦΟΡΕΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΦΟΡΕΩΝ
ΑΕΙ –ΤΕΙ	9
ΔΗΜΟΣΙΟ ΣΥΜΦΕΡΟΝ	2
ΕΝΙΑΙΟ ΚΑΤΑ ΝΟΜΟ	5
ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ	2
ΙΔΙΩΤΙΚΟΙ ΦΟΡΕΙΣ	158

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ 815	4
ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΙ ΕΤΑΙΡΟΙ	20
ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΔΟΜΩΝ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ»	3
ΝΕΛΕ	13
ΝΟΜΑΡΧΙΑΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ	25
ΠΡΟΝΟΙΑΚΟΙ ΦΟΡΕΙΣ	11
ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ	30
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	282
Πηγή: Επεξεργασία πρωτογενών στοιχείων Ε.ΚΕ.ΠΙΣ	

Από τον παραπάνω πίνακα βλέπουμε ότι η πλειοψηφία των πιστοποιημένων ΚΕΚ, συγκεκριμένα 276 από τα 282, είναι θεματικά εθνικής και περιφερειακής εμβέλειας. Αξίζει να σημειωθεί ότι τα θεματικά ΚΕΚ, υλοποιούν προγράμματα μέχρι τέσσερα θεματικά πεδία, ενώ τα κλαδικά περιορίζονται στο αντικείμενο κατάρτισης του κλάδου. Ακόμη τα ΚΕΚ στην πλειοψηφία τους είναι οργανισμοί κατάρτισης που οι παρεμβάσεις από την πλευρά της γεωγραφικής εμβέλειας είναι περιορισμένες. Το 25% των πιστοποιημένων ΚΕΚ είναι φορείς εθνικής εμβέλειας, που σημαίνει ότι διαθέτουν πιστοποιημένες δομές τουλάχιστον σε 3-5 διοικητικές περιφέρειες.

Συγκεκριμένα στην περιφέρεια Β. Αιγαίου, όπως παρουσιάζεται και στον παρακάτω πίνακα (2), δραστηριοποιούνται 15 δομές κατάρτισης και ενίσχυσης της απασχόλησης, εκ των οποίων 7 είναι κεντρικές δομές με εθνική εμβέλεια και με 2 παραρτήματα, ενώ 6 δομές έχουν πιστοποιηθεί σε περιφερειακό αποκλειστικά επίπεδο. Η κατανομή ανά νομό της περιφέρειας δείχνει ότι : στο Νομό Λέσβου δραστηριοποιούνται 9 δομές εκ των οποίων 4 είναι εθνικής εμβέλειας και διαθέτουν 2 παραρτήματα, ενώ 3 δομές έχουν πιστοποιηθεί ως περιφερειακές. Στο Νομό Σάμου υπάρχουν 2 δομές, μία εθνικής και μία περιφερειακής εμβέλειας και στο Νομό Χίου 4 δομές, εκ των οποίων 2 είναι εθνικής και 2 περιφερειακής εμβέλειας.

ΠΙΝΑΚΑΣ .2: ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΤΩΝ ΔΟΜΩΝ ΤΩΝ Κ.Ε.Κ ΕΘΝΙΚΗ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΕΜΒΕΛΕΙΑΣ						
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ/ΝΟΜΟΣ	ΣΥΝΟΛΟ ΔΟΜΩΝ	Κ.Ε.Κ ΕΘΝΙΚΗΣ ΕΜΒΕΛΙΑΣ			Κ.Ε.Κ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΕΜΒΕΛΕΙΑΣ	
		ΕΔΡΕΣ	ΚΕΝΤΡΙΚΑ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ	ΑΠΛΑ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ	ΕΔΡΕ Σ	ΑΠΛΑ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ
ΑΝ.ΜΑΚΕΔ./ΘΡΑΚΗ	43	0	14	0	21	8
Δράμας	7	0	2	0	5	0
Καβάλας	8	0	2	0	4	2
Έβρου	13	0	3	0	7	3
Ξάνθης	9	0	4	0	4	1
Ροδόπης	6	0	3	0	1	2
Κ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	93	9	35	6	37	6
Ημαθίας	6	1	2	0	3	0
Θεσσαλονίκης	54	8	27	2	15	2
Κιλκίς	6	0	0	1	3	2
Πέλλης	6	0	1	3	2	0
Πιερίας	9	0	3	0	5	1
Σερρών	9	0	2	0	7	0
Χαλκιδικής	3	0	0	0	2	1
ΔΥΤ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	31	0	16	3	10	2
Γρεβενών	6	0	4	0	1	1
Καστοριάς	5	0	3	0	2	0
Κοζάνης	16	0	8	2	5	1
Φλωρίνης	4	0	1	1	2	0
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	45	4	13	1	20	7
Καρδίτσας	11	1	2	1	2	5
Λαρίσης	21	3	8	0	9	1
Μαγνησίας	8	0	1	0	7	0
Τρικάλων	5	0	2	0	2	1

ΟΡΦΕΑΣ – ΤΟΠΙΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΑΕΙΦΟΡΙΑΣ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ

ΗΠΕΙΡΟΣ	25	1	14	4	5	1
Αρτης	3	0	1	1	1	0
Θεσπρωτίας	4	0	1	2	1	0
Ιωαννίνων	13	1	10	0	1	1
Πρεβέζης	5	0	2	1	2	0
ΙΟΝΙΟΙ ΝΗΣΟΙ	18	0	10	0	7	1
Ζακύνθου	6	0	4	0	1	1
Κερκύρας	6	0	2	0	4	0
Κεφαλληνίας	3	0	2	0	1	0
Λευκάδας	3	0	2	0	1	0
ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	53	7	22	9	12	3
Αιτωλοακαρνανίας	16	0	7	4	4	1
Αχαΐας	27	4	13	4	5	1
Ηλείας	10	3	2	1	3	1
ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ	50	3	21	3	17	6
Βοιωτίας	12	0	5	1	4	2
Ευβοίας	19	2	5	0	9	3
Ευρυτανίας	1	0	0	0	1	0
Φθιώτιδας	15	1	9	1	3	1
Φωκίδας	3	0	2	1	0	0
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ	36	1	23	4	8	0
Αργολίδας	6	1	2	1	2	0
Αρκαδίας	8	0	7	0	1	0
Κορινθίας	7	0	5	1	1	0
Λακωνίας	6	0	4	1	1	0
Μεσσηνίας	9	0	5	1	3	0
ΑΤΤΙΚΗ	120	44	13	11	49	3
Αττικής	120	44	13	11	49	3
ΒΟΡΕΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	15	0	7	2	6	0
Λέσβου	9	0	4	2	3	0
Σάμου	2	0	1	0	1	0
Χίου	4	0	2	0	2	0
ΝΟΤΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	17	1	4	1	8	3
Δωδεκανήσου	7	0	2	0	3	2
Κυκλάδων	10	1	2	1	5	1
ΚΡΗΤΗ	35	1	16	1	11	6
Ηρακλείου	14	0	10	0	4	0
Λασιθίου	7	1	1	0	1	4
Ρεθύμνης	6	0	1	0	3	2
Χανίων	8	0	4	1	3	0
Σύνολο χώρας	581	71	208	45	211	46
Πηγή: Επεξεργασία πρωτογενών στοιχείων Ε.ΚΕ.ΠΙΣ						

Από τα παραπάνω στοιχεία μπορεί να επισημανθεί ότι το μισό περίπου των πιστοποιημένων δομών (50%) περίπου χωροθετείται στις περιφέρειες Αττικής, Κεντρικής Μακεδονίας και Δυτικής Ελλάδας, ενώ μικρότερα ποσοστά κατανέμονται στις υπόλοιπες περιφέρειες, μεταξύ των οποίων συγκαταλέγεται και η περιφέρεια Β. Αιγαίου. Αξίζει εδώ να σημειωθεί ότι η περιφέρεια Β. Αιγαίου έχει συγκριτικά με την υπόλοιπη Ελλάδα τις λιγότερες πιστοποιημένες δομές.

Πάντως ένας από τους λόγους συγκέντρωσης πολλών δομών σε μεγάλα αστικά κέντρα μπορεί να αποδοθεί στην ταχύτερη πρόσβαση των φορέων στις υπηρεσίες της δημόσιας διοίκησης, οι οποίες συγκεντρώνονται στα μητροπολιτικά κέντρα

Ένα σημαντικό θέμα που προκύπτει και συνδέεται με την διασφάλιση των προϋποθέσεων για παροχή υψηλού επιπέδου Επαγγελματικής κατάρτισης σε τοπικό επίπεδο αφορά την διερεύνηση του κατά πόσο η γεωγραφική διασπορά των φορέων

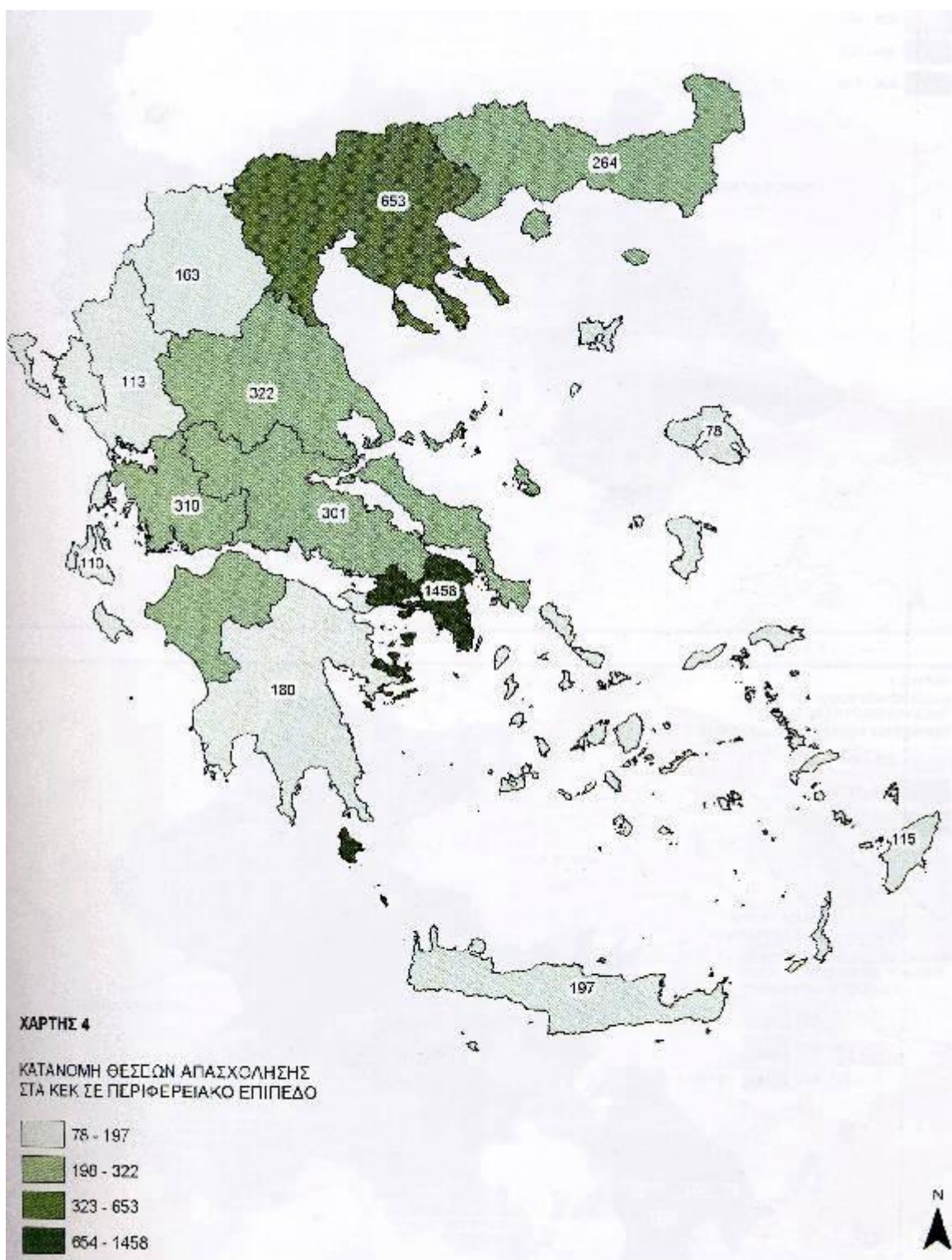
κατάρτισης και προώθησης της απασχόλησης συνδέεται και ικανοποιεί τις ανάγκες των τοπικών κοινωνιών.

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.: ΤΟ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟ ΔΥΝΑΜΙΚΟ ΤΩΝ Κ.Ε.Κ ΑΝΑ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ									
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΝΟΜΟΣ	ΣΥΝΟΛΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ	ΔΙΕΥΘ. ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ	ΔΙΕΥΘ. Κ.Ε.Κ	ΥΠΕΥΘ. ΠΡΟΩΦΗΣΗΣ	ΕΙΔΙΚΟΙ ΣΕ ΚΟΙΝ. ΕΛΙΣΘ. ΟΜΑΔΕΣ	ΕΚΠΑΙΔ. ΥΠΕΥΘΥΝΟΙ	ΠΡΟΣΤ. ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ	ΣΥΝΤΟΝ ΕΝΕΡ. ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ.	ΔΟΙΚ. ΠΡΟΣ.
ΑΝ.ΜΑΚΕΔ./ΘΡΑΚΗ	264	21	21	21	22	82	15	15	67
Δράμας	54	5	5	5	5	18	2	2	12
Καβάλας	50	4	4	4	4	16	3	3	12
Έβρου	90	7	7	7	8	28	3	3	27
Ξάνθης	49	4	4	4	4	16	4	4	9
Ροδόπης	21	1	1	1	1	4	3	3	7
Κ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	653	46	46	46	47	198	35	35	200
Ημαθίας	45	4	4	4	4	16	2	2	9
Θεσσαλονίκη	393	23	23	23	24	103	27	27	143
Κιλκίς	38	3	3	3	3	14	0	0	12
Πέλλης	26	2	2	2	2	7	1	1	9
Πιερίας	58	5	5	5	5	20	3	3	12
Σερρών	71	7	7	7	7	28	2	2	11
Χαλκιδικής	22	2	2	2	2	10	0	0	4
ΔΥΤ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	163	10	10	10	10	51	17	17	38
Γρεβενών	26	1	1	1	1	8	4	4	6
Καστοριάς	33	2	2	2	2	10	4	4	7
Κοζάνης	80	5	5	5	5	25	8	8	19
Φλωρίνης	24	2	2	2	2	8	1	1	6
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	322	24	24	24	24	121	13	13	79
Καρδίτσας	46	3	3	3	3	16	2	2	14
Λαρίσης	159	12	12	12	12	56	8	8	39
Μαγνησίας	82	7	7	7	7	36	1	1	16
Τρικάλων	35	2	2	2	2	13	2	2	10
ΗΠΕΙΡΟΣ	113	6	6	6	6	24	14	14	37
Άρτης	14	1	1	1	1	4	1	1	4
Θεσπρωτίας	14	1	1	1	1	4	1	1	4
Ιωαννίνων	55	2	2	2	2	8	10	10	19
Πρεβέζης	30	2	2	2	2	8	2	2	10
ΙΟΝΙΟΙ ΝΗΣΟΙ	110	7	7	7	7	35	10	10	27
Ζακύνθου	24	1	1	1	1	4	4	4	8
Κερκύρας	49	4	4	4	4	21	2	2	8
Κεφαλληνίας	21	1	1	1	1	6	2	2	7
Λευκάδας	16	1	1	1	1	4	2	2	4
ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	310	19	19	19	19	86	22	22	104
Αιτωλοακαρνανίας	64	4	4	4	4	16	7	7	18
Αχαΐας	165	9	9	9	9	44	13	13	59
Ηλείας	81	6	6	6	6	26	2	2	27
ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ	301	20	20	20	23	86	21	21	90
Βοιωτίας	65	4	4	4	4	21	5	5	18
Ευβοίας	151	11	11	11	14	44	5	5	50
Ευρυτανίας	9	1	1	1	1	4	0	0	1
Φθιώτιδας	69	4	4	4	4	17	9	9	18

ΟΡΦΕΑΣ – ΤΟΠΙΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΑΕΙΦΟΡΙΑΣ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ

Φωκίδας	7	0	0	0	0	0	2	2	3
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ	180	9	9	9	9	44	24	24	52
Αργολίδας	42	3	3	3	3	12	2	2	14
Αρκαδίας	31	1	1	1	1	3	7	7	10
Κορινθίας	33	1	1	1	1	11	5	5	8
Λακωνίας	25	1	1	1	1	4	5	5	7
Μεσσηνίας	49	3	3	3	3	14	5	5	13
ΑΤΤΙΚΗ	1458	93	94	93	93	410	13	13	649
Αττικής	1458	93	94	93	93	410	13	13	649
ΒΟΡΕΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	78	6	6	6	6	26	6	6	16
Λέσβου	41	3	3	3	3	13	3	3	10
Σάμου	12	1	1	1	1	4	1	1	2
Χίου	25	2	2	2	2	9	2	2	4
ΝΟΤΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	115	9	9	9	9	46	3	3	27
Δωδεκανήσου	44	3	3	3	3	17	2	2	11
Κυκλάδων	71	6	6	6	6	29	1	1	16
ΚΡΗΤΗ	197	12	12	12	12	50	16	16	67
Ηρακλείου	78	4	4	4	4	16	10	10	26
Λασιθίου	29	2	2	2	2	10	1	1	9
Ρεθύμνης	41	3	3	3	3	12	1	1	15
Χανίων	49	3	3	3	3	12	4	4	17
Σύνολο χώρας	4264	282	283	282	287	1259	209	209	1453
Πηγή: Επεξεργασία πρωτογενών στοιχείων Ε.ΚΕ.ΠΙΣ									

Πίνακας 4

Όπως αποτυπώνεται στους παραπάνω πίνακες (3 και 4) τόσο το συνολικό προσωπικό, όσο και το στελεχιακό δυναμικό των οργανισμών κατάρτισης και ενίσχυσης της απασχόλησης (διευθυντικό, επιστημονικό και διοικητικό προσωπικό) που δραστηριοποιείται στην Περιφέρεια Β. Αιγαίου είναι το μικρότερο από όλες τις άλλες περιφέρειες της Ελλάδας (78 άτομα σε σύνολο 4.264 ατόμων).

Επίσης το εξειδικευμένο προσωπικό που έχει επιφορτισθεί με τις ενέργειες προώθησης στην απασχόληση των αποφοίτων από τα προγράμματα κατάρτισης και την παροχή συμβουλευτικών υποστηρικτικών ενεργειών προς τις ευπαθείς ομάδες είναι επίσης το λιγότερο (6 για τις ενέργειες προώθησης και 6 για την παροχή ΣΥΥ). Σε ορισμένες δε των περιπτώσεων τα ίδια άτομα καλύπτουν τις δύο θέσεις, αφού κάτι τέτοιο δεν είναι ασυμβίβαστο με τους όρους της πιστοποίησης προσωπικό στις δομές, εφόσον το άτομο που προτείνεται πληροί τις απαιτούμενες προϋποθέσεις. Με δεδομένο ότι εμφανίζονται και άλλου είδους επικαλύψεις στις θέσεις εργασίας, π.χ σε ορισμένες περιπτώσεις ο διευθυντής του περιφερειακού κέντρου επαγγελματικής κατάρτισης κατέχει και τη θέση του διευθυντή κατάρτισης, εφόσον διαθέτει τα ανάλογα προσόντα, οδηγούμαστε στο συμπέρασμα ότι ο αριθμός απασχολούμενων στα ΚΕΚ της Περιφέρειας είναι μικρότερος από αυτόν που αναγράφεται στον πίνακα.

Βέβαια, το γεγονός ότι οι πιστοποιημένες δομές της περιφέρειας Β. Αιγαίου απασχολούν συγκριτικά με τις άλλες περιφέρειες τα λιγότερα άτομα έχει να κάνει με τον αριθμό των πιστοποιημένων δομών στην περιφέρεια, που είναι επίσης οι λιγότερες (14). Βλ. πίνακα 2. Γεγονός που πιστοποιεί ότι η κατανομή θέσεων εργασίας είναι συνάρτηση της κατανομής των δομών, στο βαθμό που κάθε δομή απαιτεί την ύπαρξη συγκεκριμένου προσωπικού

ΠΙΝΑΚΑΣ 5: ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΜΕΝΩΝ ΚΕΝΤΡΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΕΝΤΑΞΗΣ ΑΠΕΞΑΡΤΗΜΕΝΩΝ ΚΑΙ ΥΠΟ ΕΞΑΡΤΗΣΗ ΑΤΟΜΩΝ ΚΑΙ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ				
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	ΕΞΕΙΔ. ΚΕΝΤΡΑ ΑΠΕΞΑΡΤΗΜΕΝΩΝ ΚΑΙ ΥΠΟ ΕΞΑΡΤΗΣΗ ΑΤΟΜΩΝ		ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΜΕΝΑ ΚΕΝΤΡΑ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ	
	ΔΟΜΕΣ	ΔΥΝΑΜΙΚΟΤΗΤΑ	ΔΟΜΕΣ	ΔΥΝΑΜΙΚΟΤΗΤΑ
ΑΝ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗ	0	0	2	59
Κ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	2	194	8	280
Δ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	0	0	0	0
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	1	75	1	35
ΗΠΕΙΡΟΣ	0	0	0	0
ΙΟΝΙΟΙ ΝΗΣΟΙ	0	0	0	0
ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	0	0	6	404
ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ	0	0	0	0
ΠΕΛΛΗΝΗΣΟΣ	0	0	0	0
ΑΤΤΙΚΗ	8	205	19	1.288
ΒΟΡΕΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	0	0	0	0
ΝΟΤΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	0	0	1	14
ΚΡΗΤΗ	1	15	4	188
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	12	489	41	2.268
ΠΗΓΗ: Ε.ΚΕ.ΠΙΣ.				

Στον παραπάνω πίνακα παρατηρούμε την παντελή έλλειψη Εξειδικευμένων Κέντρων Κοινωνικής και Επαγγελματικής Ένταξης Απεξαρτημένων και υπό Εξάρτηση Ατόμων καθώς και ατόμων με αναπηρία στην περιφέρεια Β. Αιγαίου, δημιουργώντας ένα πασιφανές κενό.

ΠΙΝΑΚΑΣ 6: ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΜΕΝΩΝ ΔΟΜΩΝ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ, ΘΕΣΕΩΝ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ ΚΑΙ ΑΝΕΡΓΩΝ							
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ Α	ΔΟΜΕΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ		ΣΥΝ. ΔΥΝΑΜΙΚΟΤΗΤΑ		ΑΝΕΡΓΟΙ (β' τριμ. 2002)		ΘΕΣΕΙΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ ΣΑΝΑ 100 ΑΝΕΡΓΟΥΣ
	ΑΡΙΘΜΟΣ	% ΚΑΤΑΝΟΜΗ	ΑΡΙΘΜΟΣ	% ΚΑΤΑΝΟΜΗ	ΑΡΙΘΜΟΣ	% ΚΑΤΑΝΟΜΗ	
ΑΝ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗ	44	7,6	2.697	5,8	23.421	5,6	11,5
Κ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	93	16,0	7.049	15,2	79.735	19,0	8,8
Δ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	32	5,5	2.268	4,9	15.039	3,6	15,1
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	45	7,7	3.514	7,6	28.240	6,7	12,4
ΗΠΕΙΡΟΣ	25	4,3	1.618	3,5	13.443	3,2	12,0
ΙΟΝΙΟΙ ΝΗΣΟΙ	18	3,1	1.008	2,2	4.154	1,0	24,3
ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	53	9,1	3.913	8,4	26.157	6,2	15,0
ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ	50	8,6	3.285	7,1	17.155	4,1	19,1
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ	37	6,4	2.148	4,6	16.410	3,9	13,1
ΑΤΤΙΚΗ	120	20,6	14.655	31,6	157.457	37,5	9,3
ΒΟΡΕΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	15	2,4	766	1,7	6.439	1,5	11,9
ΝΟΤΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	16	2,7	989	2,1	18.189	4,3	5,4
ΚΡΗΤΗ	35	6,0	2.500	5,4	14.270	3,4	17,5
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	582*	100,0	46.410	100,0	420.109	100,0	11,0

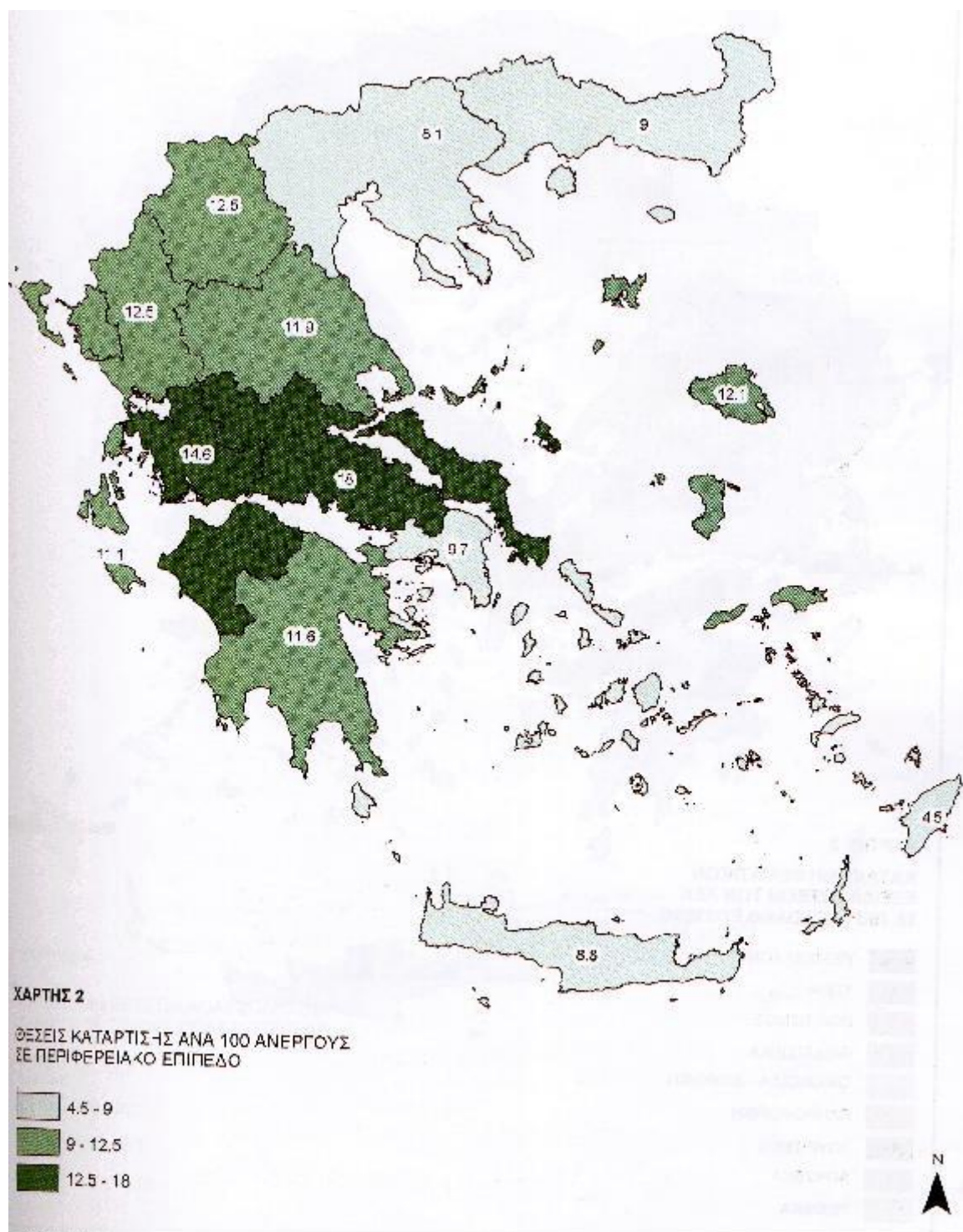
ΠΗΓΗ: Επεξεργασία πρωτογενών στοιχείων Ε.ΚΕ.ΠΙΣ, ΕΣΥΕ Έρευνα Εργατικού Δυναμικού β' τριμ. 2002
* στο συνολικό αριθμό των δομών συμπεριλαμβάνονται και οι δομές των εξειδικευμένων στην υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας και των κλαδικών Κ.Ε.Κ.

ΠΙΝΑΚΑΣ 7: ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΘΕΣΕΩΝ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ ΑΝΑ ΝΟΜΟ				
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ – ΝΟΜΟΣ	ΔΥΝΑΜΙΚΟΤΗΤΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΕΝΔΟΠ. ΚΑΤΑΝΟΜΗΣ	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ	ΘΕΣΕΙΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ ΑΝΑ 1000 ΚΑΤΟΙΚΟΥΣ
ΑΝ.ΜΑΚΕΔ./ΘΡΑΚΗ	2.697			
Δράμας	464	17,2	103.975	4,5
Καβάλας	529	19,6	145.054	3,6
Έβρου	819	30,4	149.354	5,5
Ξάνθης	457	16,9	101.856	4,5
Ροδόπης	428	15,9	110.828	3,9
Κ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	7.049			
Ημαθίας	463	6,6	143.618	3,2
Θεσσαλονίκης	4.240	60,2	1.057.825	4,0
Κιλκίς	358	5,1	89.056	4,0
Πέλλης	340	4,8	145.797	2,3
Πιερίας	717	10,2	129.846	5,5
Σερρών	716	10,2	200.916	3,6
Χαλκιδικής	215	3,1	107.156	2,0
ΔΥΤ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	2.268			
Γρεβενών	296	13,1	37.947	7,8
Καστοριάς	420	18,5	53.483	7,9
Κοζάνης	1.202	53,0	155.324	7,7
Φλωρίνης	350	15,4	54.768	6,4

ΠΙΝΑΚΑΣ 7:ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΘΕΣΕΩΝ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ ΑΝΑ ΝΟΜΟ				
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ – ΝΟΜΟΣ	ΔΥΝΑΜΙΚΟΤΗΤΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΕΝΔΟΠ. ΚΑΤΑΝΟΜΗΣ	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ	ΘΕΣΕΙΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ ΑΝΑ 1000 ΚΑΤΟΙΚΟΥΣ
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	3.514			
Καρδίσης	545	15,5	129.541	4,2
Λαρίσης	1.965	55,9	279.305	7,0
Μαγνησίας	650	18,5	206.995	3,1
Τρικάλων	354	10,1	138.047	2,6
ΗΠΕΙΡΟΣ	1.618			
Άρτης	140	15,5	129.541	4,2
Θεσπρωτίας	227	14,0	46.091	4,9
Ιωαννίνων	920	56,9	170.239	5,4
Πρεβέζης	331	20,5	50.356	5,6
ΙΟΝΙΟΙ ΝΗΣΟΙ	1.008			
Ζακύνθου	226	26,4	39.015	6,8
Κερκύρας	370	36,7	111.975	3,3
Κεφαλληνίας	200	19,8	39.488	5,1
Λευκάδας	172	17,1	22.506	7,6
ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	3.913			
Αιτωλοακαρνανίας	1.068	27,3	224.429	4,8
Αχαΐας	1.952	49,9	322.789	6,0
Ηλείας	893	22,8	193.288	4,6
ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ	3.285			
Βοιωτίας	742	22,6	131.085	5,7
Ευβοίας	1.203	36,6	215.136	5,6
Ευρυτανίας	149	4,5	320.53	4,6
Φθιώτιδας	997	30,4	178.771	5,6
Φωκίδας	194	5,9	48.284	4,0
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ	2.148			
Αργολίδας	358	16,7	105.770	3,4
Αρκαδίας	495	23,0	102.035	4,9
Κορινθίας	375	17,5	154.624	2,4
Λακωνίας	375	17,5	99.637	3,8
Μεσσηνίας	545	25,4	176.876	3,1
ΑΤΤΙΚΗ	14.655			
Αττικής	14.655	100,0	3.761.810	3,9
ΒΟΡΕΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	766			
Λέσβου	413	53,9	109.118	3,8
Σάμου	124	16,2	43.595	2,8
Χίου	229	29,9	53.408	4,3
ΝΟΤΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	989			
Δωδεκανήσου	488	49,3	190.071	2,6
Κυκλάδων	501	50,7	112.615	4,4
ΚΡΗΤΗ	2.500			
Ηρακλείου	1.175	47,0	292.489	4,0
Λασιθίου	448	17,9	76.319	5,9
Ρεθύμνης	285	11,4	81.936	3,5
Χανίων	592	23,7	150.387	3,9
Σύνολο χώρας	46.410		10.964.020	

ΠΗΓΗ: Ε.ΚΕ.ΠΙΣ, ΕΣΥΕ Απογραφή πληθυσμού 2001

Πίνακας 8

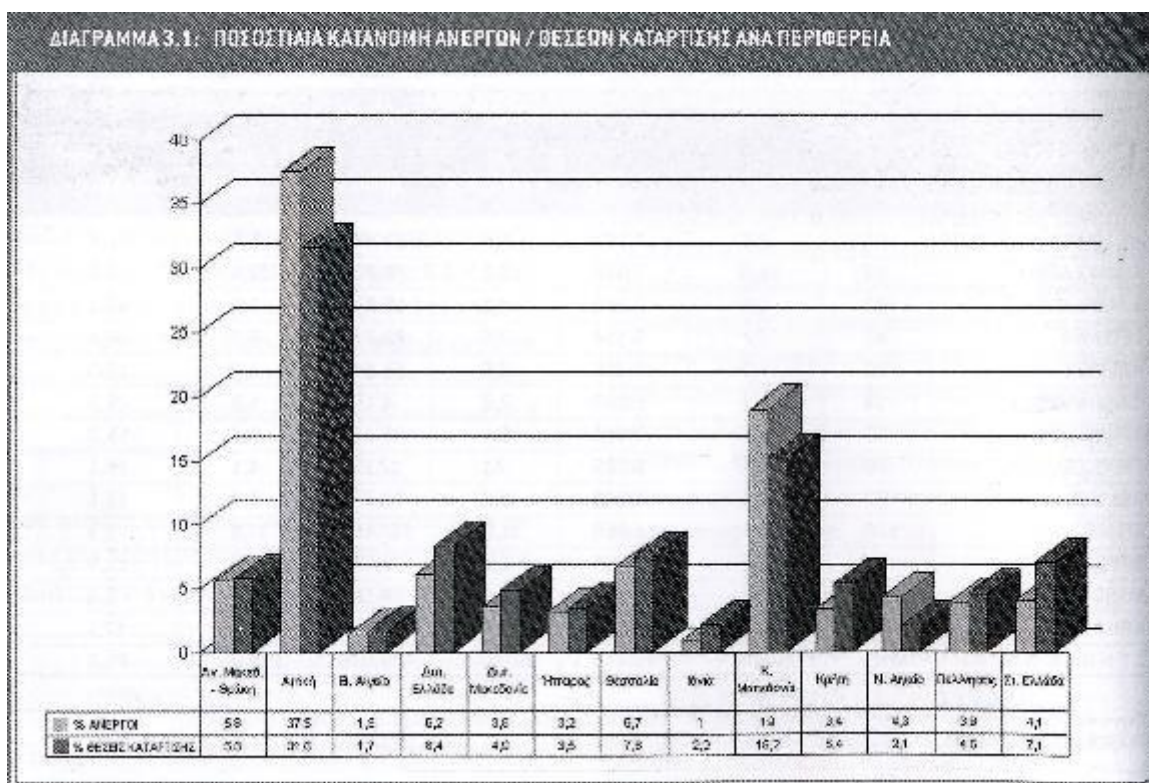

Η περιφερειακή κατανομή των πιστοποιημένων δομών κατάρτισης είναι ανισομερής. Το μεγαλύτερο ποσοστό συγκεντρώνει η Αττική και η Κεντρική Μακεδονία ενώ τα μικρότερα ποσοστά παρατηρούνται στο Βόρειο και Νότιο Αιγαίο. Αν παρατηρήσουμε και τους πίνακες 6, 7 και 8 θα διαπιστώσουμε ότι οι θέσεις κατάρτισης ανά 100 ανέργους στην περιφέρεια αγγίζει το 12,1%.

Διαπιστώνουμε επίσης ότι η περιφέρεια Β. Αιγαίου αντιστοιχεί σε μεσαία ποσοστά, αν και παρουσιάζει τις λιγότερες θέσεις κατάρτισης (766) από κάθε άλλη περιφέρεια της Ελλάδος. Ιδιαίτερα δε ο Νομός Σάμου με δύο πιστοποιημένα Κέντρα Επαγγελματικής Κατάρτισης παρουσιάζει έναν από τους χαμηλότερους σε όλη την Επικράτεια αριθμούς στις προσφερόμενες θέσεις κατάρτισης καθώς παρουσιάζει 124 θέσεις κατάρτισης σε πληθυσμό 43.595 κατοίκων και εγγεγραμμένους ανέργους 455.

Οι ενδοπεριφερειακές πληθυσμιακές και οικονομικές ανισότητες αντικατοπτρίζονται και στον τρόπο κατανομής των θέσεων κατάρτισης μεταξύ των νομών, εφόσον η δυναμικότητα των Κ.Ε.Κ εξαρτάται από τα κοινωνικοοικονομικά χαρακτηριστικά των περιοχών. Σε ορισμένες περιοχές όμως παρουσιάζεται έντονο το φαινόμενο της άνισης κατανομής των θέσεων κατάρτισης. Αυτό το φαινόμενο παρουσιάζεται κυρίως στις περιφέρειες Κεντρικής και Δυτικής Μακεδονίας, Θεσσαλίας, Ηπείρου, Δυτικής Ελλάδας, Βορείου Αιγαίου και Κρήτης, όπου περισσότερες από τις μισές θέσεις κατάρτισης συγκεντρώνονται σε ένα νομό.

Πίνακας 9

Από τον παραπάνω πίνακα που αποτυπώνει την κατανομή της ανεργίας στην Περιφέρεια Β. Αιγαίου σε συνδυασμό με την αντίστοιχη των πιστοποιημένων θέσεων κατάρτισης διαπιστώνεται ότι στην ίδια Περιφέρεια το ποσοστό συγκέντρωσης των θέσεων κατάρτισης είναι υψηλότερο από το ποσοστό συγκέντρωσης της ανεργίας.

ΠΙΝΑΚΑΣ 10: ΟΙ ΠΛΕΟΝ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΙ ΑΠΟ ΠΛΕΥΡΑΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΚΛΑΔΟΙ ΚΑΙ ΤΑ ΠΛΕΟΝ ΣΗΜΑΝΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΙΚΑ ΠΕΔΙΑ ΑΠΟ ΠΛΕΥΡΑΣ ΑΡΙΘΜΟΥ ΔΟΜΩΝ						
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	1 ^{ος} ΚΛΑΔΟΣ	2 ^{ος} ΚΛΑΔΟΣ	3 ^{ος} ΚΛΑΔΟΣ	1 ^ο ΘΕΜΑΤΙΚΟ	2 ^ο ΘΕΜΑΤΙΚΟ	3 ^ο ΘΕΜΑΤΙΚΟ
ΑΝ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗ	Γεωργία, κτηνοτροφία (79.009)	Μεταποίηση (26.038)	Χονδρικό, λιανικό εμπόριο (26.737)	Πληροφορική (35)	Αγροτική (30)	Οικονομία-Διοίκηση (29)
Κ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	Μεταποίηση (115.809)	Χονδρικό, λιανικό εμπόριο (108.512)	Γεωργία, κτηνοτροφία (100.843)	Οικονομία-Διοίκηση (65)	Πληροφορική (64)	Τουρισμός (60)
Δ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	Γεωργία, κτηνοτροφία (18.740)	Μεταποίηση (10.680)	Χονδρικό, λιανικό εμπόριο (10.291)	Πληροφορική (26)	Οικονομία-Διοίκηση (23)	Αγροτικά (21) Τουρισμός (21)
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	Γεωργία, κτηνοτροφία (71.177)	Χονδρικό, λιανικό εμπόριο (39.914)	Μεταποίηση (29100)	Τουρισμός (33)	Αγροτικά (32)	Πληροφορική (30) Τεχνικά (30)
ΗΠΕΙΡΟΣ	Γεωργία, κτηνοτροφία (28.554)	Χονδρικό, λιανικό εμπόριο (14.824)	Κατασκευές (11.231)	Πληροφορική (21)	Τεχνικά (19)	Οικονομία-Διοίκηση (16) Τουρισμός (16)
ΙΟΝΙΟΙ ΝΗΣΟΙ	Ξενοδοχεία – Εστιατόρια (15.580)	Γεωργία, κτηνοτροφία (13.419)	Χονδρικό, λιανικό εμπόριο (8,777)	Τουρισμός (15)	Πληροφορική (13)	Οικονομία-Διοίκηση (11)
ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	Γεωργία, κτηνοτροφία (69.710)	Χονδρικό, λιανικό εμπόριο (32.105)	Μεταποίηση (21.162)	Οικονομία-Διοίκηση (36)	Πληροφορική (35)	Τουρισμός (32)
ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ	Γεωργία, κτηνοτροφία (41.412)	Μεταποίηση (33.440)	Χονδρικό, λιανικό εμπόριο (25.237)	Οικονομία-Διοίκηση (34)	Τουρισμός (34)	Πληροφορική (32)
ΠΕΛΛΗΝΗΣΟΣ	Γεωργία, κτηνοτροφία (75.837)	Χονδρικό, λιανικό εμπόριο (26.984)	Μεταποίηση (15.170)	Οικονομία-Διοίκηση (28)	Τουρισμός (28)	Πληροφορική (26)
ΑΤΤΙΚΗ	Χονδρικό, λιανικό εμπόριο (311.747)	Μεταποίηση (250.688)	Δημ. Διοίκηση και άμυνα (140.839)	Πληροφορική (85)	Οικονομία-Διοίκηση (84)	Τουρισμός (76)
ΒΟΡΕΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	Γεωργία, κτηνοτροφία (13.603)	Χονδρικό, λιανικό εμπόριο (11.791)	Κατασκευές (6.477)	Τουρισμός (11)	Οικονομία-Διοίκηση (10)	Πληροφορική (7) Αγροτικά (7)
ΝΟΤΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	Χονδρικό, λιανικό εμπόριο (22.816)	Ξενοδοχεία – Εστιατόρια (19.164)	Κατασκευές (12.537)	Οικονομία-Διοίκηση (14)	Πληροφορική (14)	Τουρισμός (14)
ΚΡΗΤΗ	Γεωργία, κτηνοτροφία (74.892)	Χονδρικό, λιανικό εμπόριο (34.884)	Ξενοδοχεία – Εστιατόρια (26.105)	Οικονομία-Διοίκηση (31)	Πληροφορική (29)	Τουρισμός (26)
ΣΥΝΟΛΟ	Χονδρικό,	Γεωργία,	Μεταποίηση	Πληροφορική	Οικονομία-	Τουρισμός

ΟΡΦΕΑΣ – ΤΟΠΙΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΑΕΙΦΟΡΙΑΣ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ

ΧΩΡΑΣ	λιανικό εμπόριο (674.618)	κτηνοτροφία (610.255)	(540.765)	(417)	Διοίκηση (408)	(390)
Πηγή: Ε.ΚΕ.ΠΙΣ, ΕΣΥΕ Έρευνα Εργατικού Δυναμικού β' τριμ. 2002						

ΠΙΝΑΚΑΣ 11: ΤΑ ΠΛΕΟΝ ΣΗΜΑΝΤΙΚΑ ΑΠΟ ΠΛΕΥΡΑΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ ΚΑΙ ΤΑ ΠΛΕΟΝ ΣΗΜΑΝΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΙΚΑ ΠΕΔΙΑ ΑΠΟ ΠΛΕΥΡΑΣ ΑΡΙΘΜΟΥ ΔΟΜΩΝ						
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	1 ^{ος} ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ	2 ^{ος} ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ	3 ^{ος} ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ	1 ^ο ΘΕΜΑΤΙΚΟ	2 ^ο ΘΕΜΑΤΙΚΟ	3 ^ο ΘΕΜΑΤΙΚΟ
ΑΝ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗ	Ειδ. Γεωργοί (77.425)	Ειδ. Τεχνίτες (28.828)	Απασχ. Στην παροχή υπηρεσιών (20.019)	Πληροφορική (35)	Αγροτικά (30)	Οικονομία-Διοίκηση (29)
Κ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	Ειδ. Τεχνίτες (104.227)	Ειδ. Γεωργοί (103.522)	Απασχ. Στην παροχή υπηρεσιών (83.714)	Οικονομία-Διοίκηση (65)	Πληροφορική (64)	Τουρισμός (60)
Δ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	Ειδ. Τεχνίτες (20.027)	Ειδ. Γεωργοί (18.342)	Ασκούντες επιστ. Επαγγ. (10.140)	Πληροφορική (26)	Οικονομία-Διοίκηση (23)	Αγροτικά (21) Τουρισμός (21)
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	Ειδ. Γεωργοί (70.299)	Ειδ. Τεχνίτες (33.429)	Απασχ. Στην παροχή υπηρεσιών (30.387)	Τουρισμός (33)	Αγροτικά (32)	Πληροφορική (30) Τεχνικά (30)
ΗΠΕΙΡΟΣ	Ειδ. Γεωργοί (28.879)	Ειδ. Τεχνίτες (17.278)	Απασχ. Στην παροχή υπηρεσιών (12.747)	Πληροφορική (21)	Τεχνικά (19)	Οικονομία-Διοίκηση (16) Τουρισμός (16)
ΙΟΝΙΟΙ ΝΗΣΟΙ	Ειδ. Γεωργοί (14.306)	Απασχ. Στην παροχή υπηρεσιών (11.407)	Ειδ. Τεχνίτες (8.390)	Τουρισμός (15)	Πληροφορική (13)	Οικονομία-Διοίκηση (11)
ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	Ειδ. Γεωργοί (68.888)	Ειδ. Τεχνίτες (31.694)	Απασχ. Στην παροχή υπηρεσιών (26.846)	Οικονομία-Διοίκηση (36)	Πληροφορική (35)	Τουρισμός (32)
ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ	Ειδ. Γεωργοί (39.766)	Ειδ. Τεχνίτες (32.414)	Χειρ. Σταθ. Βιομ. Εγκατ. (23.948)	Οικονομία-Διοίκηση (34)	Τουρισμός (34)	Πληροφορική (32)
ΠΕΛΛΗΝΗΣΟΣ	Ειδ. Γεωργοί (75.234)	Ειδ. Τεχνίτες (23.748)	Απασχ. Στην παροχή υπηρεσιών (22.640)	Οικονομία-Διοίκηση (28)	Τουρισμός (28)	Πληροφορική (26)
ΑΤΤΙΚΗ	Ειδ. Τεχνίτες (261.972)	Ασκούντες επιστ. Επαγγ. (254.411)	Υπάλληλοι γραφείου (240.472)	Πληροφορική (85)	Οικονομία-Διοίκηση (84)	Τουρισμός (79)
ΒΟΡΕΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	Ειδ. Γεωργοί (14.452)	Ειδ. Τεχνίτες (10.333)	Μέλη των βουλ. Σωμάτων (9.348)	Τουρισμός (11)	Οικονομία-Διοίκηση (10)	Πληροφορική (7) Αγροτικά (7)
ΝΟΤΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	Απασχ. Στην παροχή υπηρεσιών (20.827)	Ειδ. Τεχνίτες (19.851)	Μέλη των βουλ. Σωμάτων (16.376)	Οικονομία-Διοίκηση (14)	Πληροφορική (14)	Τουρισμός (14)
ΚΡΗΤΗ	Ειδ. Γεωργοί (20.827)	Απασχ. Στην παροχή υπηρεσιών (31.636)	Ειδ. Τεχνίτες (26.888)	Οικονομία-Διοίκηση (31)	Πληροφορική (29)	Τουρισμός (26)
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	Ειδ. Τεχνίτες (619.080)	Ειδικευμένοι γεωργοί – κτηνοτρόφοι (616.063)	Απασχολούμενοι στην παροχή υπηρεσιών (520.762)	Πληροφορική (417)	Οικονομία-Διοίκηση (408)	Τουρισμός (390)

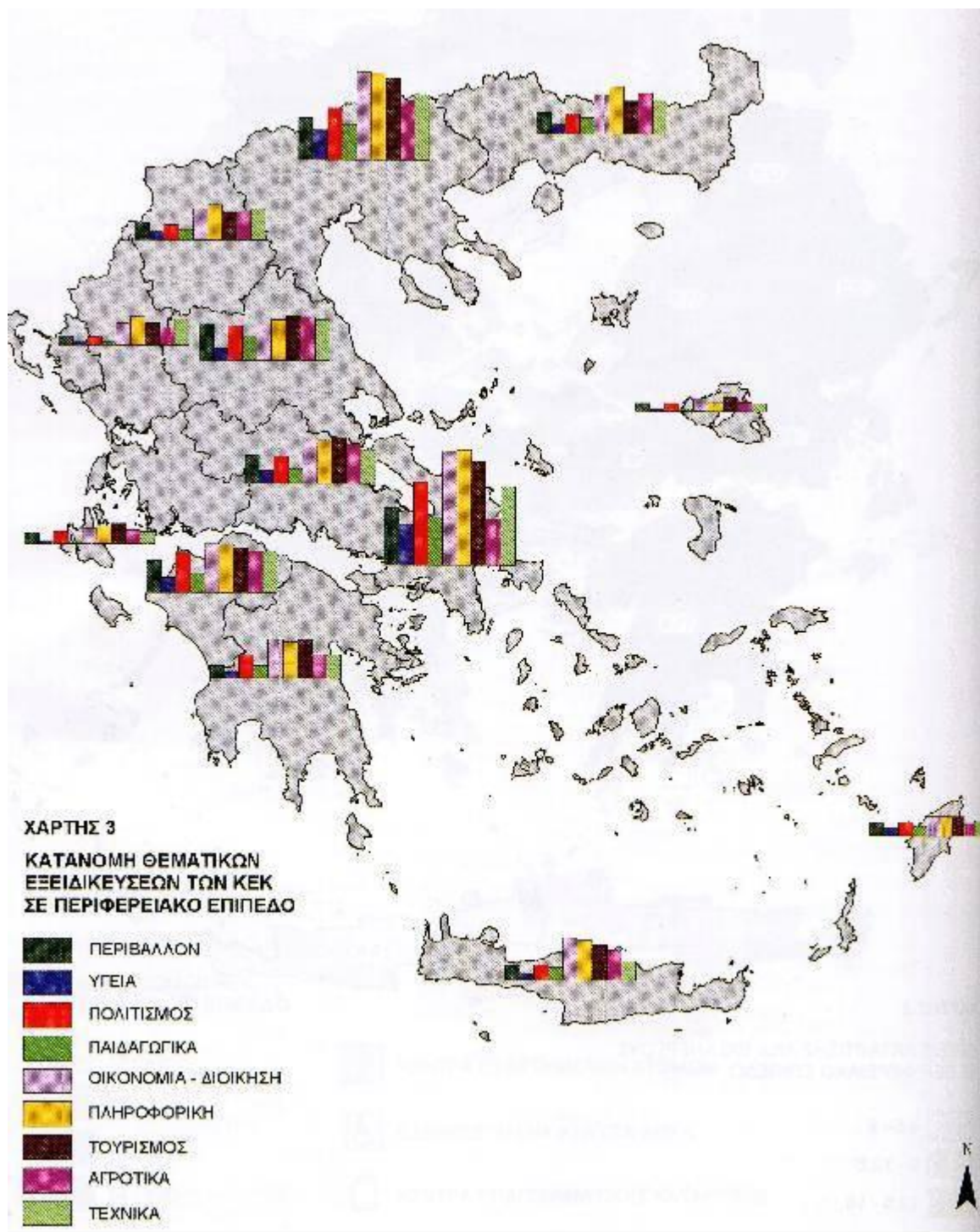
Στο σημείο αυτό να επισημανθεί ότι η δυναμικότητα των ΚΕΚ θα πρέπει να είναι σε ένα βαθμό εξαρτώμενη από τα κοινωνικοοικονομικά χαρακτηριστικά των περιοχών χωροθέτησής τους. Επίσης μπορεί να διερευνηθεί κανείς την κατά κλάδο και επαγγελματία εξειδίκευση σε συνδυασμό με τα θεματικά πεδία της Συνεχιζόμενης Επαγγελματικής Κατάρτισης που προέκυψε από την τελευταία πιστοποίηση. Τούτο σημαίνει ότι εξετάζεται η αντιστοίχιση ανάμεσα στους σημαντικότερους κλάδους και επαγγέλματα της Περιφέρειας και στα θεματικά πεδία που έχουν επιλέξει τα ΚΕΚ της Περιφέρειας να εξειδικευτούν.

Η διερεύνηση αυτή έχει σημασία ως προς το βαθμό που οι συσταθείσες δομές αντιλαμβάνονται τις κοινωνικοοικονομικές εξελίξεις στην περιοχή όπου καλούνται να υλοποιήσουν έργο κατάρτισης και προώθησης στην αγορά εργασίας, αλλά και ως προς τον τρόπο που διαρθρώνουν τις δυνάμεις τους για την αντιμετώπιση συγκεκριμένων προβλημάτων.

Συγκεκριμένα στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου οι κλάδοι της γεωργίας και της κτηνοτροφίας απασχολούν το 22,9% (13.603 άτομα) και ακολουθεί το χονδρικό και λιανικό εμπόριο με ποσοστό 19,8%. Τέλος στο χώρο των κατασκευών απασχολούνται μόλις 6.477 άτομα, αριθμός που αντιστοιχεί στο 10,9% του ενεργού πληθυσμού. Διαπιστώνουμε λοιπόν ότι η επαγγελματική διάρθρωση της απασχόλησης συμφωνεί με την κλαδική σύνθεση, εφόσον οι ειδικευμένοι γεωργοί (21,6%) και οι ειδικευμένοι τεχνίτες (15,4%) συγκεντρώνουν το μεγαλύτερο αριθμό απασχολουμένων στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου.

Αντίθετα παρατηρούμε ότι τα θεματικά πεδία του τουρισμού και της οικονομίας – διοίκησης, που συγκεντρώνουν μεγάλο αριθμό πιστοποιημένων δομών Κατάρτισης στην Περιφέρεια βλ. πίνακα 12, παρουσιάζουν χαμηλό αριθμό συσχέτισης με τις επαγγελματικές κατηγορίες, που συγκεντρώνουν τα μεγαλύτερα ποσοστά απασχολουμένων. Διαπιστώνεται ότι τα παραπάνω θεματικά πεδία και ιδιαίτερα της Οικονομίας-Διοίκησης και Πληροφορικής συσχετίζονται με την κλαδική διάρθρωση της απασχόλησης (εμπόριο, κατασκευές).

Πίνακας 12

Στοιχεία των τοπικών δομών κατάρτισης και προώθησης στην αγορά εργασίας σχετικά με τις τοποθετήσεις ανέργων σε συγκεκριμένους τομείς επιχειρηματικής δραστηριότητας

Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζονται στοιχεία που αφορούν τοποθετήσεις ανέργων που έχουν ολοκληρώσει πρόγραμμα κατάρτισης σε ορισμένες από τις πιστοποιημένες δομές Κατάρτισης και Προώθησης στην Αγορά Εργασίας, οι οποίες δραστηριοποιούνται στην Περιφέρεια Β. Αιγαίου. Συγκεκριμένα, αναφέρονται οι τίτλοι προγραμμάτων, το έτος υλοποίησής τους, ο αριθμός των καταρτιζομένων που τοποθετήθηκαν σε θέσεις εργασίας καθώς και οι τομείς επιχειρηματικής δραστηριότητας στους οποίους απασχολούνται.

Να σημειωθεί εδώ ότι όπως προέκυψε από την επικοινωνία με όλους τους πιστοποιημένους φορείς κατάρτισης στην Περιφέρεια και σύμφωνα με τις απολογιστικές εκθέσεις σχετικά με την εύρεση εργασίας των εκπαιδευομένων την οποία μας κατέθεσαν και οι οποίες αφορούν το χρονικό διάστημα τεσσάρων (4) μηνών μετά τη λήξη των προγραμμάτων, οι πολιτικές προώθησής τους βασίζονται στο σύστημα που έχουν υποβάλει και έχει αξιολογηθεί από το ΕΚΕΠΙΣ., το οποίο εν κατακλείδι βασίζεται στη συχνή επαφή με τις επιχειρήσεις πρακτικής άσκησης των καταρτιζομένων, καθώς και τις επιχειρήσεις που συμπεριλαμβάνονται στο μητρώο που έχουν διαμορφώσει.

Επίσης προέκυψε στενή συνεργασία με το Πανεπιστήμιο Αιγαίου και ιδιαίτερα με τις σχολές που υπάρχουν στους νομούς όπου δραστηριοποιούνται οι πιστοποιημένες δομές.

Πίνακας τοποθετηθέντων σε θέσεις εργασίας επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ	ΕΤΟΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ	ΚΑΤΑΡΤΙΣΘΕΝΤΕΣ	ΒΡΗΚΑΝ ΕΡΓΑΣΙΑ	ΘΕΣΗ
ΜΑΚΑΡ	2000	15	4 (με επιδότηση)	ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ
ΑΙΟΛΟΣ	2000	15	15	13 ΥΠΑΛΛΗΛΟΙ 2 ΑΥΤΟΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ
ΛΑΣΙΑ	2000	15	8	7 ΥΠΑΛΛΗΛΟΙ 1 ΑΠΟΚΛΕΙΣΤΙΚΗ ΝΟΣΟΚΟΜΑ
ΣΑΠΔΩ	2000	15	5	4 ΥΠΑΛΛΗΛΟΙ 1 ΜΑΓΕΙΡΑΣ
ΕΚΜΑΘΗΣΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ	2003	20	10	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΤΡΓΙΑ ΓΡΗΓΟΡΟΥ ΦΑΓΗΤΟΥ & CATERING	2002-2003	20	4	
ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΕΞΥΠΗΡΕΤΙΣΗ ΠΕΛΑΤΩΝ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΩΝ ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑΤΩΝ	2002-2003	20	4	

ΘΕΜΑΤΙΚΟ ΠΕΔΙΟ	ΧΡΟΝΟΣ ΔΙΕΞΑΓΩΓΗΣ	ΚΑΤΑΡΤΙΣΘΕΝΤΕΣ	ΒΡΗΚΑΝ ΕΡΓΑΣΙΑ
ΑΓΡΟΤΙΚΑ	1996	10	5
ΑΓΡΟΤΙΚΑ	1999	15	5
ΑΓΡΟΤΙΚΑ	2000	20	8

ΟΡΦΕΑΣ – ΤΟΠΙΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΑΕΙΦΟΡΙΑΣ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ

ΘΕΜΑΤΙΚΟ ΠΕΔΙΟ	ΧΡΟΝΟΣ ΔΙΕΞΑΓΩΓΗΣ	ΚΑΤΑΡΤΙΣΘΕΝΤΕΣ	ΒΡΗΚΑΝ ΕΡΓΑΣΙΑ
ΑΓΡΟΤΙΚΑ	2000	15	6
ΑΓΡΟΤΙΚΑ	2000	14	5
ΑΓΡΟΤΙΚΑ	2000	10	5
ΑΓΡΟΤΙΚΑ	2001	20	10
ΑΓΡΟΤΙΚΑ	2001	20	12
ΑΓΡΟΤΙΚΑ	2000	20	5
ΑΓΡΟΤΙΚΑ	2000	20	5
ΑΓΡΟΤΙΚΑ	2000	16	
ΣΥΝΟΛΟ			
11		180	66
ΔΙΟΙΚΗΣΗ/ΠΛΗΡΟΦΟΤΙΚΗ	1996	15	7
ΔΙΟΙΚΗΣΗ/ΠΛΗΡΟΦΟΤΙΚΗ	2000	20	7
ΔΙΟΙΚΗΣΗ/ΠΛΗΡΟΦΟΤΙΚΗ	2000	14	7
ΔΙΟΙΚΗΣΗ/ΠΛΗΡΟΦΟΤΙΚΗ	2000	19	6
ΔΙΟΙΚΗΣΗ/ΠΛΗΡΟΦΟΤΙΚΗ	2002	20	4
ΣΥΝΟΛΟ			
5		88	31
ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ-ΔΙΟΙΚΗΣΗ	2000	14	5
ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ-ΔΙΟΙΚΗΣΗ	2000	20	8
ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ-ΔΙΟΙΚΗΣΗ	2000	20	8
ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ-ΔΙΟΙΚΗΣΗ	2000	14	8
ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ-ΔΙΟΙΚΗΣΗ	2003	20	7
ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ-ΔΙΟΙΚΗΣΗ	2003	20	7
ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ-ΔΙΟΙΚΗΣΗ	2000	15	9
ΣΥΝΟΛΟ			
7		123	52
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	1999	15	5
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	1999	15	5
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	2000	20	8
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	2000	15	4
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	2000	15	4
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	2000	16	8
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	2001	11	3
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	2001	20	4
ΣΥΝΟΛΟ			
8		127	41
ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ-ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ	1996	10	5
ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ-ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ	2000	18	8
ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ-ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ	2001	20	16
ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ-ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ	2001	20	8
ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ-ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ	2001	20	7
ΣΥΝΟΛΟ			
5		88	44
ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ	1996	10	5
ΤΕΧΝΙΚΑ	2000	14	1
ΤΕΧΝΙΚΑ	2002	15	2
ΣΥΝΟΛΟ			
5		29	3
ΥΓΕΙΑ-ΠΡΟΝΟΙΑ	2000	20	

*Τα στοιχεία προέκυψαν από τις απολογιστικές εκθέσεις των πιστοποιημένων φορέων κατάρτισης και προώθησης της απασχόλησης στην Περιφέρεια Β. Αιγαίου.

Ε.3.2 Κέντρα προώθησης στην απασχόληση (ΚΠΑ) – ΟΑΕΔ

Στο πλαίσιο της προσπάθειας εκσυγχρονισμού του ΟΑΕΔ προωθήθηκε η ίδρυση των Κέντρων Προώθησης Απασχόλησης (ΚΠΑ), στα οποία εφαρμόζονται προωθημένες διαδικασίες ενημέρωσης και εξατομικευμένης παρέμβασης. Το νέο σύστημα της παροχής των εξατομικευμένων υπηρεσιών έγκειται στην ορθότερη οργάνωση και ορθολογικότερη κατάτμηση των υπηρεσιών εντός των ΚΠΑ. Μέσω της αναβάθμισης παρέχονται από τις τοπικές υπηρεσίες οι βασικές υπηρεσίες απασχόλησης ώστε να επιτευχθεί η αποσυμφόρηση του ΟΑΕΔ και αφετέρου δίνεται ιδιαίτερη βαρύτητα στην προσέλκυση των επιχειρήσεων για την καταγραφή των κενών θέσεων εργασίας.

Για την πραγματοποίηση των παραπάνω απαραίτητα είναι η ύπαρξη εξειδικευμένου προσωπικού και ιδιαίτερα των εργασιακών συμβούλων, που κατάρτιζονται διαρκώς ώστε να προσαρμόζονται στα νέα γνωστικά πεδία. Ο Οργανισμός αποσκοπεί στην επιλεκτική αναβάθμιση των Υπηρεσιών Απασχόλησης σε Κ.Π.Α., με την συνδρομή του Ε.Κ.Τ.. Προσδίδει έτσι έμφαση στην προσφορά του προς τον άνεργο, τοποθετώντας τον στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος, ώστε το δίκτυο των Υπηρεσιών Απασχόλησης να ανταποκρίνεται ταυτόχρονα προς την λειτουργία της Αγοράς Εργασίας, λαμβάνοντας υπόψη, με ένα νέο τρόπο προσέγγισης, τις ιδιαιτερότητες του Εργατικού Δυναμικού. Συγκεκριμένα διατίθενται στους ανέργους, Σύμβουλοι Επαγγελματικού Προσανατολισμού, Ψυχολόγοι και υπάλληλοι του Ο.Α.Ε.Δ. ειδικά εκπαιδευμένοι, ένα εύχρηστο σύστημα Η/Υ με σύστημα Touch Screen και άλλα μέσα τελευταίας τεχνολογίας.

Η νέα αυτή προσέγγιση στηρίζεται σε τρεις άξονες:

A. Κάθε άνεργος έχει τη δυνατότητα να απευθύνεται σε συγκεκριμένο επαγγελματικό Σύμβουλο.

B. Η εξυπηρέτηση αναγκών στηρίζεται στην αμεσότητα της επικοινωνίας με τον ενδιαφερόμενο.

Γ. Κάθε άνεργος εγγεγραμμένος στα μητρώα του Οργανισμού έχει τη δυνατότητα να επιλέξει τη μία από τις δυνατότητες, που του προσφέρει η νέα κάρτα πολλαπλής χρήσης του Ο.Α.Ε.Δ., μετά από συνεννόηση με τον ειδικό Σύμβουλο. Δηλαδή:

- για επαγγελματική κατάρτιση,
- απόκτηση εργασιακής εμπειρίας,
- συμμετοχή σε προγράμματα απασχόλησης ανέργων σε επιχειρήσεις, που επιχορηγούνται,
- συμμετοχή σε προγράμματα επιχορήγησης Νέων Ελευθέρων Επαγγελματιών,
- παροχή συμβουλών από τον επαγγελματικό Σύμβουλο του Ο.Α.Ε.Δ., ή
- είσπραξη επιδόματος ανεργίας.

Οι εργαζόμενοι στα ΚΠΑ του ΟΑΕΔ παρακολουθούν πρόγραμμα κατάρτισης όπου εκπαιδεύονται πρακτικά και θεωρητικά έτσι ώστε να είναι σε θέση:

- Να τοποθετούν ανέργους στην αγορά εργασίας
- Να εντοπίζουν τις ανάγκες της αγοράς

- Να κατευθύνουν άτομα και ομάδες ανέργων σε φορείς, οι οποίοι θα τους παρέχουν κατάρτιση.
- Να παρέχουν πληροφόρηση και συμβουλευτική υποστήριξη σε όσους αντιμετωπίζουν προβλήματα αποκλεισμού από την αγορά εργασίας.
- Να ενημερώνουν τους εργοδότες για τα προγράμματα του ΟΑΕΔ.
- Να συλλέγουν πληροφορίες για θέματα που αφορούν τους τομείς απασχόλησης και κατάρτισης.
- Να οργανώνουν και να υλοποιούν Λέσχες εργασίας για διάφορες ομάδες ανέργων.
- Να υποστηρίζουν ενεργά την επανένταξη του ανέργου.
- Να χειρίζονται επαρκώς το Π/Σ του ΚΠΑ.
- Να επικοινωνούν αποτελεσματικά με τους ανέργους και τους εργοδότες.
- Να γνωρίζουν τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των εργαζομένων στην ΕΕ.
- Να οργανώνουν το πληροφοριακό υλικό που συλλέγουν.

Το πρόγραμμα κατάρτισης που παρακολουθούν συσχετίζεται άμεσα με το έντυπο εξατομικευμένης προσέγγισης /υποστήριξης του ανέργου για να μπορούν να το αξιοποιήσουν καλύτερα.

πρόγραμμα κατάρτισης	έντυπο εξατομικευμένης προσέγγισης
Αρχές μάθησης ενηλίκων	Προσωπικά στοιχεία
Στοιχεία οικονομίας –απασχόληση	Εκπαίδευση –κατάρτιση
Δεξιότητες επαγγελματικής ένταξης	Επαγγελματική διαδρομή και εμπειρία
Συμβουλευτική–επαγγελματικός προσανατολισμός	Προετοιμασία ατομικού σχεδίου δράσης, όπου γίνεται λόγος τόσο για την προσφορά εργασίας όσο και για τις ιδιαίτερες προτιμήσεις του ατόμου που πρόκειται να ενταχθεί στα μητρώα ανέργων του ΟΑΕΔ.
Πρωώθηση της απασχόλησης	
Στοιχεία ψυχολογίας	
Πληροφοριακό Σύστημα των Κέντρων προώθησης της Απασχόλησης	
Προσωπική ανάπτυξη	
Αξιολόγηση του εκπαιδευτικού προγράμματος	

Οι Υπηρεσίες Απασχόλησης έχουν συνεχή επαφή με τα Γραφεία Σταδιοδρομίας στα Πανεπιστήμια καθώς και τα Επιμελητήρια. Αυτή η ενέργεια αποσκοπεί στην αντιμετώπιση της ανεργίας τριβής, που παρουσιάζεται κατά την μετακίνηση του Ε.Δ. από τη μία εργασία στην άλλη, τη μετάβαση από την εκπαίδευση ή το Στρατό στην Αγορά Εργασίας, κ.λπ.

Στο πλαίσιο της συνεχούς επιδίωξής του για τη δημιουργία ευκαιριών απασχόλησης, ο Ο.Α.Ε.Δ. εφαρμόζει, με φορείς υλοποίησης τις Υπηρεσίες Απασχόλησης ειδικά προγράμματα, που έχει εκπονήσει. Τα προγράμματα αυτά υφίστανται σε ετήσια βάση και υπόκεινται σε όποια αναθεώρηση ή προσθήκες είναι απαραίτητες.

E.3.2.1 ΟΑΕΔ –προγράμματα επιδότησης και στοιχεία από τα ΚΠΑ Βορείου Αιγαίου

Η εξεύρεση μίας κατάλληλης θέσης εργασίας, με εύλογο μισθό και αρμόζουσα εξέλιξη για κάθε άνεργο, αποτελεί πάντοτε μία από τις σημαντικότερες επιδιώξεις του Οργανισμού. Το έργο αυτό συνιστά αρμοδιότητα της Διεύθυνσης Απασχόλησης. Το εύρος, μέσα στο οποίο την ασκεί, ώστε να συντελέσει στη δημιουργία ή την προστασία θέσεων εργασίας, καθορίζεται από το Π.Δ. 405/18-6-71 "Περί

οργανώσεις συγκροτήσεως και λειτουργίας των Υπηρεσιών του Ο.Α.Ε.Δ (ΦΕΚ 123/Α' 21-6-71 άρθρο 28).

Στόχοι της είναι η πληροφόρηση των ανέργων για τις ευκαιρίες κατάρτισης και απασχόλησης, που προσφέρονται στην αγορά εργασίας και η εφαρμογή ενεργητικών μέτρων, για τη δημιουργία θέσεων απασχόλησης.

Η επίτευξη αυτών των στόχων επιδιώκεται με τις ακόλουθες ενέργειες:

- Την καταγραφή του άνεργου εργατικού δυναμικού της χώρας.
- Την παροχή πληροφοριών για :
- Τη σύζευξη προσφοράς και ζήτησης εργασίας.
- Την εφαρμογή και υλοποίηση επιδοτούμενων προγραμμάτων απασχόλησης, όπως:
  - Το πρόγραμμα επιχορήγησης για την απόκτηση επαγγελματικής εμπειρίας και απασχόλησης νέων ανέργων και μακροχρόνια ανέργων σε επιχειρήσεις, που περιλαμβάνει το πρόγραμμα επιχορήγησης επιχειρήσεων για τη δημιουργία Νέων Θέσεων Εργασίας (Ν.Θ.Ε. και Ν.Ε.Ε.), για τους ομαδικά απολυμένους και πιθανά για όσους έχουν ενταχθεί στα Τοπικά Σύμφωνα Απασχόλησης ορισμένων Δήμων και το εξειδικευμένο πρόγραμμα επιχορήγησης Ν.Θ.Ε. και Ν.Ε.Ε. ομάδων απολυμένων από μεγάλες επιχειρήσεις,
  - το πρόγραμμα επιχορήγησης Νέων Ελεύθερων Επαγγελματιών για νέους, που περιλαμβάνει το πρόγραμμα επιχορήγησης επιχειρήσεων για τη δημιουργία Νέων Θέσεων Εργασίας (Ν.Θ.Ε. και Ν.Ε.Ε.) για τους ομαδικά απολυμένους. Επίσης περιλαμβάνει το εξειδικευμένο πρόγραμμα επιχορήγησης Ν.Θ.Ε. και Ν.Ε.Ε. ομάδων απολυμένων από μεγάλες επιχειρήσεις,
  - το πρόγραμμα παροχής κινήτρων για τη διευκόλυνση της γεωγραφικής κινητικότητας εργατικού δυναμικού,
  - το πρόγραμμα επιχορήγησης ιδιωτικών επιχειρήσεων, για απασχόληση σπουδαστών ΤΕΙ - ΣΕΛΕΤΕ,
  - το πρόγραμμα επιχορήγησης Ξενοδοχειακών Επιχειρήσεων, για διατήρηση θέσεων εργασίας,
  - Την νομιμοποίηση της παραμονής και εργασίας αλλοδαπών, κυρίως νέους σε ηλικία που προέρχονται από Κράτη που δεν ανήκουν στην Ε.Ε. σαν προσπάθεια εξορθολογισμού της Αγοράς Εργασίας με την χορήγηση σε αυτούς της προσωρινής Κάρτας Εργασίας. Η Κάρτα αυτή παρέχει στους αλλοδαπούς που πληρούν τις προϋποθέσεις, τα ίδια εργασιακά δικαιώματα και υποχρεώσεις με τους Έλληνες από πλευράς αμοιβής, όρων και συνθηκών εργασίας, ασφαλιστικών δικαιωμάτων και υποχρεώσεων, ώστε να ενταχθούν ισότιμα στην ελληνική οικονομία.

Πρόγραμμα επιχορήγησης επιχειρήσεων για την απασχόληση νέων ανέργων και την απόκτηση επαγγελματικής εμπειρίας

Πρόγραμμα επιχορήγησης επιχ/σεων για την απασχόληση ανέργων ηλικίας 18-30 ετών, έτους 2003.

Σύμφωνα με αυτό καταρτίζεται πρόγραμμα επιχορήγησης ιδιωτικών επιχειρήσεων για την απασχόληση πέντε χιλιάδων (5.000) ανέργων ηλικίας 18-30 ετών σε νέες θέσεις εργασίας οι οποίες είναι πρόσθετες εκείνων που τυχόν δημιουργούνται στο πλαίσιο επενδυτικού σχεδίου ενταγμένου σε άλλο καθεστώς ενισχύσεων.

Προτεραιότητες στην κάλυψη των θέσεων

Προτεραιότητα στην κάλυψη των θέσεων έχουν οι άνεργοι οι νεοεισερχόμενοι στην αγορά εργασίας.

Από τις 5.000 θέσεις:

- τουλάχιστον 67% θα καλυφθεί στο πλαίσιο της πολιτικής πρόληψης της μακροχρόνιας ανεργίας και θα αφορά:

- άνεργους-ες νέους και νέες ηλικίας 18-25 ετών, οι οποίοι-ες είναι εγγεγραμμένοι-ες άνεργοι-ες έως 6 μήνες στα μητρώα ανέργων του Ο.Α.Ε.Δ.

- άνεργους-ες ηλικίας 26-30 ετών, οι οποίοι-ες είναι εγγεγραμμένοι-ες άνεργοι-ες έως 12 μήνες στα μητρώα ανέργων του Ο.Α.Ε.Δ.

- έως 33% θα καλυφθεί στο πλαίσιο της πολιτικής καταστολής της μακροχρόνιας ανεργίας και θα αφορά:

- άνεργους-ες νέους και νέες 18-25 ετών, οι οποίοι-ες είναι εγγεγραμμένοι-ες

- άνεργοι-ες τουλάχιστον 6 μήνες στα μητρώα ανέργων του Ο.Α.Ε.Δ.

- άνεργους-ες ηλικίας 26-30 ετών, οι οποίοι-ες είναι εγγεγραμμένοι-ες άνεργοι-ες τουλάχιστον 12 μήνες στα μητρώα ανέργων του Ο.Α.Ε.Δ.

- το 60% θα καλυφθεί από γυναίκες

Ο ΟΑΕΔ υλοποιεί τέσσερα νέα προγράμματα κατάρτισης μέσα στο 2003 που αφορούν 45.000 άνεργους.

Πρόγραμμα επιχορήγησης νέων ελεύθερων επαγγελματιών 2003

Πρόκειται για ένα πρόγραμμα επιχορήγησης στο πλαίσιο του οποίου θα ενισχυθούν οικονομικά 10.000 άνεργοι ηλικίας 18-60 ετών. Από τις προαναφερθείσες 10.000 θέσεις:

- το 67% θα καλυφθεί στο πλαίσιο της πρόληψης για την μακροχρόνια ανεργία και θα αφορά σε μεγάλο ποσοστό άνεργους ηλικίας 18-25 ετών οι οποίοι είναι εγγεγραμμένοι έως 6 μήνες στα μητρώα ανέργων του ΟΑΕΔ.

- Το 33% θα καλυφθεί στο πλαίσιο της πρόληψης για την μακροχρόνια ανεργία και θα αφορά σε μεγάλο ποσοστό άνεργους ηλικίας 18-25 ετών οι οποίοι είναι εγγεγραμμένοι τουλάχιστον 6 μήνες στα μητρώα ανέργων του ΟΑΕΔ.

Αξίζει να σημειωθεί ότι τηρείται προτεραιότητα στην κάλυψη των θέσεων ως εξής:

- Ποσοστό 60% των θέσεων θα καλυφθούν από γυναίκες.

- Ποσοστό 50% από νέους 18-25 ετών

Πρόγραμμα επιχορήγησης επιχειρήσεων για την απασχόληση ανέργων ηλικίας 18-30 ετών έτους 2003

Με το πρόγραμμα επιχορήγησης επιχειρήσεων θα απασχοληθούν 5.000 νέοι άνεργοι σε καινούργιες θέσεις εργασίας, με ποσό απασχόλησης 14,70 ευρώ. Στην περίπτωση της μερικής το ποσό επιχορήγησης ανέρχεται στο μισό του ποσού που αντιστοιχεί στην πλήρη απασχόληση. Η διάρκεια επιχορήγησης ανέρχεται στους 12 μήνες ενώ μετά τη λήξη της επιχορήγησης η επιχείρηση δεσμεύεται να διατηρήσει το προσωπικό της για έξι μήνες ακόμη.

Πρόγραμμα επιχορήγησης επιχειρήσεων για την απασχόληση ανέργων ηλικίας 18-60 ετών έτους 2003

Πρόκειται για ένα πρόγραμμα επιχορήγησης επιχειρήσεων για την απασχόληση ανέργων στο πλαίσιο του οποίου επιχορηγούνται οικονομικά 25.000 άνεργοι ηλικίας 18-60 ετών. Από τις προαναφερθείσες 25.000 θέσεις:

- το 67% θα καλυφθεί στο πλαίσιο της πρόληψης για την μακροχρόνια ανεργία και θα αφορά σε μεγάλο ποσοστό ανέργους ηλικίας 18-25 ετών οι οποίοι είναι εγγεγραμμένοι έως 12 μήνες στα μητρώα ανέργων του ΟΑΕΔ.

- Το 33% θα καλυφθεί στο πλαίσιο της πρόληψης για την μακροχρόνια ανεργία και θα αφορά σε μεγάλο ποσοστό ανέργους ηλικίας 18-25 ετών οι οποίοι είναι εγγεγραμμένοι τουλάχιστον 12 μήνες στα μητρώα ανέργων του ΟΑΕΔ.

Αξίζει να σημειωθεί ότι τηρείται προτεραιότητα στην κάλυψη των θέσεων ως εξής:

- Ποσοστό 60% των θέσεων θα καλυφθούν από γυναίκες.

- Ποσοστό 50% από νέους 18-25 ετών

Πρόγραμμα απόκτησης εργασιακής εμπειρίας και επιχορήγησης επιχειρήσεων για απασχόληση ανέργων γυναικών ηλικίας 18-65 ετών, έτους 2003

Πρόκειται για ένα πρόγραμμα επιχορήγησης επιχειρήσεων για την απασχόληση ανέργων στο πλαίσιο του οποίου επιχορηγούνται οικονομικά 5.000 άνεργες γυναίκες ηλικίας 18-66 ετών. Από τις προαναφερθείσες 5.000 θέσεις:

- το 67% θα καλυφθεί στο πλαίσιο της πρόληψης για την μακροχρόνια ανεργία και θα αφορά σε μεγάλο ποσοστό ανέργους ηλικίας 18-25 ετών οι οποίοι είναι εγγεγραμμένοι έως 6 μήνες στα μητρώα ανέργων του ΟΑΕΔ.

- Το 33% θα καλυφθεί στο πλαίσιο της πρόληψης για την μακροχρόνια ανεργία και θα αφορά σε μεγάλο ποσοστό ανέργους ηλικίας 18-25 ετών οι οποίοι είναι εγγεγραμμένοι τουλάχιστον 6 μήνες στα μητρώα ανέργων του ΟΑΕΔ.

Αξίζει να σημειωθεί ότι τηρείται προτεραιότητα στην κάλυψη των θέσεων ως εξής:

Ποσοστό 50% από νέες 18-25 ετών

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΤΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ»

Η απόκτηση από πτυχιούχους ΑΕΙ και ΤΕΙ των απαιτούμενων γνώσεων και δεξιοτήτων σε εξειδικευμένες ειδικότητες με μεγάλη ζήτηση και η βελτίωση της

ικανότητας των ανέργων. Από το πρόγραμμα θα ωφεληθούν 3.000 άνεργοι που θα παρακολουθήσουν πρόγραμμα κατάρτισης 850 ωρών.

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΚΑΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ ΑΥΤΟΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ»

- Ανάπτυξη δεξιοτήτων σε ιδιοκτήτες μικρών επιχειρήσεων του δευτερογενή και τριτογενή τομέα.
- Εξειδίκευση σε αντικείμενα νέας τεχνολογίας.
- Η κατοχύρωση της επαγγελματικής ιδιότητας.
- Η ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας.

Θα καταρτιστούν 11.000 αυτοαπασχολούμενοι.

Ε.3.2.2 στοιχεία για προγράμματα Ν.Θ.Ε, ΤΝΕΕ & STAGE

Στοιχεία /Νομός	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
ΝΕΕΣ ΘΕΣΕΙΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ								
ΧΙΟΥ	135	103	205	113	85	184		38
ΣΑΜΟΥ	23	22	61	41	54	42		18
ΛΕΣΒΟΥ	96	51	60	125	85	229		75
ΝΕΟΙ ΕΛΕΥΘΕΡΟΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΕΣ								
ΧΙΟΥ	37	40	44	46	91	95	17	22
ΣΑΜΟΥ	6	12	21	28	22	35	4	8
ΛΕΣΒΟΥ	46	44	51	23	75	145	28	40
STAGE –ΑΠΟΚΤΗΣΗ ΕΡΓΑΣΙΑΚΗΣ ΕΜΠΕΙΡΙΑΣ								
ΧΙΟΥ						165	25	10
ΣΑΜΟΥ						49	2	3
ΛΕΣΒΟΥ						190	31	20
Σημ. το έτος 2000 και 2001 το πρόγραμμα των ΝΘΕ ήταν το ίδιο Για το έτος 2003 δεν διατίθενται ακόμη στοιχεία								